

Relectio. §. in Le-

uitico sub cap. Quis aliquando. de
pœnit. dist. 1. quæ de anno iobeleo,
& iobelea indulgentia principaliter
agens, totam indulgentiarum mate-
riam exhaurit: exponitq; quinque
Extrauag. de pœnit. & remiss. cum
multarum nouarum quæstionũ de-
cisione, & veterum resolutione: vsui
quotidiano accommodata.

*Quæ habita fuit in inclyta Lusitania Conibrica,
per Martinum ab Azpilcueta Iureconsultũ
Navarrum, sacre Militie ordinis bea-
te Mariæ Roncæ vallis Com-
mendatarium.*

M. D. L. xij. Cal. Decemb.

Contenta in ea versa pagella indicat,

1. §. In Levitico . à notab. 1. vsque ad. 7. notab.
2. Extrauag. Antiquorum. de poenit. & remiss. à notab. 7. vsque ad. 12.
3. Extrauag. Vnigenitus. eiusdem tit. à notab. 12. vsque ad. 24.
4. Extrauag. Quemadmodum. eiusdē tit. à not. 24. vsque ad notab. 31.
5. Notab. 31. totam indulgentiarum summam continet partim resoluendo, partim remittendo.
6. Aliarum duarum Extrauagantium eiusdē tit. quarū cuiuslibet caput est, Et si dominici. scholia utilissima ob foelicissimum Regis domini nostri in hanc Academiam aduentū, & ob auctoris in Salmanticam reditum creditum, non potuerunt nunc satis poliri. Sed prope diē polita edentur.

DILECTO FILIO MARTINO de Azpilcueta decretorum Doctori Primariam Cathedram iuris canonici in vniuersitate studij Conimbricen. actu regent.

PAVLVS PAPA. III.

Dilecte fili, salut. et apostolicā bene. Cū, sicut nobis exponi fecisti: tu, ut alijs, iuxta traditū tibi à Deo talentū, pdesse posses, nōnullas lectiones sup voluminibus Decreti, et Decretalū, nō sine maximis laboribus, et uigilijs ad laudē diuini nominis, cuius ope literariæ rei, et Christianæ reipublicæ consuluisse, et profecisse credis: scribēdo composueris, et copilaueris, easq; de proximo tuis proprijs expensis in lucem ædere, et imprimi facere intē

† ij

das: pro parte tua nobis fuit humiliter sup-
plicatū, ut tibi, qđ lecturæ hmodi, absq;
tuo cōsensu imprimi nō possint, ut tu tua-
rum uigiliarum effectu læteris: cōcedere
de benignitate Aplīca dignaremur. Nos
uolētes te specialis gratiæ fauore psequi
hmodi supplicationibus inclinati, tibi qđ
ad septēnum a die, quo tu lecturas prædi-
ctas imprimi feceris computandum: nullus
alius per uniuersum orbem Christianum
cōstitutus, lecturas ipsas, uel earū aliquā
partē imprimere, aut imprimi facere, uel
impressas ī sua domo, aut alibi habere, et
tenere, nec illas uēdere, seu mutuo, aut ex
dono, uel alias donare possit: auctoritate
Aplīca tenore præsentium de speciali
gratia indulgemus: districtius inhibētes in
uirtute sanctæ obedientiæ, et sub excōmu-
nicatiōis poena eo ipso, si cōtra factū fue-

rit incurrenda: omnibus, & singulis cuius
cunq; status, gradus, ordinis, & cōditio
nis existentibus, et quavis etiā Apostoli
ca auctoritate aut facultate fungētibus p
uniuersum orbē constitutis: ne lectiones hu
iusmodi, uel earū aliquā partē, absq; tuo
expresso cōsensu, et licētia septēnio præ
dicto duntaxat durante imprimere, seu im
primi facere, aut uēdere, seu donare præ
sumāt. Non obstantibus constitutionibus
& ordinationibus Aplīcis, ac quarum
cunque prouinciarū, et locorum statutis,
& consuetudinibus, etiam iuramento, cō
firmatione Aplīca, uel quavis firmitate
alia roboratis, nec nō priuilegijs, indultis
& lris Apostolicis quibusuis prouicijs,
& illarū personis, ac uniuersitatibus, &
collegijs, et per nos & Sedem Aplīcam
sub quibuscunq; tenoribus, & formis, ac

cū quibusuis clausulis, & decretis ēt dero-
gatoriarū derogatorijs, et alijs quomodo
libet cōcessis confirmatis, et etiā iteratis
uicibus innouatis. Quibus omnibus etiam
si de illis, eorūq; totis tenoribus specialis,
specificā, expressa, et īdiuidua, ac de uer-
bo ad uerbum, nō autē per clausulas gene-
rales idem importātes, mētio, seu queuis
alia expressio habenda, aut exquisita for-
ma ad hoc seruāda foret, tenores hmodi,
ac si de uerbo ad uerbū insererētur pręse-
tibus pro expressis, et de uerbo ad uerbū
insertis habentes illis alias in suo robore
permansuris hac uice dūtaxat speciali-
ter, et expresse derogamus. Cæterisq; cō-
trarijs quibuscunq;. Datis Romæ apud
sanctum Petrū sub annulo Piscatoris die
8. Ianuarij. M. D. XLIII. Pontifi-
catus nostri āno nono. L. de Torres.

Serenissimæ prin

CIP I P O R T V G A L L I A E

Infanti Mariæ Martinus ab Azpilcueta

Navarrus sanctum I E S V C H R I

sti Spiritum perpetuum ex-

optat.

QUAM à permultis, & varijs nostræ
Hispaniæ locis, Princeps augustissi-
ma, nouas, & varias de hoc anno
quinquagesimo, eodēq; iobeleo in-
terrogarer quæstiones: nec in re tam graui, & du-
bia leuiter certa ferenda esset sententia, decreui ea
de re extraordinariam habere prælectionem: quò
& auditoribus meis per doctis id ipsum rogantibus
iobeleæ, & aliarum condonationum, quas indulgen-
tias vocant, sacros fontes ostenderem, & pro viri-
bus aperirem, simul inde aquam sapientiæ in vitam
æternam salientem haurirem, vt ea per canales syn-
ceros, & orthodoxæ fidei, pōtificumq; decretis con-
sonos longius ac latius, quàm hætenus derivata,
non solum nouarum interrogationum omnia no-

ualia: sed etiam antiquorum disputationū scatebris
arētia arua tēperaret. Quæ res, quia nō modò ad
eruditionem utilis: sed etiam ad pietatem cum pri-
mis est pernecessaria: Ut eius etiã ad alios manaret
utilitas, Christiana charitate cōmotus hos de ea cō-
mentarios scripsi, quos etsi tenues, inclyto nomini
tuo cōsecrare nō sum veritus. Primū quidē, quod
tu es sublimis illa Maria, de qua, cum ante aliquot
annos in quodam opusculo nostro multa recēserem,
ob quæ iure Mariæ mihi nomen esset dulcissimum,
scripsi, dominam Mariam dici etiam illam, quam
sperabam Roncavalli in monte Pyrenæo Virgini
matri Mariæ sacræ opitulaturam: cuius nomē, &
titulos tunc ex causa me tacere profitebar: alibi op-
portunius ea explicaturus. Quod cum ob infantiã
meam impotenti, quo in id sum, affectui parū res-
pōdētē efficere nequeam, testabor hoc munusculo
summam saltem mei animi reverentiam, paremquē;
eius demissionem, quibus celsitudinem tuam vene-
rabundus nequeo satis suspicere, fulgentissimo tui
tantī generis splendore oculos meos velut perstrin-
gente. Quippe quod omnium imperatorum, & re-
gum Christianorum luce fulges: quod filia sis Divi

Emanuelis, cum viueret, Lusitanorum regis cum
maximi, & rerum gestarum gloria clarissimi, tū
sanctissimi, & illius, quam totus orbis veneratur,
Eleonora reginae Caroli Quinti foelicissimi, Carolo
primo non vno nomine maioris sororis germana,
eoq; nomine incomparabilis, quod suarum virtutū
heroicarum mundo effecit, vt sine exemplo Lusi-
tanis, Castellanis, Gallis, & Germanis summè dile-
cta non solūm summè colitur: sed etiam summè cul-
ta fuit, quo tēpore summæ inter eos discordiæ, sum-
maq; bella fuerunt. Quodq; sis soror potentissimi
Regis, & domini nostri iustissimi, & Christianis-
simi, in crucis C H R I S T I inimicos bellis gloriosis,
& in eiusdem amicos pacis artibus incomparabilis:
Reginaeq; ac dominae nostræ magnā illam, eandēq;
auiam suam Ysabellam multis nominibus referen-
tis, eiusdēq; Caroli quinti sororis ex sorore neptis,
virtutūq; eius heroicarū sedula imitatrix: Princi-
pisq; inclyti ac Regis nostri felicissimè designati
amita lōge gratissima: vt taceā, quod soror sis duo-
rum principum, quorum sapientia, virtus, &
gloria maior est, quā à me dici possit. Quæ cum
ita sint, meritò etiam hoc humile xeniolū tuæ celsi

rudinituē consecrare audebo, ut aliquādo scriptis,
quod verbis semper feci, dicam, affirmem, & asse-
uerem, quod persuasissimum esse percipio Castel-
lae toti, tot regnorum, prouinciarum, tot terrae, ma-
risq; tractuum, & noui orbis accessione gloriosis-
sime: nempe quod huius heroiſſae tanta est huma-
nitas nulli non audita, nulli non laudata, & ab om-
nibus supra sydera elata: mihi verò etiam cognita,
& multis modis perspecta: ut sicut incredibilem
pectori meo erga se pietatem, & deuotionem infi-
xit: ita cuius aliq; eam propius inspicienti sit infixu-
ra. Quippe quae non mediocris: sed extrema sit,
& heroica diuinitatem quandam spirans, orna-
taq; rara in Deum, & diuos pietate, modestissima
in regem, & reginam obseruantia, inuolabili in
subditos iustitia, singulariq; eosdem gubernandi
prudentia. Tanta praeterea in omnes charitate, cle-
mentia, mansuetudine, & affabilitate, ut dum om-
nes amat, fouet, iuuat, & suo dulcissimo dignatur
alloquio omnes consoletur, & ad sui amorem, cul-
tum, & admirationem alliciat, & ut magnes qui-
dam ad sese etiam ferreos homines trahat. Tā in-
fracta in fortunae sibi, ac suis aduersae casibus ani-

mo, ut cum eorum amarorem delicatissima præ
alijs sentiat: deuotionis tamen, qua suam diuinæ de
uotit voluntati, dulcore insperso æquo animo, quin
et quadamtenus iucundo ferat. Tam grata mise
ricordia, ut non solum verbis, et operibus animos
soletur amaro: sed etiam sui ipsius animi partem,
dum ex animo eis compatitur, impartiat. Tanta
denique animi constantia, et magnitudine, ut nul
lus terror, nullumq; illicitum à iusto: imò neque ab
honesto deturbare valeat. Taceo multa illius acta
quæ singulatim narrata etiam saxea pectora ad
bene precandum ei mouere solent. Quo fit, ut cum
tredecim annis, quibus hæc florentissima regna co
lo, passim qui laudes eius prædicarent, inuenerim:
qui verò ei detraheret (quæ ipsius fortè solius laus
est clarissima) inueni neminem. Ad eò omnes eius
facta probantes, eamq; diligentes, magno aliquo
imperio augeri percipiunt. O felicem Castellam,
cum regnis tibi annexis, si, quod cupitis, vehemen
tius in cupiendo perseverantes obtineatis, ut inclytus
ille Philippus Caroli Cesaris primogenitus, vobisq;
rex designatus, hanc inclytam, et se dignissimam
in regnorum cõsortem assumat. Assumet autem,

si tantum vobis bonum nō inuideritis, si errata no-
stra lugentes continuis apud Deum votis contende-
rimus, ne eorum memor, & vltor exteram aliquā
moribus vestris dissonam pro hac indigena, & op-
timis quorumq; vestrum moribus, idest, Christia-
nissimis, congruentissimè donata præfici permittat.
Sed quo me ingens vtilitatis orbis Hispani, & to-
tius Christianismi amor rapuit? In causa etiam hu-
ius nostræ dicationis fuit, Princeps serenissima,
quòd visum est munus etiam tenue literarium can-
dido, & demisso animo oblatum, non fore ingratis
tibi, quæ dignaris ornari literis, quibus ipsa maxi-
mos ornamento. Quæq; literas, literatosq; viros
omnes incredibili, ac mirifica benevolentia ita pro-
sequeris, vt & ministerio, & consuetudine, fœ-
minarum, quas literatissimas domi habes, mi-
rè delecteris. Ad idem etiam me impulit, quòd
hesterno die, qui Conimbricæ illuxit foelicissimus
mira cum iucunditate, hanc regiam, quæ flo-
rentissima est, Academiam primùm inuisisti: ita
comitata regem, & dominum nostrum prudētissi-
mum, reginam iustissimam, & principem regem
designatum, indole fortissimum: eandem Acade

miam opus manuum suarum insigne, sublime, ac
summum etiam primum inuisentes, ut comitari
solet prudentiam, iustitiam, & fortitudinem illam, quae
omnia cohonestat & condecorat, modestia longe
pulcherrima. Decereque videbatur, ut ipse, qui li-
cet alias postremus: canicie tamen & functione
inter eius primos gymnastas sum, quique de frugi-
bus eius regi, reginae, ac regi designato omnium pri-
mus singulatim aliquid dicavi: tibi etiam tot populis
& gentibus in reginam ardentissime optatae, peti-
tae, ac flagitatae ad eam primum venienti primus
non nihil dicarem. Accipe igitur, princeps piis-
sima, hos commentarios de re valde pia pio animo
conscriptos, eodemque demississimo, tibi que devotissi-
mo oblatos, qua soles frontis hilaritate caetera om-
nia candido animo tuae. C. oblata, accipere. Vale,
princeps Augustissima, & quae tua insignis fue-
rit humanitas, non nunquam huius senis, & in hoc
occidente peregrini memento, persuade que tibi eum
cum primis tuorum sacrificorum D. Opt. max.
orare, dumque vita manebit oraturum, ut tua ista su

blimitas sic transeat per bona maxima, que ti-
bi à tot populis, & gentibus optantur,
petuntur, & sperantur tempora-
ria, vt non amittat eter-
na. Etiam atque etiã
Vale.

Ad lectorem.

Ante relectionem, ad quam habendam nullo Academiae praescripto tenebar, multis de causis, candide lector, componere decreui. Primum, quod antiquarum de condonationibus, quas indulgentias vocant, quaestionum cognitio mihi haecenus quaesita, non satisfaciebat. Tamen ante. xvij. annos cum cathedra libri decretorum in celeberrima Salmanticae Academia assequutus essem multas ea de re in paragraphum In Levitico. de poenit. dist. i. habui praelectiones ordinarias. Et quanquam ante. xij. annos cum in hac nostra Conimbricensium florentissima eundem paragraphum praelectione interpretarer extraordinaria, quo auditoribus meis, quibus nihil non debeo, magis prodessem, praecipua glossarum Extravagantis primae. de poenit. & remiss. capita singulatim, & serio discussi, omnibus, quae apud Theologos, & canonum peritos ad id pertinentia inuenire potui nostro proposito applicatis. Deinde quod tot, ac tam nouae, grauesque ac variis nostrae Hispaniae locis de hoc anno iobeleo sum interrogatus quaestiones, quod e re publica Christiana esse arbitratus fuerim earundem solutionem, cum iusta antiquarum resolutione literis mandare. Postremo, quod memineram, Ioannem ab Annania virum insignem ab hinc centum annis in celebratissima Bononiensi Academia de anno iobeleo, qui eius aetate incidit, in quinquagesimum supra millesimum, & quadringentesimum tractatum

composuit non contemnendum. Quodque Felinus Sā
deus vir celeberrimus anno iobeleo insequenti, nempe
septuagesimo quinto, sermonem scripsit longe amplio
rē, multa de alijs condonationibus, quas indulgentias
vocant, & pauca de iobelea explicantem. Animaduer
tebamque ex re nostræ, quæ florētissima est Academiæ
fore, vt ipse gymnastarum eius alijs nominibus postre
mus: sed officij sacros canones. xxxiij. annos interpretā
di vsu primus hoc millesimo, quinquagesimo codē
que iobeleo anno noua, & vetera sacrosanctæ matris
decreta eadem de re statuentia auditorio meo id rogā
ti extraordinaria exponerem prælectione. Quod & si
non protātæ, tamque vtilis materiæ dignitate, certe p
nostra tenuitate magna cum intentione animi, parique
Deo placendi, & errores fugiēdi studio, diuina ope ni
si sumus prestare efficerēq; vt quiuis studiosus cōdona
tionum, siue indulgētiarum ecclesiæ cognitionem iam
apud fontes earū imbibere possit, p eaque de his, quæ
in riuulis longe a fontibus deductis exponuntur, iudi
care. Quare te, candide lector, etiā atque etiam rogatū
velim, vt hunc meum conatum ad gloriam Dei, reipus
blicæque vtilitatem susceptum, æqui bonique cōsulas.

Vale.

§. In Leuitico

& infra. In iobeleo plenaria remissio præstatur. Vnde per eum perfecta peccati remissio figuratur. Sacerdos ergo numerum annorum usque ad iobeleum supputat, quum eius arbitrio poenitentiae tempora definiuntur, quibus quisque plenam peccati remissionem inueniat. Non enim (sicut Esitius ait super eundem locum) statim post definitam poenitentiam quisque peccato plenè mundatur.

I. Notabile de anno iobeleo, & de nominis deductione ac significatione.

S V M M A R I A.

- 1. Iobeleus annus Hebræis solennis.*
- 2. Iobeleus, & iubileus, à varis variè scribi. Sed aptius iobeleus: quia non à, Iubilo, sed à, Iobel, deducitur. n. 6. & 9. Idemq; quod quinquagenarius, significat. n. 7.*

A

- † *Iobeleis Hebræos perinde vsos, ac Græcos Olympiadibus, & Romanos Lustris.*
- § *Septimus dies, septimus mensis, septimus annus, & 7. hebdomadis annorum finis Hebræis sacer.*
7. *Iubilum, iubilare, iubilatus esse, Latinis: iubilus, & iubileus non esse.*
- 8 *Cantum in eadem dictione cur moratur ecclesia?*
- 10 *Iobeleus varia vario respectu Hebræis significasse.*

Missis alijs multis, quæ ex hoc §. colligi possunt, æquè ad alia multa capitula, & paragrafos huius distinctionis, ac ad hunc pertinentia colligam sex, quæ sequuntur notabilia ei peculiaria, & ad iobelei anni indulgentiam spectantia, mox collecturus alia ex omnibus quinque, Extrauag. de poenit. & remiss. ad eandem pertinentia, eademq; quotidiana.

PRIMUM igitur notabile sit, Hebræis fuisse annum, qui iobeleus eis appellabatur. Quod etiam colligitur ex glossa

i. huiusmet. §. & ex glossa Archi. Domi. & Alexandri. in summa distin. 7. Deinde manifestius ex. c. 25. & 27. Leuit. & c. final. Numer. & alijs multis sacræ scripturæ locis. 2

† Tertio idipsū probatur ex eo quòd verbum, iubileus, vt vulgus pronuntiat, vel iobeus, vt M. Antonius Sabelli. lib. 5. Eneadis, vel iobileus, vt Cardinalis S. X. in præsentī, à voce illa Hebræa iobel, dicitur, secundum Nicolaum Liranum Leuit. c. 25. qui non latuit Cardi. Alexand. in d. summa de pœni. d. 7. Quod ipsum ait etiā vbi supra. M. Antonius Sabelli. quanuis in alio dissideant, nempe in eo, quòd Liranus, & Cardi. aiunt, vocem illam, iobel, significare buccinam, & ita annū quinquagesimū appellari iobeus à clamore buccinæ, eo quòd in septimo mense anni eum proximè præcedentis, secundum vnum intelligendi modum, vel in septimo eiusdem anni iobeus, secundum alium, denuntiabatur iobeus. Sed M. Antonius Eusebiū sequutus, ait, † vocem illam Hebræā, iobel, significare quinquagenarium, idemq; valere vocem illam, iobeus, de illa à Latinis deductā. Cui consentire videtur etiam Polydo. Ver

gil. lib. 8. de inuentor. rerum. cap. 1. sub finē
 quatenus ait, annum quinquagesimū esse
 verē iobelem. Pro quibus videtur tex. vr-
 gentissimus in. c. final. Numer. in illis ver-
 bis: Cum Iobeus. i. quinquagesimus an-
 nus; &c. Per quæ significatur, verbum iobe-
 leum, siue iobileum, siue iubileum idem
 significare, quod quinquagenarius: & ita
 annus iobeus perinde sonare, ac annus
 quinquagenarius. At constat Hebræis an-
 num quinquagenarium fuisse celeberrimū,
 per c. 25. & 27. Leuit. & c. final. numer.
 Et per id memorabilissimum Marci Anto-
 nij, vbi supra. s. † Hebræos illo spacio iobeleo,
 hoc est, quinquaginta annorū, dimē-
 sos fuisse annos à protoplasto, vt Græci
 postea Olympiadibus, & Romani lustris
 dimensi fuerunt. Ergo etiam constabit He-
 bræis fuisse annum iobelem. Quarto fa-
 cit quod sicut sacra scriptura attestāte, Exo
 di. 20. & Leuit. 23. teste item Iosepho 3. lib.
 de Antiqui. † Moses, aut potius Deus ipse
 per Mosē statuit, vt inter dies septimus
 quisque, hoc est sabbatum obseruaretur: &
 sicut in d. c. 23. statuit, vt inter quosque men-
 ses cuiusque anni septimus esset sabbatum

mensium, in quo solennia sacra agerentur, quæ sabbata sabbatorum dicebantur, secundum prædictos autores: & sicut in c.25. eiusdem lib. institutum fuit, vt inter annos septimus quisque ita obseruaretur, vt terra eo anno vacaret, &c. Sic etiã statuit Leuit. 25. vt quicumque annus, qui primus septem annorum hebdomadas insequeretur, hoc est, quinquagesimus iobeus diceretur: vt ex contex. & gloss. d. c. 25. Leuit. colligitur in illis verbis: Numerata quoque tibi septem hebdomadas annorum, id est, septies septem, quæ simul faciunt quadraginta nouem, & clanges buccina mense septimo. Ex quibus omnibus satis confirmatum restat primũ. s. Hebræis fuisse annum, qui iobeus dicebatur: simul infertur primo † Ioh. ab Anna à Felin. Diuo Anto. & alijs satis probatũ, incautè determinasse, verbum iubileum, descendere à verbo, iubilus, per glo. sing. Clem. i. §. Intelleximus. de poenit. & remiss. verb. iubilet. Tum, quia glo. illa nihil de iobeo ait: sed significationem verbi, iubilet, in illa litera positi explicat. † Tum, quia licet verbum, iubilum, genere neutro planè Latinum sit, iuxta illud Sil. Ital. lib. 14. Et læ-

6

7

tis scopulis audiuit iubila Cyclops: & significet id, quod glo. singul. Clem. i. de reliq. & vener. sanctorum ait significare verbū iubilus. s. gaudiū, quod nec verbis explicari, nec penitus reticeri potest. Et licet à voce iubilum, descēdat iubilare, quod, vt Festus inquit, est voce confusa inclamare præ gaudio, iuxta illud Psal. 94. Iubilemus deo salutarī nostro. Et rursus: In psalmis iubilemus ei: & psal. 97. & 99. & psal. 46. † vbi Thom. ait iubilum esse lætitiā immensam, quæ verbis exprimi nō potest: sed voce datur intelligi: ad quod significādū ecclesiā ait multiplicare solere notas in eadē dictione. Et quāuis à iubilo verbo descēdat iubilatus, p clamore rusticorū lætitiā præ se ferēte, auctore Varrone, & Valla, secundū quos clamor eiusmodi vrbano quiritatus dicitur. At verbum iubileus pro re ad iubilū pertinēte nusquā apud Latinos est.

II. infertur verbum, iobeleus, à nulla dictione latina, vel græca descendere: sed ab illa hebræa, iobel.

III. † rectius pronuntiari iobileus, vt Cardi. S. X. hic pronuntiat, quā iubileus, vt vulgus, & rectius iobeleus, vt M. Anton. Sabel.

quē in hoc sequemur, sine tamen vlla offensione illius, qui aliter pronuntiandum scribendumue duxerit.

Contra tamen hæc omnia facere videtur: quòd gloss. interlinearis. c. 25. Levit. Iobeleū interpretatur remissiuū, vel initiatiuū: & quod magister historiarū super c. 14. Genes. dixit, iobel, significare initium, vel remissionē. Et quod Isidorus lib 5. Etymolog. verbum, iobeleum, interpretatur annū remissionis. Et quod certā sonitus, vel buccinæ speciem significare videtur Iosue. 6. ibi: Tollant septē iubileorū buccinas. Sed responderi potest † verbū, iobel, varia significare, & æquiucū esse Hebræis, sicut & alia innumera: & ita annū quinquagesimū dici potuisse Hebræis Iobel siue iobeleum vario respectu: remissiuum quidem, quod remissionem induceret: & initiatiuum, quòd ad initium, & primū statum res, & personas reduceret: & buccineum, siue sonitus buccinarum, eo quod buccinarum sonitus eum prænuntiaret, vel nōtificaret nullo tamen respectu propriè, & ex vi vocabuli significare lætum, vel lætificatiuū: quāvis ab effectu dici posset tale, eo quòd ea,

A iij

10

quæ inducebat ille annus, maxime læta erant, & lætificabant.

II. Notabile de remissione anni iobelei.

SEcūdo noto remissionē temporariorū debitorū solitā fuisse fieri Hebræis in anno iobeleo. Habet enim textus, In iobeleo plena remissio præstabatur. Et cōstat ex eo, quòd illo anno serui libertate donabantur, debita relaxabantur, & prædia diuendita ad antiquos possessores reuertebantur: imo, & exules quoque in patriā & pristinam libertatem redibant, iuxta illud Leuit. 25. Sanctificabisq; annum quinquagesimū: & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tuæ. Ipse est enim iobeleus. Reuertetur homo ad possessionē suā, & vnusquisque redibit ad familiam pristinā: quia iobeleus est & quinquagesimus ānus. Imo, & in carcerē coniecti soluebantur secundum Archid. Domi. & Alex. dist. 7. in summa. Sed contextus sacræ scripturæ id non aperit, quod etiam animaduertit præfatus Ioh. ab Anna. vbi supra.

III. Notabile de remissione anni iobelei an significaret indulgentiam anni nostri iobelei.

Tertio noto eã remissionem temporariam plenam, significasse remissionẽ spiritualium quoque plenam sub lege gratiæ concedendam. Habet enim tex. Per eũ s. iobeleum perfecta peccati remissio figuratur. Ad idem est illud hymni diei Pentecostes: Patrata sunt hæc mysticè, Paschæ peracto tẽpore, sacro dierum numero, quo lege fit remissio. Per quod palam testatur ecclesia catholica, remissionem illam plenã anni iobelei, siue quinquagesimi olim fieri solitam, significasse diem illum Pentecostes. i. quinquagesimum, in quo plenissima peccatorum remissio cum magnis donarijs data fuit Apostolis, & socijs suis, danda postea per eos alijs; iuxta illud Actor. 2. Dum complerentur dies Pentecostes, erãt omnes discipuli pariter in eodẽ loco: & factus est repente de cœlo sonus, tanquã aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum, vbi erãt sedentes, &c. Idq; palã testatur Clem. 6. in Extrauag. Vnige

nitus. col. 2. de poenit. & remiss. in xij. nota. infra trāscripta. Facit etiam id quod latius profequitur diuus Anton. & nos merito omitterimus. s. quòd iobeus in Abrahamo fuit inchoatus, in veteri lege præfiguratus, tempore gratiæ perfectus, à summo pontifice plenaria indulgentia decoratus. Et hoc notabile verum quidem est in sese. At ex hoc tex. parum efficaciter illud colligas. Non enim habetur, in eo plenā peccati remissionem hoc, vel illo die, aut anno factam, prædictam fuisse per remissionē anni iobei. Sed quòd plena remissio peccati quæ p poenitētiā iustam, & sufficientē peccatori contingit, significabatur per illā: quod longe diuersum est ab hoc notabili.

*IIII. Notabile de anno iobeo
Hebræorum, an hunc nostrum
figuraſſet.*

SUMMARIA.

Contra annus ille figurabat aliqd spirituale excedendū in lege
Iobeus annus Hebræorum nō figurabat nostrum.

Iobeus annus primū fuit Christianiscen-

angelica: nō aliud ap̄t̄is quā annus iobeus xpianoru.

ergo illū figurabat.

teſſimus, deinde quinquageſimus, nunc eſt
vigeſimus quintus.

3 Iobeſus ānus Hebr. in quibus ſimilis noſtro.

Varto notat Cardinal. n. 98.
annū, quem nunc Chriſtiani
appellamus iobeſum, fuiſſe
per illum hebræorū antiquū
præfiguratū. Pro quo facit Ex
trauag. Vnigenitus. §. Nos autē. in qua Cle
mens. 6. ſtatuit, vt quinquageſimus
annus eſſet iobeſus, cum tamē ante illam
ſolus eſſet, centeſimus aſſumens hoc nota
bile ferè pro ratione in hæc verba: Attendē
tes, quòd annus quinquageſimus in lege
Moſaica (quam non venit ſoluere, ſed ſpūa
liter adimplere) iubeus remiſſionis gau
dij, ſacérque dierū numerū, quo lege fit re
miſſio, cenſebatur. † Hoc tamen notabile
parū nobis arridere videtur. Tum, quia Ex
trauag. i. de poeni. & re. in. 7. not. infra trāſ
cripta, per quā omniū primus Bonif. 8. hūc
annū ſtatuit, ac in ſcriptis redegit, vt in illo
7. notab. dicetur nihil de anno veteri iubi
leo loquitur †. Tum, quia illum non ſtatuit
quinquageſimū: ſed ceteſimū, vt patet i ea.

Tū, quòd mille trecentis annis ab orbe redēpto nullus fuit annus quinquagesimus, qui sua remissione referret illum legis antiquæ annū iobelem, vel quinquagesimū: & par videtur credere, quòd antea fuisset institutus, si, vt notabile hoc habet, per illū Mosaicū fuisset præfiguratus. Tum, quòd iā hodie non quinquagesimus annus, sed vigessimus quintus est nobis iobeus: iuxta Extrauag. Sixti. 4. Quemadmodū: eiusdē tit. de pœnit. & remiss. in notabili 12. infra transcripta. Nec §. hic probat hoc notabile, cum, vt paulo ante monstrauius, nec præcedens notabile probet. Nec §. ille, Nos autem. Extrauag. Vnigenitus. id conuincit. Quia non habet per annū quinquagesimum, & iobelem veteris legis, significatum fuisse hunc iobelem nostrū: sed quòd par videbatur, vt Christianis quinquagesimus annus esset iobeus, & remissionis spiritualis, sicut Hebræis olim quinquagesimus annus fuisset iobeus, & remissionis temporalis. Neque probat tex. ille, CHRISTVM adimplesse figuram illius anni per hunc nostrum: sed permissionem Spiritus sancti in die Pentecostes,

qui à resurrectione dominica quinquagesimus fuit, factam.

Fateor [†] tamen hunc annum iobeleum nostrum in multis similem esse illi. Vt enim ille buccina: sic iste voce Apostolica prænuntiatur. In illo labor colendi terram omittebatur: in hoc labor proprius excusatur per laborem & merita CHRISTI, & aliorum sanctorum. In illo debita temporaria: in hoc spiritualia condonantur. In illo libertas temporalis: in hoc spiritualis restituitur. In illo possessiones terrenæ abalienatæ recuperabatur: in hoc virtutes, & merita per peccatum perdita. In illo denique exules in patriam redibant: per hunc exules à cælo, quæ patria nostra est, & in hac lachrymarum valle pererrantes, habiles sumus, quo ad eandem reducamur. Amen.

V. Notabile de indulgentia, quod utilis sit, licet hic non probetur.

SUMMARIA.

1 **I**ndulgentiam utilem esse, licet hic id non probetur

2 *Indulgentiam querere etiam perfectorum*

esse, quia licet ea ipsa non sit meritum, quo tamen acquiritur, opus meritorium est. n. 3.

✠ Poenitentiae actio non solum poenam peccati tollit, sed etiam medetur cauetq; peccato.

Quinto notat Cardin. n. 5. † remissionem, siue condonationem poenae peccato debitae, quam indulgentiam appellamus, multum valere ijs, quibus conceditur. Quod verum quidem est, & necessario cuiq; fidelium credendum, vt in. 7. 8. & 20. notabili ostendetur: id tamen ex hoc. §. non colligitur efficaciter. Quoniam licet de remissione poenae temporalis agat: non tamen de ea, quae per indulgentiam fit: sed de ea, quae per absolutionem sacramentalem, & poenitentiam a sacerdote iusto arbitrio taxata, quam non esse indulgentiam diffinitio eius in not. 20. declaranda convincit. Probat autem ea ratione: primo quod per indulgentias tollitur obligatio implendi totam poenitentiam impositam, vel aliquam eius partem. Deinde quod etiam absoluitur quis a poena temporalis in purgatorio sustinenda. Quoniam vt ait Palud. cōter receptus in 4. d. 20. q. iij. art. 2. lucrati. 20. annorum indulgentiam tantum poenae purgatorij condona-

tur, quantum per totidem annorum poeni-
 tentiam condonatum fuisset. Quod pro-
 bant, Extrauag. 2. de poenit. in not. 12. in-
 fra transcripta, & decē notabilia, quæ ex eo
 excerpemus. Ex quo infertur, † errare il-
 los, qui putant imperfectorum tantum esse
 se, quærere indulgentias, eo quòd quærere
 indulgentiam non videatur meritorium.
 Et quòd perfectorum est, amplecti poenas,
 & sitire crucem CHRISTI, cum tamen
 quærere indulgentiam sit eas fugere. Et
 quòd secundum omnes consilium pium
 est agere poenitentiam iniunctam, etiã si per
 indulgentiam sit condonata. Infertur in-
 quam ex hoc notabili, errare illos, qui hoc
 dicunt. Tū, quia velle indulgētias, est velle
 satisfacere per alienas poenas iustitiæ diui-
 næ modo licito: quod cum licitū, & bonū sit
 factū ab existente in gratia Dei, erit merito-
 riū, & viro perfecto dignū. Tum, quia perfe-
 ctorū est cupere dissolui, & esse cū CHRI-
 sto, & per cōsequutionē tollere impedimē-
 ta, quibus si contingeret dissolui, remorari
 possent à præsentia Christi. At indulgētia
 tollit hæc impedimēta omnia, vel aliqua.
 Neque fundamenta sua iuuāt aduersariū.

3 † Quoniam licet indulgentia ipsa non sit meritum: velle tamen illam debito modo, & facere opus pium ad id necessarium meritorium est. Et quia satisfecisse Deo per poenas alienas non impedit voluntatē satisfaciēdi ei per proprias, neque executionem consilij de implendo poenitentia per indulgentiam condonatam. Quia † licet adimpletio illa nō profit ei forte quoad satisfaciendum, proderit tamen ad merendum, & ad medendū peccatis, & ad ea multo maiore odio prosequendum: ad quæ domini indulgentiæ tam liberaliter sibi dati gratitudo mouere magis debet & impellere. Ex quo subinfertur imperfectionis esse quærere indulgentiam, quò post eam habitam tepidè CHRISTO inseruias, & minus medellæ cautellæq; peccatis impedidēdis, & vitijs extirpādis impēdas. Quod plus satis nostrum seculū facere vereor.

VI. Notabile de indulgentiæ, & iobelei plenitudine.

SUMMARIA.

1 **I**ndulgentiā iobeleam plenā, sed hīc non probari.

2 *Indulgentiæ causa pauperis subuētio omit-
titur nisi &c. n. †. §.*

3 *Maria Magdalena suo nos exemplo docuit
officia ciuilia pauperū causa nō omittēda. n. †.*

Sexto notat Cardinalis. n. 93. † indulgen-
tiam anni iobelei, eius causa Romam
euntibus concessam, plenariam esse. Quod
tamen ex hoc. §. mea sententia non colligi-
tur efficaciter. Illa enim, per quæ proxime
in principio præcedentis notab. & antea in
fine tertij, & quarti dicebam ea non proba-
ri, in hoc. §. conuincunt, neque hoc ex eo ef-
ficaciter colligi. Notabile autem hoc verū
est in sese, per Extrauag. Antiquorum. quæ
prima est, de poenit. & remissio. quæ in fine
eam appellat plenam, largiorem, imò ple-
nissimam peccatorum omnium veniam.

Cuius tenorem notabili sequenti inseram:
Et per Extrauag. illam singularissimā Cle-
mētis. 6. quæ incipit, Unigenitus. de poenit.
& remissio. col. 2. in illis verbis: plenissimā
omnium peccatorum veniam cōsequan-
tur. Cuius tenorem in. 12. notabili ponam.

An autem † liceat hoc anno adire Romā
causa deuotionis, quærendæq; indulgentiæ

ei, qui videt se posse pauperibus subuenire
 pecunia in itinere consumenda? Respon-
 deo, licere. Tū, quia Thomas de Vio de the-
 fauro indulg. q. 3. respondit licere cui in in-
 indulgētia quærenda impendere. quod alio-
 qui pauperi erogasset. Tum, quia pia Mag-
 dalena reprehensa à discipulis, quòd vn-
 guentum, cuius pretium pauperibus dari
 potuit, in pedes CHRISTI effudisset, be-
 nignè fuit ab eodem defensa Matth. 26. &
 Ioh. 12. Tum, quia ex eo colligitur, humani-
 tatis officia, quæ & certo loco, & tempore
 debentur, non esse emittenda propter com-
 munia indeterminate proximis debita: vt
 pulchrè colligit Thomas de Vio in iētac. 1.
 ex eo subinferens † maiestatem diuinā nol-
 le, vt Christianus prætermittat conuiuū
 nuptiale, officium sepulturæ, politicū con-
 uictum cum ciue, & familia, vt largiores
 eleemosynas efficere valeat. Tū, quia licet
 pecuniæ in eleemosynas pauperum eroga-
 tæ plus defunctum iuuarent, quàm hono-
 rabiles exequiæ: nō tamē peccaret, qui has
 moderatas faceret: quia bonitas vnius rei
maior nō tollit bonitatē alterius minoris:
cum bono melius detur. 1. Vbi aut nō appa

ret. §. final. ff. de verb. Neque obstat ea, quæ
 cōtra se in simili adiecit. Thom. de Vio. de
 thesauro indulg. q. 3. quia eis ipsemet respō
 det ibidē. Et breuius resoluas, si dicas, quod
 is † posset esse pauper, & eo tēpore, & loco
 pecere, vt oporteret ei subuenire, & Roma
 nā p̄fectionē ob hanc causā relinquere. Si
 tamē necessitas eius nō esset extrema, vel
 adeò grandis, vt merito concluderet pecca
 tum saltē veniale in non subueniente pau
 peri, licet superflua status non haberet, tūc
 licitē posset quis peregrinari Romā: etiā si
 fortē gratius, esset Deo impensas itineris,
 pauperibus eas petentibus erogare.

*VII. Notabile de origine, &
 antiquitate indulgentiarum:*

SUMMARIA.

- 1 *Extranag. i. de poenit. tenor.*
- 2 *Indulgentiarum inuentum nō esse nouū.*
- 3 *Gregorius autor stationum, siue ceremoniarum Romæ statarum.*
- 4 *Iobelei inuentorem non fuisse Bonifaciū, contra Polyd.*

Indulgentiarum mentio cur olim rara, & nunc frequens: sicut & purgatorij. n. 6. quia ex hoc illæ pendent. n. 7.

VII. loco inferam tenorem Extravag. i. de pœnit. collecturus ex ea notab. septimū.

TENOR EXTRAVAG.

i. de pœnit. & remissio.

Antiquorum habet fida relatio, † quòd accedentibus ad honorabilē basilicam principis Apostolorum de vrbe, concessæ sunt magnæ remissiones, & indulgentiæ peccatorum. Nos igitur, qui iuxta officij nostri debitum salutem appetimus, & procuramus libentius singulorū huiusmodi remissiones, & indulgentias omnes, & singulas ratas, & gratas habentes, ipsas autoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, & etiam innouamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Ut autē beatissimi P. & Paulus apostoli eo amplius honorentur, quo ipsorum basilicæ de vrbe deuotius fuerint à fidelibus frequentatæ, & fideles ipsi spiritualiū largitione munerū ex huiusmodi frequentatione magis senserint se refertos: nos de omnipotentis Dei

miserericordia, & eorundē Apostolorū eius meritis, & autoritate cōfisi, de fratrum nostrorū consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis omnibus in præfenti anno millesimo trecentesimo à festo Natiuitatis domini nostri Iesu CHRISTI præterito proxime inchoato, & in quolibet anno centesimo sequuturo ad basilicas ipsas accedentibus reuerenter, verè poenitentibus, & confessis, vel qui verè poenitebunt, & confitebuntur in huiusmodi præfenti, & quolibet centesimo sequuturo annis, non solū plenam, & largiorem, imò plenissimā omnium suorum concedimus veniam peccatorum: statuentes, vt qui voluerint huiusmodi indulgentiæ à nobis cōcessæ fieri participes, si fuerint Romani, ad minus triginta diebus cōtinuis, seu interpolatis, & salte semel in die: si verò peregrini fuerint, aut forēses, simili modo diebus quindecim ad basilicas easdem accedant. Vnusquisque tamen plus merebitur, & indulgentiā efficacius cōsequetur, qui basilicas ipsas amplius & deuotius frequentabit. Nulli ergo, &c.

Noto igitur. 7. in hac Extrau. g. i. de poenit. † remissiones, siue cōdonationes, & in-

indulgentias pctōrū non esse nouū inuētū, vt
 noui hæretici fōniāt, sed rē esse i Chriana
 ecclesiavaalde antiquā. Sūt enim iā lapli du
 cēti. & quinquaginta anni ab hac Extraua
 gāti, que cōdita fuit āno. 1300. vt in eadē in
 §. Nos. exprimitur. At āte id tēpus ātiquo
 rū habebat fida relatio, accedētibus ad ho
 norabile basilicā principis apostolorū ma
 gnas remissiōes, & indulgētias pctōrū esse
 cōcessas. Ante illā Honorius. 3. de illis sta
 tuit in. c. Nostro. de poenit. Ante Honorīū
 Innocent. 3. restrinxit potestātē cōcedendi
 eas episcopis in cōcil. generali. c. Cū ex eo.
 eod. ti. Ante Innocē. etiā abbates eas conce
 dere solebāt. Quod tamē ipse cum concil.
 prohibuit. c. Accedētibus. de excess. prælat.
 Ante eundē Alexāder. iiii. ad quæstionē de
 indulgentijs ppositā respondit in. c. Quod
 aut. de poeni. Lōge † ante illū magnus ille,
 ac primus Gregorius, creatus pōtif. sūmus
 3 anno. 619. stationes, seu ceremonias statas
 ad indulgētias quærēdas Romæ statuit, se
 cūdū Tho. in. 4. d. 20. Et quōd euntibus ad
 bellū sacrū terræ sãctę idulgētia fuit cōces
 sa, colligitur ex. c. Excōicamus. de hæret.
 imò quōd illa indulgētia fuit plenaria sine

dubitatiōe affirmatur per omnes in c. Ad liberandā. de Iudæis. ob partē eius decisā.

Adde† quòd quāuis Poly. li. 8. c. 1. de inuētorib⁹ rerū, primū authorē iobelei fecerit Bonifaciū octauū, huius Extrauag. cōdito rē: loh. tamē Monachus qui eius tpe floruit Cardinalis, in. 4. col. 31. 9. prædictæ Extrauag. ait, vulgatā rem eo tēpore fuisse, quòd illa iobelei indulgētia cētēssimo quoq; āno semp cōcedi solita fuerat. Quare Bonif. 8. potius videtur nouasse, & in scriptis omniū primus eā redēgisse quān iuuenisse: quod satis significatur illis verbis eiusdē: Præsentis scripti patrocinio cōmunimus. Indulgētiarū autē fundamentū cōtinebit not. xiii. infra eo. & earū Cōstantiēs. cōcil. approbationē notab. 8. Nihilominus fatemur cum Cōi, nullū esse in sacris literis testimoniū earū apertū: nullū itē antiquorū doctorum Græcorū, aut Latinorū expressum. Quare autē† apud antiquos tā rara, & apud recentiores tā frequens sit indulgentiarū mētio, docuit vir ille sanctiss. & episcopali, ac cardinalitia dignitate reuerēdiss. & illustriss. & catholicæ veritatis martyr, & testis clarissimus Iohannes Roffensis in articulis.

B iiii.

contra Lutherum. Cuius ea de re verborū
 summa est, quòd non certò constat à quo
 primū tradi coeperunt. Quòd nonnullus
 earum vsus (vt aiunt) apud Romanos fuit
 vetustissimus. Quòd multa de euangelijs,
 & alijs scripturis sunt nunc excussa luculē
 6 tius, & intellecta perspicacius, quàm fue-
 rant olim. † Quòd nemo iam dubitat or-
 thodoxus, an purgatorium sit: de quo tamē
 apud priscos illos nulla, vel quàm rarissi-
 ma fiebat mentio. Quòd non fuit tam ne-
 cessaria, siue Purgatorij, siue indulgentiarū
 fides explicita in primitiua ecclesia, atque
 nunc est. Quòd tūc adeò charitas ardebat,
 vt quisque paratissimus esset pro CHRIS-
 to mortē oppetere. Quòd rara erāt crimi-
 na: & ea, quæ contingebant, magna canonū
 seueritate vindicabantur. Quòd nūc bona
 pars populi, magis Christianismum exue-
 ret, quàm rigore canonū pateretur. Quòd
 7 dum nulla fuerat de Purgatorio cura, ne-
 mo quæsiuit indulgentias. Quia † ex eo pen-
 det omne indulgētiarum pretium. Quòd
 indulgentiæ coeperunt, postquam ad Pur-
 gatorij cruciatus trepidari coepit. His cau-
 sis addit aliam Innocen. in. d. c. Quod autē.

n. s. f. quòd ante tēpus Gregorij nō satis poterat fieri conuentus magnus Christianorum: quætamen non videtur firma. Ait itē etiam ante illum solitas fieri huiusmodi indulgentias: licet non ita frequenter, ac ab eo, & post eū.

VIII. Notabil. de indulgentia, & remissione, quòd idē sint, &c.

SUMMARIA.

- 1 *Indulgentia peccati, & remissio peccati, idem: licet non, remissio omnium peccatorum, & indulgentia peccatorum. n. 3.*
- 2 *Indulgentiæ verbum saltem per translationem remissionem significare.*
- † *Indulgentiam non esse epiam fraudem: & per eam solam effici, vt passio innocentis membri vnus corporis, pro alterius eiusdem nocentis satisfactione accipiatur.*

VIII. Principaliter noto in eadem Extrauag. in. 7. notab. transcripta, indulgentiam peccati, & remissionem peccati idem esse. Nam id, quod Extrauagans hæc in initio appellat remissiones, & indulgentias

postea in. §. Nos, appellat veniã. Et postea
 eã, & remissiones, & indulgentias supra no-
 minatas solo verbo indulgẽtiã cõprehẽdit.
 Facit quod in diffinitione indulgẽtiã in
 notab. 20. ponẽda remissio ponitur, pro ge-
 nere. Et quod huiusmodi remissio à præla-
 to sine sacramẽto facta nihil aliud est, quã
 indulgentia, iuxta Extrauag. 2. de poenit. in
 notab. 12. transcripta, & in 14. notab. tradi-
 ta. Cõtra tamen hoc facit primo, quod in-
 dulgẽtia nõ est Latinis remissio, vel cõdo-
 natio: sed mollis tractatio, secundũ Quin-
 til. lib. 1. Instit. & Vallã lib. 4 c. 8. vt latius
 in notab. 20. dicemus. Deinde quod sum-
 maria stationũ Romanarũ nonnunquã ha-
 bent vno & eodẽ die in altera ecclesia re-
 missione omniũ peccatorũ cõcedi: in alte-
 ra verò indulgentiam plenariã. Postremo
 quod hæc Extrauag. bis, nepe in principio,
 & in. §. 1. verb. remissiones, cũ verb. indul-
 gẽtiã copulat: quæ nisi diuersa significarẽt,
 nõ videbantur copulãda neque inculcãda
 arg. gloss. celebris rubr. ff. iuris & facti igno-
 2 rãtia. Ad horum primũ respõdeo primo, ¶
 quod quicquid dicat Valla, indulgẽtia pro
 remissione poenæ ponitur in. l. fin. C. de

abol. & indulgētia crimen abolere dicitur apud iurisconsultum in. l. Lucius. ff. ad Senatuscons. Turpil. & de molli educatione, quā latinissime significat, secundum omnes, facile ad cōdonationē, quæ blandities quædā est, transferri posset. Secūdo respondeo, frequēs esse doctis, præmissa propria, & Latina voce, adijcere vulgatā, licet minus Latinā, quæ idē clarius significet: licet frequēter adijcere soleāt (vt aiūt) vel aliud simile. Ad secūdū respōdeo primo, quòd illa diuersitas fortassis non est in originali gratia: sed tantum in summarijs. Secūdo ³ qd remissio omniū pctōrū, & indulgentia plenaria differunt: quia hæc est genus, & illa species, vt in not. 10. dicā. Sed nō ex eo infertur, quod remissio peccatorū, & indulgētia peccati differunt: sicut etiam animal rationale, & sensibile differūt: sed ex eo nō sequitur, quòd animal, & sensibile differant. Ad tertiū, quòd cōiunctio illa copulatiua, & expositiuē, pro idest, assumitur: vt in. l. i. ff. de pact. Vel alterū resoluitur in adiectiuū, vt fit sensus: indulgentias remissiuas: sicut glo. d. l. i. illud copulatū, placitū & consensus, pro placitus consensus resoluit:

& causa iungendi illas duas voces tacta est in responsione ad primum.

Ex ijs infertur primo, eodem modo diuidi remissionem, quo in notab. 10. diuidemus indulgentiam. Secūdo infertur, falsam, & impiam esse antiquorum, & recentiorum hæreticorum sententiam, quæ habet, † indulgentias in nihil aliud valere, quàm vt sint piæ quædam fraudes, quibus pia mater ecclesia falsis præmijs indulgentiarum propositis ad pia opera suos filios prouocat, puta ad ieiunia, peregrinationes, eleemosynas, audiendum verbum Dei, & similia. Sicut pia mater filium paruulum prouocat ad ambulandum, præmonstrato pomo, quod postea ambulanti non præstat. Cuius sententiæ falsitas patet ex hoc notab. per qd̄ patet, indulgentias esse veras peccatorū remissiones. Impietas aut̄ prædictæ sententię patet ex eo, quòd est cōtraria penitus concilio generali. c. Cū ex eo, de poenit. & remissio. & c. Accedētibus. de excess. prælat. & concil. Lugdunensi. c. final. de poenit. & remissio. lib. 6. Et eam damnauit concilium Constantiense Sessione. 8. inter. 45. articulos Ioh. Vuicleff. Nec iuuat eos, quòd se

eundem mensuram delicti debet esse plagarum modus, Deut. 25. & c. Non afferamus. 24. q. 1. quoniam per indulgentiam non fit, ut non sustineantur plagæ, quas delictum meretur: sed ut non sustineantur ab eodem membro, quod deliquit. Quia † per indulgentiam solum fit, ut poena suapte natura satisfactoria unius membri innocentis alicuius corporis iusta de causa applicetur satisfactioni poenæ alterius membri noxij eiusdem corporis. Non iuuant etiã alia quædam, quibus Roffen. art. 17. & alijs sex, quæ proxime sequuntur, latè post se antiquiores, & ante se recentiores respõdet. Quod autem hæ indulgentiæ non tam facile toties, & tam copiose, ac vulgus putat, acquiratur, in not. 15. 16. 17. & 20. dicemus.

IX. Notab. de plena, & non plena indulgentia.

SUMMARIA.

Indulgentia plena, & non plena, & plena triplex: & non plena quid noue. n. 2. & quid plena noue. n. 3. & quid plena in specie, plenior, & plenissima. n. 4.

5 Restitutio plena, & plenissima, ut differat.

6 Pleno plenius dari quo modo.

7 Indulgentia plena concessa, non esse concessam pleniorē, aut plenissimā. quia stricti iuris est. n. 8. qua ratione. n. 9.

8 Remissio omnium peccatorum videtur indulgentia plenissima,

9 Antonini quaedam dicta ut temperanda

IX. loco principaliter colligo tria ex praedicta Extrauag. i. in not. 7. transcripta. Primum dupliciter esse indulgentiam, non plenam, & plenam. Alterum, plenam esse triplicem, plenam, pleniorē, & plenissimā. Tertium, concessa plena, non ceteri concessam pleniorē, neque plenissimā. Horum primum probatur in praedicta Extrauag. adiuncto. c. Cum ex eo. de poenit. & declaratur per definitiones insequentes
 † Indulgentia non plena, est indulgentia parte poenitentiae iniunctae, vel parte iniungendae per se condonans. Dixi, indulgentia, pro genere, quia omnis indulgentia non plena est indulgentia: non contra, omnis indulgentia est non plena. Reliqua addidi pro differentia, qua haec a plena differt. Addidi autem, per se: quoniam non plena est etiam illa, quae interdum per acci

§. IN LEVIT. NOT. 9.

accidens condonat totā poenitentiā alicui iniūctā, vel totā iniungēdā: verbi gratia, indulgentia decē dierum, vel annorū applicata ei, cui nō est iniūctā, neq; iniūgēda maior, totā poenitentiā iniunctā, vel iniungēdā condonat. At nihilomin⁹ est nō plena: quoniā non per se, sed per accidens id facit. Ex quo infertur primo, omnem indulgentiam partis poenitentiae iniunctae, vel iniungendae, vel poenae peccatorum, puta quartae, tertiae, medietatis, vel alterius maioris, esse nō plenam. Quia haec neque per se, neque per accidens totam vnquam condonat. II. Inferitur, omnē item indulgentiā tot, aut tot dierū, mensium, quadragenarum, & annorū etiam centū milliū, esse nō plenā. Quippe quae per se nō tollit totā, licet per accidēs frequenter eam tollat. Quoniam frequenter non est iniunctā, neq; iniungenda tanta poenitentia ei, cui talis cōceditur indulgentia. † Indulgētia plena est, quae per se totā poenitentiā pro peccatis cōfessis iniunctā, vel iniungēdā, vel totā poenā pro oībus cōfessis, & etiā lethalibus nō cōfessis debitā, vel totā pro oībus etiam non confessis etiā venialibus tollit. Dixi, indulgētia pro gñe.

Dixi per se, ad includendam eam, quæ per se quidem totam tollit, sed per accidens partem tantum. Quia causa concedendi ad id non sufficit, iuxta dicenda in notab. 15. Dixi etiam ad excludendam eam, quæ totam per accidens tantum tollit, iuxta dicta in 2. coroll. definitionis præcedentis. Addidi autem tria membra disiuncta, † quibus tres indulgentiæ plenæ species includerem, plenam. s. plenioram, & plenissimam. Per illud enim membrum, pro peccatis confessis iniunctam, vel iniungendam, comprehendo plenam. Per illud verò, vel totam etiam pro omnibus confessis, & etiam pro lethalibus non confessis debitam, comprehendo plenioram, quam largiorem videtur appellare hæc Extrauag. Per illud autem, pro omnibus etiã non cõfessis, & etiam venialibus, includo tertiã, quam hæc Extrauag. videtur appellare plenissimam. Ex hoc infertur primo, esse indulgentiam quæ totam poenam tollit, sed non est plena. Et contra, esse indulgentiam, quæ non tollit totam, & est plena, vt palam est. ¶ Infertur verum esse alterum prædictorum trium in hoc notabili decerptorũ. s.

quod triplex est indulgentia plena, scilicet plena, plenior, & plenissima. Quæ diuisio, vt palam colligitur ex prædicta Extrauag. ita eius membrorum diffinitiones ex diffinitione proxime datæ, manifestæ fluunt: ob idq; speciatiim ea non diffinio. Neque obstat, quod hæc membra aliter diffiniunt Paluda. in. 4. dist. 20. q. 4. sub finē: Antoni. 3. parte tit. 10. c. 3. Adrianus de indulg. col. 12. & Maior in. d. dist. 20. q. 2. col. 8. Tum, quia nulla ratione, vel autoritate id fulciunt. Tum, quia, vt pridem bis animaduerti, Paluda. sibi non satis constat: & Antoni. & Adria. Paludanum sequuti, aliter, quàm ille, dicunt: & neuter alteri omnino consentit. Nam & Adrianus vtriq; in vno articulo est contrarius: & Maior ab omnibus dissentire videtur. Tum, quia nulla ratione alia, quàm prædicta, magis conciliari posse videntur. Tum, quia omnia nostra hæc illa ratione confirmantur, quod consentaneum videtur rationi, & menti scribentiũ in. c. Cum ex eo. de poenit. & stylo indulgentiarum, præsertim antiquo: vt plena dicatur, quæ omnes poenitentias iniunctas tollit: quæ cum nisi pro confessis nequeant es

C

se iniuncta, merito ea, quæ totã poenitentiã pro cõfessis iniunctã tollit, plena dicitur. At si hæc plena dicatur, maiore cū rōne plena erit ea, quæ oẽm poenitentiã tã iniungendã, quãm iniuctã pctis confessis debitã tollit: quãquidẽ hæc per se maior est præcedenti. Et si plena simpliciter dicatur tã quæ omnes poenitentiã iniunctas, quãm quæ iniuctas, & iniungẽdas p peccatis cõfessis cõdonat: merito plenior dicitur, quæ totã poenã omnibus peccatis lethalibus etiã non cõfessis debitã tollit. Cum aut huic superaddi nequeat, nisi venia etiam poenæ venialiũ, merito dicitur plenissima, quæ oẽm tã venialibus, quãm lethalibus, tã cõfessis, quãm nõ cõfessis debitã poenã cõdonat. Quòd si forte roges, quare sub prima specie plenæ indulgentiæ duas includo, eã. s. quæ totã poenitentiã pro cõfessis iniunctam tollit, & eã, quæ totam et iniungendã? Respondebo ideo me id facere, quia necesse videt̃, sub aliquo triũ mēbrorũ prædictæ diuisiõis ponere duas spēs, & æquius apparet ponere sub plena, q̃ sub pleniore, vel plenissima. Et si rursus roges, quare hæc secundã, cū sit plenior priore, non appello pleniorẽ? Respondebo

ideo me id non facere, quòd nò ausim negare eū, cui Papa simpliciter hoc tēpore cōcederet indulgentiā plenā peccatorū suorū, non quærere veniā, nisi pœnitentiārū iniunctarū: quoniā arbitror eum quærere veniā etiā iniungendarū, per ea, quæ in. 6. dicto. ii. notab. dicā. Quod tamen videretur negandū, si eā pleniorē appellarem, eo quòd concessa plena indulgentia nò videtur ob id cōcessa plenior, vt tertia pars huius not. habet: & argumenta, quæ pro Thoma de vio in not. seq. adduco, probant. Et si tertio rogaueris, quare indulgentiā totius pœnitentiæ p cōfessis iniuncte tantū appello plenā? Respōdebo ideo me primū id facere: quod negari non potest respectu aliquo eā esse plenā. Deinde, quòd nò ausim dicere, eā non fore sublatā, vel suspensam, per Extr. 4. de pœnit. vel aliā dispositionē Papæ, quæ omnes plenas indulgētias tollet, vel suspēderet. III. infertur nò sine colore esse differentiā illā, qua Cardinal. & Ioh. Imol. inter plenā, & plenissimā restitutionē senserūt, in. c. Quia diligentia. de electio. nempe quòd per restitutionē plenam bona in alium à fisco alienata non re-

cuperatur: per restitutionem autem plenissimam
 sic. Nec Franciscus Aretinus in. l. i. ff. de ac-
 quir. possessio. tenet contrarium: licet id ei
 Iason imponat in. l. Gallus. §. Et quid si tan-
 tum. n. 64. ff. de liber. & posthu. Quamvis di-
 cat id, ex quo argumentatur Iason: cui faci-
 le responderi posset. Pro qua differentia, &
 predicta diuisione facit etiam, quod est do-
 minium plenum, & plenissimum. l. i. C. de
 nud. iur. quir. tollend. quæ de plenissimo do-
 minio loquitur, adiuncta. l. Foeminae. et
 quod ei annotat Bald. C. de secund. nupt.
 Faciunt & quædam alia, quæ desumi pos-
 sunt ex citatis late per Felin. in. c. Conque-
 stus. col. i. de foro compe. Propius tamē fa-
 ciunt, & profundius ea, quæ supra diximus.
 Quæ omnia plurimum sunt memoranda p
 his, quæ de suspensione indulgentiarum in-
 fra dicemus. III. infertur † dari posse ple-
 no plenius: Et cap. Si omnia. 6. q. i. quate-
 nus habet plenitudinem, non accipere
 augmentum: & ita pleno plenius dari non
 posse, intelligendum esse eo respectu, quo
 plenum est. Quia id, quod plenum est, vno
 respectu plenius esse potest altero: vt. mo-
 dius tritici rasorio rarus plenus est vno

respectu: at cumulari potest cumulo, & secundum Festum cumulus est, qui additur mensuræ plenæ. Sic ergo indulgentia, quæ plena est respectu poenitentiarum pro confessis iniunctarum tantum, vel iniunctarum, & iniungendarum plenior effici potest per cumulum veniæ totius poenæ pro peccatis omnibus lethalibus, & non confessis debitæ: & rursus hæc cumulari potest cumulo remissionis, etiam poenæ pro venialibus debitæ. Sic Stephanus Act. 7. dicitur gratia plenus respectu officij, ad quod electus fuit. Et virgo Mater, quæ plena gratiæ dicitur, Luc. 1. respectu officij, ad quod delecta fuit, s. vt esset mater Dei, plenior fuit Stephano. Et dominus Iesus, qui plenus gratia dicitur, Ioh. 1. fuit plenior illa, & plenissimus: vt pulchrè declarat post antiquiores Thomas. 3. parte. q. 7. art. 1.

V. Infertur † verum esse vltimum trium in hoc. x. notab. excerptorum. s. quòd concessa plena indulgētia simpliciter, nō censetur concessa plenissima, neque plenior. Quod colligitur ex ead. Extrauag. quatenus, vt contineret pleniorē, & plenissimam, expressit eas. Quatenus item ait nō

solū plenā, etc. q̄si diceret, maius aliquid
 cōcedimus, quā concederemus concedēdo
 simpliciter plenā. Facit & Extrauag. Viti-
 genitus. quæ vt cōtineret plenissimā, eam
 8 expressit. † Facit etiā, quòd cōcessio indul-
 gentiarū strictè interpretāda est. Quoniā
 indulgētia pro certis diebus festis cuiusli-
 bet anni futuri cōcessa, restringēda est vs-
 que ad. 20. annos, regul. Cācell. 57. cū tamē
 in alia materia talis restrictio nō fiat. Et
 indulgētia, cōcessa ecclesie alicui, seu capel-
 læ, tacita alia quālibet parua illi prius con-
 cessa, nihil valet, regul. Cancel. 57. Et quòd
 prohibitū est, ne super indulgentijs instar
 alterius pij loci cōcessis expediantur lite-
 ræ generaliter, instar indulgētiarū illi con-
 cessarū, nisi specificentur, quæ sint illæ, re-
 gul. Cancell. 58. cum tamē in alia materia
 passim expediātur. Et si indulgentia peti-
 tur simpliciter pro festo, vel festis alicu-
 ius loci pij, & Papa cōcesserit per, fiat, tan-
 tū, si ecclesia cathedralis, vel insignis col-
 legiata, aut solenne monasterium fuerit,
 tres, alioquin duo anni, & totidem q̄drage-
 nā: & per, fiat vt petitur, cathedrali colle-
 giatæ, vel monasterio, q̄tuor: alijs tres anni

concessi videtur, reg. Cancell. 59. Ex quibus
 oibus colligitur, indulgentiarum concessione
 odiosam, & restrictè interpretanda esse: quod
 annotavit gl. reg. Cancell. 56. ea ratione, quod
 quaestores non quaerunt commodum animarum,
 sed pecuniarum. † Quarta ratio parum ser-
 uire videtur illius regulae speciei: quae meo
 iudicio plus loquitur de indulgentiis, quas
 quaestores non solent praedicare, quam de
 iis, quas solent. Aptior ergo ratio fuerit,
 quod magna pars impetrantium eas, non tan-
 tum commodum animarum, quantum pecuniarum
 respicere solet. Quia tamen etiam haec ratio
 cessat in concessione indulgentiarum, quae pro
 solis ad Deum precibus, vel pro sola contri-
 tione, & confessione peccatorum concedi solent:
 addi posset stylum S. Apost. habere pro odio-
 sa, & restrictè interpretanda indulgentiarum con-
 cessione, propter duos praedictos respectus iu-
 ctos cum eo tertio, quod per eam multum ener-
 uatur satisfactio poenitentialis. c. Cum ex eo-
 de poenit. & re. quae tanto pe est nobis utilis,
 tanto opere nostra nos ad eam mater ecclesia
 monet, per tot canones poenitentiales, imò
 & per totam quadragesimam adeo adhorta-
 tur, ut tantum non compellat. Adiuncto item

alio quarto. s. quòd concedens indulgentiam, de alieno soluit alterius debita: & indecorum est de corio alieno longas corrigias efficere, vt prouerbiū barbarorū habet. Adiuncto item illo quinto. s. quòd non nisi iusta de causa concedi potest, iuxta ea, quæ in notab. 15. dicemus. Et quòd est quædam dispensatio, vt habet Extrauag. Vnigenitus. trāscripta in notab. 12. & quòd omnis dispensatio aut odiosa est. c. 1. et. 2. de filiis presbyt. lib. 6. aut cautissime facienda, secundum glo. c. Non est. de vot. & c. Quanto. de iureiur. Et concessio indulgentiarū sit stricti iuris, affirmante etiam Palud. in 4. d. 20. q. 4. col. fin. VI. Infertur ex prædictis, & ex dictis in notab. 8. remissionem peccatorum aliam esse non plenam, & aliā esse plenam: easq; omnes, & suas species ita distinguī, diffiniri, & diuidi, ac indulgentia peccatorum non plena, & plena, cū suis speciebus, quæ suprā sūt distincta, diffinita, & diuisa. Quia remissio peccati, & indulgentia peccati idem sunt, iuxta prædictum notab. 8. VII. quòd † indulgentia omnium peccatorum maior est, quàm indulgentia plenaria peccatorum simpliciter cōcessa:

quia videtur plenissima: sicut & in notab. 8. n. 3. diximus remissionem omnium peccatorum videri plenissimam: licet remissio plena peccatorum non diceretur talis. VIII. Infertur † intellectus, & dolabra, quibus intelligi, & dolari debeant ea, quæ de indulgentia plenaria sub varia forma tradidit Divus Anto. i. parte tit. 10. c. 3. §. 4. nō quidem his contraria, sed quæ lectorē decipere possent, nisi hæc fuerit præmonitus. Quoniam præsupponere videtur, indulgentiam plenariam concessam omnibus visitantibus certum locum, vel visitantibus certo die, vel facientibus certū opus, esse plenissimam. Quod nō est verum, nisi ampliorem formam contineat, per prædicta. Sic etiam téperādus est Palud. quatenus in. 4. d. 20. q. 4. col. 4. dixit indulgentiam plenariam, pleniorē, vel plenissimam, poenitentias iniungendas comprehendere. Quoniā id verum est de pleniorē, & plenissima, & etiam de plena simpliciter concessa: non autem de plena, cū adiectione de iniunctis data. IX. Infertur † ei, qui se parat ad lucrandas indulgentias de iniunctis poenitentijs datas, etiā si

II

12

sit plenæ, expedire plurimū, vt prius confi-
 teatur peccata sua, rogetq; confessorē, vt
 tot dies, vel annos poenitiæ imponat,
 quot indulgentia, quā lucrari sperat, cōti-
 net: vel omnes illos annos, & dies, qui ad
 integrā deletionē peccatorū suorum sunt
 necessarij, sub præcepto disiuncto: s. quòd
 illam totā poenitiā impleat, vel indul-
 gentiā, quæ tali implemento æquipolleat,
 sibi quærat. Quod est cōsiliū Palud. vbi su-
 pra, col. 5. à posteris susceptū. Quauis Ca-
 iet. in primo tractat. de indulg. q. antepen-
 putasset hanc rogationē, & iniunctionem
 frustraneam esse. Quia, vt in notab: 21. di-
 cam, in ea est ille opinione, vt putet nemi-
 ni prodesse indulgētiā, nisi ei, qui habet a-
 nimū satisfaciendi per poenitiā. Nobis
 tamē vtile videtur consiliū Palud. quod e-
 tiā Adria. sequitur, etiā retenta opinione
 Caiet. quando huiusmodi poenitens verè
 concipit animū faciēdi eā poenitiā si-
 bi sub prædicta disiūctione præceptā, si nō
 contingat ei eā luere per indulgētiā: dato
 quòd eū animū nō cōcepisset, nisi ad id im-
 pulisset spes redimendi ea per illā, quā lu-
 crari sperat, vel aliā indulgentiā. Per quæ

omnia facile colliges cōcordiā omniū, & temperamentū iustū consilij Palud. & rigoris Caiet. & securitatē poenitētis. X. infertur, † quòd remissio sacramētalīs, & indulgentia, nō solū differunt secundū materias: quia, vt diximus in .5. illatione not. pximi, huius materia p̄cipalis est reatus improprius, vel obligatio ad poenā tēporariā: illius verò macula pctī, siue culpa & reatus proprius, siue obligatio ad poenā æternam: Sed etiā secundū modū: quia omnis remissio sacramētalīs est plena, & plenissima respectu suæ materiæ p̄cipalis, c. Sunt plures. infra de poenit. d. 3. indulgētia verò nō itē. XI. infertur, † inter plenā, & plenariā | nihil aliud distare, quā quòd plena est vox latina, plenaria verò barbara & per cōsequutionē vtrāq; illarū generatī captā esse genus ad tres p̄dictas spēs, & vtrāq; speciatim sumptā esse spēm sui ipsius generatī sūptæ. XII. † indulgētiā plenariā, vel plenā instar indulgētiæ āni iobelei cōcessam, de qua meminit Extr. Quē adm. de poenit. & re. esse plenissimā, arg. l. In testamento. ff. de cōditio. & demōstratio. & eorū quæ infra in not. super. 4. extrauag. dicam.

16 XIII. † verum videri id, quod prodidit, qui collegit priuilegia religiosorum, verb. indulgētia. s. stylum curiē habere, quod facultas lucrādi omnes indulgentias stationum Romanarum, vel alicuius alterius loci pij, hoc, vel illud facienti, nō comprehendit indulgentias plenas: sed tantum alias. Quod etiam, dum Salmanticæ abhinc. 23. anno librum Clementinarum interpreta- rer, super Clem. 2. de poenit. dictaui.

X. Notab. de venia quam dat indulgentia, quæ, & qualis sit.

SUMMARIA.

- 1 Indulgentia veniam peccati ^{no} dat: sed poenæ temporariæ tantum. n. 2. nō culpæ, vel potius maculæ. n. 11. etiam venialis. n. 12. Nisi indirecte. n. 14. Quia non est idem quod poena temporalis ei debita. n. 13.
- 3 Culpa peccati quid, & quid poena eiusdem.
- 4 Macula effectus peccati, & quid est, & nihil positivū dicere. n. 7. manet præterito peccato. n. 8. et nō efficitur à veniali. n. 9.

- 5 Reatus peccati respectu triplicis legis, & poenae, & quid .n. 4. & macula sublata tollitur .n. 10. eis sublatis manet obligatio poenae temporaria, & proprie non est reatus .n. 11.
- 6 Venia, verbum in hac Extrauag. quid.
- 7 Peccatum pro poena peccati saepe.
- 16 Indulgentia non dicitur tam proprie à culpa & poena, quàm absolutio sacramentalis .n. 7. & quare improprie .n. 18.
- 19 Indulgentia cum attritione nõ efficit cõtritionem, contra Palud.
- 20 Indulgentia vnius diei tam proprie à culpa & poena, ac plena.
- 21 Remissio per indulgentiam longe differt à remissione sacramentali, etiã poenae, quæ ratione .n. 22. & .23.

Decimo principaliter ex prædicta Extrauag. i. de poenit. in notab. 7. transcripta colligo † per indulgentiam anni iobelei peccatorum veniam dari. Contra quod facit, quòd peccatum non potest remitti nisi à Deo, autoritate, vel à ministris eccle

siæ ministerio mediãtibz sacramētis tan-
 tū, & non sine illis. c. Et euidenter. 1. q. 1. c.
 Multiplex. & c. Verbū. de pœnit. d. 1. vbi
 bona glo. & c. Nemo. de consecrati. dist. 4.
 vbi etiam glo. et tradit Thom. cōmuniter
 receptus. 3. parte. q. 64. arti. 3. & 4. & in. 4.
 distin. 5. q. 1. Et quòd venia anni iobelei, &
 omnis alia, quæ per indulgentias datur à
 prælatis ecclesię, sine sacramentis cōcedi-
 tur, vt in notab. 1 4. colligo. Pro huius
 2 resolutione dico primo, † quòd, vt Cōmu-
 nis loquitur per indulgētiã nō remittitur
 culpa, neque pœna æterna, vt probant con-
 traria: sed pœna temporaria sic, vt habet
 notabile nostrum: & quòd aliud est culpa
 3 peccati, † aliud pœna, arg. Clem. 1. §. 1. de
 priuileg. & Clem. 2. de pœnit. & remissio.
 quatenus faciunt mentionē de absolutio-
 ne, quoad culpam, & pœnã. et post alios
 annotabat Cardi. qui in. d. Clem. 1. de pri-
 uil. q. 24. receptus à posteris: & i his a Feli.
 in. d. sermone indulg. col. 5. ait culpã pecca-
 ti esse maculam generatam à peccato in
 animo peccatoris, & c. Quod etiam Tho-
 mas sensit in quodlib. 2. arti. 16. ad. 3. Quod
 tam in illis duabus Clem. quàm alibi sæpe

nobis etiam placuit. Nunc autem altius re-
 perpendenti parū sapit. Tum, quòd culpa
 nō est effectus peccati: sed ipsum peccatū.
 Nam Tho. a nemine in hoc reprehēsus in
 1. Sec. q. 21. art. 2. ait malū esse genus ad pec-
 catū, & peccatū genus ad culpā: & ita om-
 nis culpa peccatum est, & nō effectus pec-
 cati. Quod conuincit etiam diffinitio cul-
 pę Bar. in. l. Quod Nerua. ff. deposit. & Pa-
 nor. in c. i. de cōmod. receptorum ab alijs. s.
 quòd est deuiatio ab eo, quod bonū est: &
 constat hanc deuiationem esse peccatum.
 At macula illa, quam hi patres dicūt esse
 culpam, est effectus peccati, & per conse-
 quutionem culpę, secundum Thom. 1. Se-
 cun. q. 86. artic. 2. in hoc ab alijs receptum.
 Nec curandum videtur de illa inutili
 subtilitate Parisiensium in. 4. distinct.
 14. q. 1. scilicet, quòd reatus peccati potest
 accipi transitiuè, & intransitiuè: & quòd
 reatus est ipse homo, & quiddā bonum:
 & reatus peccati, qui est, vel fuit, est in
 coelo, & idgenus alia. II. dico cautius,
 & rectius nos dicere posse quatuor, cum
 S. Thoma in d. q. 86. & sequenti.

+ Primum quòd culpa † & peccatum, quæ
 idem sunt, pariunt maculam, quã prædicti
 vocant culpam, & reatum poenæ, quã ipsi
 vocant poenam. Secundum quòd macula
 peccati est defectus luminis rationis na-
 turalis, vel diuinæ legis ex recessu gratiæ
 proueniens. Ita qđ non proprie dicitur ma-
 cula: sed metaphorice, eo quòd sicut cor-
 pus ex contactu rei sordidæ maculatur: ita
 misera anima ex inhæsiōe rei temporalis
 per amorem inordinatum, quæ est veluti
 quidam contactus, perdit lumen rationis,
 & lumen diuinæ sapiētiae & gratiæ, quibus
 refulgebat secundū eundē, in. d. q. 86. art. i.
 Tertiū quòd reatus peccati nihil aliud est,
 quàm status peccatoris poenæ obnoxius, se-
 cundū eūd. in. d. q. 87. art. i. Verbū enim, re-
 atus, pprius significat statum rei criminis
 accusati, quàm crimen, iuxta .l. Vestem. ff.
 de iniur. & ea, quæ ibi a notauit Bud. & in
 l. Si diutino. ff. de poenis. Quartū † quòd
 reatus hic, siue status obnoxius est respectu
 triplicis poenæ, vt etiã tres ordines per-
 uertit. s. rationis propriæ interioris & poli-
 tiæ exterioris, & diuini regiminis: & ita
 triplicē obligationē ad poenam incurrit.

vnam ad poenā sui ipsius, siue rationis interioris hominis, quæ est remorsus cōscientiæ. Alteram ad temporariam exterioris hominis. s. iudicis exterioris. Tertiam ad æternam Dei. Tertio dico, † verbū hoc, veniam, positum in hac Extrauag. non esse intelligendum de venia maculæ, quam culpam vocant: non etiam de venia reatus proprii, siue obligationis ad poenam æternā: sed de venia reatus improprii, siue obligationis ad poenam temporariam in Purgatorio luendam. Tum, quia indulgentia, de qua in hac Extrauag. & omnis alia conceditur ab homine sine sacramento, vt infra notab. 14. ostendetur: & macula peccati lethalis nō potest tolli ab homine, nisi mediante sacramento. Quia sola gratia Dei, quæ à solo Deo creatur, redeunte, tollitur, vt ex eius diffinitione colligitur. Tū, quia diffinitio indulgentiæ in notab. 20. ponenda id conuincit, quatenus habet, indulgentiam esse remissionem extra absolutionem sacramentalem factam. Tum, quia nemo tollit peccata, nisi C H R I S T V S, qui est agnus tollens peccata mundi. c. Nemo. de conse. dist. 4. quod est intelligendum,

D

quoad maculam peccati, & reatum poenae
 aeternae. Tum, quod clare hoc sensit glos. s.
 huius Extrauag. in verb. peccatorum: & al-
 tera in eodem verb. §. final. & tertius In-
 nocent. qui receptus ab omnibus in cap.
 Quod autem. n. l. de poeniten. & remissio.
 sensit, per indulgentiam solum condo-
nari poenam Purgatorij: & altius declarat
praedictus Iohan. Roffensis. in artic. 17. &
Thom. cum omnibus posterioribus in. 4.
distin. 20.

EX quibus tribus dictis inferuntur
 plurima subtilia, & utilia. Primum ex pri-
 mo dicto .s. parum caute, ac minus pro-
 prie dici, in peccato inueniri culpam, nisi
 prout species inuenitur in genere, sicut
 fraus in dolo, iuxta. l. Ius gentium . §.
 Sed si fraudandi. ff. de pactis. Quia per
 hoc significatur, aliud esse culpam pec-
 cati, aliud ipsum peccatum: quod tamen
 est falsum, per primum dictum. Secun-
 dum, quod ex secundo dicto manat, ma-
culam peccati non esse qualitatem aliquam
foedam, productam in anima à peccato:
sed solam priuationem gratiae: sicut um-
bra non est qualitas aliqua, sed absentia lu-

No aliud peccati
 aliud culpa
 7

minis, secundum eundem Thomam in d. q. 87. artic. 1. ad 3. † III. maculam peccati manere post transitum peccati: quia, cum sit absentia gratiae Dei, durat donec illa redeat. IIII. † per peccatum veniale non fieri proprie maculam. Quia per illud non perditur nitor gratiae divinae, quoad habitum: licet quoad actum impediatur, secundum Thomam. I. Sec. q. 89. art. 1. V. † post transitum peccati, maculam eius manere: macula vero sublata, tolli reatum poenae aeternae, & ita poenae simpliciter: non tamen semper reatum poenae satisfactoriae, secundum eundem Thomam receptum in d. q. 87. artic. 5. VI. † transeunte peccato, & sublata macula eius per contritionem, remanere ut plurimum obligationem ad satisfaciendum per poenam aliquam maiorem, vel minorem, prout peccatum fuit maius, vel minus: & contritio maior, vel minor, ut in notabili. 16. dicemus. VII. † maculam peccati venialis dici posse, obfuscationem nitoris animae gratiae divinae, quae tamen non est vere macula: & reatum peccati venialis dici posse, statum dignum, vel obnoxium

RELECTIO.

12
 poenæ satisfactoriæ temporariæ, qui tamē non est perfectus reatus: sed imperfectus, arg. prædictorū, & notatorū in prædictis locis. **VIII.** † verius videri, quòd etiā macula illa imperfecta peccati venialis non tollitur per indulgentiā: quia per eā nulla culpa, neque macula neq; perfecta, neque imperfecta condonatur: sed sola tēporalis poena, vt ex. d. Extrauag. 3. & notab. 20. colligitur. Et ne dicas idē esse, maculā venialem, & poenā temporalē ei debitā, vt sentire voluit Maior in. 4. dist. 45. q. 1. col. 4. & Iacob. Alma. in. 4. fol. 4. & 5. † Considera, 13 quòd ipsemet Iacob. cōtrariū tenet in dist. 21. Et quòd contrariū conuincit ratio, quā ipsemet Maior tangit ad aliud propositū in. 4. dist. 49. q. 25. col. 3. s. quòd si id esset verū, cōsequeretur nō debere nos potius præeligere mortem, quàm peccare venialiter. Quia mors omne malum poenæ præcellit. Quod tamē est falsum, arg. c. Super eo. de vsur. & c. 1. 22. q. 2. & eorū, quæ tradit Tho. in. 2. Sec. q. 110. art. 3. & alibi sæpe. Nō obstat huic corollario, quòd Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. sub finē, quē sequitur Diuus Ant. 1. parte tit. 10. c. 3. tenere videtur cōtrarium: quia

ratio eius non est firma, nec dicta ipsius factis placet. Adr. de ind. fol. 4. † vel intelligē
 dū est, quod culpa venialis, quā nos maculā imperfectā dicimus, remittitur per indulgentiā indirectē, quatenus, poena pctō veniali debita sublata, ipsa quoq; macula imperfecta videtur tolli. IX. † verbū peccati positū in illo celebri dicto. c. 12. 2. Macha. s. Sācta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur, nō esse intelligendū de macula peccati, quam alij culpā vocant: sed de temporali poena peccatorū in Purgatorio sustinenda. Quoniā etiā per preces non tollitur culpa mortui: sed solum tēporalis poena pro peccato in Purgatorio luenda, secundū omnes in. 4. dist. 45. X. quòd † nulla indulgentia propriè appellatur à culpa, & poena, vt ait Diuus Antoni. i. parte tit. 10. c. 3. Tum antiqua eius, ac aliorū ratione. s. quòd per nullā indulgētiam culpa vlla, vel rectius culpæ macula remittitur, per prædicta: & ideo, licet propriè appelletur indulgētia à poena tēporaria: impropriè tamen dicitur à culpa, siue macula, & per consequentiā à culpa, & poena. Tum noua ratione. s. quòd macu

14

15

16

la pcti, quã ipsi p culpã intelligũt, est ipsã
 met peccatum, per prædicta. Hanc illatio-
 nem sentiunt Clem. i. §. i. de priuil. & Cle.
 2. de poenit. & remiss. quatenus loquens de
 17 absolutione à culpa, & poena addunt illa
 verba, vt eorum verbis vtamur. XI. † ab-
 solutionem sacramentalem verè posse ap-
 pellarì à culpa, siue macula, & poena: imò
 & ab omni culpa, & reatu poenæ æternæ,
 & à poena. Quoniã per illam tollitur, vel
 sublata esse declaratur omnis culpa, vel
 macula peccati, & poena æterna, & aliqua
 saltem pars poenæ temporariæ. c. Sunt plu-
 res. infra. dist. 3. iuncto. c. sequenti. infra ea.
 Imò & aliqua datur absolutio sacramenta-
 lis ab omni macula, & reatu: seu ab omni
 culpa, & omni poena, ea. s. quæ fit tali poeni-
 18 tenti, qui non debet maiorẽ poenã ea, quã
 vis clauium cõdonat. XII. † quòd indulgẽtia
 huius Extr. & alia quæuis plenissima, po-
 test saltem improprie appellari à culpa, &
 poena, vt in dictis Clementi. appellatur: &
 mea ætate passim in Gallia appellabatur.
 Quia, vt ex Diuo Anton. & Feli. vbi supra
 colligitur, per eã tota poena peccatori poe-
 nitenti debita directo cõdonatur. Tota itẽ

macula culpæ indirectæ, quatenus remissio à poena virtute indulgentiæ habenda, remissionem præsupponit maculæ, ac culpæ vicôtritionis, aut sacramenti habitæ, iuxta dicenda in not. 16. Id autem, quod sentire videtur Palud. vbi supra, † quod cōtritio cū absolutione Papæ per viam indulgentiæ efficitur cōtritio, noua doctrina est: & nulla ratione videtur sustentabilis: licet teneamus opinionem Thom. & Cōmu. q. attritus frequenter fit cōtritus p realē sacramenti susceptionem. Quoniā absolutio p viā indulgentiæ nō est sacramentū, vt palā est. XIII. † pari ratione, omnem indulgentiam, etiam vnius diei, appellari posse improprie indulgentiam à culpa, siue macula: & poena, siue reatu poenæ: non tamen ab omni, eò quòd directè aliquam poenam temporariam, quæ saltem imperfecta poena est, condonat, & indirectè omnem culpam, & maculam eius præsupponit condonatā. Quamuis non omnis indulgentia possit appellari à macula, & culpa, & ab omni poena. Quoniam, licet omnis præsupponat totius culpæ, vel maculæ condonationem: pauca tamen directè oem poenā cōdonāt, vt postea palā fiet.

XIII. † remissionē per indulgentiā longe differre à remissione sacramentali, etiā poenæ tēporariæ. Quia illa fit per cōpensationē, soluendo de thesauro ecclesiæ tantū, quantū remittitur quērenti indulgentiā, iuxta dicenda in not. 20. Sacramentalis autē sine vlla cōpensatione, per liberalitatem diuinā, vt pulchrè Palud. dixit in. d. d. 20. q. 4. col. 3. & clarius ex eo colligit Antoni. 1. parte tit. 10. c. 3. §. 1. † Nō quidē ea ratione, vt quidā falso dixerunt, quòd C H R I stus nō satisfecerit sufficienter: cū passio eius infinitæ virtutis fuerit, tã quoad satisfactio- nem, quàm quoad meritū, iuxta Extr. 2. de poenit. & remiss. & dicenda in not. 13. infra eod. Sed quia diuinā magnificentiā decet nobis miseris, cū iusta demissiōe animorū pctā confitentibus, condonare aliquid poenæ, sine respectu solutionis, & satisfactio- nis aliis secundum eosdem. † X V . altero quoque modo eas differre, eo. s. quòd remis- sionis, & indulgentiæ materia, circa quam directo, & principaliter ipsa versatur, est poena temporaria, vel reatus improprius, vel obligatio ad eā, iuxta dicenda in. ii. no- tab. Remissionis verò sacramentalis ma-

teria principalis est peccati macula, quam culpā alij vocant, & reatus proprius poenæ æternæ, vt in not. II. dicā: Quauis etiā minus principaliter respiciat obligationē ad poenam temporariā, & partem eius remittat, vt colligitur ex illatione præcedenti, & affirmat diuus Ant. vbi supra. §. 4. col. 5.

XI. Notabile de valore indulgentiarum.

SUMMARIA.

- 1 **I**ndulgentiā vnā, & eādē alius plenius, quā alius querit: licet partē causæ eius implens nihil consequatur. n. 2. nō ratione glossæ. n. 3. sed noua. n. 4.
- 5 Indulgentiæ eiusdem, causa eadem impleta ab vno iusta, impleta ab alio, non item.
- 6 Indulgentias valere quantum sonant, & intelligi de iniungendis, si sine mētionē in iunctionis concedantur. n. 7.
- 8 Indulgentia, vnus diei quid indulget.
- 9 Indulgentiam etiam iniungendæ poenitentia episcopus concedit, contra Caiet.

- 10 *Pœnitentiã iniunctã tollere respectu quodam facilius, quã tollere in iungendã: & altero hoc facilius esse illo. Ideoque vtrunq; esse equè facile. n. 11.*
- 12 *Indulgentia de iniunctis non cõtinet indulgentias: Sed absolutè concessa sic, contra Caiet. et quæ rō. n. 13. et idè de plena. n. 14.*
- 15 *Indulgentia antiqua, an credenda cõcessa de iniunctis tantum, & an ea, quæ constat simpliciter concessa ad iniungendas extēdatur. n. 16. & quid de noua. n. 17.*
- 18 *Indulgentia certi temporis quoad varios, variè intelligenda.*
- 19 *Indulgentia ead. alijs plusquã alijs prodest.*
- 20 *Indulgentia non tollit pœnam fori exterioris, neq; pœnitentiã in capitulo datã. n. 21.*
- 22 *Indulgentia tẽporis purgatorij minor, quã paristemporis vitæ.*
- 23 *Pœnitentiæ multæ iniunctio utilis. &c.*

XI. Principaliter colligo ex eadẽ Extr. i. in. 7. not. transcripta, † quòd vna, & eadẽ indulgentia multis quæsita, alijs quæritur

plenius, quàm alijs. Probat enim indulgentiã huius anni iobelei alijs quærendã pleniorẽ, quàm alijs, in illis verbis: Vnufquifque tamẽ plus merebitur, & indulgentiã efficacius confequetur, qui basilicas ipfas amplius, & deuotius frequẽtabit. Contra quod facit primo, quòd, faciens omnia requisita ad eam lucranda, totam lucrabitur: & per confequutionem, pleniffimam sibi quæret: qui verò ea omnia nõ faciet, nihil lucrabitur, per ea, quæ trado in notabili. 19. † Secundo facit, quòd solum adimplens partem eius, quod pro indulgentiã quærenda est faciendum, & non totũ, neque totam, nec partem eius vllam quærit, secundum Diuum Antoni. i. parte tit. 10. c. 3. §. 4. Et ea ratione probatur, quòd neque relictũ, neq; pars relictĩ sub cõditione quæritur, nisi tota impleta, etiã si pars impleatur. l. Cui fũctus. ff. de cõdit. & demõst. l. Si plures. ff. de condit. instit. §. Si plures instit. de hæred. instit. Has fortẽ difficultates, vt effugeret glo. prædictæ Extr. in verb. cõsequitur, tripliciter exposuit verbũ, efficacius. † Positũ in text. primo quidem modo, referendo illud ad maius meritum: sed

ineptè. Tum quia prius dixit, plus merebitur, & postea subiicit, & indulgentiam efficacius consequetur. Tū, quia aliud est, plus mereri, aliud, efficacius indulgentiā consequi, quod ex sese non est mereri, vt in not. s. diximus. Secundo modo ead. glo. in versicul. Vnde. pro quo debet reponi, vel, exponit verbum, efficacius, referendo id ad maiorem indulgentiæ fructū, id est, ad maioris poenæ remissionem. Quod tamen ea ratione confutatur, quòd secundū hanc expositionē non esset hæc indulgētia plenissima. Tertio exponit verbū, efficacius, referēdo illud ad mediū lucrandi indulgentiā, vt. s. sit sensus, quod per melius mediū eā quaerit, qui per plura, & meliora opera eā adipiscitur. Quod tamen non satisfacit. Quia per melius, & maius opus mereri indulgentiam, non est illā efficacius consequi. Hæc enim verba non significant maiorem bonitatem, uel quantitatem in medio consequendi: sed maiorem quantitatem, & effectum consequutionis, vt palam est. Quarto ergo dico, quòd secunda expositio prædictarum est literæ germana: & verificari potest secundum eam vno modo ex men-

te Adriani de indulg. col. 12. non quidem in omnibus: sed tantum in his, quorum visita- tio nō fit cum deuotione, necessaria ad con- stituendam iustā causam tantæ indulgen- tiæ. Illi enim soli, quo plus, vel minus ad eā accedent, eo plus, vel minus de hac indul- gentia cōsequentur. Et si roges: qui fieri po- test, vt deuotio peregrini, qui poenitens, & cōfessus saltem in statu gratiæ quindecies visitauerit ecclesias hic præscriptas, non pertingat ad iustam causam indulgentiæ? Respondeo, Teo quod, vt in not. 15. n. dice- mus, vna, & ead. causa vno modo impleta est iusta causa vnius indulgentiæ, & alio modo impleta, non: & eo, quod contingit frequenter, quod vna causa de se insufficiens ad certā indulgentiā, cum egregia contri- tione, deuotione, & reuerentia adimpleta fiat sufficiens: & e contrario, causa de se iu- sta, & sufficiens, cū exilima deuotione im- pleta fiat insufficiens. Quinto dico, etiam posse verificari secundo modo hūc tex. iux- ta secundam expositionem glo. ex mente Caiet. in primo tractat. de indulg. q. ante- penult. & ex dicendis in not. 21. in his, qui- bus nō est iniuncta poenitentia sufficiens

ad tantā poenam delendam, quantam hæc indulgētia eis dederet, neque est efficax animus satisfaciendi Deo per poenitentiā voluntariē suscipiendā casu, quo non quæreret hanc, vel aliam indulgētiā. Hi enim plus, vel minus de hac indulgētia quærēt, quo plus, vel minus proponunt satisfacere pro peccatis suis: & quia, quo deuotius, & frequentius ecclesias hęc præscriptas visitauerint, eo maiorē, & efficaciorē animū satisfaciēdi cōcipiūt, ideo quo deuotius, & frequentius ecclesias illas ultra numerū præscriptū visitabūt, eo plus de hac indulgētia quærēt. Sexto dico posse tertio verificari tertius hic itellectus iuxta scđam expositionē gl. in his, qui partē visitationū in statu peccati lethalis, & partē in gratiæ statu implebūt. Hi enim iuxta dicēda sub finē not. 19. pro ea parte, quā in gratiæ statu implebunt, quærēt hęc indulgētiā: pro altera verò, quā in statu lethalis peccati, minimē.

Ex his infertur primo, non probare hęc Extrauag. id, quod primo aspectu videtur cōcludere†. s. indulgētiās nō valere tantū, quantū sonāt. Quauis enim probet, dari aliquā indulgētiā, quæ sonat plenissimā

remissionem, quā tamen qui lucrifaciunt omnes non quærunt eā plenissimā: quia tamen id nō contingit ex ipsius defectu: sed extrinsecus ex defectu iustæ causæ, vel alterius ad id requisiti, nō dicitur nō valere, quantū sonat, licet verū sit, aliquos nō quærere ex ea tantū, quantū sonat. Quia id, qđ est naturale, & principale attendendū est, & nō id, qđ extrinsecū, arg. l. Si quis nec cām. ff. de reb. cred. cū notatis ibi, per Iason. & c. Nō dubiū. de sent. excō. cū annot. ibi p Fel. II. infertur decisio quæstionis, quæ vetus querela est, secundum glo. c. Quod autē. de poenit. s. indulgentias ex sese tantū valere, quantū sonant. Quæ sententia recepta est, secundū Raymun. in sua summa de poeni. & Ioh. And. in. c. Quod autē. col. 2. & Calder. in. c. Nostra. col. 12. eod. tit. & Cōmunē in. 4. dist. 20. & vbiq̄. III. † indulgentiam, quæ absolute, sine mentione iniunctionis poenitentiaē conceditur, cōprehendere poenitentiam etiam iniungendā, hoc est, debitam peccatis eius, qui lucratur indulgentiam, etiamsi non sit iniuncta. Primo quidem per hanc Extrauagantē, quæ per verba illa, plenam, pleniorē, & ple-

nissimam peccatorum remissionem, comprehendit iniungendas, ac iniunctas. Tum, quia summo poenitentiario iniuncti poenitentias eis, qui hanc indulgentiam consequerentur mandatum fuit à Papa, ne id faceret, secundum Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. in fin. Tum, quia glo. huius Extrauag. in verbo, plenissima, testatur, se praesente in consistorio Cardinalium, conditorem eius. s. Bonifacium. 8. declarasse, quod tantam indulgentiam concedebat, ad quantam se claves ecclesiae extendi poterant: at claves ecclesiae extendi possunt, secundum omnes, etiam ad iniungendas. Secundo facit, quod indulgentia, quae datur pro defunctis, simpliciter sine vlla mentione iniunctionis, vel non iniunctionis datur, & prodest eis, etiam quoad iniungendas, & non iniunctas, secundum mentem omnium, post Inno. in. d. c. Quod autem. cõiter receptum ibi, & vbiq; III. q. in forma plenissimae absolutionis, quae conceditur in morte, continetur, quod absolues restituit eum ad innocentiam baptismalem: quod tamen non faceret, si ab iniuncta tantum poenitentia absolueret. IIII. quod alioqui nihil ferè valeret concessio indulgentiae vnus diei, vel anni ei,

cui nulla poenitentia esset iniuncta, & cū hodie paucis, & paucissimi dies, & nulli ferè anni poenitentiaē iniungantur, parū, vel nihil prodesse communitè indulgentiaē. Quoniam vel de iniunctis, vel absolute de poenitentis, sine expressione iniungendarū cōcedūtur. Septimo † quòd concedere indulgentiam vnius diei, vel vnius anni est remittere tantā poenā Purgatorij, quāta remitteretur per poenitentiam vna die, vel anno factam, secundum Innocen. in. c. Quod autē. de poenit. quem Communis ibi sequitur, & Calderi. in. d. c. Nostro. col. 17. & Palud. cum Maior. & cōmuniōri in. 4. distin. 20. q. 4. col. 4. & Adria. de indulg. col. 10. Et ita non præsūponit eum diem, vel annum esse iniunctū. Contra tamen hanc illationem, & eā affirmantes, tenet duo Thomas de Vio. in tractat. 2. de indulg. c. 7. † Primum, q, episcopi, & inferiores Papa, etiā si maxime velint, non possunt cōcedere indulgentiam, nisi de poenitentis iniunctis. Primo quidem, quòd concilium generale in. c. Cum ex eo. de poenit. & remissio. limitare voluit episcopis omnem potestatem, quam

§

9

E

habebant concedendi indulgentias, & so-
 lum limitavit potestatem dandi indulgē-
 tiam de poenitentijs iniunctis. Ergo non
 habebant potestatem indulgendi nō iniū-
 ctas. Deinde, quòd si eis antea fuisset pote-
 stas indulgendi etiam nō iniūctas, quoad
 eas nō esset hodie limitata eorū potestas.
 Quod est contra mentem illius text. & c.
 Nostro. eod. tit. & contra mentē omnium
 Doctorum ubique. Sed his non obstanti-
 bus tenenda est cōmunis sentētia .s. quòd
 etiam episcopus potest cōdonare poenitē-
 tias iniungēdas, & non iniunctas, argumē-
 to ipsiusmet Th. de Vio in ipsum sic retor-
 to: Per illud. c. constat posse eos cōcedere
 indulgētiā poenitentiæ iniūctæ: † At se-
 cundū ipsum difficilius, & maius est tolle-
 re iniunctā, quæ iudicio Dei, & hominis
 debetur, quā iniungendā, quæ iudicio Dei
 tantū: Ergo poterit etiā iniungēdā, arg. c.
 Cui plus. de reg. iur. l. 6. cum ei annotatis.
 Et ad argumēta eius respōdeo, quòd restri-
 ctā potestate indulgendi poenitētiā iniū-
 ctas, restricta quoque videtur potestas re-
 stringendi non iniunctas. Neq; obstat id,
 quod ille replicat. s. quòd quiddam maius

videtur indulgere poenitentiam iniunctam, quæ iudicio Dei, & hominis debetur, quàm quæ iniungi debuisset, quæ solo Dei iudicio debetur: & quòd negato maiore non censetur negari minus, arg. d. regul. Cui plus. de regul. iur. cum ibi, & alibi saepe notatis. Huic enim replicationi subtili non minus subtiliter responderi potest. Primo quidem, quòd licet vno respectu maius sit tollere poenitentiam iniunctam, quàm non iniunctam, eo, scilicet, quòd hæc iudicio tantum Dei debetur: illa verò iudicio Dei, & hominis. Altero tamen respectu facilius est illius, quàm huius sublatio, eo. s. quòd qui firmo proposuit facere poenitentiam iniunctam, & acceptavit eam, dignior est eius remissione, quàm is, cui non est iniuncta: & adeò quidem, vt secundum eundem ipsum Thomam a Vio in cap. 7. tractat. 2. de indulgē. ei cui non est iniuncta, vel saltem qui nō est firmo proposito satisfaciendi per non iniunctam, non potest applicari thesaurus indulgentiarum ecclesiæ prædictus, & alij sic. † Et ideo quoad potestatem saltem

II

E ij

vel certè leuioris est iniuncta merito poenitentis tantum, vel plus leuante lancem poenitentiae iniunctae, quantum, vel quã obligatio hominis adiuncta diuine eandẽ grauat: & per consequutionem limitata potestate remittendi poenitentias iniunctas, limitata quoque videtur potestas relaxandi non iniunctas. Secundo responderi potest, constare de mente concilij, quod vtrunque voluit limitare. Quoniã ratio eius expressa. s. restringendi indulgentias indiscretas æquẽ, vel potius militat in iniungendis, ac, vel quã in iniunctis. Alterum, quod contra omnes tenet idem Caiet. est, quòd Papa, licet possit condonare poenitentias iniungendas, nunquam tamen in dubio eas videtur condonare. Primo quidem, quia stylus communis indulgentiarum habet relaxare poenitentias iniunctas, vel partem iniunctarũ: adeò quòd Durandus in. 4. dist. 20. postea quã dixit indulgentias tantum valere, quantum sonant, subiicit: sonant autem, quòd ab iniunctis poenentijs liberant. II. pro eod. facit, quòd non obstat, quod quidam dicunt, quòd indulgentijs loquen

tibus de poenitentijs iniunctis, addendū est verbum, etiam: vt sit sensus, etiam de iniunctis. Quoniam hæc mera diuinitio videtur, quam reprobat. c. i. vt eccles. beneficia, & glo. rubr. Infortiati. III. quòd etiam nostra ætate Roma. Pontif. concedit singulis diebus dominicis aduētus, & quadragesimæ, quinque, vel septē annos, & totidē quadragenas de vera indulgentia. Quæ concessio palam respicit poenitētijs iniunctas, iuxta canones, quibus tales iubentur iniungi. Quin & idem ait dicendum de indulgentia plena simpliciter concessa, eo quòd plenitudo nō mutat substantiam: sed quantitatem: & plena dici potest ea, quæ ab omni poenitentia iniuncta liberat: & non plena, quæ ab illius parte tantūm, vt ex notab. præcedenti colligitur. † Quibus non obstantibus tenendum est cum Comuni. s. quòd per indulgentiam absolutè concessam condonatur poenitentia tam iniuncta, quàm iniūgenda: & poena Purgatorij, quæ per talē poenitentiam deleri potuisset. Nō obstant argumenta eius, quæ solum probare videntur, indulgentias olim primū coeptas fuis

se dari de poenitentijs iniunctis, & quæ hodie dantur de iniunctis non esse extendendas ad iniungendas, siue eas Papa concedat, siue alius: & quòd etiam indulgètia plenaria de iniunctis non continet iniungendas: sed nullatenus probāt, quòd indulgentia tot dierum, vel annorum, vel plena simpliciter concessa non cōprehendat etiā iniungendas in defectum saltem iniūctarum quoad peccata, in quæ plena simplex se protendit. Ex quibus omnibus infertur primo, indulgentiam concessam expresse de poenitentijs iniūctis, siue sit plena, siue non plena non videri comprehendere poenitencias iniungendas, & non iniunctas.

13 Tum, quia concessio indulgentiarū restricte interpretanda est, per dicta in. 9. nota. Tum, quia verba huius concessionis nō se extendant ad non iniūctas: & quibus verba dispositionis nō conueniūt, neque ipsa dispositio conuenit. c. Indemnitatibus. §. Supradicta. de electio. lib. 6. Tū quia nō est eadem ratio de vtrisque quoad hoc, licet quoad aliud eadem sit, vt proximè dicebam, Quoniam qui iniunctam acceptauit, in maiore necessitate est constitutus:

Quippe qui non solum agit de lucro quaerendo: sed etiam de damno noui peccati vitando. Et ideo magis est iuuandus arg. I. Rem legatam. ff. de adimend. legat. Tum denique, quod si de vtrisque intellexisset, de vtrisque dixisset, vel vtrasque tacuisset, argument. c. Ad audientiam. de decimis. 14
 II. inferitur [†] idem quoad hæc esse dicendum de plena, seu plenaria, & alia, scilicet, quod si detur plenaria de iniunctis, de illis solum intelligatur. Si plenaria simpliciter tam de iniunctis, quam de iniungendis. Tum, quia eadem ratio idem in his, quod in alijs dicere suadet. Tum, quia secundum omnes indulgentia huius Extrauagant. comprehendit tam iniungendas, quam iniunctas poenitentias, & non alia ratione, quam quia simpliciter conceditur plena, & plenissima. 15
 III. inferitur [†] indulgentias plenarias, vel plenas olim concessas in dubio credendum esse fuisse concessas de iniunctis poenitentibus, & ideo non esse iudicandas in dubio tales plenas, quæ ad iniungendas, & non iniunctas extendantur. Quoniam ut
 E iij

Durād. & alij multi testantur, & est valde
 verosimile, olim cum Canones poeniten-
 tiales in vfu quotidiano haberentur, & bo-
 na pars Christianorum esset poenitentijs
 multorum añorum, quadragenarum, mē-
 sium, & dierum onusta, ad earum remissio-
 nem Papa suum animum intendebat: &
 ideo, nisi aliud concessum exhibeatur, cre-
 dendum videtur, concessum de iniunctis
 16 tantum. IIII. ✕ facile esse sustentare in-
 dulgentias añiquas plenas simpliciter, si-
 ne iniunctarum mentione concessas inter-
 pretandas, & intelligendas esse de plenis
 poenitentiarum iniunctarum. Quia ver-
 ba recipiunt interpretationē ex consuetu-
 dine proferentis illa. l. Librorū. §. Quod
 tamen Cassius. ff. de leg. 3. At consuetudo,
 & forma. S. Apost. antiqua concedendi in-
 dulgentias expresse restringebat se ad poe-
 nitentias iniunctas. Et ideo quoad has ple-
 nas indulgentias olim concessas probabi-
 lem arbitror opinionem Caiet. † Quāuis
 17 eam non credam veram quoad indulgen-
 tias plenas, quę hodie simpliciter, sine vlla
 adiectione conceduntur: licet ipse etiā di-
 cat eas intelligendas de plenis poenitenti

arū iniunctarum, & non de plenīs iniungendarum. Quoniam quicquid ipse dicat, cōsuetudo illa. S. Ap. antiquior mutata esse videtur, cum æquē frequēter, aut frequētius videamus hodie indulgentias simpliciter concessas, ac, vel, quā, cū adiectione de iniunctis. Quanuis verum arbitrer, vt not. præcedenti dicebam, indulgentiam plenam etiam hodie simpliciter concessā non comprehendere pleniorē, vel plenissimā, & ita solum deleri per eam poenitentiam iniunctā, vel iniungendam pro peccatis confessis tantum. V. infertur indulgentiam, † vel remissionē peccatorū tot dierū, vel annorū concessam sine mentione iniunctarum poenitentiarum intelligendā esse de iniunctis quoad eos, qui habēt eas iniunctas: quoad eos verò, qui non habent iniunctas, vel quatenus non habēt de his, quæ debuissent iniungi, vel saltem de diebus, vel annis, quibus in Purgatorio manere debebant. Tum, quia res in dubio lita interpretanda est, vt valeat. l. Quoties. ff. de regul. iur. Tum, quia etiā dispositio restrictibilis tantū extendenda est, quātum verborum eius proprietates patitur. c. Ex parte

3. de deci. & diximus latè in c. Atsi. de iudi.
 & in c. Quia in tantum. de præb. At verba
 illa: concedimus tot dierum indulgentiã,
 secundum suam propriam significationẽ
 æquẽ comprehendunt dies iniunctos, ac
 non iniunctos dies in purgatorio luẽdos,
 ac alios: Ergo si, & quatenus non cõtinet
 iniunctos, continebit alios. VI. infertur †
 indulgentiam vnius anni poenitentiaẽ in-
 iuncta lucrifactam à duobus, quorum al-
 teri multo grauior poenitentia, quàm alte-
 ri fuerat iniuncta, multo plus prodesse cæ-
 teris paribus ei, cui grauior fuerat impo-
 sita, quàm cui leuior, tam quoad alterum,
 quàm quoad hoc seculum. Quoad hoc
 quidem, quia poenitentia austerior in eo
 peragenda ei remittitur: Quoad alterum
 vero, quia remittitur ei tanta poena pur-
 gatorij, quanta per poenitentiam illam au-
 steram impletam fuisset sublata: quæ lon-
 ge maior est, quàm quæ per poenentiã mol-
 liorẽ alterius fuisset deleta. Dixi cæteris
 paribus: quia si is, cui est iniuncta leuior
 poenitentia, haberet maiorem gratiã, se-
 cus accidere posset. Quia sicut poeniten-
 tia in maiori charitate facta est magis sa-

tiffactoria: ita eadē indulgētia vni cōcessa
 tanto est magis utilis illi, quā alij: quan-
 to poenitētia ab eo in maiore charitate fa-
 cta fuisset magis satisfactoria, secundum
 Palud. in. d. dist. 20. q. 4. col. 4. VI I. in-
 fertur, per indulgentias solum condonari
 poenam peccato debitam in foro Dei, vel
 poenitentiali: non autem debitam in foro
 exteriori. Ideoq; castigari posse per iudicē
 secularē, & etiam ecclesiasticū in foro ex-
 teriori eū, qui indulgētiā quālibet plenissio-
 mā est assequutus. Quoniā omnis indulgē-
 tia respicit poenitētiā iniūctas, vel quae
 iniungi potuerunt, vel debuerunt à confes-
 sario, vt ex diffinitione indulgentiæ in no-
 tabil. 20. posita colligetur, & ita solum res-
 picit forum poenitentialē. † At absolu-
 tus in foro poenitentiali castigari potest
 in exteriori cap. Admonere. 33. q. 2. iuncta
 gl. 2. & gl. 1. c. 2. de schismati: & glo. fin. cap.
 Gaudemus. de diuort. tradit Felin. in cap.
 De his. col. 2. de accusatio. post Panor. &
 Deci post eos, in cōsil. 130. his consequens
 est, quod Cōmunis tenet. s. non condonari
 poenitentiam in capitulo iniunctā. Quia
 illa forum exterius respicit.

- 22 VIII. † infertur ampliorem esse, vt plurimū, indulgentiam dierum, vel annorum cum cōmemoratione iniūctionis, vel sine illa simpliciter concessam, quā indulgētiā totidem dierū, vel annorum Purgatorij. Quoniam poena Purgatorij, quæ relaxatur per poenitētiā vnus diei, vel anni in hac vita sponte, & voluntariē factā, lōge maior est, quā poena vnus diei vel anni Purgatorij coactē suscepta, secundū omnes.
- 23 IX. † vtilissimū, & tutissimū esse iniungere, & acceptare grandes & multorum dierum, & annorum poenitentias in hac vita peragendas: verū item esse illud Maioris, vbi supra: Nō esse veri amici paruas imponere poenitentias. Et nō esse verū id, quod Panor. ait in. d. c. Quod aut. de poenit. s. cauti hominis esse indulgentiam referuare pro poenitentia peccatorum nō iniuncta, & facere poenitētiā iniunctam pro peccatis, ob quæ illa iniuncta fuit. Tū, quia id nō arbitror esse suæ potestatis. Tū, quia fieri potest, vt aliqua de causa non quærat eī illa indulgentia: & longe cautius est per indulgentias redimere poenitentiam iniunctam, & postea eandē poeni

tentiam, quæ iam volūtaria effecta est, vel alia opera laboriosa pro residua poenitētia sibi debita efficere. Quod etiā Adria. animaduertit. X. indulgentiam concessam eis, qui se bello sacro, & subsidio terræ sanctæ recuperandæ, vel conseruandæ deuouere solebant, crucē que signabant, ad omnes poenitentias tum iniungēdas, tum iniunctas extendi.

**XII. Not. de miro, & infinito
CHRISTI meritorū pretio.**

SUMMARIA.

- 1 Extrauag. *Vnigenitus*. quæ secunda est de poenit. tenor.
- 2 **CHRISTI** sanguinis gutta vna suffecit toti mundo redimendo: imò & minima passionum eius. n. 3. quod cur versandum mente. n. 4. quæ ratio tanti pretij. n. 5.
- 6 **Intellectus illius**: Quod infirmum est Dei, & cætera.
- 7 **CHRISTI** merita infinita, etiam secundum intensiōem. n. 8.

XII. principaliter inferam hic partē tenoris. Extrauag. 2. quæ incipit: Vnigenitus. de poenit. & remiss. vt ex ea. xij. notabile, & alia singularia nostro proposito necessaria colligam.

Extrauag. ij. Vnigenitus. de poenit.

& remiss. Cle. vi.

V NIGENITVS. *& infra.*

CHRISTVS in ara crucis innocens immolatus, non guttam sanguinis modicam, quæ tamen propter vnionē ad verbum pro redemptione totius humani generis suffecisset: sed copiose velut quoddam profluuium noscitur effudisse, ita vt à planta pedis vsque ad verticem capitis nulla sanitas inueniretur in ipso. Quantum ergo exinde, vt ne superuacua, inanis, aut superflua tantæ effusionis miseratione redderetur, thesaurum militanti ecclesiæ acquisiuit, volens suis thesaurizare filijs pius pater: vt sic sit infinitus thesaurus hominibus: quo qui vsi sunt, Dei amicitia participes sunt effecti. Quem quidē thesaurum non in sudario repositum, non in agro absconditum: sed per beatum Pe-

trum coeli clauigerum, eiusq; successores, suos in terris vicarios comisit fidelibus salubriter dispensandum, & proprijs, & rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione poenae temporalis pro peccatis debitae, tam generaliter, quam specialiter (prout cum Deo expedire cognosceret) verè poenitentibus, & confessis misericorditer applicandum. Ad cuius quidem thesauri cumulum beatæ Dei genitricis, omnium electorum à primo iusto vsque ad vltimū merita adminiculū præstare noscuntur. De cuius consumptione, seu minutione non est aliquatenus formidandum, tam propter infinita CHRISTI, (ut prædictum est) merita, quam pro eo quòd quanto plures ex eius applicatione trahuntur ad iustitiam, tãto magis accrescit ipsorum cumulus meritorū. Et paulo inferius.

Nos autē attendentes, quòd annus quinquagenarius in lege Mosaica (quam non venit dominus soluere, sed spūaliter adimplere) iobeleus remissionis, gaudij, sacerq; dierum numerus, quo lege fit remissio censebatur: quodq; ipse quinquagenarius numerus in testamentis, veteri quidem, ex

legis datione, nouo ex visibili Spiritus sancti in discipulos missione, per quam datur peccatorum remissio, singulariter honoratur. Et infra. Volentesq; quam plurimos huiusmodi indulgentiæ fore participes, cum pauci multorum respectu propter vitæ hominum breuitatem valeant ad annũ ceterisimũ peruenire, de fra. nos. con. prædictã cõcessionem indulgentiæ ex supradictis, & alijs iustis causis ad annum quinquagesimũ duximus reducendam. Statuẽtes de Apostolicę plenitudine potestatis, vt vniuersi fideles, qui verè poenitentes, & cõfessi in añno a Natiuitate eiusdẽ. M. CCC. & quinq̃gesimo pximẽ futuro, & deinceps perpetuis futuris temporibus de quinquaginta in quinquaginta annis prædictas eorundem. P. & Pauli Apostolorũ Basilicas, & Lateran. ecclesiam, & infra modo prædicto visitauerint: plenissimã omniũ peccatorum suorum veniam consequantur: Et infra. Adijcientes vt ij etiam, qui pro ea consequenda ad easdem basilicas, & ecclesiam accedãt, post iter arreptum impediti legitimẽ, quominus ad urbem illo anno valeant peruenire, aut in via vel dierũ

prætaxato numero non completo in dicta vrbe decesserint, verè poenitentes vt præmittitur,) & confessi eandem indulgentiam consequantur.

Aduertendū primo non videri esse hanc Extrauagantē, vel tenorē eius, illiam copiā bullæ Clemētis quam dicit esse apocriphā Anto. 1. part. tit. 10. c. 3. §. 6. Quia hæc nō leuia, & dissona stylo Romano continet, vt ille ait illam continere, sed grauissima, & consonatissima illi.

Ex ea igitur colligo pro. 12. notabili tria singularia, quæ nullibi adeo inueniuntur expressa. Primū† q, effusio vnus tantū guttū sanguinis Christi suffecisset p redēptione totius generis humani. Et ita hic est casus singularis p Cald. cōiter recepto in repet. c. Nostro. col. 5. de poenit. & re. & p Tho. qui cōiter receptus in. 3. parte. q. 46. art. 5. ad. 3. † dixit, q, minima passionū, quas ille sustinuit, ad id suffecisset, quoad sufficientiam, licet quoad cōuenientiā omne genus earum sustinuerit, vt mira breuitate demōstrat in corpore eiusdē articuli†, quod nunquā non deberemus animo versari, vt magis a e magis beneafficeremur ei, q quo

F

nostrum in se magis excitaret amorē pro
 redemptione nostra non solū iustū pre-
 tium, non solum |duplum vel centuplum:
 sed sine vlla proportione maius, & infini-
 tum præstitit. Ob quam & alias iustas ra-
 tiones idem Thom. in. d. q. 46. art. 3. cōclu-
 dit, modū omniū redimēdi genus hoīum
 cōuenientissimū fuisse passionē eo modo,
 quo eā ille subiit. Alterū singulare, qđ ex
 ead. Extrauag. & illis verbis: (ppter vnionē
 adverbū) colligitur, est ratio ⁱ, quare vnus
 tantum guttæ sanguinis effusio tanti valo-
 ris fuit. Est etenim, quòd illa effusio prop-
 ter vnionem humanitatis cum diuinitate,
 est operatio diuinæ, & infinitæ personæ: &
 ita hic rursus est casus singularis pro Tho-
 ma cōmuniter recepto, & dicente in. 3. par-
 te. q. 48. arti. final. ad primum, quòd pas-
 sio **CHRISTI** relata ad **CHRISTI**
 carnem cōgruit infirmitati assumptæ. Re-
 lata verò ad diuinitatem, consequitur ex
 ea infinitam virtutem, secundū illud. i. ad
 Corint. i. Quod [†] infirmum est Dei fortius
 est hominibus. Quia scilicet ipsa infirmi-
 tas **CHRISTI**, in quantum est Dei, ha-
 bet virtutem excedentem omnem virtu-

tem humanam. Tertiū singulare, quod ex ead. Extrauag. colligitur, † est, meritum **CHRISTI** fuisse infinitum. Id enim significāt illa verba (infinitus thesaurus) & illa alia propter infinita **CHRISTI** merita. Quod etiam asseueravit Thomas communiter receptus in 3. sententiarum distin. 19. Infinitum, inquā, primo ratione personæ merentis: quippe quæ Deus verus erat: licet secundum humanitatem, quæ creatura est, id mereretur. Deinde ratione Dei acceptantis. Quia Deus illud meritum pro infinitis acceptauit, secundum omnium mentem in d. dist. 19. † Postremo secundū Parisienses ibidem, etiā ratione intensio- nis meriti, quia fuit infinite intensum. Ex quibus omnibus consequitur, verum esse id, quod Palud. in 4. d. 20. q. 4. col. 3. & Anto. i. par. tit. 10. c. 3. §. i. aiebāt, nempe passio- nē **CHRISTI** valoris infiniti fuisse, tā quoad vim satisfactoriam, quā quoad me- ritoriam.

*XIII. Notabile de indulgen-
tiarū thesauro, & meritis Chri-
sti, et sanctorū, unde cōflatur ille.*

F ij

RELECTIO.
SUMMARIA.

- 1 Indulgentiarū thesaurus quid, & unde.
- 2 Sacramentorum doctrinam ecclesie Romanæ tenendam.
- 3 Actus meritorius meretur, & satisfacit pro agente, vel alio diuersa ratione. n. 4.
- 5 Meretur nemo alij gratiam de condigno, excepto Christo, qui à sua conceptione eã omnibus seruandis meruit. n. 6.
- 7 Satisfacit alius pro alio de condigno.
- 8 Maria virgo immunis à peccato, etiam originali, & quatuor sanctorū genera. n. 9.
- 10 Christus gloriã sui corporis, nõ aut animæ sibi meruit, quam tũ infinitis alijs meruit quoad sufficiẽtiã: et ita nõquã cõdignè remunerabit, neq; ob id iniuriã patitur. n. 11.
- 12 Merita sctõrũ remunerata ultra cõdignũ, quoad vim merendi, nõ autẽ quoad vi satisfaciẽdi, nec ob id Deus iniurius eis. n. 13.
14. Christo, & sanctis fuisse mentẽ satisfaciendi pro alijs.

XIII. Principaliter colligo ex dicta Extr. in. 12. notab. relata aliud singularissi-

i

2

3

mū†, nepe merita CHRISTI, & sanctorum
 quatenus sunt satisfactoria esse thesaurū
 indulgētiarū ecclīæ. Vnde prælati eius de
 sumunt, quo poenas, quas relaxant cōpen
 sent: & quidem ad huius notabilis confir
 mationē satis superq; sufficit hæc Extr. arg.
 c. In canonicis. 19. dist. cū præsertim cōti
 neat doctrinā sacramentorū. s. tertiæ par
 tis sacramenti poenitentia, quæ est satisfā
 ctio secundū Tho. receptū in. 3. part. q. 90.
 art. i. & à doctrina† sacramentorū ecclesie
 Romanæ non licet discedere. c. Ad abolen
 da. de hæret. Quãobrem non abs re Tho.
 à Vio. in li. de thesauro indulg. q. i. illā Extr.
 in hoc magnificauit, licet in lib. alio de in
 dulgē. q. 3. eā nō citasset. Mōstratur tñ & se
 cūdo veritas huius not. ea rōne, quòd eo
 dē actu† quis pōt p seipso mereri præmiū,
 & pro quouis altero satisfacere, absq; vllō
 sui præmij dispēdio, argumēto. c. 32. Exod.
 quatenus ex eo colligitur: Mosē in sua illa
 feruenti oratione, qua Deum orabat, vt
 populo parceret, aut se de libro vitæ dele
 ret, & sibi præmium quæsiisse, & populo
 poenæ remissionem impetrasse: argumē.
 item. c. 4. Leuit. quatenus per illa verba:

sacerdote orate propitius erit ei dominus, significat sacerdotē rectē orantem non solum sibi præmium: sed etiā populo poenæ remissionem impetrare. Quid enim aliud est eo loco Deum eis propitiū esse, quàm eum non nihil ex poena peccatis debita remittere? Probatur & idem facto Andrea Apostol. qui pro presbytero toto suæ vitæ prioris tempore scortis dedito, non prius cessavit orare, & se ieiunijs, & lachrymis affligere, quàm diuinitus intellexisset cōdonata fuisse illi sua peccata. Probatur & per c. 1. 26. q. 7. & per c. Animæ. 13. q. 2. cū eorū similibus quatenus docent eod. actu, & mereri posse quem sibi gratiā, & alteri etiam mortuo poenæ in purgatorio purgandæ condonationem. Demonstratur, & eo, quòd dominus IESVS CHR Iustus pro peccatoribus sanguinem suum fudit, & acerbissimā, perpeffus est mortem, vt nobis peccata remitteretur, nec tamen ob id suæ passionis præmio frustratus est ipse. Nam propter hoc, Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, ad Philip. 2. Cōprobatur, & eo quòd meritum, & satisfactio non tam re, quàm

ratione differunt. † Quoniam omne opus bonū factum ab eo, qui charitatē habet est meritorium, & satisfactorium. Meritoriū quidē ea ratione, qua est bonū & quis p̄ illo meretur beatitudinē: satisfactoriū aut, qua est poenale, & per illud quis patitur poenam, Et licet quatenus est meritorium non excedat personam merētis, eo, † quòd nullus potest mereri foelicitatē æternā alteri, saltem de condigno, secundū Tho. receptū. 1. Sec. q. 14. art. 6. excepto Christo, cui soli data fuit gratia capitalis, seu vniuersalis, quæ ob sui eminentiā in alios tanquam in membra deriuaretur, secundū eundē receptū. 3. parte. q. 8. art. 5. & 6. & ideo † meruit eam alijs omnibus seruandis, secundū eund. 3. parte. q. 48. art. 1. Iam inde à sua ineffabili cōceptione, secundū eund. ibidē ad. 2. & q. 34. art. 3. Licet inquā opus ex charitate procedēs, quatenus est meritorium beatitudinis de condigno, non excedat personā merentis: quatenus tamen est satisfactorium etiam de condigno, eam excedit. † Potest enim vnus pro alio satisfacere, vt antea probabā. Et ita non solum merita Christi poenalissima: sed etiā multa alio-

rum, qui vel nullas culpas habuerunt, vel ultra poenas eis debitas passi sunt, manēt, vt quidā vocant, irremunerata, quatenus sunt satisfactoria: hoc est, non sortita effectum, quoad virtutē illā satisfaciendi. Demonstratur, & eo quod quanquā nemo sit, cui non cumulatiuſ præmium in coelo Deus largiatur, quā in terris ipse meruit: innumerati tamen sunt, qui longe grauiores ærumnas pertulerunt, quā ad suorum suffecisset delictorum expiationē. Quorum prima est † gloriosa CHR Iſti genitrix, quæ næuo quouis & labe caruit, tam originalis, quā actualis peccati, quæq; innumeras, & easdē acerbissimas perpessa fuit molestias †. Secundi ab ea sunt, qui lethali bus noxijs caruisse creduntur, vt Ioannes Christi præcursor, & Hieremias. Tertiū locum obtinent plurimi, qui nūquā post baptismi gratiā culpā admiserunt mortiferā. Quarti sunt qui post condonata eis peccata mortifera, & debitā pro eis satisfactionē factam, clades, & calamitates imensas, & absque numero sūt perpessi. Quorum acta quatenus meritoria fuerunt, nō solū iustum: sed longe maius recepisse, vt non

est negandum: ita confitendum est ea, quatenus fuere satisfactoria non esse suū sortita effectum, & ita ecclesiæ omnium piæ matri relicta, vt ea in thesauro suo habeat: Vnde pro aliorum suorum filiorū debita poena satisfaciat.

Non obstat, quod Franciscus Mayronis dicebat nulla esse Christi merita, quæ nõ essent plenè remunerata, iuxta illud Paul. Ad Philip. 2. Propter quod & Deus exaltavit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen. Respõderi enim potest primo, id longe falsissimum esse. ¶ Quia 10 licet ille sibi solam corporis exaltationem meruisset, eamq; lōge amplissimā recepit, vt Apostolus testatur in. d. c. 2. ad Philipp. & licet suæ animæ sūmā illā beatitudinē minime meruisset: sed gratis sine merito suo datam accepisset: alijs tñ infinitis meruit, cum corporis, tū animæ beatitudinē, quoad sufficiētā, quam nunquā recipiet. Meruit & eandē electis suis, quotquot fuerunt, & in finem vsque mundi erunt, quoad sufficiētā, & efficientiam quam tamē nondū in eis recepit, vt colligitur ex Thoma communiter recepto in. 3. distin. 18.

& distin. i9. q. i. art. 1. & q. 2. & 3. parte. q. 34.
 ad finem: ad primū. & latius. q. 49. art. 6.
 Secūdo & clarius respōdeo, quod licet me-
 rita CHristi, quatenus erant meritoria, es-
 sent remunerata: nō sunt tamen omnino:
 neq; vnquam erunt, qua parte erant satis-
 factoria. Quoniam infinita erāt, vt in præ-
 cedenti notab. colligebamus. Neque vlla
 iniuria fit CHristo Opt. Max. quod sua in-
 finita merita non remunerentur infinite:
 quoniam scienti, & consentienti non fit
 iniuria, neque dolus, & ipse prudens vt ita
 fieret, voluit. Non obstat etiā, ✠ q; opera
 sanctorum remunerata sunt etiam vltra
 condignū, quia id verū est ea parte, qua fu-
 ere meritoria gratiæ & glorię: non tamen
 ea, qua fuerunt satisfactoria, qualia fuisse
 demonstratū est †. Neque vlla fit eis in hoc
 iniuria plusquā CHRISTO. Tum, quia ni-
 hil ex eo deperit: quandoquidem neq; al-
 tior eis gradus, neq; citius eis gloria ob id
 reddēda erat. Tum, quia gaudent sese capi-
 ti suo in hoc conformare. Non obstat etiā
 dicere, † quod neq; CHRISTUS, neque san-
 cti eius habuerunt intentionē satisfaciē-
 di pro alijs, neque applicauerūt opera sua

debitis aliorum soluendis. Et quòd opus
 vnius satisfactorium nò satisfacit pro alio
 sine intentione mentis ad illud. Non inq̄
 obstat: quoniam falsum est assumptum,
 quoad ipsum quidem CHRISTUM. Quia
 ipse passus est pro nobis. i. Petri. 2. quoad
 sanctos item eius: quia mens eorū fuit, pa-
 ti pro nobis, quatenus debita eorum suis
 passionibus non egerēt iuxta illud Apost.
 ad Col. i. Adimpleo ea, quæ defunt passionū
 CHRISTI in carne mea, pro corpore eius,
 quod est ecclesia: quo palam significat, di-
 uinam prouidentiam disposuisse, vt passio-
 nes aliquæ sanctorum spectarent ad com-
 plementum passionum CHRISTI pro cor-
 pore eius, quod est ecclesia: & hanc diui-
 nam ordinationē sanctos suis passionibus
 superabundantibus adimplesse. Offert se
 tamen h'c replicatio fortis ex argumento,
 quod in calce notabilis sequentis soluitur.

*Not. XIII. de indulgentiarū
 thesauri dispensatione, siue sa-
 cramenti applicatione.*

SUMMARI A.

- 1 Indulgentiarum Thesaurum esse dispensabilem per prelatos, etiã sine sacramenti applicatione.
- 2 Dispensatio thesauri prædicti aliter fit per sacramentũ, aliter per indulgentiã.
- 3 Ecclesiæ bona aliter, quã per sacramenta cõicabilia dispensari posse sine sacramẽto.
- 4 Merita sanctorũ, quatenus satisfactoria, sine sacramento cõmunicari posse.
- 5 Intellectus illius: Quodcũq; solueris. &c.
- 6 Sacramenti effectũ sine sacramento dare solius CHRISTI.
- 7 Merita CHRISTI quoad vim merendi cur non applicentur sine sacramento, quoad vim vero satisfaciendi sic.
- 8 Purgatoriũ nõ esse, cur nõ cõcludat infinitas huius thesauri applicati pœnitentibus.

XIII. Principaliter noto in prædicta Extrauag. Vnigenitus. in. 12. notab. relata quinque alia singularia nusquã alibi sic expressa. † Primũ quidẽ thesaurũ satisfacti-

etionū CHRisti, & sanctorū, quā in præce
 dēti notab. diximus haberi ab ecclesia, esse
 dispensabilē. Alterum eius dispēsatorem
 esse Rom. Pōti. Petri successorē. Tertium
 dispensari posse per eū particulariter vni
 vel alteri, & generaliter multis, vel omni
 bus. Quartum dispensari posse aliquando
 pro totius poenæ temporalis aliquando p
 partis eius remissione. Quintū hāc dispē
 sationem fieri posse per Papam etiam sine
 sacramēti applicatione. Priora enim qua
 tuor expresse habet tex. Quintū autē idēq;
 postremū fuit ex quatuor prædictis. Dis
 pensatio enim, quæ fit per sacramenti ap
 plicationem raro fit per Papam, & nūquā
 generaliter: sed singulariter ei, cui sacramē
 tū illud ministratur. At huius thesauri dis
 pensatio frequētissime fit per Papā, & fieri
 potest generaliter multis, & oībus, vt textus
 habet: Ergo aliter fit, quā per sacramēti
 applicationē. † Secundo idē probatur eo,
 quod quantitas dispensationis huius the
 sauri, quæ per applicationē sacramenti fit
 non pendet à voluntate applicantis, vt. s.
 huic fiat maior, illi minor: sed à voluntate
 dei, & q̄ntitate cōtritiōis, vel alterius satisf

satisfactionis, quæ ab applicatæ sacramentū
 imponitur poenitenti iuxta mentē. c. Quē
 poenitet, quod proximè sequitur infra eo.
 in versi. Ipsi enim sacerdotes: & mentē om
 niū in. 4. sentētia distin. 20. III. facit quod
 Th. à Vio de indulg. q: 4. testatur ita fuisse
 a Leone. 10. declaratum. Qui tunc, vt arbi
 tror, non satis meminit hęc Extrauag. Cu
 ius tamen auctoritatem magnificat ad a
 liud propositum, de thesauro indulg. q. i.
 IIII. probatur eo, quòd vniuersa ecclesia
 id declarauit factò & Papæ, & aliorū epis
 coporū passim cōcedētū sine applicatiōe
 sacramenti indulgentias, per quas nō solū
 condonatur obligatio exequendi poenitē
 tiam iniunctam: sed etiā remittitur poc
 na purgatorij per eiusmodi poenitētiæ ex
 ecutionem remittendā. Quod tamē nul
 la ratione alia defendi potest, quàm quia
 de hoc thesauro satisfactionū inexhausto
 desumunt tantū, quantū ad compensandū
 illas poenas, quas relaxant, opus est. V. fa
 cit ratio Thomæ à Vio, quæ cōfirmās hoc
 notab. simul ea, quæ illi opponi possunt dis
 soluit. s. † quòd cōmunia præsentis ecclesię
 bona aliter quàm per sacramēta cōmuni

cabilia, dispensari possunt à præsidente ecclesie, etiam aliter, quàm per sacramenta: & merita CHR Iſti †, & sanctorũ, quatenus sunt satisfactoria, sunt cõmunia bona præsens ecclesie cõicabilia aliter, quàm per sacramenta. Quoniã hæc eadẽ bona potuisset, si voluissent, sancti cõmunicare aliter, quàm per viam sacramentalijs mebris ecclesie in particulari, vt probat. c. 1. 26. q. 7 per quod illud affirmat Richardus cũ omnibus in. 4. distin. 20. art. 1. q. 3. probat. & .c. Animæ. 13. q. 2. VI. facit illud Matth. 16. trãslatum in c. Quodcunque. 24. q. 1. f. † quodcũque solueris super terram, erit solutum & in coelis: etiam si respondeatur illud intelligendum esse procedere, quando soluitur eo modo, quo est solubile. Quoniã cum poena temporalis pro actuali peccato debita sit solubilis, & per sacramentũ, & per alienã satisfactionẽ sine sacramento applicatam, infertur quòd huius poena potest à Papa solui, non solum per sacramentum: sed etiam per alienam satisfactionem sine sacramento applicatam.

Non obstat, quòd dare effectum sacramenti sine sacramento pertinet ad præcel

lentē CHR Iſti poteſtatē, quam nulli alijs
cōicauit, ſecūdum Tho. cōmuniter in hoc
receptum. 3. parte. q. 64. art. 3. & 4. & in. 4.
diſt. 5. q. 1. & 2. Quoniam id verū eſt de to-
to effectu ſacramenti, & de principali eius
parte. ſ. remiſſiōe maculæ, ſiue, vt aiūt, cul-
pæ peccati, vel poenæ æternæ, non autem
de remiſſione poenæ temporalis, quam cō-
ſtat multis alijs operibus proprijs, & ami-
corum condonari poſſe per prædicta.

7 Nō obſtat etiā ✠, quod qua ratione me-
rita CHRiſti quoad vim merendi nō poſ-
ſunt applicari à miniſtris eius alicui, niſi
per ſacramenta: eadem quoque non debe-
rent applicari, quoad vim ſatiſſaciendi.
Quoniam merita quoad vim merendi de-
condigno non ſunt cōmunicabilia ſuapte
natura: quoad verò vim ſatiſſaciendi ſic.
Et ideo dominus I E S V S ſua diuina ſa-
pientia ſtatuit ſua ſola merita, quæ ſunt in-
ſinita, vt hic text. habet, facere cōmunica-
bilia, quoad vim merendi per ſacramento-
rum applicationem tantum, & non aliàs,
quæ miſericordiſſima eius in nos benigni-
tas fuit: quoad vim verò ſatiſſaciendi vo-
luit eſſe cōmunicabilia, p̄ eius miniſtros

sine illa sacramenti applicatione. Quoad modum, & suorum seruorū merita quoad hanc vim per ipsosmet cōmunicari possūt, vt prædictum est. Offert se tamē hic replicatio fortis, de qua etiam in fine not. præcedentis memini. s. quod hęc videtur consequi, nullum esse purgatorium, & nihil post veram contritionem relinqui puniendum, etiā poena temporaria. † Quoniam si is thesaurus est infinitus, & continet infinitum satisfaciendi valorem, vt in .xij. notabili diximus, & tam Christus, quàm sancti, qui eū lucrifecerunt voluerunt, vt satisfactiones, quæ illis superfluerēt, solutioni debitorū suorū mēbrorū & fratrum cederent, & ea sua cōpensatione tollerent, vt in fine præcedentis notabilis dicebamus: & possunt etiam, sine sacramenti applicatione applicari: cōsequēs profecto videtur omnia omnium peccatorum debita simul ac ipsi iustificantur, etiam quoad temporariam poenam soluta. Quandoquidem necesse est, vt infinitum pretium solutioni, & compensationi eorum, quæ finita sunt, applicatum, ea ipso iure soluat, arg. l. fin. C. de compensatio. Hęc tamen replicatio

G

solui potest respondendo, quod sicut me-
rita CHRISTI quoad vim merēdi licet sint
infinita, finite tamen voluit nobis applica-
ri: ita etiam merita eius, quæ etiam quoad
vim satisfaciendi sunt infinita, finite tamē
voluit ea satisfactioni peccatorū applica-
ri, licet latius quam quoad vim merendi.
Quoniā quo ad hanc neque applicari pos-
sunt nisi per sacramēta, neque per illa nisi
quoad partē certam iam a diuina volūta-
te determinatā, quoad vim tamen satisfa-
ciendi voluit ea posse applicari etiā sine sa-
cramētis, & quoad quantitātē, quæ dispen-
satori eorū videbitur, modo id rationabili-
ter de causa faciat. Quorū omnium iustissima
est ratio, quandoquidē vis illa merendi lō-
ge preciosior est: quā vis satisfaciendi, &
ideo parcius est largienda. Nec vis illa sa-
tisfaciēdi adeo vilis putāda est, vt passim,
& oībus, & sine iusta causa pro libito hu-
mano sit effundenda. Adeo oīa quæ a Deo
sunt, ordinata sunt, ad Roma. 13. & Extra-
uag. Vnam sanctā. de maior. & obed.

*Notab. XV. de causa indulgē-
tiæ, quæ et quāta esse debeat.*

S V M M A R I A.

- 1 Indulgētia sine causa nihil valet: sicut nec relaxatio voti, nec iuramēti. n. 2. neq; cū causa, quatenus eā excedit. n. 3. & n. 13.
- 2 Indulgentia intra metas concessionis alij maior, alij minor queritur: licet multi cōtrā. n. 5. quorum septem rationes. n. 6. sed profundius alij pro. n. 7.
- 3 Indulg. cā sit sufficiens, licet nō equipollens.
- 4 Indulgentiæ magnæ pro re leui concessæ excusatio, & declaratio noua, & singularis, quæ magis explicatur. n. 14.
- 5 Dispensatio bonorū ecclesiæ spūaliū, et tēporaliū cōcessa Papæ, quadruplicis generis.
- 6 Pœnitentiæ iniunctæ relaxatio, à Papa sine causa tenet.
- 7 Pœnitentia debita duplex.
- 8 Cā indulg. sic impleta maior, sic impleta minor.
- 9 Indulgētia magna pro re leui cur utilis, et qualiter temperanda. n. 17.
- 10 Indulgētia denūciatores qui reprehēdēdi.
- 11 Indulgentia quæ, quolibet die: sed nō quolibet hora queritur.

XV. P R I N C I P A L I T E R colligo ex prædi-
 cta Extrauag. in. d. notab. xij. trãscripta ali-
 ud singulare. s. † nō vanè: sed ob causam ra-
 tionabilē esse concedendā indulgentiam.
 Habet enim contextus, C H R I S T V M
 cōmisisse thesaurum indulgentiarum præ-
 dictum dispensandū per Petrum, & eius
 successores proprijs, & rationabilibus de
 causis. Facit & Extrauag. i. in. 7. notabili su-
 pra trãscripta, quæ in versi. Vt aut. expres-
 sit causam concedendi indulgentiam an-
 no centesimo, & in. §. Statuentes. duplo
 plures visitationes ecclesiarū iniunxit Ro-
 manis, quàm alijs exteris, ut laborem eorū
 satis sufficientē faceret ad quærendas in-
 dulgentias, quas alij lōgiore peregrinatio-
 ne essent merituri. Quæ etiā in hac Extr.
 Vnigenitus. versi. Statuentes, repetuntur.
 Facit. c. Cū ex eo. de poenit. & remiss. qua-
 tenus indiscretas indulgētias damnat. Et
 † quòd relaxatio voti sine iusta causa facta
 est nulla secundū gl. singul. c. Non est. de
 voto. Relaxatio itē iuramenti secundum
 glo. c. Quāto. de iureiur. vbi latè diximus.
 Et quòd potestas concessa est prælatis in
 ædificationem, non in destructionem. 2. ad

Corinth. 10. Et quòd prælati non sunt domini thesauri prædicti: sed solum dispensatores, vt hæc ipsa Extra. exprimit. Et quòd dispensatio bonorum temporaliũ ecclesiæ à Papa sine vlla causa pro sua sola volũtate facta, est nulla, etiam si eorũ possessionẽ in alium transferat, arg. c. Non liceat Pa pæ. 12. q. 2.

Amplio hoc† not. procedere, nõ solũ in indulgẽtia sine vlla causa cõcessa: sed quòd etiam in concessa cum causa iusta quidem ad aliquam indulgentiam concedẽdã: sed non ad tantã. Quia quoad partem illam, quæ causam excedit: nõ valebit quicquam, vt affirmat Augustinus ab Anchona. de potest. eccl. q. 32. & 29. art. 4. & Fel. in sermon. indulg. col. 3. & Gabriel. super Canõ. miss. lectio. 57. P. & latius Adrianus. de indulg. fol. 2. versic. Scda conclusio. & Maior in. 4. dist. 20. q. 2. col. 4. & Thomas de Vio in. q. 1 de caus. indulg. & in tractat. de indul. c. 8. Quod confirmatur. Tum per hanc extrauag. & prædicta. Tum, quia Inno. cum quo omnes transeunt in. d. c. Quod autẽ. de poenit. id sentit, quatenus. n. 2. ait† de indulgẽtiã generaliter ob aliquid concessa, alterũ

plus, & alterū minus intra metam à præla-
 to cōcessam quærere posse, prout alter vel
 plus dat, vel plus laborat, vel maioribus
 periculis se obijcit, vel deuotius ad ipsum,
 quàm alter accedit. Pro quo videtur casus
 à nemine in hoc citatus, in. d. Extraua. i. in
 illis verbis: Vnusquisque tamen plus me-
 rebitur, & indulgentiam efficacius conse-
 quetur, qui Basilicas ipsas amplius, & de-
 uotius frequētabit. Tum, quia idem iuris
 est de parte, quoad partem, quod de toto,
 quoad totum. l. Quæ de tota. ff. de rei ven-
 dit. c. Pastoralis. §. Item cum totū. de offic.
 deleg. At indulgentia sine vlla causa con-
 cessa, tota est nulla, vt omnes ferè sentiūt:
 Ergo indulgentia concessa ob causam, quæ
 tamen non sufficit ad totam, sed ad partē
 illius concedendam, erit nulla, quoad aliā
 partem, quæ causam excedit. Contra tamē
 hæc omnia facit, quòd cōtrarium †. s. con-
 cessionem indulgētiae, sine sufficienti cau-
 sa factam, quoad totam valere, licet eam
 cōcedens peccet, tenere videtur Diuus An-
 toni. i. part. tit. 10. c. 3. §. 1. & affirmat Diony-
 sius in. 4. dist. 20. q. 3. col. 5. & Ioh. Tabiē. ver-
 bo, Indulgentia. §. 10. tribuens id diuo Tho

ma: & glo. magna Extrauag. prædicta. i. su-
 pra eo. col. 2. clarè significat, eam causam,
 quæ sufficit ad concedendam indulgentiã
 aliquam magnã, sufficere quoque ad con-
 cedendã maiorem. II. facit †, quòd si cau-
 sa sufficiens requireretur, consequeretur,
 indulgentiã nihil profutu rã esse. Quippe
 cuius causa sola sine illa sufficeret ad delen-
 dã poenam tẽporalem, ad cuius deletionẽ
 applicatur indulgẽtia. III. quòd pro ead.
 causa sæpe Papa concedit minorẽ, & ma-
 iorem indulgentiã. IIII. quòd Thom. in
 4. dist. 20. dixit, indulgentiæ causam, & ra-
 tionem non exigi ad metiendum indul-
 gentiã. V. quòd sæpe Papa concedit indul-
 gentiã plenariã pro visitatione sola alicu-
 ius ecclesiæ facta cũ manuũ adiutricium
 porrectione: Inò & pro sola visitatiõẽ, etiã
 sine vllius rei oblatione. In die itẽ sancto
 Paschæ, facta benedictione à Papa super
 platea. S. Petri, duo Cardinales pronũtiãt
 indulgentiam plenariã omnibus præsentibus,
 testante id Thom. de Vio Cardinali.
 Vidimus & nos globulos ligneos à sum-
 mis Pontifi. ita benedictos, vt qui aliquem
 eorũ tenens in manu, orationẽ dominicã

pro anima quapiam Purgatorij diceret, cum ab eo liberaret. Passim itē per diplomata, quæ confessionalia appellant, cōcedi videas omnes indulgentias omniū stationum Romanarū visitāti tres ecclesias, vel tria altaria, sine vlla precum pronūtiandarū præscriptione. Passim itē tota Castella, cū sibi ānexis regnis suscipit nostra ætate diplomata, quibus cuicūq, ēt q̄libet diuiti, & magno principi binos numos argēteos in Turchas, vel sarracenos dāti plenaria indulgētia peccatorum, cum multis alijs facultatibus cōceditur. Aut ergo decipit nos ecclesia Romana (quod nō est dicēdū) aut leui, & leuissima de causa concedi potest indulgentia omniū grauissima. VI. facit, quòd dispēsatio thesauri spūalis ecclesiæ perinde videtur Papæ cōmissa, ac aliorum ministeriorū. At dispēsatio aliorū ministeriorū, etiam si male, ac sine causa fiat, valet tamen. Is enim, quē Papa etiā indignè efficit presbyterū, diaconū, vel subdiaconum, presbyter est, diaconus, aut subdiaconus: & is, quem indignè episcopū, abbatem, vel priorē verè, vt plurimū est, episcopus, abbas, aut prior: licet in eo Papa pec

cet. VII. quòd poenitentiarum iniunctio, quæ fit à sacerdote post confessionē sacramentalem ex dispositione humana, & nō diuina debetur: ergo sublatio obligationis implendi eam, etiā si male fiat à Roma. Pōti. valebit tamē, arg. c. Proposuit. de cōcess. præben. & l. Princeps. ff. de leg. & notatorum in cap. i. de constitut.

Ad horum primū respōdeo †, multo plures, & firmitus, & firmioribus fundamentis tenere nostrū hoc notabile cum ampliatio-
ne sua, quā, contrariū. Ad. 2. sequutus mē-
tem Adriani, & Caiet. respōdeo, † quod ad
indulgentiam concedendam non requiri-
tur causa æquipollens: sed sufficiens, verbi
gratia, quoad concedendam indulgētiam
viginti dierum nō oportet interuenire ta-
lem causam, quæ per se mereatur tantā re-
missionem poenæ, quantam poenitentia
20. dierum mereretur: sed alia minor, quæ
sit iusta causa, quare prælatus pro ea. 20. di-
erum poenitentiam relaxet. Quanto autē
minor sufficiat, & quanto minor non suffi-
ciat, Deum solum omnisciū scire arbitror.
Sicut & quæ sit sufficiens, & adæquata poe-
nitentia ad condonandam poenam tempo-

7

8

ralem debitam peccato mortali condonato solus ipse nouit. Ad III. concedo Papam sæpe pro eod. opere maiorē, & minorem concedere indulgentiā: sed nego ex eo inferri quicquam contra nos, qui nō negamus, minorē indulgentiā recte concedi posse pro causa merente maiorē. Ad IIII. respondeo, quòd [†] mens Papæ concedentis grauiissimas, & maximas indulgentias pro leuibus, & paruis rebus, nō est, ut quicumque illa quoquomodo fecerit, totā illā indulgentiam quærat: sed quòd intra metam indulgentiæ illius quærat tantū, ad quantum concedendū implementum illius paruæ rei sufficiet: Ita, quòd licet vulgaris impletio illius rei leuis, & paruæ non sit causa tantæ indulgentiæ, tamen cum tanta peccatorū contritione, & tanta in Deum reuerentia, & tanto charitatis feruore posset illam rem paruā facere, quod efficeret iustā causam indulgentiæ tantæ sibi concedendæ. Quæ responsio plurimū quadrat verbis, & mēti Inno. in. d. c. Quod autē. pro ampliatione huius notab. supra relati: verbis item, & mēti Extr. i. de poen. p. eod. ibidē citatæ, ut in illatio. 6. 7. 8. & 9.

demonstrabo. Ad V. pro illius dissolutione præmitto, Papæ quidem omnium, & alijs prælatis aliquorum spiritualium, & temporalium dispensationem esse concessam, & nõ dominium, saltem plenum, iuxta illud Apostoli: Dispensatio mihi credita est. Sed illam dispensationem non esse in omnibus suæ potestati subiectis eiusdem naturæ. Quoniam sunt quædã, quorum dispensatio bene, vel malè facta ipso iure tenet, licet mala sit: qualis est dispensatio ordinum, beneficiorum, & legum humanarum, quæ vt plurimum, licet fieri nõ debeat, facta tamẽ tenet, arg. eorũ, quæ habentur in tit. de eo, qui furt. ord. suscepit. tit. de biga. & seruis non ordinand. & .c. Graue. de præbend. & eorum, quæ latè ibi diximus: & eorũ, quæ ponit vterque Thomas in. 1. Secun. q. 95. & in. 2. Secun. q. 88. arti. 12. Sunt autem alia, quorum mala dispensatio iure non tenet, licet aliquem aliquãdo effectum sortiantur: Qualis est dispensatio bonorum temporalium ecclesiæ, quoad alienationem saltem, quæ si mala est, ob defectum saltem causæ non valet ipso iure. cap. Sine exceptione.

cum ei annotatis. 12. q. 2. potest tamen habere aliquem effectum facti, quia possessio vera, licet forte iniusta in eum, cui fit transibit, arg. l. 1. §. Si vir. ff. de acquirēd. possess. Sunt alia, quorum mala dispensatio, nec iure valet, neq; vllum facti sortitur effectum. Qualis est dispensatio mala voti, & absolutio iuramenti, & dispensatio huius thesauri spūalis, quę si male sunt saltem ex defectu causę verę, non tenent ipso iure, & vix aliquem facti effectum sortiuntur, nisi forte quo ad forum exterius. Quę autem sint illa, quorum dispensatio etiam mala teneat: & quę, quorum dispensatio mala non teneat ex campo iuris diuini, & humani declarantis illud decerpendum est. Ad arg. ergo in forma respondeo concedēdo dispensationem quidem ordinum, beneficiorū, & multorum aliorum, etiā sine iusta causa factam, vt plurimū tenere: nō autem dispensationem thesauri, iuxta proximē dicta.

II Ad. vi. concedo, quod[†] sublatio poenitentię à sacerdote post cōfessionem sacramentale iniunctę, etiam sine causa facta à Roma. Ponti. valet, dato, quòd sit mala, adeò,

quòd poenitens non tenebitur eã implere. Nego tamen ob id ei condonari poenã temporalem, ad quam iure diuino tenetur. Et ita concedo, posse quidem Papam, etiã sine vlla causa concedere indulgẽtiam, qua obligationem implendi poenitentiam iniũctam tollat: non tamen, qua poenam Dei iudicio ei taxatã cõdonet. Quia humana potestate constituta, licet si bene cõstituta sunt, nõ debeãt sine iusta causa destrui, & tolli: tamẽ destructio, & sublatio facta per Papã tenet. c. Proposuit. de concess. præbẽ. l. Princeps. ff. de legi. cũ tamẽ diuino iure cõstituta nequeant ita dissolui p prædicta.

EX HIS õnibus infertur primo quidem, † duplicem esse poenam, vel poenitentiam debitam à poenitente. Alteram, quã arbitrio Dei, & iure naturali taxatam subire debet. Alteram, quam arbitrio sacerdotis humano iure taxatam debet.

II. nullas indulgentias debere concedi à Roma. Pontifi. vel alio prælato absq; vlla causa rationabili. III. concessionem indulgentiarum, quibus poena Dei arbitrio taxata, sine vlla causa relaxatur, non solũ esse malam: sed etiam ipso iure, ac omnino

nullam. IIII. concessionem indulgentiarū, quibus poena humano iudicio taxata, sine causa laxatur, etiam si mala sit, valere, & per eam verè absolui peccatorem ab ea, quatenus humanitus est taxata. V. nō omnem causam, quæ iustificat vnā indulgentiam sufficere ad iustificandā etiā aliam maiorem: & causam, quæ non sufficit iustificare totam indulgentiam, quæ ob eam conceditur, sufficere tamen ad iustificandam eam illius partem, respectu cuius sufficiens esset: & ita cui illa conceditur, quæsiturum illam, licet totam non quærat. VI. † indulgentiam ob aliquā causam concessam, ea mente videri indultā, vt eam totam lucrifaciat, si confectio illius causæ, vel suapte natura, vel ob egregium, & feruidum eius conficiendæ modum, vel ob paruitatem poenæ debitæ à lucrifactoro tanta sit, quantam oportet esse ad eam quærendam: alioqui solam eam illius partem quæret, cuius respectu est sufficiens. VII. † fieri posse, vt multi verè poenitentes facerent idem opus, ob quod indulgentia plenissima conceditur, & eorum alius quæreret eam totam, alius semissem,

13

14

alius trientem, & alius quadrantē, & alius
 aliā partem maiorē, vel minorem. Cuius
 ratio illa est, quòd, vt ex mente Extrauag.
 l. de poenit. & Inno. in. d. c. Quod autē re-
 cepti, supra dicebā, causam cōcedendi in-
 dulgentias multūm auget, vel minuit mo-
 dus eam implendi: Paruitas item poenæ
 debitæ efficere potest, vt quæ causa tibi
 iusta fuerit ad quærendam indulgentiā,
 quæ tibi erit plenissima, mihi vix sit semi-
 plena. VIII. Teū, cui indulgētia plena cō-
 cederetur ob visitationē facile vnius, vel al-
 terius ecclesiæ, vel altaris, vel ob pronūtia-
 tionē vnius, vel alterius precis dominicæ,
 vel ob acceptationē deuotā vnius, vel alte-
 rius benedictiōis Papalis, vel episcopalis:
 vel ob auditionē vnius, vel alterius cōcio-
 nis in hac, vel illa ecclesia, cū tanta pecca-
 torū contritione, cū tanta Dei reuerētia, &
 tāto charitatis feruore posse id facere, vel
 tā parū poenæ fortē debere, vt totā eā in-
 dulgentiā, etiā si plenissima esset, per illū
 actū lucrifaceret. Et e contrario eū, cui ob
 arduā valde causam plenissima indulgen-
 tia concederetur cum tā exili contritione,
 & cum tam tepida Dei reuerentia, & tam

16

frigida mente id efficere posse, vt eam totam non lucrifaceret, quanuis partē eius aliquam quēreret. Quoniam modo adimplendi frigido causam suapte natura in idoneam diminuit. I X. vtilius† esse nobis indulgentias magnas pro causis suapte natura paruis, & eis indignis, concedi, quā alias minores pares causis concedēdi, iuxta earum naturam solum consideratis. Quoniam in posteriori casu per nostram industriam, & conatum indulgentia vltra suam metam crescere nequit: in priore verò sic intra metam, vt singulariter dicit Inno. in. d. c. Quod autē. X. nolle me per hæc sentire solum id aliud, quod ibi doctissime dicit Inno. nempe tātā posse quem habere contritionem peccatorum, tantū erga Deum charitatis feruorē, vt sine indulgentia Papæ, vel alterius prælati plenissimā quæreret à Deo indulgentiam totius poenæ, in purgatorio debitæ. Sētio enim, quod sicut verissimū est hoc: ita est verū, quod licet opus, ob quod indulgentia cōceditur, non fiat cum tanta contritione, neq; cum tanto charitatis feruore, vt id ex sese, sine indulgentia sufficeret ad plenariam.

pœnæ ab id faciente debitæ remissionem:
 potest tamen esse iusta causa, quo indulgē-
 tiam plenariam totius pœnæ à se debitæ
 consequatur. XI. † ad hunc modum etiam
 esse temperandas indulgētias, quibus vnā, 17
 vel alteram missam in illa, aut illa eccle-
 sia, vel illud, aut aliud opus facile in illo,
 aut illo loco facienti conceditur, vt vnā
 ex Purgatorio animam, quā volet, extra-
 here possit. Tā parua enim esse posset pœ-
 na, per illam animam luenda, vel cum tan-
 to charitatis ardore opus pro ea liberanda
 fieri posset, vt etiamsi illa missa, vel illud
 opus suapte natura cum mediocri pietate
 factum non esset causa iusta indulgentiæ
 plenissimæ pœnæ maximæ per illam ani-
 mam luendæ: esset tamen, si fieret cum he-
 roica quadam animi deuotione, & etiā fa-
 ctum cum mediocri, si pœna per illam ani-
 mam debita non esset vsque adeò magna.
 XII. per hæc conciliari posse multas opi-
 niones inter se contrarias: & saluari posse
 indulgentias, quas sæpe Romani Pontifi-
 ces nimium largas iudicio multorū faciūt,
 quoad eorum mentem. Quanuis qua parte
 ansam præbent populo credendi plus per

H

cas quæri, quàm verè quærat, negligentiam inducant minus, quàm par est poenitendi. Cui tamen parochorum, & cõcionatorum sana doctrina facile mederi potest.

- 18 **XII.** † graui reprehensione dignos esse multos indulgentiarũ denuntiatores, qui pecuniæ inhiantes vulgo indocto persuadent, tantam esse indulgentiæ, quam prædicant, virtutem, vt per solum opus, ob quod illa cõceditur, euolatura sit anima eius, qui id fecerit, recta in paradysum, nulla mentione de modo id faciendi: imò neque de vera cõtritione facta. **XIII.** nõ me negare tamen, posse Papam errare in decernedo, quòd hæc, vel illa sit iusta causa concedendi hanc, vel illam indulgentiam: neque ob id aliquid erroris impingi ecclesiæ, vt Adria. & Caieta. declarant. Quauis per prædicta, quæ luculētissime causam indulgentiarum declarant, quædam eorũ dicta parum sint huic negotio declarãdo necessaria. **XV.** verum esse id, Paluda. in 4. dist. 20. q. 4. col. 6. †. f. quòd indulgentia in perpetuum, vel in tempus aliquod certũ visitantibus aliquam ecclesiã concessa, lucrificari potest quolibet anno, quolibet men-
- 19

se, & quolibet die: non autem qualibet hora, vel momento diei, eo quòd ad tã repetitã indulgentiã acquisitionem multò maior causa est necessaria, quã ad alias prædictas: & quia id videtur alienũ ab intentione Roma. Ponti. qui indulgentiã iusta de causa concedere debet, per prædicta: & non ita querẽdam, vt videatur ludicra.

XVI. Notabile de condonatione peccati, quòd non tollat omnẽ poenã.

S V M M A R I A.

- 1 Peccato condonato per contritionem, non condonari omnem poenam, nisi ob magnitudinẽ contritionis. n. 3. vel per baptismũ n. 4. aut per indulgentiam. n. 5.
- 2 Peccati culpa in finita, qua parte.
- 6 Purgatorij ratio fundamentalis.
- 7 Peccati condonatio baptismalis, & penitentialis, vt differunt.

XVI. Principaliter colligo ex prædicta Extr. Unigenitus. † in. 12. not. transcripta; condonato peccato per contritionẽ solam, vel per eã, & absolutionẽ sacramentalẽ non

condonari vt plurimum omnem poenam ei debitam: imò eam esse delendam per dignos poenitentiae fructus. Quod colligit glo. 8. praedictae Extrauag. i. de poenit. & remissio. Habet enim hic tex. expresse, per indulgentiam Roma. Pontifi. tolli vere poenitenti, & confesso poenam temporalem pro peccato debitam. Et ita clare praesupponit peccatorem, cui per veram contritionem, & etiam absolutionem sacramentalem condonatum est peccatum, teneri ad aliquam poenam temporalem pro illo peccato luedam. Ad idem facit, quod secundum Augustinum. 15. de Trinit. relatū à Tho. Quodlibet. 2. arti. 16. non est idem abstrahere telum, & sanare vulnus. Telum enim peccati abstrahitur per remissionem peccati: vulnus autem sanatur per reformationem imaginis, quae quidem fit per opera satisfactoris.

Ad idem facit, † quod culpa licet in sese finita sit: infinita tamen est ex parte auersionis, qua se ab infinito bono, Deo. s. Opt. Max. miser peccator auertit, secundum Thomam receptum. i. Sec. q. 87. arti. 4. & praedicta glo. 8. Extrauag. i. de poenit. & remissio. & ita poena culpae mortali debita infinita est,

quoad durationem: licet non quoad intensi-
 onem, secundum eundem ibidem, & pro-
 bat cap. Voluissent. supra eo. Quod opti-
 me declarat idem Thomas in. 4. dist. 46. q.
 1. art. 3. vt ibi diximus: & ideo cū culpa mor-
 talis à Deo condonatur per poenitentiam,
 poena illa infinita, & perpetua in tempo-
 ralem mutatur, secundū eundem, & Com-
 munem, in. 4. dist. 20. & glo. singul. s. d. Ex-
 traug. 1. de poenit. & remiss. & probat tex.
 cum glo. & his, quæ ei annotauimus in. c.
 Nullus. de poenit. dist. 1. Nisi cum tanta est
 contritio, † & tantus gemitus, saltem cor-
 dis, vt omnem peccati maculā radere suffi-
 ciat, iuxta glo. prædictam. d. Extraug. &
 cap. Mensuram. supra ea. & c. Si is qui. 23.
 q. 4. & c. Baptismi vicem. de consecratio.
 dist. 4. & Inno. in. c. Deus qui. de poeniten.
 Calder. in. c. Nostro. col. 7. eod. tit. & Felin.
 in. c. Sicut dignū. col. 2. de homi. Dixi, pec-
 cato cōdonato per contritionē, † quia, cū
 condonatur per baptismum, tota poena pe-
 nitus raditur. c. Sine poenitentia. adiuncta
 glo. & c. Baptismi vicem. ead. dist. & c. De
 bitū. de baptismo. † Quod ipsum contin-
 git, quādo indulgentia in id sufficiens con-

currit cum tali contritione, vt hic tex. palam probat in verb. prototali.

- 6 Ex his infertur primo, † ratio fundamē-
 talis, perquā conciliū Florentinū determi-
 nauit esse purgatoriū locū, vt videre est in
 bulla Eugenij. 4. cōtinente doctrinā sacra-
 mentorum, esse purgatorium locū, in quo
 animæ defunctorū, qui cum gratia C Hri-
 stigratum faciēte decesserūt, reliquijs pec-
 catorum purgantur: quò nitidè ad nitidif-
 simā Dei præsentia, & visionē admittan-
 tur. Quod & alijs modis multis late pro-
 bant Thomas, & alij in. 4. dist. 20. & 45. &
 Echius in libro super hoc quadripertito,
 & Alphonsus Castre. in libro contra om-
 nes hæreses, verbo, Purgatorium, & verbo,
 suffragium. Quorum de ea re argumenta
 notabile quoque nostrum probant. I I. in-
 fertur, † longam esse differentiam inter
 condonationem peccati poenitentialem,
 & baptismalem. Quia hæc tam maculam
 peccati mortalis propriam (quam vulgus
 culpam appellat) quam poenam æternam
 ei debitam, & à fortiori maculam impro-
 priā peccati venialis, & poenā temporale
 ob eā luendā tollit. Ita quòd moriens cum

gratia baptismali antequam vllum aliud peccatum superueniat recta pergat ad gloriam. Illa verò. s. poenitentialis solā cōdonat maculā, seu culpam peccati mortiferi, & poenam æternā ei debitā, & maculā imppriā peccati venialis, cū poena tēporali ei debita, & aliquātam partem poenæ temporariæ peccato mortifero debitæ: non autem totam vt plurimum faltem, etiam si contritionem comitetur, consequaturue, absolutio sacramentalis. Imò poenā æternā in tēporariā in hoc, vel altero seculo luēdā mutat. Quod gl. 8. Extrauag. i. de poen. pulchrè aperit, & supra dictum est.

XVII. Notab. de indulgētia, quod soli verè poenitenti quærat.

1. Indulgentiā soli verè poenitenti quæri, nō ergo alij etiā pro quo tēpore poenituerit. n. 2.
2. etiā pro peccatis ā te cōdonatis. n. 3. quæuis per opus mali quærat bono defūcto. n. 4.
3. Indulgētiās à paucis quæri verendum: licet à multis quæri possint. n. 19.
4. Arbitriolibero solo caditur: sed nō resurgit.

- 7 Gratiam primam nemo sibi meretur de con-
digno, neq; reparationem post casum. n. 8.
- 9 Poenitens verè quis resolutè.
- 10 Vitæ mutatio difficilis, nisi. & c. n. 13.
- 11 Indulgentiæ quærendæ multa requisita.
- 12 Gratia datur facienti quod in se est.
- 13 Carnis vitio diu deditos difficile resurgere,
& gloriæ petas quosdam. n. 14. & alienate
nentes. n. 15. & nobiles quosdam. n. 16.
- 17 Indulgentiam quærens, vt beatus.
- 20 Exhortatio ad poenitentiam.

XVII. Principaliter colligo ex prædi-
cta Extrauag. Vnigenitus. in. 12. notabili
transcripta, nullas eorum, de quibus lo-
quimur, indulgentias alijs, quàm verè poe-
nitentibus quæri. Habet enim contextus,
Petro, & successoribus eius à CHR Iſto
concessam esse prædicti thesauri satisfac-
tionum dispensationem ad applicandum
ex rationabili causa verè poenitentibus, &
confessis. Et ne putes, hic solum, quoad in-
dulgentiam anni iobelei, probari hoc no-
tabile, considera, quòd initium huius Ex-
trauag. in his præsertim verbis, de omni-

bus indulgentijs, & omnium earum fonte, & dispensatore in vniuersum agit: & ita nullibi hæc conclusio vniuersaliter, & expressim ita probatur, vt hic. Licet pro eadem faciat etiam versic. Statuentes. Extrauag. i. eiusdem tit. quæ indulgentiã anni iobelei, solis verè poenitentibus, & confessis cõcedit: & Clem. i. de reliq. & vener. sanctorum, quæ non omnibus, qui diuinis festi Corporis C Hristi officijs intersunt: sed tantùm verè poenitentibus, & confessis impertit indulgentias. Adde, quòd venia non conceditur, nisi correcto. c. Venia. de regul. iur. li. 6. c. Legatur. 24. q. 2. & quòd iure diuino cõtritio exigitur, licet iure humano cõfessio scdùm Caiet. de indulg. c. 10.

Ex quibus infertur primo verum esse id, quod Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. col. pen. dixit .s. indulgentiam nihil prodesse infecto culpa mortali, siue lethali. Quod ipsum ait Calder. cõiter receptus à nostris vbi supra, col. 7. & 5. II. infertur nimia fiducia dictum videri, id, quod ait Siluest. verb. indulgentia. q. 7. .s. eum qui infectus culpa mortali facit id, quod indulgentia quærenda exigit, eam quærere, nõ pro illo

tempore: sed eo, quòd in gratiæ fuerit statu: eo quòd intentio concedentis videtur esse, vt indulgentia proficit ad eam requisita facienti, quàm optimo modo possit. Quod etiam nobis aliquando visum fuit probabile: Sed nunc perpendo id esse contrariũ, nõ solũ cõmuni sententiæ: sed etiã huic notab. & prædictæ Extr. vnde id elicitur. Quatenus habet hũc thesaurũ, dispensandũ esse solũ verè poenitẽtibus, nõ hoc anno tantũ: sed & alijs tẽporibus. Et ne respõdeas etiã dicere dispẽsandũ esse cõfessis: cũ tamẽ dispensari possit et nõ confessis, vt mox dicã: quia replicari põt, diuersam longe rationẽ esse inter confessionẽ, sine qua actu facta quis potest esse Deo amicus, et inter verã poenitẽtiã, sine qua nõ potest esse. Et Christus ac sancti non videntur voluisse satisfacere pro mẽbris aridis, & inimicis: licet voluerint eos fieri prius amicos, & mẽbra viua, & postea eis applicari sua merita. Nõ obstat ratio Syluest. de intẽtiõe cõcedẽtis: quia cõtrariã esse illi apparet ex eo, quòd Extr. prædicta declarat, thesaurũ hũc solis verè poenitentibus esse cõmunicandum.

3 III. infertur, † lethali peccato infectũ non

posse quærere indulgētias poenarū, etiā p
 pētis sibi alias cōdonatis, debitarū: quāuis
 quidā recētiores id dicāt: & quāuis pro eis
 faciat, quòd Scot. in. 4. dist. 15. q. 1. cū alijs re
 latis, & probatis à nobis in principi. c. 1. de
 poenit. dist. 6. n. 46. dicat, posse quē in statu
 peccati lethalis satisfacere p poena tēpora
 li suis peccatis cōdonatis debita: et quāuis
 etiā Thom. & asseclæ eius in. 4. dist. 16. te
 neāt, poenitiā sacramētalē in statu pec
 cati lethalis factā, prodesse faciēti in tēpus,
 quoad statū gratiæ redierit. Quoniā ex his
 nō infertur, idē quoq; dicēdū esse de indul
 gētia, eo quòd satisfactiōne propriā per poe
 nitiā sacramētalē præsertim applicat
 quis poenæ à se soluendæ. Satisfactiōne au
 tem C H R I S T I, & sanctorum non vult
 Deus applicari, nisi iustis, vt per hāc Extr.
 declaratum est, & ratio supradieta persua
 det. III I. infertur, † nō esse cōsequēs his fal
 sum esse id, quod Aug. ab Ancho. de potest.
 eccle. q. 32. art. 2. col. 3. & Fel. de indul. col. 7
 dicūt. s. existentem in Purgatorio quærere
 posse indulgētiā per opus existētis in pec
 cato lethali, siue mortali, vtpalam est. An
 autē id alia ratione cadat, postea dicetur.

- 5 V. infertur † quod dolens refero, verendū esse, ne plus satis verum sit id, quod ait glo. singul. Clem. i. de reliq. & venera. sancto. sub finem, verbo, confessis. s. paucos indulgentias consequi, eo, quod de verè poenitēte, ac confesso secundū illam dici possit illud Ecclesiast. 31. Quis est hic, & laudabimus illum: Verendum, inquam, id plus satis esse verum. Primo quidem, quia nemo, nisi verè poenitēs, eas cōsequitur, ob prædicta, & vera poenitētia difficile attingitur.
- 6 Tū, quod † licet solo nostro libero arbitrio peccare possim⁹, & in Dei Opt. Max. inimicitias nosmet præcipitare: ab eis tñ in amicitia eius exurgere sine illius favore & gratia nequimus, iuxta tria postrema capitula de consecra. dist. 4. & tradita latè per Magist. & omnes alios in lib. 2. sententiarū. dist. 27. & sequenti. Tum, quod † nemo potest sibi primam gratiam de condigno mereri, secundum Thomam communiter receptum in. 2. dist. 27. arti. 4. & in. 1. Sec. q. 114. art. 5. † neque reparationē post casum, secundum eundem ibid. Et quanuis Deus munificentissimus sua magnificentia facientibus id, quod in se est, eam conferat,

vt mox dicam: rari tamen sunt aliorū col-
 latione, qui id faciunt. Tū, † quia tunc de-
 mū dicitur quis verè poenitens, cū ei ōnia,
 & singula peccata lethalia ita ob Dei amo-
 rē principaliter displicuerint, quòd ob nul-
 lū bonū querendum, malūmue vitandū ea
 denuo admittere proponat, iuxta ea, quæ
 latius in. c. Perfecta. supra ead. dist. 1. dixi-
 mus, post Thom. in Quodlib. 1. art. 9. Pa-
 lud. in. 4. dist. 17. q. 1. & Diuū Antoni. 3. par-
 te tit. 14. cap. 13. & Thomam de vio. 2. tom:
 de contritio. q. 1. col. 3. Quanquā fateor non
 esse necessarium ad veram poenitentiā, cre-
 dere nunquam nos denuo lethaliter pecca-
 tuos, secundum Innocentium receptū in
 c. Omnis. de poenit. Fateor item sufficere
 nobis, velle verè cōcipere tam altū, tamq;
 viro Christiano dignum odium, & horro-
 rem omnis peccati lethalis horrendi, & do-
 lere, quòd concipere nequeamus, secundū
 Paluda. receptū in. 4. dist. 17, q. 1. art. 5. Tū,
 quòd † non est facilis mutatio vitæ: sed cū
 magno animi labore fit, attestante id im-
 peratore in Authen. de monachis. §. Hinc
 autem. col. 1 & glo. final. in. c. Reperiuntur.
 infra de poenit. dist. 3. vbi Augustinus ait,

9

10

II
 facilius se inuenisse, qui ritè seruauerit ino-
 centiã, quàm qui ritè egerit poenitentiã. At
 cõstat paucos esse, qui rectè seruauerint in-
 nocentiã. Secũdo† quòd pauci cõsequantur in-
 dulgentias, facit principaliter, quòd ad id vl-
 tra verã poenitentiã, vera quoq; cõfessio, vt
 plurimũ exigitur iuxta nota. ísequēs. Ter-
 tio, q; vltra hæc requiritur, quòd opus, ob
 quod indulgentia cõceditur, in statu gratiæ
 fiat, aut subeatur, & q; bene moraliter fiat,
 scdm eos, quos í not. 19. referemus. Quarto
 quòd præter hæc exigitur, vt eã consequutu-
 rus, vel poenitentiã ea cõdonatione dignã
 à confessario iã acceptauerit, vel agere eã
 deliberauerit, vt in eodẽ not. 19. dicetur.

Contra tñ illã glo. facit, quòd visa fuit
 stupēda, vel rectius stuporẽ incutiēs mode-
 stissimo Feli. in. d. sermon. de indulg. col. 6
 Primũ quidẽ, quia tã facilis est cõtritio
 ad hãc indulgentiã lucrifaciendã, ac ad cõ-
 fessionẽ, & absolutionẽ sacramentalẽ dignẽ
 faciendã, & suscipiendã. Deinde quòd diffi-
 cilior est aliquorũ negotiorũ seculariũ ex-
 plicatio, quã mutatio ppositi mali in bonũ.
 Potuit vir doctissimus adducere illud Eze-
 chi. 33. quod in. c. Põderet. 50. dist. trãsfertur

.i. Quacūq; hora ingemuerit peccator, om-
 niū iniquitatū eius nō recordabor. Potuit
 itē allegare illud Pſal. 31. trāſlati in. c. Dixi.
 ſupra ead. ſ. Dixi cōfitebor aduerſum me
 iniuſtitia meā dñe, & tu remiſiſti impietate
 peccati mei. Sup quo ait Auguſt. verba, que
 c. Sequēs. habet. ſ. Magna Dei pietas, vt ad
 ſolā promiſſionē peccata dimiſerit. Potuit
 itē allegare, quōd ſecūdū catholicā verita-
 tē, peccator facies id, quod i ſe eſt meretur
 de cōgruo: & ideo Deus miſericors, & beni-
 gnus adiuuat eū ad reſurgēdū à peccato, cō-
 ferendo ei gratiā gratū faciētē, iuxta illud
 Zach. 1. Conuertimini ad me, & ego cōuer-
 tar ad vos: & illud Iacob. 4. Appropinquate
 Deo et a propinquabit vobis: et illud Apoc. 3
 Ego ſto ad oſtiū & pulſo, et alia quæ in hoc
 citabat Gabr. in. 2. d. 27. q. 3. col. 6. Per quæ et
 id genus alia glo. prædicta olim nobis illā
 Clem. Salmanticæ interpretātib. ac poſtea
 multo tēpore diſplicuit, et ſn̄ia Felin. pluri-
 mum placuit. Subſtiti tñ et dubitare coepi
 poſtea q̄ prædicta perpēdi, ſimul et animad-
 uerti plurimos vitio carnis iā inde ab a-
 adoleſcētia deditos, adeo difficile iducere
 ſe poſſe ppoſitū firmū nunq̄ eo iterū vtēdi,

12

13

vt quidam falso mihi diceret, se non posse
 sine illo abusu viuere. Posteaquàm itē com-
 41 perinō paucos † gloriæ vanę, ac honori tē-
 porario adeò addictos, vt citius mortē op-
 petant, & cupiant, quàm remittant ranco-
 rem conceptum in eos, qui sibi facies ala-
 pis dehonestarunt, aut castitatem, vel fide-
 litatem suis falsis testimonijs traduxerunt.
 51 Postea item quàm offendi † multos rapi-
 nis, furtis, vsuris, & alijs illicitis modis di-
 tatos, & beneficijs ecclesiasticis malè quæ-
 sitis refertos, adeò à restituendis, & relin-
 quendis malè quæsitis abhorrentes, vt ca-
 lēdas Græcas prius expectare possis, quā
 61 id fiat ab eis. Posteaquàm † inueni multos,
 & nobiles, & milites certos potius tartarea
 regna petere, quàm duella eis oblata detre-
 ctare, etiam si nequeant ea licitè suscipere,
 & alios varij ordinis homines, qui fauorē,
 & gloriam apud stultū vulgus, & præmia
 apud reges prodigos duellis, vindicationi-
 bus iniustis, susurrationibus, detractioni-
 bus: diuinationibus, veneficijs, & alijs id
 genus modis iniustis quæsitā adeo amant,
 vt nulla possint arte induci ad nolendū, &
 dolendum eam sic sibi quæsisse. Quamob

rem pro quali quali concordia, & peccato-
 rum solatio dicimus primo verum esse, nul-
 las indulgentias, nisi verè contritis, quæri. 17
 Deinde † beatos esse illos beatitate saltem
 viæ, quibus eas lucrifacere cōtingit: quan-
 doquidē & filij, & amici Dei sunt. Tertio
 verius, quàm ipse vellem, esse, quàm pluri-
 mos putare sibi quærere illam, vel illā in-
 dulgentiam, quàm tamē minimè quærūt,
 vt prædicta glo. sensit. Quarto difficiliore
 esse emendationem vitæ, quàm Felin. aut
 innocens, aut emendatissimus præsuppone-
 bat. Quinto quòd quanuis quis indulgen-
 tiæ huius anni iobelei causa cēties hoc an-
 no Romā ierit: nulla tamen vice eam sibi
 quæret, nisi verè eum suorū omniū pecca-
 torum saltē mortiferorum poenituerit, & 18
 alia in id requisita nō fecerit. Sexto † verū
 esse id, quod Felin. ait in his, qui peccauerūt
 quidem: sed non adeo sæpe, neque tã lōgo
 tempore, vt iam sint eis occallati. Septimo
 satis facile † etiam omnes alios indulgen- 19
 tias assequi posse, vt ait Felin. si nobis mēs
 læua nō esset, per ea Ezechielis, & Dauidis
 testimonia, & alia pro eo adducta. At verò
 plurimos mente in hoc læua esse; dum vel

nullatenus, vel non, vt quantū, & ob quod
 oportet, vitia, & peccata nostra odimus, dū
 eis visco dæmonis, mundi, & carnis arti-
 bus confecto adhæremus, & veluti ferru-
 20 minamur, & plūbamur. Quapropter † o-
 randus est I E S V S C H R I S T V S in
 hoc præsertim tempore, quo passionis eius
 acerbissimæ memoria recolitur moestissi-
 ma, vt veram nobis omnibus per semetip-
 sum infundat peccatorum, & vitiorū pœ-
 nitudinem, verum odiū, verum horrorem,
 quibus ea omnia conteramus, & verā con-
 tritionem efficiamus. Quod vt eius diui-
 na ope nobis contingat, expergiscamur pa-
 tres, & fratres, quibus futuram catholica fi-
 des vitam proponit, quibus spes certa eam
 21 promittit: & animis in vires collectis, de
 somno surgamus, vitamq; nostram circū-
 spiciamus, errata, præsertim lethalia, plus
 quàm mortem ipsam oderimus: conemur
 malle mortē oppetijsse corpoream, quàm
 22 diuinam perdidisse amicitiam. Sataga-
 mus malle cuncta alia bona cum vita ipsa
 corporea perdere, quàm ab amicitia Dei
 nostri deficere, reputātes nobiscū id, quod
 lugubris hīc dies repræsentat, nepe ipsum

pro immensa, qua in nos est, beneuolentia proprio suo filio, & tali, ac tanto filio primo, & vnigenito non pepercisse: & filium item ipsum pro summa in patrem obedientia constantissimo, eodemq; misericordissimo animo mortem subiisse acerbissimam, & infamissimam, quô nos miseros, & infames à fauce draconis liberaret, & in regna coelestia eueheret: ibiq; apud se, & apud suam, eandemq; gloriosissimam virginem matrem collocaret. Amen.

XVIII. Notabil. de confessione, quatenus indulgentiæ quærendæ necessaria sit.

SUMMARIA.

Confessio peccatorum an necessaria indulgentiæ late? pro affirmatiua. n. 2. & potest esse pars causæ. n. 8. & sine illa concedi n. 9. ut in dubio præsumitur. n. 10. quia id iure humano requiritur, licet contritio diuina. n. 11. quæ etiam aliter differunt. n. 19.

3 Copulativa, proprietas, forma, seruanda
 & n. 6.

4 Indulgentia vna vilitas magna.

5 Contritionem vari, nisi confessuri habent.

7 Contritio quando necessaria.

12 Indulgentia cōfraternitatis corporis Christi
 uti queratur, & festi corporis eiusde,
 & aliorum n. 13.

14 Contritus non potens confiteri querit, &
 qui se putat legitime confessum, cū non
 sit. n. 15. & quid de impotenti in articulo
 mortis. n. 16.

17 Confessio non confessorum sufficit: idem
 n. 18.

XVIII. Colligo ex eadem Extrauag.
 Vnigenitus. de poenit. in. 12. notabili supra
 transcripta, Teum, qui huius anni iobelei
 indulgentiam quæsiturus est, non solū de-
 bere suorum peccatorum verè poenitere,
 vt in notab. præcedenti dictum est: sed etiā
 ea, si sunt mortifera, prius actu confiteri.
 Habet enim tex. eam concedi verè poeni-
 tētibus, & confessis: Quod tenet glo. 8. Ex

prauag. i. de poenit. quæ sub sui finem ait,
 verbum, confessis, in illa positum intelli-
 gendum esse de illis, quæ non solum propo-
 sito: sed etiam facto sunt cōfessi. Quod ip-
 sum sentit etiã glo. 9. col. 2. & 4. eiusdē Ex-
 trauag. † Quod etiam nobis pridem coepit
 placere: licet olim contrarium cum Com-
 muni tenuerimus in. d. Clemen. i. de reliq.
 & vener. Tum, quia glo. prædictæ in hoc
 maxima est autoritas, eo quòd eius autor
 Ioh. Monach. Cardinalis erat, & multa de
 interpretatione Bonifacij cōditoris illius
 Extrauag. facta viua voce audiuit. Tum,
 quia postea idem affirmavit Thom. à Vio
 alter Cardinal. eorū, qui nostra ætate fue-
 runt, etsi non eloquentissimus, certè doctis-
 simus, & acutissimus, & rerum Romana-
 rum ad hoc spectatiū peritissimus in tra-
 cta. de indulg. c. 10. Tū, † quia quæ disposi-
 tio copulata est, vtriusque partis veritatē
 exigit. l. Si hæredi plures. ff. de cōdit. instit.
 Si ita quis. & l. Si quis ita. ff. de verb. tradit
 gl. cū Cōi in. c. 2. de rescript. & cōcessio præ-
 dictæ indulgentiæ, quæ fit verè poenitenti-
 bus, & confessis, copulata dispositio est. Tū,
 quia in dubio à verborum proprietate nō

est recedendum. l. Non aliter. ff. de leg. 3. c.
 Intelligentia. de verbor. sign. glo. c. Cupien-
 tes. §. Quòd si per. xx. de electio. li. 6.. Tum
 quia forma diligenter seruanda est. l. Dili-
 genter. ff. mandat. c. Pisanis. de restit. spo-
 lia. Tum, quia non eadem ratio persuadet
 idem in solum verè poenitente, & in verè
 poenitente, & confesso. Tū, † quia vna, &
 4 principalis indulgentiæ concedendæ utili-
 tas est, per eā Christicolas ad verā poeni-
 tudinē allicere, vt postea dicemus: ad quā
 plurimū confessio vocalis actu facta coope-
 ratur, eo quòd, multi secundū Tho. & Cō-
 munē, per eā, & absolutionē sacramentalē
 5 subsequētā de attritis fiunt contriti. † Mul-
 ti rarò, aut nunquā iustum de peccatis do-
 lore concipiunt, nisi cū vel cōfitemur, vel
 ad statim confitendū sese parant. Constat
 enim multo magis nos abhominari, & hor-
 rere peccata, cū cōfitemur, vel iam iam vo-
 lumus ea cū verecundia cōfessarijs confite-
 ri, quā cum solū proponimus, id postea
 in quadragessima sequēti facere. Accedit,
 quòd pro contraria parte nullus vsquā est
 6 tex. nulla † efficax ratio, sine quibus subau-
 ditiones, restrictiones, & improprietates ver-

borum suapte natura clarorum non sunt faciendæ, per prædicta. Adde, quòd tutior est hæc opinio, & pietatem maiorem parit. Et quòd ferè vbique viri iudicio quadrato, & latinè pulchrè callentes, verbaq; syncerè intelligentes ita interpretari solebant clausulam illam: verè poenitentibus, & confessis, infertam breuibus, quibus frequenter bonæ memoriæ Paulus tertius indulgentiam anni iobelet alijs de causis concessit. Quin & vix verbis assequi queam, quantum erga Deum amoris ardorem, quantum in peccata horrorem illa interpretatio suscitauit in animis ferè omnium, qui cura incredibili sacerdotum, quibus cōfiterentur, quæritabāt. Quorum profecto bonā partē frigere, aut certè tepere vidisses, si parochi Cōmunē sequuti respōdissent, satis eis esse, propositum in quadragesima cōfitendi cōcipere. Adde, quòd nihil aduersarios iuuat dicere, quòd satis confessus dicitur esse, secū dum iuris interpretationem is, qui eo āno iuxta præceptum ecclesiæ fuit confessus, secundum. c. Omnis. de poenit. Tum, quia id verum est, quoad iuris communis esse

Etum: non tamen, quoad effectum privilegiorum suas priuatas formas habentium.

- Tum, quia pari ratione diceres sufficere, quòd in quadragesima poenituisset. Quia et poenitens dicitur; què in quadragesima suorū erratorū poenituit: nec regulariter
- 7 alio [†] tempore, quàm illo, sub poena noui peccati poenitere, ac contritionem habere tenetur, iuxta ea, quæ in princip. dist. 5. de poenitentia late diximus. Tū, quia si verbum, confessis, intelligendum esset de eo, qui eo anno in quadragesima esset confessus, grande cōsequeretur absurdum. scilicet eos, qui quadragesima proxime lapsa non essent confessi, non posse quærere indulgentiam huius anni iobelei. Adde, [†] quòd causam concedendi auget onus cōfitendi peccata extra quadragesimam: & quoniam indulgentia, præsertim plenissima pro habente multa peccata, magnam causam requirit: & quoniam frequenter satis de leui causa concedit eam Papa verè poenitenti, & confesso, præsumi potest, confessionem peccatorum actu faciendam pro parte cause iustæ adiecisse. Quibus rationibus, & autoribus, hoc nobis videtur consulendum:

licet contrarium olim tenuerimus, & con-
 trarium teneat Paluda. cum Cōmuni, in
 4. dist. 20. q. 3. col. 8. & Cardin. in Clemen. 1.
 sub finem. de reliq. & vener. sanctorum. &
 Pan. in. c. Omnis. de poenit. & Fel. in serm.
 de indulg. col. 6. Syl. dicēs sic declarasse cō-
 cil Cōst. quod tamen nō cōstat. Imo Basil.
 sess. 24. cōtra ire videtur: & Tabiē. diuū An-
 toni. in hoc sequuti: cuius tamen attestatio
 illa. s. quod Papa nonnūquam illi verb. cō-
 fessis, solet addere, vel qui intra mensem
 confitebuntur, plurimum pro nostra par-
 te vrget: quam etiam tutiorem, & magis
 tenēdam dixit Angel. in summa, verb. in-
 dulgentia. §. 17. Cui adhæreo: non tamē co-
 animo, vt damnem tenentes alteram par-
 tem: quæ vera est, si aliunde constaret de
 mente Papæ concedentis indulgentiam.
 Concedimus enim, posse Papā concedere
 indulgentiā verē poenitenti, & contrito, li-
 cet nondum confesso. Ergo dicamus pri-
 mo, †neminem, qui gratia gratum Deo fa-
 ciente caret, acquirere indulgentias sibi: li-
 cet ob factū eius quæri possit alteri iusto.
 II. posse Papam concedere illas contrito:
 licet nōdum acta sit confessus: Imo †præsu 10

- mendum esse, eum illas cōcedere verè poenitentibus, non confessis, nisi exprimat, se illam concedere poenitentibus, & confessis. Quia licet, quando vtrunque exprimit, vtrūque requiratur†: tamen posterius iure tantum humano exigitur: prius autem etiam diuino, secundum Caiet. de indulg. c. 10. vt in præcedenti notabili diximus.
- 11 V. quæsituros plenariam indulgentiam, † quam bulla confraternitatis Corporis Domini concedit his, qui se illi addicunt eodem die, quo nomen dant illi, oportere esse confessos. Quoniam solum contritis, & confessis conceditur. Quod pridem respondimus, & in summario illius bullæ, quod excussum fuit, exprimi persuasimus, cum alijs doctissimis doctoribus, qui idem censuerunt.
- 12 VI. † idipsum esse dicendum de indulgentijs festi Corporis Domini, & Conceptionis virginis Matris, & de alijs aliorum breuium, per quas indulgentiæ instar anni iobelei concedi solent.
- 13 VII. † eum tamen, qui cōtritus voluit quidē confiteri: non tñ potuit, vel ob defectum confessoriorum, vel ob agritudinem, vel etiam ob excom-
- 14

municationem, vel aliam legitimam causam acquiraturum esse indulgentiam poenitentibus, & confessis concessam. Quod satis exprimit Angel. vbi supra: quoniam ea mente videtur fuisse concedens: quod est valde quotidianū. I X. † huic consequens esse, idem dicendum de illo, qui probabili facti, vel iuris ignorantia putat se legitimè confessum: cum tamen aliqua de occulta ei causa, sua confessio, vel non valuisset, vel haberet aliqua peccata, quæ sine tamen peccato nondum fuit confessus. Quoniam is satis videtur saltem iure à confitendo impeditus, argumento notatorū in regul. Ignorantia. de regul. iur. lib. 6. & §. Notandum. i. q. 4. 15

X. eum, † cui poenitenti, & confessio conceditur plenaria indulgentia in articulo mortis, acquiraturum eam, si tunc defectus voce, memoria, vel iudicio non potuit confiteri. Hoc tamen intelligo, cum simpliciter conceditur indulgentia: secus autem, cum Papa concedit facultatem eligendi confessorem, qui eum plenariè à peccatis absoluat. Quoniam cum nemo sacramentaliter absolvere possit eū, 16

- qui sibi non est confessus, consequens est nõ
 posse absoluerè plenariè eum, qui sibi non
 est confessus: quæ sententia est Antoni. &
 17 Communis. X I. † nisi aliud exprimat bul-
 la, non esse necessarium, vt omnia peccata
 ante acta confiteatur is, cui contrito, & cõ-
 fesso conceditur indulgentia plenaria, sed
 satis esse, vt cõfiteatur ea mortifera, quæ
 nunquam antea cõfessus fuit, vt sensit glo.
 sing. quæ nona est Extrauag. i. de poenit.
 Sufficit enim, quòd ita sit confessus, quòd
 non teneatur ad confitendum. Non enim
 videtur fuisse Papæ intentio obligandi ad
 iterum cõfitenda peccata, quæ legitime se
 mel confessus fuit, vel probabiliter se legi-
 18 time illa confessum credit. X I I. † non
 esse necessarium facere confessionem die,
 vel tempore, quo indulgentia est lucrificiè
 da: sed satis esse, quòd post vltimam cõfes-
 sionem nullum peccatum mortiferũ ad-
 miserit: neque de aliquo nondũ confessio-
 ne detecto nouè recordatus fuerit. Quod
 prædicta glo. nona. d. Extr. i. de poen. tenet:
 licet plus satis in col. 4. id inuoluat: quod
 19 frequenter respondi. X I I I. † quòd licet cõ-
 tritio, & confessio, vt prædixi, conueniant

In hoc, quod utraque est actu necessaria, si haberi potest. Differunt tamen plurimum in alio. s. quod defectus contritionis legitimæ semper, & ubique impedit acquisitionem indulgentiæ: defectus autem confessionis legitimæ non semper: quia non, cum fieri non potest; vel facta iuste creditur legitimæ. Cuius ratio est, quod Papa nunquam in dubio videtur concedere indulgentiam existenti in peccato mortali: Imò neque potest pro tempore, quo est in peccato mortali, saltem quoad poenā illi mortali debitam; secundum omnes: licet, secundum aliquos possit; quoad poenā temporalem pro alijs peccatis mortalibus condonatis debitam: licet item posset existenti in peccato mortali concedere pro tempore, quo fuerit contritus, secundum eosdem, quos in corollario. s. nimium fidere diximus.

XIX. Notabile de requisitis ad indulgentiam alijs à cōtritione, & confessione.

S V M M A R I A.

- 1 Indulgentia, vt queratur requirit subitio
 nē operis, aut oneris p̄ totius, nō partistātū
 n. 2. etiam quoad partē. n. 3. nec iuuat pauper
 tas, aut impotētia. n. 4. nec clausura, vel car
 cer. n. 5. & oportet, vt bene fiat. n. 6. Imo
 in statu gratiæ, secundū Caiet. n. 7. contra
 quem est Cōis. n. 11. pro qua septem funda
 menta ponuntur. n. 12. sed ipse defenditur,
 & limitatur. n. 16.
- 8 Indulgentiæ tria tempora consideranda.
- 9 Mortuum opus esse non verē pœnitentis:
 imo & verē pœnitentis, nisi benefiat.
- 13 Indulgentiarum magnus reditus alicubi.
- 14 Bullā accepturus raro pœnitet, vari etiā pe
 regrini, vt debent. n. 15.
- 17 Indulgentiæ causa proxima, & remota sic
 differunt, cuius pars bene impleta quando
 prodest. n. 18.
- 19 Bulla in malo statu, quoad quæ prodest, quā
 accepturi quid p̄monendi. n. 20.
- 21 Lusitani in capiēdis bullis, quibus p̄stant.
- 22 Indulgentias statas qui non querunt, &
 quid, vt querant, facient. n. 23.

XIX. Principaliter colligo, Teū, qui adeptus est indulgētiā cōcessam, nō solū debere poenitere, & cōfiteri, quando id exprimitur, vt prædictū est, in duobus notabilibus præcedētibus: sed etiā efficere, vel subire opus, aut onus piū, quod ei ad eā quærēdā imponitur. Quod colligitur ex hac Extrauag. quatenus in. §. Statuētes. probatur, eū, qui adeptus est indulgētiā huius anni iobelei, oportere adire Romā, & ibi quædā tēpla quindecies, aut trigessies visitare. Facit, quod Paluda. ait in. 4. dist. 20. q. 4. col. penult. indulgentiam concessam crucem sumentibus ad bellum sacrum quæri, simul ac eam sumpserint: concessam autem euntibus, non antequām ierint: concessam vero transfretantibus, non donec trāsfretauerint. Hoc autem notabile amplio^r primo ex dictis Anton. 1. part. tit. 10. c. 3. §. 4. s. quod nō sufficit partē implere, vt partē habeat indulgentiæ. Vnde si quis teneatur ex forma indulgētiæ certis diebus ieiunare, & non ieiunauerit oībus, nō assequitur eā, neq; vllā eius partē: quāuis aliquot ieiunauerit. Siquis itē visitare debeat 4. ecclesias, intra 15. dies, & nō visitet, nisi 3.

3
 4
 vel nō, nisi intra. 20. dies†, neque totā, neq;
 partē indulgentiæ quæret. Secundo † am-
 plio procedere, etiā si paupertas, vel impo-
 tentia, vel aliud impedimentū quodcunq;
 & quāmlibet legitimū impediret. Quoniā
 illud non prodest ad quærendam indul-
 gentiam, quæ sub illa conditione videtur
 concessa, vt efficaciter probat prædicta Ex-
 traug. Vnigenitus: quatenus in versic. Ad-
 iicientes. habet, eos, qui hoc anno causa in-
 dulgentiæ consequendæ iter adeundi Ro-
 mā arripuerint, & legitime impediti, vel
 morte præuerti, vel peruenientes visitatio-
 nes ecclesiarum præstitutas facere nequi-
 uerint, eandem consequantur. Ex hoc enim
 colligitur speciale esse in hac indulgētia,
 & non quidē in omnibus: sed in his tantū,
 qui ad adeundam Romā iter arripuerint,
 vt illi, licet non potuerint efficere opus ad
 indulgentiam cōsequendam propositum:
 eam tamen cōsequantur: Ergo regulariter
 cōtrarium est tenendum. c. Præsent. de
 præb. lib. 6. c. Quoniam. de coniug. leprof.
 Itaque hic videtur casus singularis pro hac
 ampliacione, quā affirmavit Ricardus in
 4. d. 20. art. 3. q. 3. & Palud. q. 4. col. penul. &

Maior. q. 2. col. 5. & Fel. vbi supra, col. 6. post
 Diuum Antoni. i. parte tit. 10. c. 3. §. 2. Facit,
 quòd† nec moniales etiam suburbiorū Ro-
 manæ vrbis, perpetuam clausuram seruan-
 tes, hanc huius anni iobelei indulgentiam
 quæsiissent, ni cum facultate ad id iusta vi-
 sitassent. ecclesias in prædicta Extrauag.
 cōtentas: vel facultas eam intra sua mona-
 steria lucrandi eis, & ob eas omnibus san-
 ctimonialibus similibus totius orbis, Ju-
 lius iij. P. M. fecisset diplomate sui vicarij,
 cuius transcriptum vidimus. Ex quo infer-
 tur, minus eas lucraturos in carcerem con-
 iectos. Quod memorabile est pro limita-
 tione. c. Magna. de poenit. d. i. quatenus ha-
 bet, votum pro facto reputari, vt non pro-
 cedat in indulgentiarum materia. Quod
 non meminit Felin. in tractat: Quando co-
 natus, &c. Amplio III. † quòd non sufficit
 quoquo modo efficere id, quod pro indul-
 gentia consequenda est faciendū: sed oportet
 illud bene moraliter facere: adeò quidē,
 quòd si in eo conficiendo, vel venialiter
 peccaretur, non acquireretur indulgentia,
 secundum mētem Adria. de indulg. col. 12.
 vers. Quarta cōclusio. Amplio IIII. † quòd

K

non sufficit etiam bene moraliter facere
 sed oportere, ut in gratiæ statu id fiat: ita
 quod quæsiturus indulgentiam non solum
 debet esse verè poenitens, & in statu gratiæ
 tempore, quo ipsa indulgentia quærenda
 est: sed etiã tempore, quo fit opus, ob quod
 illa conceditur, secundum Thom. de Vio
 in tracta. posteriore de indulg. cap. 9. Quæ
 8 quotidiana conclusio est. † Quoniam licet
 quandoque idem tēpus sit operis, & acqui-
 sitionis indulgentiæ. ut cum ea conceditur
 omnibus illic, vel illic præsentibus: frequē-
 ter tamen alio tempore conceditur, & alte-
 ro fit opus, ob quod cōceditur, & alio quæ-
 ritur. Ut cū Papa concedit, ut qui hāc, vel
 illam elemosynā erogauerit, possit plena-
 rie à suo confessario illo, vel illo tēpore suæ
 vitæ, vel mortis absolui. In hac enim for-
 ma, vel alia simili vno die conceditur in-
 dulgentia, & alio fit opus. propter quod cō-
 ceditur: & alio quærenda est illa, ut palam
 est. Dicit igitur prædictus Thomas. à Vio,
 quod quanuis quæsiturum indulgentiam
 non oporteat esse verè poenitentem, quo
 tempore cōceditur facultas quæredi eam:
 oportet tamen eum esse talem duobus a-

lijs temporibus: nempe, cum facit opus, ob
 quod conceditur, & cum absoluitur, vel
 eam quærit. Tum, quia consueta forma ec-
 clesiæ, quæ, vt ille ait, semper in indulgen-
 tijs subintelligitur, etiamsi non exprima-
 tur, continet expresse, quòd opus fiat à ve-
 rè poenitentibus. Continet enim: Omni-
 bus igitur verè poenitentibus, & confessis,
 qui visitauerint, vel dederint, &c. Quod vi-
 detur præsupponere, faciendum esse opus
 per verè poenitentem. Tum, quia oportet
 re videtur, vt causam indulgentiæ, quæ est
 ratio communionis passionum CHRIS-
 TÌ, & sanctorum cum membris viuus,
 sit viuum opus. Quia nulla est conuentio
 tenebrarum ad lucem, neque mortis ad vi-
 tam. 2. ad Corinthios. 6. &c. Si enim. de
 poeniten. distin. 2. Constat autem, [†] opus
 factum à non verè poenitente esse mor-
 tuum, iuxta notata per glos. magnam, &
 Cardinal. in. c. Quærat. §. Quod autem.
 &c. sequenti. de poenit. distin. 1. & glos. &
 Communem. c. Quod quidam. de poenit.
 & remissio. & Thomam communiter re-
 ceptum, tertia parte. q. 89. articul. 4. & in
 4. distin. 14. q. 1. & in distinct. 15. quest. 2.

K ij

Tum, quia adimpletio causæ indulgentiæ est meritum communionis remissive. Ita quod nihil aliud exigitur ad remissionem, nisi mera executio meriti remissionis poenæ peccato debitæ. III. ultra eum facit, quod tex. in hac Extravag. §. Statuentes. in illo verbo, qui vere poenitentes, & confessi, adiuncto verbo, visitauerit, quod est eorum appositum, id significare videtur de opere, quod hæc indulgentia iobelea exigit. V. facit, quod contrariam opinionem videretur consequi, quod opera mortua per poenitentiam reuiuiscerent, & redirent. Quandoquidem ei, cui concessa est indulgentia, si verè poenitens inueniatur tempore, quo ea quærenda est, opus illud, ob quod indulgentia concedebatur mortuum ad promerendam eam reuiuere videretur: quod est argumentatio, quam sensit glo. 9. Extra. i. de poenit. & remiss. VI. quod Adria. de indul. col. 12. versic. Quarta conclusio. singulariter sentit non sufficere, † quod opus fiat in statu gratiæ, nisi etiam bene moraliter fiat. Quæ conclusio etiam ex rationibus Thomæ de Vio deducitur, quatenus exigunt opus illud viuum, & meritorium, quale nõ

10

potest esse id, quod non est moraliter bonum. VI. quod indulgentia neque debet, neque potest concedi, nisi ob rationabilem causam, vt habet hæc Extrauag. & in not. 15. est prædictū. At opus non gratū C H R I S T O, quale est opus etiam moraliter bonum in statu damnato existentis, non videtur rationabilis causa, quo C H R I S T I passionis fructus ei cōmunicetur, per viā saltem iustitiæ, per quam indulgentia prodest. VII. quod ferè omnium doctorum mens habet id, quod in notab. 15. dicebā. s. causam concedendi indulgentiam debere quidem esse in sese sufficientem: non autē æquiualentem, hoc est, ex sese aliquantam remissionem merentem, licet nō tantam, quanta per indulgentiam conceditur. At opus eius, qui lethali culpa est infectus, nullam penitus remissionem: saltem de condigno meretur, secundum Thomā, & eius asseclas: ergo non potest esse causa sufficiens quærendi indulgentiam. IX. quod secundum mentem Doctorum gratia indulgentiæ in eo cōsistit, quod propter opus, quod ex sese non meretur, nisi certæ poenæ veniā multo maior, vel plena, aut plenissi-

ma ei cōcedatur facienti illud: & ita mens
 Doctorum præsупponit oportere, vt opus
 ipsum aliquāta pœnæ veniam mereatur:
 cui consequens est, in gratiæ statu id esse
 faciendū. X. quòd licet aliquādo Papa cō-
 cedat indulgentiā facienti aliquid, & post
 ea intra certum tempus confitenti, vt Pa-
 luda. in. 4. dist. 20. q. 4. col. penult. & cum se-
 quutus Antoninus testantur: nunquam ta-
 men concedit eam alicui ob opus aliquod,
 post quod intra certum tempus pœniteat
 peccatorum: quanuis id ab eo fieri posse pa-
 lam testetur Maior, vbi supra.

II

Contrarium tamen huius ampliatio-
 nis videtur sentire glo. 9. d. Extrauag. i. in
 principio, quatenus sentit, hanc indulgen-
 tiam lucrifaciendam fore, etiam ab his pe-
 regrinis, qui aliquot dies in lethali statu
 peregrinantur. Et clarè affirmat Antoni. i.
 parte tit. 10. c. 3. §. 5. versic. Sexto quæritur.
 & Felin. in sermo. de indulg. col. 7. & Ioh.
 Tabiens. verb. indulgentia. q. 4. allegans in
 hoc Thom. Quodlibet. 2. arti. final. vbi ta-
 men hoc non dixit: idem Syl. eodem verb.
 q. 10. versicul. Nonum. qui tamen nihil pro-
 se adducunt, neque contraria soluunt: imò

alius post alium ita sequuntur Antoninum, ut grues suam ducem: Dicitur autem Antonin. eo solo nititur, quod poenitentia iniuncta, & in lethali peccato acta prodest eam agenti, etiam quoad pœnæ sublationem, si ab eo resurgeret. † Ipse tamen allego secundo pro eis, quod secundum opinionem Thomæ à vio is, cui concederetur indulgentia, si septem psalmos recitaret, vel tot ecclesias visitaret, vel illud, aut illud opus pium faceret, etiam si erogatio elemosynæ esset, non quæreret eam, nisi id in statu charitatis diceret, aut faceret. Quod tamen multis videtur falsum: sed ipse Tho. de Vio ingenuè id fateatur. III. contra eundem Thomam facit, quod eius opinionem consequeretur, quod in † aliquibus, eisdemq; latissimis regnis, in quibus triennio quoque tot indigenæ eorum tot bullas, siue diplomata indulgentiarum dicuntur accipere, ut nummi argentei, qui à singulis tantum bini soluuntur, noningentorum millium aureorum, siue ducatorum summam excedere dicantur: vix duo millia eorum indulgentias in eis contentas quærerent.

14 Quoniã ¶ etsi multi, qui bullas prædictas
 capiunt, postea conterantur, & confitean-
 tur, quando indulgentiam sunt quæsituri:
 rari tamen sunt, qui quo tempore bullas
 capiunt, & nummos illos binos argenteos
 soluunt, quæ est causa illas concedendi, cõ-
 tritionis, & cõfessionis satis meminerint:
 rariores verò, qui dolorem vllum præteri-
 torum cõcipiant: rarissimi autem, qui per-
 fectam contritionem præhabere fatagant,
 quo illud pium opus soluendi nummos il-
 los argenteos in gratiæ statu peragant.
 Quòd si fateamur, vt arbitror, quod Tho-
 mas fateretur, consequi videtur, miseran-
 dam, & lachrymis vberimis deflendã esse
 perditionem illam. IIII. facit, quòd licet
 is tex. probet, ob rationabilem causam tan-
 tum concedendas esse indulgentias: nõ ta-
 men probat, eam causam debere esse meri-
 tum de condigno. Quoniam frequẽter ea-
 rum concedendarum finis primarius est
 pax, & concordia principum: frequenter
 decus, honor, & gloria Dei, vel sanctorũ
 eius. Qualis videtur esse finis indulgentiæ
 anni iobelei. Sed replicari potest, quòd li-
 cet causa principalis concedendi indul-

gentiam generatim non sit meritum: tamē causa principalis, propter quam hic, vel ille eam meretur, est meritum: opus. s. illud bene, ac in charitate, & gratia factū: quod in forma indulgentiæ indicitur. V. facit, quòd^t consequeretur, paucissimos de plurimis ituris hoc anno iobeleo Romā, eius indulgentiā adepturos. Quotus enim quisque eorū ab arrepto itinere noctes, & dies in itinere, & vrbe vsque ad vltimam templorum ad id præscriptorū visitationē, in statu gratiæ permanebit? VI. facit, quòd eadem ratione consequeretur, bonā partē eorum, qui in his regnis bullas, quas appellant, misericordiæ, redemptionis captiuorum, & alias accipiunt, frustra eas accipere. Quandoquidem bona pars eorum sine debito peccatorū dolore eas accipit. VII. facit, quòd nusquam prædicatur, accepturos bullas ante illarum acceptionē debere poenitere: licet ante acquisitionē indulgentiæ sic. Et ita, aut earū prædicatores errāt, nimiūue sunt negligentes: aut opinio Thomæ de Vio falsa est. Hæ septem cōsiderationes vehementer me in Diui Antonini opinionem impulerunt, compulissentq; ni

15

me alix pro Thoma de Vio allatæ in eius
 opinione retinuisſent. Quam tamen, ut
 16 minus † dura videatur, limito ſolum pro-
 cedere in ipſa nuda indulgentia: non au-
 tem in alijs facultatibus, quæ vnà cum ea
 conceduntur. Qualis eſt facultas conceſſa
 cuiſpiam eligendi confeſſarium, qui eum
 etiam à reſeruatis abſoluat: qualis facul-
 tas edendi oua, & lacticia diebus ieiun-
 niorum ab eccleſia indiſtorum: audiendi
 diuina tempore interditi, ſacrificandi ſu-
 per altari portatili extra loca ſacra, & id
 genus alia multa, quæ bullæ fabricæ ſan-
 cti Petri, miſericordiæ, expeditionis in in-
 fideles, & aliæ multæ continent. Quoad
 has enim facultates nihil concludunt ra-
 tiones Thomæ, neque alię pro eo adieſtæ.
 II. limito eam etiam, ut tantum vendicat
 17 ſibi locum † in opere, quod pro cauſa pro-
 xima, & principali cauſæ quærendæ indul-
 gentiæ iubetur, & non in principali remo-
 ta, neque in minus principali proxima: ut
 ſi Iulius tertius, cuius pontificatus initia
 inſigni laude efferuntur inter omnes Chri-
 ſtianorum reges, quod pij ſumme deſide-
 rant, pacem componeret perpetuã, eaq; in-

ter eos mala intentione omnium fieret, ut saepe accidere solet, & ille indulgentiam iobeleam cōcederet eis, qui confessi, & contriti eucharistiā sumerent, & gratias Deo pro tanto beneficio agerent. Quāuis enim causa principalis remota. s. pax inita, peccatum esset lethale: & qui eam fecissent, mortiferè peccassent: hi tamen, qui in statu gratiæ sacramentum poenitentiae sumerent, gratiasque pro pace agerent, indulgentiam profecto lucrarentur concessam. Quoniam, etsi principale opus remotum, ob quod indulgentia concederetur, non esset meritorium: proximum tamen tale esset. In hoc item anno iobeleo licet peregrini Romam euntes lethali peccato infecti arriperent, vel continuarent totum iter, aut partem eius: si tamen Romā peruenientes, verè poenitentes, & confessi ecclesias præscriptas visiterent, indulgentiam hanc lucrifacerent, eo quòd, etsi totum opus in statu gratiæ non peragerent: principale tamen, & proximum opus, nempe visitationem ecclesiarū in eo statu requisito peragerent. Limi-
to tertio eā procedere, quando totū † opus 18

in damnato statu fieret:secus, quādo pars in bono, & pars in malo. Quia tunc, licet totam indulgentiam quis non quæret, partem tamen, quæ illi parti operis boni, & bene impleti responderet, lucrifaceret:verbi gratia:Peregrinus quispiam ecclesias in hac Extrauag. contentas trigessies visitat, decies quidem peccato lethali infectus:vigessies verò eo liberatus, is non lucrabitur totam, sed tertiam partem indulgentiæ plenissimæ. Tum ob ea, quæ in 15. notabili dicta fuere. Tum, quia intentionis Roma. Pontif. videtur, quòd, licet indulgentia per eum ob aliquod opus concessa nemini aliq̄uæratur, quàm totum illud opus facienti: et quanuis eius intentionis sit, vt illud in statu gratiæ fiat ad quærendam totam indulgentiam:tamen credendum est, eius mentis esse: vt quærat partem proportionabilem parti operis in bono statu impleti:modò totum opus in bono, vel malo peragat. **Limite IIII.** ampliationē opinionis Thom. de Vio ex Adriano, supra eodē notabili. n. 6. desumptā, eodem modo, quo Thomæ de Vio opinionē proximè limitaui. s. quòd licet opus, ob

quod indulgentia quærenda est, oporteat esse bene moraliter factum: si tamen pars operis successiui per indulgentiæ formam requisiti bene moraliter fiat: pars verò malè, pro parte bene peracta indulgentiæ partem ei respōdentem acquirat, licet si bene, vel malè totum opus non fuisset factum, nihil de indulgentia quæreret.

Ex quibus infertur. I. bullas fabricæ basilicæ Apostolorū principis, vel misericordiæ, vel expeditionis in Turcas, vel alias similes in peccati lethalis statu acceptas, prodesse, quoad omnes facultates, quæ indulgentiarum acquisitionem non respiciunt, quæque homini peccato lethali infecto cōcedi possent, & solēt. Quorū aliquot exempla supra eo. not. n. 16. tacta fuerunt: quibus addi potest facultas absoluendi à censuris quibuslibet. II. infertur, prædictas bullas nihil prodesse, quoad indulgētias, quæ per solā bullæ acceptionē, vel solā solutionem tot nummorum, vel dationem nominis in sodalitium aliquod, fraternitatēque, eo ipso, sine alio actu conceditur. III. infertur prodesse eas, quoad facultatem quærendi indulgentias Romæ statas, siue stationum

Romanarum, visitando tres ecclesias, aut tria altaria. Quia si accipiens in gratiæ statu id fecerit, quæret eas. Quia licet causa remota illius indulgentiæ. i. datio tot nummorum non fiat in gratiæ statu: visitatio tamen ecclesiarum, quæ est causa proxima earum in eo fit, quòd sufficit, iuxta limitationem secundam. III. infertur, non prodesse prædictas bullas, quoad potestatem absoluendi accipientem bullam plenè, vel cum aliqua remissione in vita, vel morte. Quia licet hæc absolutio non quærat per bullæ acceptionem, sed per absolutionem postea faciendã sit quærenda: tum tamen debita est bullã accipienti, sine alio opere ipsius, quàm soluendi tot nûmos, ob quod in peccati lethalis statu factum, bulla ei data est. IIII. infertur præmonendum esse plurimum populũ, vt accepturi bullas, eisq; soluendis sese obligaturi, aut nomen daturi prius magna cura iustum dolorem de peccatis præteritis, cum proposito iusto ea confitendi, cauendiq; futura concipiant. V. infertur, ¶ gratiorem Deo esse vsum accipiendi bullas, quo hæc Lusitaniæ florentissima, ac alia

quædam regna vtuntur, quàm ille alius
 quæstuosior, quo alia quædam nonnun-
 quam abutuntur. In his enim certus locus,
 vel certa loca deputantur, vbi præsto sunt
 ministri ad dandum bullas desideranti-
 bus eas, ad quærendas indulgētias, & alias
 facultates in eis concessas, & erogare vo-
 lentibus eleemosynam, ob quam concedi-
 tur: et pœnitentes, vel alij pietate in deum
 ducti de consilio confessoriorum, aut a-
 liorum eruditorum ante confessionem,
 vel post eam ante absolutionem cum iu-
 sta cura, & iusto peccatorum dolore spõ-
 te vadunt, aut mittunt pro bulla quæren-
 da. In alijs verò quibusdam regnis variij
 per varias partes prædicatores earũ depu-
 tantur, qui ad eũtes miseros popellos, nonnũ
 quã quando maior est necessitas metendi,
 trituran diue ad tres cõciones de bullis au-
 diẽdas intra triduũ venire per censuras cõ-
 pellunt omnes patres, & matres familiãs:
 facta tamẽ facultate discedendi, vel nõ ve-
 niẽdi ei, qui acceperit antea bullã. Quo fit,
 vt illi nõ amore indulgentiarũ, nõ pietate
 ducti, sed timore seruili perdẽdi messem,
 & alia incõmoda incurrẽdi accipiũt bullas

detrahentes eis, & cōpellentibus se ad eas accipiēdas, vel ad messem, & triturā suam derelinquendam, nouisq; se peccatis vincunt, qui antiqua delere debuissent, vt magnum bullarum beneficiū sanctè acciperent. **V I.** infertur, † eos non lucrifacere sibi indulgentias, qui extra quadragesimam, vel intra eam, antequam confiteantur, vel veram, & perfectam cōtritionem suorum peccatorum lethalium à cōfessione postrema admissorum cōcipiant, in varia templa vrbium, vel suburbiorum, vel eremi cōcedunt, cum alijs suis comitibus, recreandi se potius, quā expiandi causa: etiamsi quēpiam dolorē imperfectum tamen suorum errorum habeant: præsertim si nunc vana, nunc detractoria, nunc obscœna colloquantur. **V I I.** infertur, neque illos quærere indulgentias, qui episcopali benedictioni intersunt, vel cōcionem priuilegio indulgentiarum donatam audiunt, vel qui pro rege in hoc priuilegio donato, qualis est Franciæ, vt in repet. c. Quando. de cōsecratio. dist. i. not. 19. n. 89. dicebam, orāt. Neque qui orationes beatæ Brigidæ, & alias, quarū pronuntiatoribus

gentiæ conceduntur, recitant. Nisi velle à confessione postrema mundos à peccato lethali seruarint, vel magna cura eorum, quæ postea peccarant, contritionem perfectam præhabuerint: licet aliquantulam eorum memoriam, & aliquantulum dolorem præcõceperint. **V III.** infertur, eũ, qui semel lethali culpa **†** est infectus, tũ demũ, **23** & non antea, vel minimam indulgentiam sibi queriturum: cũ ei omnia, & singula peccata lethalia ita ob Dei amorem principaliter displicuerint, quòd ob nullum bonũ querendum, malũue vitãdum ea denuo admittere proponat, eo quòd tũc demum, & non antea dicitur verè poenitens, iuxta ea, quæ latius in. c. Perfecta. supra eadẽ distin. diximus post Thom. in Quodlibet. 1. art. 9. Paluda. in. 4. distin. 17. q. 1. Diuũ Anton. 3. parte tit. 14. cap. 18. & Thom. de Vio 2. tom. de contritio. q. 1. col. 3. Quanquam fateor non esse necessarium ad veram poenitentiam, credere nunquam nos denuo lethalter peccaturos, secundum Inno. receptum in. c. Omnis. de poenit. Fateor itẽ sufficere nobis, velle verè concipere tam altũ, tamq; viro Christiano dignum odium, &

L

horrorem omnis peccati lethalis horrendi, & dolere, quòd eū cōcipere nequit, secū-
dum Palud. receptū in. 4. dist. 7. q. 1. art. 5.

**XX. Notabil. de diffinitione
indulgentiæ, & multis, quæ
illam consequuntur.**

S V M M A R I A.

- 1 Indulgentiæ diffinitio, & quòd verbum, in-
dulgentia, varia significat. n. 2. & an hic
latine sumatur. n. 3. & diffinitio Caiet. ma-
la. n. 13. & Calder. Felin. Henrri. & Com-
munis nimia. n. 14.
- 4 Indulgentia semper est absolutio, secūdum
Caiet. pro quo argumenta. n. 5. & contra.
n. 8. concordia. n. 10.
- 6 Indulgentiæ concessio, non est iustitiæ di-
stributiue actus.
- 7 Iurisdictio, quæ redditur in inuitū.
- 9 Absoluit se nemo, & absolutio non est ge-
nus ad indulgentiam. n. 11.
- 12 Indulgentiæ genus est remissio, prout equi-
pollet illi disiuncto absolutio, vel cōpensatio.

15 Remissio latroni facta in cruce, vera indulgentia:

Sed non remissio professionis. n. 17.

16 Indulgentiam mortuo concedi posse.

18 Indulgentia quæ cōcedenti prodest, & quæ non. n. 19.

XX. Principaliter colligo ex sæpe dicta Extra. Unigenitus. de poenit. in. 12. not. supra trāscripta verbo, veniam, & ex octo notabilibus ex ea supra excerptis, quòd indulgentia rectè diffinitur esse remissio^t poenæ temporariæ debitæ actui peccato poenitentis extra sacramentalem absolutio^{nē}, facta à prælato ecclesiæ, ob rationabile^m causam, eã de thesauro satisfactionū ecclesiæ cōpensante. Dixi, remissio pro genere: siquidem omnis indulgentia, prout hîc sumitur, remissio quædam, seu cōdonatio est, ut prædicta Extrauag. habet: non contra, omnis remissio, vel cōdonatio est indulgentia, de qua hîc loquimur. Dixi, poenæ, quòd differat à remissione culpæ, aut rectius maculæ peccati, quæ sine sacramento non potest à prælato ecclesiæ fieri, ut diximus in not. 10. p. c. Nemo. de cōsecr. dist. 4. & dicta

Thom. recepti. 3. parte. q. 64. arti. 3. & 4.
 Addidi, temporaria: quia per indulgentiam
 non condonatur poena æterna: sed tantum
 temporaria, vt hæc Extrauag. habet, tū ex-
 presse; tum tacitè: quatenus habet indul-
 gentiam solis verè poenitentibus quæri.
 At constat eum, qui verè poenitet, nullam
 æternam poenam debere, secundum om-
 nes. Dixi, debita: quia remissio, & cōdona-
 tio, quæ priuatio quædam est, debitã præ-
 supponit poenam, arg. l. Manumissiones. ff.
 de iusti. & iure. & c. Ad dissoluendum. de
 spōsatio. impub. Addidi, actui peccato, ad
 excludendum indulgentiam poenæ debi-
 tæ originali peccato, quæ non remittitur,
 nisi per sacramentum, vel à Deo immedia-
 tè. Dixi, poenitentis: quia nō poenitenti nō
 conceditur, vt hæc Extrauag. habet. & in
 notab. 17. est dictum: Nō tamen addidi, cō-
 fesso: quia, vt dictum est in notab. 18. conce-
 di potest: Imo in dubio, nisi aliud exprima-
 tur, videtur concessa poenitenti, licet non
 sit actu confessus. Addidi, extra absolutio-
 nem sacramentalem: quia remissio poenæ
 temporariæ, quæ fit à sacerdote virtute sa-
 cramenti, iuxta .c. Quem poenitet. infra

cod. non est, de qua loquimur indulgentia. Dixi, facta à prælato ecclesiæ: quia quæ fit à rege, alioue seculari iudice, nō est, de qua loquimur indulgentia, quam solus prælatus ecclesiasticus potest cōcedere, per infra dicenda. Addidi, ob rationabilem causam per ea, quæ supra. in. 15. notabili dixi. Addidi, eam de thesauro satisfactionū ecclesiæ compensante, ad significandam rationē, qua fit hæc remissio: de qua supra notab. 13. & ad excludendas remissiones, quæ per elemosynas, ieiunia, & alia pia sunt opera, iuxta. c. Animæ. 13. q. 2. & c. 1. 2. 6. q. 7. & notata in. 4. dist. 16. & 45.

Ex hac diffinitione inferā multa, quibus non pauca contraria dissolvas, & non paucas opiniones concilies. Quæ breuitatis, & claritatis gratia substitui, candide lector, oppositionibus, & earū solutionibus, quas iā scripserā. Primo igitur ifero, verb. indulgentia, & æquiucū esse, ac varia significare. In hac enim materia significat remissionē poenæ in foro poenitentiali. Aliubi verò gratiam, priuilegium, & dispensationē. c. 1. de rescript. & c. fin. vt lit. pend. Clem. 2. de celebratio. missarū. c. Indultū.

L iij

de reg. iur. li. 6. & c. Interfectores. 3. q. 2. Ali-
 bi remissionem poenæ in foro exteriori. l.
 final. C. de aboli. Latinis autem, indulgen-
 tia, est mollis permissio, & educatio, iuxta
 illud Quinti. i. instit. Mollis illa educatio,
 quam indulgentiam vocamus, nervos om-
 nes, & mentis, & corporis frangit. Sic acci-
 pitur in. c. Cum ad monasterium. de statu
 monacho. Quandoque, iadulgere, est dare
 operam, & ferè in malam partem: vt indul-
 gere gulæ noli, &c. & indulgere nouis ami-
 citijs, apud Ciceronem, de Amicitia. Qui-
 bus consequens est primo, rectè Deciū in
 c. i. de rescript. reprehendisse Antoni. in. c.
 In nostra. de sepult. dicentem, priuilegium
 eo differre ab indulgētia, quòd hæc sit tem-
 poralis: illud verò perpetuum. Deinde re-
 ctè nos etiam discessisse à Decio in. d. c. i. di-
 cente, indulgentiam diffiniri remissionem
 poenæ. Tum, quòd in illo ipso. c. non signi-
 ficat remissionem poenæ: sed priuilegium,
 vel gratiam, vel beneficium principis. Tū,
 quòd indulgere, pro, ignoscere, soli barba-
 ri dicunt, secundum Vallam, lib. 4. c. 18.
 Tertio^t verbum, indulgentia, non nimis
 Latine sumi hîc pro remissione poenæ, non

qualiscunque: sed debitæ in foro poenitentiali. Quanquam indulgentia crimen abolere, sit apud iuriconsultum in. l. Lucius. ff. ad Senatusconsul. Turp. & de molli educatione facile ad hanc remissionem transferri potest. l. l. principaliter infero, indulgentiam, † de qua loquimur, secundum omnes, esse liberationem à poena temporaria, pro peccato mortali condonato, vel pro veniali sustinenda. Quavis, secundum alios, hæc liberatio immediatè, & principaliter sit solutio poenæ ab vno debitæ per compensationem poenæ ab alio susceptæ: & mediatè, ac minus principaliter absolutio. Secundum verò alios, e contrario immediatè, & principaliter est absolutio à poena: & per viam causæ iustificantis continet compensationem cum poena ab alio suscepta. Et pro hac posteriori opinione, † quam Tho. à Vio sustinet, facit primo. d. c. Quod autè, quatenus efficaciter probare videtur, indulgentiã cōcedere, esse vel ligare, vel absoluerè: & cōstat nō esse ligare. 2. ergo erit absoluerè: quod ipsūmet. c. pbat, neminē posse illā alteri, quā subdito suo cōcedere, sine consensu superioris eius,

cui conceditur: & ita probari concedere indulgentiam esse iurisdictionis: cum tamen soluere creditori pro debitore, non sit iurisdictionis: sed priuatae potestatis, & operationis. l. Soluendo. ff. de neg. gest. & l. Inuito. C. de solutio: & quotidie in materia ipsa nostra vnus existens in charitate pro alio viuo, vel mortuo existente in charitate satisfacit, iuxta ea, quae late habentur in 4. sententiarum, dist. 16. & 45. & probatur in. c. Anima. & c. Tempus. 13. q. 2. & c. 1. 26. q. 7. I I I. quod concessio [†] indulgentiae non est actus iustitiae distributivae. Quoniam sine vlla consideratione proportionis meritorum vnus ad merita alterius conceditur, vt palam est. Quod iuste fieri non posset, si esset distributio, & actus iustitiae distributivae, iuxta doctrinam Aristotelis. 5. Ethicorum: & ea, quae late nos tradidimus in. c. Graue. de preb. Ergo est actus iurisdictionis, & non condemnatio: ergo absolutio. III. quod non obstat, quod iurisdictionis reddatur in inuitum, [†] & indulgentia non concedatur inuito. Quoniam omissa consideratione Thomae a Vio responderi potest, quod licet contentiosa iurisdictionis reddatur in

inuitum. l. Inter stipulātem. §. i. ff. de verb. non tamen voluntaria, saltem vt plurimū: & ad hāc videtur pertinere indulgentiarū concessio: sicut etiam pertinet legitimatio, emancipatio, collatio beneficij, & id genus alia, iuxta notata in. c. Nouit. de offic. lega. & l. 2. ff. de offic. procōsul. V. quòd animis Purgatorij Papa non concedit simpliciter indulgentiam, sicut viuis: sed per viam suffragij, & non alia ratione, nisi quia super illis non habet iurisdictionem ad absoluedum eas autoritatiuè. Quia iuxta notata in. c. A nobis. de sententia excōmuni. & c. Quodcunque. 24. q. 1. solum habet iurisdictionem super terram, & non sub eam: Ergo indulgentiarū concessio principaliter est absolutio. PRO altera verò opinione, † quā Palud. sequitur in. 4. d. 20. q. 4. col. penult. oppidò vrget primum, quòd proximum argumentum probat, indulgentiam aliquam aliquo modo cōcedi posse animis Purgatorij. Quod ipse quoque Thom. de Vio fatetur. At illa concessio non est absolutio: quod etiam ipsemet fatetur: Ergo nō omnis indulgētia est absolutio. Secūdo vrget plurimum, quòd tam secundum eun-

de Tho. de Vio, quàm secundū Thomā, Pa-
danū, & alios, vbi supra is, qui cōcedit in-
dulgētiā, potest fieri particeps eius. Ac
nemo potest se ipsum absoluere. l. penult.
ff. de recept. arbitr. l. Ille, à quo. §. Tempesti-
uum. ff. ad Senatusconsult. Trebell. Nec sa-
tisfacit, responsio Caiet. quā ad aliud pro-
positū posuit Cal. in. c. Nostro. de poenit. &
remissio. s. quod concedens indulgētiā
non participat eam, sicut alij: sed potest cō-
mittere alicui sacerdoti, vt absoluat eū eo
modo, & ab eadem poena, quo modo, & à
qua ipse absoluit alios: sicut & Papa subij-
cit se absolutioni sacramētali: Nō, inquā,
hoc satisfacit. Tum, quia sicut nemo potest
se ipsum absoluere, vel condemnare: ita
nemo potest dare alteri potestatem se ab-
soluendi, vel ligandi, arg. c. Qui per alium.
de reg. iur. lib. 6. Tum, quia potestatem, quā
quis non habet, non potest alteri manda-
re. l. Si vniuersa. C. de leg. & c. Quod autē.
de iure patro. At nemo habet potestatem se
absoluendi: Ergo nemo potest alteri delega-
re illā. Tū, quia ratio, qua Papa absoluitur
à suo confessario, nō est, quia ipse cōmittit
ei iurisdictionē id faciēdi: sed alia, vt pro-

fundius, quàm haftenus scriptum sit, seru-
tabamur, in. c. Placuit. de poenit. dist. 6. à. n.
15. vsque ad. 22. III. inferitur † pro quali qua
li harum opinionũ concordia, indulgẽtias
aliquas esse principaliter absolutiones: a-
lias autẽ principaliter cõpensationes. Est
enim vera absolutio indulgẽtia, per quam
principaliter, & imediatẽ tollitur poenitẽ-
tia iniuncta & acceptata: ita, vt ad eã implẽ-
dã non teneatur: siue poena in foro Dei de-
beatur, siue nõ: licet mediatẽ, & cõsequẽter
etiã condonetur ei poena correspondẽs poe-
nitẽtiã iniunctã, in Purgatorio luẽda, si ea
debetur, & alia necessaria concurrant, & c.
Quod autẽ de hac loquitur. Qm̃ loquitur
de ordinario, qui saltẽ oli solũ dabat indul-
gẽtias ad relaxandũ poenitẽtias iniunctas.
c. Cũ ex eo. de poenit. & remiss. Et in his ser-
uari posset opinio prior. Altera verò, in in-
dulgentia, per quã imediatẽ, & principa-
liter condonatur poena in Purgatorio luẽ-
da: licet mediatẽ, & per cõsequutionẽ tolla-
tur quãdoq; etiam poenitẽtia iniuncta. Fa-
teor tamẽ, Th. de Vio nolle admittere hãc
diuersam naturã indulgentiã: cũ tamen ex
suis ipsis dictis oriatur efficaciter, vt supra

- II probabam. V. infertur, verbum † absolutio, non esse genus ad indulgentiã, cõtra Thomam de Vio. Quia datur aliqua indulgentia, quæ non est absolutio: illa nempe, quã lucrifacit ipse, qui eam dat, faciendo illud opus, ob quod eam alijs concedit. Illa item, quæ conceditur animis purgatorij, quam etiam ipse Caiet. concedit non esse absolutionem.
- II. V I. patet, verb. † remissio, positum in nostra diffinitione tantũ valere, ac hoc disiunctum, absolutio, vel compensatio, ut tanquam verum genus omnes comprehendat indulgentias. V II. infertur, verb. poenæ, positum in diffinitione non solum comprehendere poenam in purgatorio luentam: sed etiam poenitentiam iniunctam, siue aliquid debeatur in Purgatorio, siue non. V I I I. eandem indulgentiam vno respectu dici posse absolutionem, & alio compensationem. Qualis est indulgentia huius anni iobelei, quæ respectu poenitentiarum iniunctarum viuorũ est absolutio: respectu verò poenæ, quã viuus debet vltra eã, quæ per executionem poenitentia iniunctæ relaxari potuisset, est compensatio. I X. diffinitionem Caiet. † quam ille summa ani-

ni intentione, & subtilitate dedit, & defē-
 dit, quæ est: Absolutio ab iniuncta poenitē-
 tia in foro poenitentiali: non esse bonam.
 Quandoquidem non comprehendit in-
 dulgentiam animis Purgatorij concessam,
 neque concedenti communicatam, neque
 aliquot alias. Fatetur enim ipse, posse Pa-
 pam concedere nobis indulgentiam poeni-
 tenciarum non iniūctarum, quæ tamē in-
 iungi debuissent, vel erant necessariae ad
 integram peccati deletionem, etiam per
 viam compensationis, & suffragij, si vellet.
 Itaque amplius est diffinitum, quàm diffi-
 nitio, contra. l. ff. de dol. & glo. in rubri. de
 summa trinit. & alia, quæ adduximus in
 rubri. de præbend. X. nimium † redundan-
 tem esse diffinitionem Calderini, quā pri- 14
 mus omnium circumspēctē profecto de-
 dit in. d. c. Nostro. de poenit. & remiss. col.
 7. quam Felin. transcribit in sermo. de in-
 dulg. col. 3. quam Henrri. Gand. Quod li-
 ber. 15. & postremo art. 2. sibi tribuit, cuiusq;
 esse illā credidit Cardi. in hoc ipso. §. art. 1.
 Ex qua & nos nostram paulò limatiorem
 desumpsimus. X l. veram indulgentiā fuis-
 se, remissionem † illam plenariam, quam 15

redemptor pendens in cruce latroni prope se pendenti concessit, per ea verba: Hodie mecum eris in paradiso. Luc. 23. & c. Baptisti vice. de consecra. dist. 4. Quavis ante eius aduentum nullus veteris testamenti sacerdos indulgentiam ullam concessisset, secundum Innoc. in. c. Quod autem. de poenit. Quod optimè fulcit conclusionem nostram, repeti. c. Nouit. de iudi. notab. 3. n. 89. s. potestatem ecclesiasticam à Christo Petro datam nunquam antea fuisse. XI. [†] rectè posse mortuis indulgentiam concedi, secundum Innoc. in. d. c. Quod autem. vbi eum sequitur Cardi. cum Comuni. & in Clem. 1. §. Ad hæc. q. 13. de poenit. & remis. & Feli. vbi supra, col. 8. Calde. in. d. c. Nostro. col. 20. Thom. & Com. in. 4. dist. 20. & August. ab Ancho. de potestat. eccles. q. 32. art. 3. Quonia quæ ratio maximè huic conclusioni obstat, illa est, quod non videtur Papa posse absolvere mortuos, in quos secundum Com. non habet iurisdictionem. c. A nobis. cum ei annotatis, de sent. excom. At secundum hæc diffinitionem, & eius declarationem non est de substantia indulgentiæ, quod sit absolutio: sed satis est, quod sit absolutio, vel compensatio, iuxta dicta in corol. 6. & 7.

Quibus autē mortuis cōcedi possit, postea
 dicemus. X I I. non videri^t verū id, qđ tri-
 buitur Tho. in. 2. Sec. q. 139. f. eū, qui pfitetur
 aliquā religionē, perinde quærere sibi in-
 dulgentiā plenariā, ac qui suū corpus sub-
 dio terræ sanctæ deuouet. Quoniā, etsi a-
 ctus p̄fessionis sit actus heroicus, & per eū
 in gratiæ statu factū plurimū quis merea-
 tur, & magnā, & integrā, ac forte plenā suo-
 rū peccatorū remissionē proprio merito ni-
 tentē consequatur: nullā tamen indulgen-
 tiā consequi videtur. Quia nullā remissio-
 nē alienis meritis nitentē per compensatio-
 nē a prelato factā. Quod diffinitio prædi-
 cta exigit ad indulgentiæ essentiā. Neque
 Thomas id, vbi supra dixit, tametsi multi
 posteriores, & in his Felin. vbi supra col. 4.
 id putet. Eius enim ea de re verba hæc sūt:
 Rationabiliter autem dici potest, quòd
 etiam per ingressum religionis aliquis
 consequatur remissionem omnium pecca-
 torum. Si enim aliquibus elemosynis fa-
 ctis homo potest statim satisfacere de pec-
 catis suis: secundum illud Danielis. 4.
 Peccata tua elemosynis redime: multo
 magis in satisfactionem pro omnibus

peccatis sufficit, quod aliquis se totaliter diuinis obsequijs mancipet, per religionis ingressum, qua exceditur omne genus satisfactionis etiam publicæ poenitentiæ, vt habetur in decretis. 33. q. 2. c. Admonere. Sicut etiam holocaustum excedit sacrificiū, vt Gregor. dicit super Eccles. Vnde legitur in vitis patrū, quod eandē gratiam consequuntur religionē intrantes, quā consequuntur baptizati. Hactenus ille. Qui in illis verbis: elemosynis factis. &c. & in illis: Sicut holocaustū. &c. palam significat, se de remissione merito proprio nitente, & non de indulgentia de meritis alienis hausta agere. Adde, quod gratia baptismalis, cui secundum aliquos æquat gratiam confessionis, non est indulgentia, vt palam est: quia non datur sine sacramento: tametsi memoranda est virtus illa magna professionis, quā vir ille doctissimus simul cum communi voto peregrinationis in terram sanctam facto longè præponit. Dandaq; opera est, vt quicumque eā facturū est, in gratiæ statu faciat. Quoniā alioqui tamq; opus mortui nihil prodest, neque ad gratiam, neque ad vllam peccatorum remissionem etiam

pro tēpore, quo in gratiæ statū redierit, ut
 alter Thom. ibidem declarat. XII Infer
 tur ratio, † quare Papa, & alij prælati conce
 dētes alijs indulgētias, eas sibi quærūt: faciē
 do ea, ob quæ facta alijs concedunt. Ratio
 enim illa, quam reddit August. ab Ancho.
 vbi supra. q. 29. art. 2. quamq; sequuntur Ca
 ieta. & Feli. vbi supra. col. 8. s. quòd potest
 dare alij potestātē absoluendi se, confutata
 fuit supra notab. 20. n. 9. Quædā itē aliæ ta
 ctæ per Cal. in. d. c. Nostro. col. 18. & 19. faci
 lè confutari possent: Sed vera ratio est, quā
 tangit idem Calderinus col. 18. s. quòd in
 dulgentia non est remissio poenæ, per viam
 sententiæ: sed per modum dispensationis.
 Cuius rationis ratio est, quòd non omnis
 indulgentia est absolutio, & ita sententiæ:
 sed absolutio, vel cōpensatio, per prædicta.
 Et quanuis nemo in sese possit sententiam
 dicere, neque per cōsequutionē absoluere
 l. penult. ff. de recept. arbitr. potest tamen
 cōpensare, & de thesauro cōmunitatis eo
 modo, quo alijs sibi haurire. Non obstat ar
 gumentum illud Calder. s. quòd prælati nō
 possunt concedere indulgētias, nisi suis sub
 ditis. c. Quod autē. de poenit. & quòd præla

M

latus concedens non est sibi subditus: quod adeo neruosum sibi visum fuit, vt pro sua modestia dicere non erubuerit, se ibi velle doceri. Id autem ideo nō obstare dixit quidam vir celebris, quod illi. c. non est locus in Papa. Sed replicari potest, esse saltem in alijs prælatis: & ita nullum prælatum aliū à Papa quærere posse sibi indulgentiā à se alijs cōcessam. Quod cōtra ferè oēs est. Deinde quod saltē ratio tex. s. quod ideo indulgentia non prodest eis, qui eam concedēti non subsunt, quod non habet in eis iurisdictionē, cōprehēdit eū. Hæc enī ratio æquē videtur cōprehēdere eū, ac aliū: quia cōstat in sese iurisdictionem non habere. Quare ipse distinguerē inter indulgentiā directā poenitētiæ iniunctæ, quæ principaliter est vera absolutio, quæq; olim maximè erat in vsu: & indulgentiā indirectam iniungēdæ, quæ principaliter est compensatio per prædicta. Et. c. Quod autē. solum procedat in indulgētia priore: nō autē in posteriore. **XIIII.** infertur, ¶ indulgētiā directam de iniunctis poenitentijs non prodesse concedenti. Quoniam illa solas iniunctas, nō autem iniungendas, & nondum iniunctas,

per supradicta in notab. ii. n. 12. Et nemo sibi potest concedere indulgentiam ab iniunctis: quia id esset sese absolueret, per corollarium præcedens.

XXI. Notabile de requisita dispositione quæsituri indulgentiam ultra gratiam.

SUMMARIA.

- 1 Indulgentiam quæsituro satis esse gratiam, sine proposito satisfaciendi: sed contra Caletan. n. 2. & defenditur multis. n. 3. sed satis est conditionale. n. 3.
- 4 Aliena ope indignus, qui sibi nõ opitulatur.
- 5 Indulgentiam irrationabiliter volens peccat.
- 6 CHRISTVS non est passus, pro quibus non erat patiendum.
- 7 Satisfacere posse pro se an quis semper dicatur.
- 8 Pœnitentiũ duplex genus, & quãdiu pœnitẽdũ. n. 9. & pœnitẽs à verè pœnitẽte differre. n. 10. & pœnitere velle non a ratione vtile. n. 14.

M ij

- 11 *Mortuis quòd non profit indulgentia, noua ratio.*
- 12 *Pœnitentia rogata spe redimendi eam indulgentys, an profit.*

- X X I.** Principaliter colligi posse videtur ex prædicta Extrauag. Vnigenitus. in verb. cōsequatur, adiūcto notab. 17. 18. & 19.
- 1 **†** quòd ad quæredam indulgentiã ex parte adepturi sufficit, vt sit verè cōtritus, & cōfessus, cū id exprimit̃, & opus, vel onus piū à prælato præstitutū subeat, vel faciat in statu gratiæ. Nihil enim aliud ex parte eius exigere videtur prædict. Extrauag. neque vllus alius canon: quin & conclusio Cōmunis in. 4. dist. 20. & Cald. in. c. Nostro. col. ii. de poenit. cōmuniter recept. tria tantum exigunt ad indulgentiam quærendã. s. autoritatem in concedente, habilitatem in quærente, & pietatem in opere.
- 2 **†** Contrarium tamē affirmat Thom. à Vio in primo tracta. de indulg. c. penul. dicens in summa necessariū esse, præter prædicta adepturo indulgentiã, & remissionē alicuius poenæ acceptasse à cōfessario agendam, aut animo proposuisse agere tantam

poenitentiã, quãta illi poenã delendã suffice-
ret, aut certè illa esse mète, vt per sua bona
opera, piaſq; paſſiones, ac labores velit in
hoc ſeculo Deo ſatiſſacere: aut opus, ob qđ
indulgentia cõceditur, adeò ſit arduum, vt
velle id ob illam quærendam ſubire, ſit tan-
tum, vel plus facere velle, quàm poena de-
bita pro ſua ſatiſſactione requirat. Quod
cõtingit in his, quibus ob mortem natura-
lem, vel ciuilem propter CHR Iſtum op-
petendam plena conceditur indulgentia.
Quæ opinio abhinc duodeuiginti annis,
cum hunc §. in celeberrima Salmantice-
ſi Academia multis nominibus mihi ſem-
per ſuſpicienda, in frequentiffimo audito-
rio prælegerem, arridere coepit. † Nunc au-
tem etiam perplacet: non quidem ea ratio-
ne prima Thom. à Vio. ſ. quòd diſtributor
prædicti theſauri per ſacramenta tanto eſt
liberalior, quàm diſtributor per indulgen-
tiam: quanto Deus eſt liberalior homine.
Et quòd ad conſequendam indulgentiã ple-
nam, per diſtributionem ſacramentalẽ, nõ
ſufficit contritio, neque conſeſſio cum gra-
tia: Ergo neque ad plenã indulgentiã per
diſtributionem indulgentiarũ. Hoc enim

argumentum non concludit propositum. Quoniam, si illud concluderet, euinceret etiam, nō quæri indulgentiam plenariam etiā ei, cui esset mens omnino satisfaciendi: imō neque illi, qui condignam suis peccatis poenitentiam iniunctam acceptasset. Quoniam, per absolutionem sacramentalem non condonatur tota poena eiusmodi poenitenti. Mouet me autem ad hanc opinionem tenendam primo, quod per eam suus honor indulgentijs seruatur, Christiani ad poenitentiae opera subeunda excitantur, obstruuntur ora in indulgentias debachantium, & suffragia ecclesie non contemnuntur, de liberatione sua solliciti eam consequuntur, & negligentes sui corporis poenas pendunt, aut saltem diligentiae aliorum fructum non percipiunt. Deinde mouet me, † quod indignus est aliena ope, qui sibi non vult opitulari, cum possit, iuxta. l. Bona fides. ff. deposit. & glo. 2. & comunem doctrinā in. c. Quæ in ecclesiarū. de cōstit. Cui alludit illud Apostol. 2. ad Thes. 3. Qui nō vult operari, non manducet. Qui ergo poenitens, etiā si gratiā Dei gratū facientē habeat, nō vult, aut nō curat, cū possit, satis

facere de reliquijs suorum peccatorum, sine de poena, quam pro eis debet temporali, indignus erit ope aliena, & per confectionem, vt ecclesia ei de thesauro praedicto subueniat. Tertio, quod vicarius, & delegatus alicuius non debet facere id, quod principalis non faceret. c. Super literis. de rescript. At CHRISTVS non iuuaret suis satisfactionibus eum, qui torperet, & sibi subuenire negligere, iuxta illud Matth. 24. & Marc. 13. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. III. quod qui irrationabiliter vult sibi distribui indulgentiam, peccat, & indignum se facit ea. Quonia, vt in. 9. not. dicebam, per actum, qui malus est, etiam venialiter tantum, ea quaeri nequit. At qui poenitens, etiam Dei amicus, pro poena per eum personaliter luenda, cum possit, non vult pro se redimendo laborem perferre, & vult CHRISTVM, & seruos eius pro eo pati irrationabiliter id vult. Quonia perinde se habet poenitens Purgatorij grauissimis poenis obnoxius ad thesaurum praedictum, & eius dispensatorem: ac debitor poenae verberum, & grauium cruciatuum, qui pecunia,

M iij

vel alio labore leuiori suo, vel amicorum
 suorum eam redimere posset. At si is habi-
 tu corporis ad labores apto, & pecuniosus
 nollet suo se labore, vel pecunia à tam gra-
 uibus cruciatibus redimere: Sed vellet, &
 peteret, vt suus amicus omnem labore ad
 id necessarium subiret, vel pecuniam om-
 nem solueret, irrationabiliter profectò id
 vellet, & peteret, ac per consequutione pec-
 caret, saltem venialiter. V. quòd non obstat
 huic rationi dicere, quòd † C H R I S T U S, &
 eius sancti iam sunt passi, & ita huiusmodi
 poenitens nò vult eos pati: sed passionibus
 eorù per ecclesiã ei dispensatis frui. Quo-
 niam illi non sunt passi, pro quibus nò erat
 patiendum. & ideò si pro poenitètibz pro
 se redimendis satisfacere negligètibz nò
 esset patiendum, non sunt etiam pro eis-
 dem passi. V. l. quòd ex arario publico non
 debet succurri eis, qui, cum possint de suo
 æs alienum soluere, nolunt. Quoniã per id
 daretur materia negligentia, ac delicti, cõ-
 tra. c. Ex parte. de consuetudi. & l. Conue-
 nire. ff. de pact. dotal. Ergo neque ex thesau-
 ro satisfactorio ecclesie, qui quoddam ara-
 riũ publicũ est, solui debet p poenitètibz,

potentibus quidem, sed nolentibus per se
 solvere. † Et ne dicas, hanc rationem cōclu
 dere, nemini ferè largiēdam esse indulgen
 tiam, eo quòd ferè nemo est, qui, si velit, nō
 possit pro suis peccatis satisfacere. Ne, in-
 quam, hoc dicas, considera, quòd qui non
 potest cōmodè facere, dicitur non posse. l.
 Nepos Proculo. ff. de verb. signi. & quòd ali
 quod tempus vitæ exigitur ad poenitentiā
 peragendam: & quòd in nullius potestate
 est vitæ duratio: & quòd quis, etiā si velit,
 non potest ilico satisfacere: & quòd difficil
 is est satisfactio: & per consequentiā ra
 ri essent, qui cōmodè, & quàm citò vellēt,
 satisfacere possint: cum tamen omnes ilico
 possint velle id facere tempore competen
 ti, & quàm citò cōmodè poterunt. VII.
 quòd † poenitētium alij sunt, qui contenti
 gratia, & amicitia Dei negligūt liberatio
 nem à pœnis Purgatorij. Alij diligentes,
 qui non cōtenti qualiquali amicitia, & gra
 tia diuina proponunt in hac vita satisfacere
 iustitiæ diuinæ, quo illis terribilibus pœ
 nis liberentur: quibus solis videtur conce
 di indulgentia. Quippe qui verè dicuntur
 poenitere, eo quòd non solum carent actu

contrario poenitentia: sed etiam habent
 actum virtuale eius: nempe voluntatem
 iuste pro poena satisfaciendi: Et indulgen-
 tia non omnibus poenitentibus: sed tantum
 vere poenitentibus conceditur, ut predictae
 duae Extrauag. exprimunt. † Facit, quod, ut
 ait Thomas. 3. parte. q. 84. art. 8. poeniten-
 tia exterior durare deberet usque ad deter-
 minatum tempus, secundum mensuram pec-
 cati. i. usquequo satisfaceret pro poena tem-
 porali peccato donato debita, saltem hone-
 statis debito. Postremo facit, quod secun-
 dum antiquam indulgentiarum formam
 solae poenitentiae iniunctae relaxabantur:
 et ita illae, quae taxatae erant, & quas poeni-
 tens implere decreuerat: Et ideo licet per
 novas formas, praesertim plenariarum in-
 dulgentiarum, aliquando etiam poena, cui
 tollendae idonea poenitentia, & taxata non
 est acceptata, tollatur: tamen non videtur
 tolli, nisi ea, cui tollendae idonea propone-
 batur facienda. Nam iniuncta poeniten-
 tia duo significat, taxationem poenitentiae,
 & animum eam implendi. Quorum alte-
 rum saltem. s. propositum faciendi poeni-
 tentiam tantae poenae diluendae idoneam re-

quirere videtur indulgentia. Non obstat,
 quòd prædicta Extrauag. neq; vllus alius
 canon requirat aliud ex parte adepturi in-
 dulgentiam, quàm prædicta tria, vel qua-
 tuor. s. contritionem, confessionem, cum id
 exprimitur, & operis, vel oneris pij factio-
 nem, vel subitione in statu gratiæ. Tū, quia
 id negari potest. Tum, quia hoc satis expri-
 mit prædicta Extrauag. dum indulgentiã
 nõ omnibus: † sed tantum verè poeniten- 10
 tibus cõcedit, per illud verè id, quod dici-
 mus, significans, vt in. 6. fundamēto tange-
 bamus. Tum, quia canones antiquiores, &
 forma indulgentiarũ antiqua, qui de rela-
 xatione iniunctarum poenitentiarũ agūt,
 satis id ipsum innuunt, vt in vltimo funda-
 mento tangebã. Tum, quia rationes ner-
 uosæ de sacris literis, & de iuris, & boni, &
 æqui prudētia decerptæ id ipsum euincūt.
 Itaque in ea sum opinione, vt satis putem
 solertem disputatorem posse quidem ad
 hæc argumēta coloratè in hominũ etiã do-
 ctorũ theatro respõdere: corã Deo verò, &
 in scrinio cõsciētix sereno minimè. Quare
 tamen si nõ damno diuersæ partis fautores;
 certè oēs etiã atq; etiam rogo, & adhortor,

vt hanc opinionem amplectantur, eam cō-
cionentur, populoq; ad indulgentias quæ-
rendas pronò eam suadeāt, & ad cōcipien-
dos animos satisfaciendi pro peccatis suis
in hac vita pro viribus cohortentur: mo-
neantq; ipsum, hanc esse regiã, tutissimãq;
ad indulgentias quærendas viam, hanc a-
nimo C H R Istiano dignissimam: ideoq;
ad eam omnes accingere se debere. At si
qui sunt adeò degenerere animo, vt in hanc
fese attollere non curent: hi demum cōmu-
nem illam ingrediantur: ita vt omnes hac,
vel illa in indulgentias quærendas magno
animo, & fiducia ferantur.

- ii Ex his infertur primo † noua ratio du-
bitandi de indulgentia mortuis concessa,
an illis proffit. Nam si indulgentia nõ pro-
dest etiam illis viuis, qui non proponūt sa-
tisfacere Deo pro peccatis suis, dum viuūt,
minus proderit mortuo, qui sine huiusmo-
di proposito è vita migravit. De quo in no-
tab. sequenti dicemus. II. infertur, non suffi-
cere animum satisfaciendi fictũ: sed oportere esse verum. III. veriolem videri opi-
nionẽ † prædicti Tho. à Vio, quàm Adria.
12 quatenus ille opinatur, & affirmat, parũ,

aut nihil prodesse poenitenti rogare cōfessarium, vt ei grandes poenitentias iniūgat, quo per indulgentiam de iniunctis poenitentijs concessam, illæ sibi remittantur, nulatenus id aliās rogaturus: imò neque impositas suscepturus, nisi certus esset, eas sibi per indulgentiam mox esse remittendas. Quia, vt inquit ille, eiusmodi poenitēs nō habet animum pro se satisfaciendi, neque per iniunctas, neque per alias. Quæ ratio solum concludit in eo, qui verè nō vult satisfacere: sed simulat velle. Ideò credo opinionem Adriani procedere posse, cum poenitens ea mente rogat confessarium grauium poenitentiarum iniūctionem, vt eas verè velit facere, si nulla indulgentia iuuetur: quanuis speret se per aliquā illas redēpturum. Nec obest, quòd destitutus illa spe id nō proposuisset, modò cū illa, vel sine illa id verè proponat facere. III. consequitur, †satis esse, vt indulgentiam quæras, habere propositum cōditionale satisfaciendi per alia opera, si per indulgentias non iuueris: licet non habeas propositū satisfaciendi eis quæsitis. V. consequitur, ré esse multò vtilissimam, tum alio nomine, tum etiā

13

indulgentiarum quærendarum velle, ac conari, nunc ieiunijs, nunc precibus, nunc eleemosynis, & alijs operibus, & laboribus iustis redimere se à poena in Purgatorio alioqui luenda.

XXII. NOTabile de indulgentia, an, & quæ, & quando, & quomodo mortuis proficit

SUMMARIA.

- 1 Mortuo non quæritur huius anni indulgentia: & quare. n. 2.
- 3 Mortuis paradisi, inferni, & limbi indulgentia non prodest, nec purgatorij, si detur ab inferiore Papa. n. 4. nec data à Papa per modum autoritatis. n. 5. nec etiam per modum suffragij. n. 8. nisi ut in. n. 10.
- 6 Papa nec soluit, nec ligat mortuos, & n. 9.
- 7 Voluntas non est pro facto in indulgentia: idem in notab. 19. n. 4.
- 11 Animæ purgatorij, in quo cum beatis, & in quo nobiscum communicant.

- 12 Thesaurus ecclesie comunicari potest mortuis, ut viuis.
- 13 Indulgentiam prodesse per modum suffragij, non est, quod sentit Calder. sed quod dicitur. n. 21. & potest sic viuis prodesse. n. 23. Imò frequenter sic prodest. n. 24.
- 14 Suffragium auxiliū ecclesiasticum est hic, & triplex, quod defunctis datur. n. 15. & nec satisfactorium prodest eis via iustitiæ, secundum Caiet. n. 16. cōtra quem tenetur. n. 18. & quod omnibus defunctis prosit. n. 44. contra Caieta. 43.
- 17 Forum animæ separata aliud à nostro.
- 19 Suffragia ex se non satisfacere, secundum iustitiā: sed attenda diuina acceptatione sic.
- 20 Indulgentia via iustitiæ prodest mortuo, contra Caietanum.
- 22 Indulgentiam absoluerē indirectē, quid? 13
- 25 Indulgentia, quæ absolutio, & quæ compensatio. & quæ vtraque. n. 27.
- 26 Iudex non absoluit directē à sententiā superioris: licet pro eo soluēdo indirectē possit.

- 28 Indulg. per modum suffragij nõ minoris effectus, quã alia: & hæc quoad diuersos: imò & diuersa eiusdẽ peccata, diuersa est. n. 29.
- 30 Mortuus quærit indulg. hoc factum viuentis mali.
- 31 Malus nec pro se, nec pro alio nisi ministerialiter satisfaciet.
- 32 Indulg. alius viuus alio viuo quãdo quærit.
- 33 Indulg. à Papa concessa mortuo simpliciter audita eius morte, an, & quando valeat.
- 34 Indulg. mortuo simpliciter concessa videtur per modũ suffragij, & non directã absolutio. n. 35.
- 36 Indulg. causam iã præcedere potest.
- 37 Papæ amicitia cur morienti utilis, & cur non potest pro libito vacuare Purgatoriũ.
- 38 Mortuo, qui viuens noluit satisfacere, an prosit indulg. & illam ei quærendam ab amicis. n. 39.
- 40 Morientes bene expresse, vel tacitè integrè velle pœnitere, idq; sufficere ad indul. n. 41.
- 42 Morienti utilis volũtas Deo satisfaciẽdi, ob

- ob duos respectus novos.
- 44 *CHRISTI* descensu ad inferos qui Purgatorio liberati. & n. 48.
- 46 Suffragia potentiora indulgentiis in quo, & suffragio posse iuari, non esse premium accidentale. n. 47. licet *CHRISTI* descensu liberaritale fuerit. n. 49.
- 51 Suffragia letus faciet hæc, & hæc reputans.
- 55 Suffragia fiunt pro mortuo post indulgentiam plenariam, ob quinque novas rationes, & tres antiquas.

XXII. Principaliter colligo ex. d. Extravag. Unigenitus. in. 12. notab. transcripta, in verbo. Quicumque voluerit. hanc huius anni iobelei indulgentiam [†] non posse quæri mortuis. Tum, quia illi ordinaria saltē potestate nequeūt facere id, quod hic dicitur, sine quo illa non quæritur, iuxta dicta in notab. 19. Per quam rationē satis hoc affirmat Aug. ab Ancho. vbi supra. q. 30. art. 3. Tum, quia nulla indulgentia [†] extenditur ad mortuos, nisi concedens eam expresse ad eos extendat, secundum mentem Thom. in. 4. d. 45. q. 2. art. 3. & aliorū omniū. Quod

N

procedit etiã, si quis viuus pro mortuo Romam adiret, & id, quod hic dicitur, efficeret, secundum Calderin. in. d. c. Nostro. col. 20. de poenit. Et merito. Nã & si quis viuus pro altero viuo Romã adiret hoc anno, & faceret huic indulgentiã quærẽdã necessaria, non quæreret illã illi, secundũ oēs.

An autem concedens extendere possit eam ad mortuos, quæstionis fuit olim non mediocris. Et † primo quidẽ dico, inter omnes conuenire, non posse ad mortuos cœlicolas. Quia non habet, quibus expientur, sordes, neq; quibus soluatur, vincula, arg. c. Cum Marthe. de celebra. miss. & c. Tempus. 13. q. 2. cum eis annotatis. Neque ad pueros in limbo detetos: Quia non habet, qua CHR Isti membra fiant, charitatem. Neque ad omnino dãnatos: Quia in inferno nulla est redẽptio, vt canit ecclesia, & pbat. Job. 10. & iuxta. c. In presenti. §. Verũ. & c. sequenti. 13. q. 2. II. dico † conuenire debere inter omnes, mea sententia, quòd inferior Papa non potest indulgentiam extẽdere ad mortuos purgatorij. Tũ, arg. c. Cũ ex eo. de poenit. Tum, quòd nũquam videtur id hactenus factum. Tum, quòd etiam,

non parum dubitatum extitit, an Papa id efficere posset, iuxta latissimè congesta per Feli. vbi supra, col. 7. Tum, quòd hoc sensit Inno. iiii. in. c. Quòd aut. de poenit. & Cardinal. in hoc. §. In Leui. n. 71. Ill. dico etiam Romanum Pótificem non videri posse concedere indulgentiam mortuis Purgatorij per modũ autoritatis, & iudiciariæ potestatis, absoluendo eos directè, vt concludit Calder. in. d. c. Nostro. col. 20. & Cardi. hic art. 6. & Richardus cõmuniter receptus in. 4. dist. 20. art. 3. q. 3. Tũ per. c. Verbũ. de poenit. dist. 1. ibi: Dominus par ius soluendi voluit esse, & ligandi: Sed Papa † nõ potest autoritate iudiciaria ligare illos, qui sunt in Purgatorio: Ergo neque soluere. Tum, quia quoties Roman. pontif. concedit indulgentiam pro mortuis, toties addit, per modum suffragij, quasi diceret, se non directè absoluendo: sed indirectè soluendo pro eis, eos iuuare. Tum, quòd indulgentia per modum autoritatis nõ prodest illis, qui cõcedenti nõ subiacent. d. c. Quòd autem. de poenit. Nec illis, qui nõ faciunt illud, ob quod ea datur, licet volũtatem faciendi habeant. Quãuis enim quoad præ

mium essentialē non potenti operari volū-
 tas pro facto sit. c. Magna. de poenit. d. r. nō
 7 tamen quodlibet pramium accidentale, †
 nec per consequutionem, quoad remissio-
 nem poenae, per indulgentiam obtinendā,
 vt in notab. 9. n. 4. diximus. Mortui autē
 purgatorij nō sunt iurisdictionis praelato-
 rum ecclesiae, vt innuit illud domini ad Pe-
 trum, Matth. 16. & c. Quodcunque. 24. q. 1.
 Quodcunque solueris super terram. Per il-
 lud enim, super terram, visus est restringe-
 re potestatem eius ad hanc vitam mortale
 viuentes. Quod etiam innuit. c. A nobis. 2.
 de senten. excō. Non possunt etiam facere,
 saltem lege cōmuni, quod continet forma
 indulgētiæ: Quia etsi ob orationes pro ali-
 quo principe, vel aliquo speciali negotio ec-
 clesiae faciendas concedatur, & illi orare
 possint: id tamen illi nesciunt, nisi speciali
 reuelatione. Etsi per eam, vel quia forte dū
 viuerent nouerunt, id scirēt, & orarent: nō
 8 tamen † esset eis ita poenalis illa oratio, ac
 vitā mortalem viuentibus, secundum Ri-
 chard. vbi supra. Quæ ratio concludit non
 posse quæri mortuis regulariter indulgen-
 tiam etiam à Papa, etiā per modum suffra-

gij concessam. Addo, † quòd Ioha. Maior in 4. dist. 20. q. 2. col. 8. ait, in senatum doctorù Parisiensium ad discutiendos quosdam articulos dubios coactum, allatam fuisse vnã propositionem cuiusdã Iohan. Angeli huiusmodi tenoris: Animæ in purgatorio existentes sunt de iurisdictione Papæ: & si ille vellet, posset totum purgatorium euacuare. De qua senatum ita censuisse testatur: Hæc propositio est in se dubia, & ad mētē asserentis, per modũ iurisdictionis, & ordinariæ potestatis de falsitate suspecta, & scãdalosa, & nullatenus populo publicè prædicanda. Nec obstat, quòd, vt Gabr. in cano. lec. 57. l. ait, Pius secūdus, Sixtus q̄rtus, & Innoc. octauus cōcesserunt visitantibus ecclesiã Sanctonensē facultatē liberãdi singulas animas è purgatorio: Et quòd Calixtus tertius hoc concessit in Hispania ecclesiæ Tyrazinensē: Et quod idem legitur de Paschasio quinto, cuius factum vñdecim p̄tiffices cōfirmarunt, vt in literis authētici in introitu sacelli ecclesiæ. S. Praxedis Romæ haberi dicitur: Idēq; cōcessum esse visitantibus ecclesiam. S. Laurentij extra muros. Quoniã, vt ipsemet ait, omnes ad-

diderunt illā clausulam, per modū suffra-
 gij. IIII dico inter plerosque omnes con-
 uenire, † quòd indulgentia Papæ prodest
 mortuis existētibus in purgatorio per viā
 suffragij. Tum, quòd Innoc. cōmuniter re-
 ceptus in. c. Quod autē. in verb. Iudice. de
 poenit. & remiss. dixit, nō esse negandum,
 indulgentiam, quam Papa concederet de-
 functis, eis prodesse: Et nō prodest eis per
 modum autoritatis, vt prædictū est: Ergo
 proderit per viam suffragij. Tum, quia † a-
 nimæ purgatorij, sicut cōmunicant cū ec-
 clesia triumphante in impotentia peccan-
 di: Ita cōmunicant cum militante in susti-
 nenda poena, & cum vtraque in charitate:
 & ideò videtur, quòd ecclesia militans po-
 test eos iuuare, tanquam sibi cōiunctos per
 charitatem, & quāmaximè auxilio eius
 indigentes: vtpote qui sunt in statu, in quo
 non possint poenam assumere voluntariā,
 per quam citius ad visionem admittantur
 beatificā. Potest, inquā, iuuare per sua suf-
 fragia, & per indulgentias per modū suf-
 fragiorum. Tū, quia meritum thesauri ec-
 clesie, quod per indulgentias dispensatur,
 maius est, quā meritum vnius singula-

ris personæ, vt in notab. habitū. 13. est: at me-
 ritum singularis personæ prodest existen-
 tibus in purgatorio. c. Animæ. 13. q. 2. ergo
 multo magis eis proderit indulgētia. Tū,
 quòd nulla ratio reddi potest, quare thesau-
 rus † satisfactionū, de quo in notabili. 13, ap-
 plicari potius possit viuis, quā mortuis pur-
 gatorij, secundum Thomam receptum in
 4. d. 45. q. 2. art. 3. V. dico † indulgētia[m] ideo
 dici prodesse mortuis per viam suffragij,
 secundum mētem Calder. vbi supra, quòd
 ita prodesse potest viuis mortuo, per ac-
 quisitionē eius, ac per aliud opus piū: Ver-
 bi gratia: Sicut vnus audiens vnā missam,
 vel faciens eleemosynam ea mēte, vt ea au-
 ditio, vel eleemosyna alicui mortuo profit,
 proderit ei: Ita etiam acquisitio indulgen-
 tiæ ea mente facta, vt illud bonum opus ac-
 quirendi sibi indulgentiā profit alicui mor-
 tuo, proderit illi. Quod (vt videtur) ille hau-
 sit ex dictis Richardi, vbi supra. Quæ tamē
 declaratio videtur falsa, & omnino respu-
 enda. Tum, quia nimium restringit indul-
 gentias mortuis cōcessas. Tum, quia secun-
 dum hanc sententiā nulla indulgentia ple-
 na prodesset mortuis. Quod est contra con-

12

13

N. iij

cessionones multorū Romanorū pōtif. supra
relatas. Tum, quia indulgentia cōcessa per
modū suffragij tā grādis est, ac cōcessa dire
ctē per modum autoritatis quoad effectū,
scdm Gabr, lect. 57. L. dicēte Thoma in 4.
dist. 45. q. 2. art. 3. nullā rationem reddi pos
se, quare ecclesia transferre valeat merita
communis, quibus indulgētiae innituntur
in viuos, & non in mortuos: subditq; non
inferri ex hoc, quod praelatus ecclesiae pos
sit pro suo libito animas à purgatorio libe
rare. Quia, vt indulgētiae valeant, requiri
tur causa cōueniens indulgētias faciendi.

14 Aliter ergo, quā Calde. sentiat, rē decla
raturi † dicimus primo, verbum, suffragij,
prædictæ clausulæ idem in hoc proposito
significare, quod verbum, auxiliij, & sumi
pro auxilio ecclesiastico, quod per opera
pia defunctis datur: ideoq; cōcedere indul
gentiam mortuis per modum suffragij, esse
concedere, vt illi iuuentur eo modo, quo
pijs operibus iuuari possunt. Ex verborum
enim loquentis significatione deprehēdi
tur mēs eius. l. Labeo. ff. de supell. leg. l. Nō
aliter. ff. de leg. 3. c. Præterea. de verb. signi.
Dicimus scdo, modū auxiliandi defunctis

per indulgentiã, ad modũ suffragij, quia est auxiliũ instar suffragij, nõ posse satis intelligi, nisi prius intelligatur modus auxiliãdi eisde per pia opa, ar. 1. In testamẽto. ff. de cõdit. & demonstr. † Modus aut auxiliãdi defunctis per pia opera triplex est, secũdũ Cardinalem. S. X. tractat. 2. de indulg. q. 5. Primus merẽdo per ea illis de cõgruo tantũ auxiliũ liberationis. Secũdus impetrãdo precibus illud. Tertius satisfaciẽdo pro illis, per poenaliũ operum passionem. Et quia, vt dictum fuit in notab. 5. indulgentia, quatenus indulgentia est, non est meritoria, neque impetratoria: sed satisfactoria: consequitur suffragium, vel auxilium indulgentiã non esse per modum suffragij meritorij, vel impetratorij: sed satisfactorij. Dicimus tertio, prædictũ † Caieta. affirmare, quòd auxilium suffragiorum ecclesiã, & per consequitionem auxiliũ indulgentiã via gratiã, seu misericordiã, & non iustitiã, deducitur ad defũctos. Primo quidẽ quòd in õnibus ferẽ suis suffragijs ecclesia orat Deũ, vt per suam diuinã misericordiam, & gratiã ea sint ei accepta pro liberandis animabus, quibus suffragatur.

15

16

Secundo, quòd poenæ huius seculi, secundum Thom. 3. part. q. 46. art. 6. alterius generis sunt, quàm poenæ animarum separatarum: sicut poena pecuniaria est alterius rationis, quàm poena seruitutis, vel sanguinis. Et ideò videtur, quòd sicut seruitus nō redimitur pecunia, secundum iustitiæ rigorem: sed secundum domini acceptationem: Ita poenæ animæ separatæ, poenis nostris non redimuntur, secundum iustitiæ rationem: sed secundum divinæ misericordiæ dispensationem. Tertio, quòd alterum est forum, in quo nos patimur, & alterum altius, in quo animæ separatæ patiuntur. Nostrum enim est mite, quasi canonicum, vel civile: illud verò rigorosum, & quasi sanguinis, & criminale. At poenæ civiles, & canonicæ non sufficiunt ad liberandum quem à poena sanguinis. l. In seruatorum. ff. de poenis. Quarto, quòd clericus, qui traditur curiæ seculari, iuxta. c. Cum non ab homine. de iudi. & c. Degradatio. de poen. li. 6. cū eis annotatis, & ita in forum sanguinis decidit, non potest liberari poenis pōtificiis, vel civilibus, secundum iustitiæ rigorem, vt ibidem habetur: ergo nec poenæ nostræ sufficient, se

cundum iustitiæ rigorem ad satisfaciendum pro poenis animarum separatarum: ad quas in illo rigoroso, & sanguinis foro damnatæ sunt. Hæc tamen opinio † noua mihi videtur, & relinquenda. Tum, quia est contraria menti Richardi, & Thomæ, ac Cōis in. 4. dist. 20. & d. 45. Tū, quia Gregorius in. c. Animæ. 13. q. 2. affirmat, animas defunctorū quatuor modis solui, aut precibus sanctorum, aut charorum elemosynis, aut ieiunio cognatorum. Tū, quia Augustinus in Enchir. relatus in. c. Tempus. 13. q. 2. ait, negādum non esse defunctorum animas pietate suorum viuentium releuari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, vel elemosynæ fiunt in ecclesia. Quin & mox subiicit, hæc prodesse eis, qui cū viuerent, hæc sibi, vt postea possent prodesse, mernerunt. Quod ipsum ait in lib. de cura pro mortuis agen. relatus in. c. Non æstimemus. 13. q. 2. Tum, quia ipsemet Caiceta. fatetur ibidem, vnū viuum pro alio viuo via iustitiæ satisfacere: Ergo & pro mortuo. Quia in vtroq; est eadem ratio. scilicet charitatis cōmunio, vt asseruit etiam Ioh. Metinens. in Codi. de satisfactio. q. 5. Tū, quia

18

21

eius opinio teporem quēdam ab officijs funebribus retrahentem inducere videtur. Neque obstant argumenta eius, & si primo aspectu sint nervosa. Ad primum enim cōcedo, quod ecclesia petit, vt Deus sua misericordia, & gratia suscipiat suffragia pro defūctis oblata: Sed nego ex eo sequi, quod non satisfacit via iustitiæ. Tū, quia idē petit ecclesia de suffragijs, quæ pro viuis facit: attamen ipse fatetur, viuum pro viuo via iustitiæ satisfacere. Tum, quia illa petitio ecclesiæ respicit † suffragia secundum suam naturam cōsiderata, secundū quam neque illa, neq; vlla alia opera nostra sunt meritoria, neque satisfactoria de cōdigno, & via iustitiæ, iuxta illud Apostoli ad Roma. 8. Non sunt cōdignæ passionēs nostræ ad futurā gloriam, quæ reuelabitur in nobis. vti declarat Thomas cōmuniter receptus. 1. Sec. q. 114. art. 3. Quin & licet cōsiderata, vt manant ex gratia Spiritus sancti, sint meritoria de cōdigno, & inducant iustum simpliciter. quoad mercedem, iuxta illud. 2. ad Timoth. 4. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quā reddet mihi dñs in illa die iustus iudex: Quoad tamen

Deum retributorem, non inducunt iustū simpliciter: sed paternū, vel dominatiuū, vt ipsemet Caiet. dixit in. d. art. 3. Et ita hoc quoque respectu id potest ecclesia petere. Ad secundum cōcedo, quòd poenæ nostræ in sese cōsideratæ deficiunt à ratione poenarum purgatorij: sed consideratæ, prout procedunt à gratia, & secundum acceptationem diuinam æquipollent eis. Ad 3. concedo, forum animarum separatarū esse & altiore foro nostro, quoad multa: sed nō quoad hoc, attenta diuina acceptatione: & quòd poena minor hic voluntariè assumpta æquipollet maiori ibi coactè toleratæ. Concludendum igitur videtur, auxilium suffragiorum ecclesiæ, quatenus est satisfactorium, prodesse defunctis via iustitiæ: quauis quatenus est meritorium, vel impetratiuum liberationis, eorum, sola via gratiæ nitatur. Dicimus quarto, etiam indulgētijs via iustitiæ defunctis prodesse: quia profunt per modum suffragij ecclesiastici satisfactorij: quod prodesse via iustitiæ nunc diximus. Cuius etiam contrarium tenet Caiet. vbi supra, ea ratione noua, quòd indulgentia defunctis cōceditur

per modum suffragij, vt patet ex concessio-
 num formis: viuis autem per modum abso-
 lutionis, vt patet de poenit. & remissio.
 c. Quòd autem. Et non alia ratione, secun-
 dum eum, quàm quia nos, qui viuimus su-
 mus subditi Pontifici, & poenæ nostræ ad
 forum præsentis vitæ spectāt: & propterea
 seruatis seruandis indulgentia ad nos de-
 fertur via iustitiæ, per iudicis actum. s. ab-
 solutionē: Defuncti autem, quia extra hūc
 forum manent, nequeunt à Papa absolui.
 Sed hæc ratio nil concludit. Tum, quia fal-
 sum est ea ratione, quã dat ille, Ro. pontif.
 vti illa diuersitate. Tum, quia supra in no-
 tabil. 20. demōstrauimus, non omnem in-
 dulgentiam, quæ viuis cōceditur, esse prin-
 cipaliter absolutionē in cōpensatione fun-
 datam: sed aliquã esse principaliter com-
 pensationem, operantem cōsequenter ab-
 solutionem: eam. s. quæ fit de poenitētijs nō
 iniunctis: & hanc, & illam, quæ fit defun-
 ctis, eiusdem esse generis. Non obstat etiã
 similitudo, quam ille adducit de principe,
 qui ex sui regni, vel ciuitatis ærario publi-
 co depromeret pecuniam ad liberandum
 omnes suos ciues, vel regnicolas ære alie-

no grauatos: quorum alij in suo dominio, alij in alieno propter id seruituti addicti essent. Quo casu, licet princeps ex publico arario autoritatiuè nummos pro vtrisque dispensaret, & degentes in suo dominio iudicialiter liberaret: degentes autem alibi non posset, nisi per modum auxiliij alterius gratiam, ac absolutionem expectando. Nō, inquam, hoc obstat. Tum, quia argumentatur à similitudine duorum principum omnino separatorum ad duos, quorum alter est vicarius alterius: qui dato, quod non sit vicarius, quoad existentes in purgatorio respectu potestatis iudicandi: est autem respectu potestatis iuuandi per suffragia satisfactoria: quorum de numero est thesaurus satisfactionum superfluarū CHRISTI, & sanctorum, de quo in notab. 13. Tum, quia argumentatur de principe, qui non promisit verbo, nec declarauit facto, se accepturū pecuniam pro redemptione subditi alterius principis sibi ab eo missam: ad principē, qui vel promisit, vel saltem facto declarauit, se accepturum satisfactiones viuorū pro redemptione mortuorum. Tum denique, quod princeps, de

quo loquitur, non potest ciues iam verè factos seruos intra suum dominium existentes iudicialiter, vt ipse putat, liberare, contra. l. Id quod. ff. de reg. iur. Dicimus ergo
 21 postremo, † quòd ideo dicitur indulgentia mortuis concedi, per viam suffragij: quia conceditur, vt profit eis eo modo, quo suffragium ecclesiasticum satisfactoriũ prodest. s. satisfaciendo pro debito eorum, & soluendo poenas ab eis debitas, CHRISTI, & sanctorum satisfactionibus in ecclesiæ thesauro reconditis. Et quia non conceditur, vt absolutio iudicialia: sed vt compensatio extraiudicialia.

Ex his infertur primò, quòd nulla indulgentia potest mortuis concedi per modum absolutionis iudicialis. II. Papam iuare quidem posse defunctos indulgentijs eo modo, quo ecclesia, cognati, & amici iuant eos suis suffragijs satisfactorijs: & ita
 22 absoluere eos indirectè, † hoc est, soluere quod ipsi debent: quod consequitur diuina absolutio: Iurisdictionem tamen absoluen-
 di eum directè nullam in eos habere: sicut nec ligandi vllam habet potestatem. III.
 23 posse Papam † cōcedere indulgentiã viuís

per modū suffragij. Qua enim ratione potest mortuis, eadem, & fortiori potest viuis. Cui consequens est, concessioni indulgentiæ mortuorum nō addi per Papā clausulam, per modum suffragij, ad significandum, se non posse viuis per eundem modū concedere: sed ad denotandum se non posse concedere illis per viam absolutionis iudiciariæ. III. non solum posse Papam concedere indulgentiam viuis per viam suffragij: sed etiam frequentissime id facere. Licet enim cum Caietano contra Cōmunē arbitrer, non omnem indulgentiā esse principaliter compensationem, & consequenter absolutionem: Ita cum Cōmuni contra eundem credo, non omnem indulgentiam esse principaliter absolutionē: sed aliquam esse principaliter cōpensationem, vt in notab. 20. probabam. Indulgentiam enim, quæ ab iniuncta, & acceptata poenitentia quem absoluit, quatenus ab ea absoluitur, arbitror principaliter esse absolutionem ab illa sententia, & vinculo iudicis humani: licet fundetur in compensatione, & solutione debiti per applicationem thesauri ecclesiæ facta: Et licet, quatenus absoluit à

24

25

O

sententia, & condemnatione Dei potius sit compensatio extrajudiciaria. Indulgentiã verò, quæ liberat quem non à cõdemnatione hominis poenitentiam imponentis: sed à condemnatione Dei damnantis ad tantam purgatorij pœnam, etiã viuo concessam arbitror esse principaliter compensationem, & solutionem: licet consequenter pariat diuinam absolutionem. Tũ, quia

26 à † superioris sententia, & condemnatione inferior absoluerè directè nequit, arg. l. Præses. ff. de minor. c. Vt nostrum. de appellat. Tum, quia de quo non cognouit iudex, nõ pronuntiat. l. De qua re. ff. de iudi. c. Cum super. de caus. poss. Quãuis pro condemnato à superiore etiam debitum incognitum possit soluere inferior, & priuatus quilibet. l. Soluendo. ff. de neg. gest. l. Inuito. C. de solut. l. Solutionem, & l. Si pro me. ff. eod. & ita indirectè absoluerè. Quod ecclesia facit, dum quempiam à poenitentia non iniuncta liberat. Quibus consequens videtur id, quod in notab. 20. dicebam, † indulgentias plenarias partim esse directas absolutiones in compensatione fundatas, partim directas compensationes absolu-

27

tionem parientes. V. infertur † inter indulgentiam per modum suffragij concessam, & inter eam, quæ simpliciter conceditur, non esse illam differentiam, quam aliqui putant. s. quòd altera sit maioris effectus, altera minoris: Sed quòd illa nunquam est principaliter absolutio: hæc autem sic: licet nonnunquam sit solum compensatio principaliter, & nonnunquam principaliter absolutio quoad vnum, & principaliter compensatio quoad alium. Et nonnunquã principaliter † absolutio quoad partem peccatorum vnius: & principaliter compensatio quoad partem peccatorum eiusdem. Quoniam eorum, qui aliquam indulgentiã plenariam quærunt, alij debent poenitentias iniunctas, & alij nõ: & alij debet poenitentiã iniunctã pro alijs peccatis, & pro alijs nõ. VI. indulgentiam tum demũ mortuo prodesse, cum forma eius id habet, & ab aliquo viuo fit illud, propter quod mortuo illa cõceditur. Nec refert, † an viuus, qui id facit, sit in statu gratiæ, vel peccati lethalis, vt August. ab Ancho. vbi supra. q. 32. art. 4. eleganter probat, & sequitur Felin. vbi supra, col. 8. Non obstat, † quòd malus non potest

28

29

30

31

O ij

satisfacere pro se, secundum Thomam in
 4. distin. 15. q. 1. art. 3. neque pro alio, secundum
 Palud. in. 4. dist. 45. q. 1. col. 3. communiter
 receptos. Tum, quia in proposito nostro non
 satisfacit malus: sed facit illud opus, ob
 quod Papa satisfactionem CHRISTI, & a-
 liorum sanctorum defuncto impertit. Tū,
 quia etiam malus potest ministerialiter sa-
 tisfacere pro alio, cuius mandato fecit elee-
 mosynam, vel aliquid aliud boni, ut dixit
 Paluda. communiter receptus in ead. col. pau-
 lo superius. Tametsi hæc ratio non conclu-
 dit, ut præcedens. VII. quod, † licet
 32 unus pro alio nequeat indulgentiam quæ-
 rere, quando id eius forma non habet: po-
 test tamen, quando ea id haberet. Si enim
 viuis mortuo eam quærere potest, cū eius
 forma id habet: à fortiori viuis viuis pote-
 rit, per prædicta, arg. c. Cum in cunctis. de
 electio. Authen. Multo magis. C. de sacro-
 sanct. eccles.

VIII. dubitari posset, † an illa indulgen-
 33 tia plena, quæ dicitur à quodam Papa con-
 cessa cuidam magistro Parisiensi, audita eius
 morte: eo quod Parisijs defendisset, Papam
 posse indulgentiam mortuis concedere, va-

leat? Quāuis de eius valore non dubitet Felin. vbi supra, col. 8. neq; Alexand. Lombard. quem ipse citat in. 4. dist. 20. neque alius (quem meminerim): dubitari autem merito potest. Tum, quia non dixit, se concedere illā per modum suffragij. Tū, quia videtur directē voluisse absoluerē. Tum, quia nemo viuorum fecit aliquid, ob quod citanta indulgentia cōcederetur. Quibus tamen non obstantibus arbitror eam valuisse, si in statu gratiæ obijt. Tū, quod audio, alios quoque Papas similia effecisse erga quosdam, qui de Sede Apostolica bene meriti mortem obierunt: & iustum est, vt Romani Pontificis acta, quoad eius fieri poterit, defendamus, arg. c. i. 40. distin. Ad primum contrariorum respondeo, Papam quidem, vt supra dictum est, nō posse cōcedere indulgentiā mortuo aliter, quā per modum suffragij: Sed non esse necessarium, vt ipse dicat, se per illum modū concedere. Nam eo ipso, † quod simpliciter cōcedit indulgentiam mortuo, per eum modum, qui valere potest, videtur concedere: & non per modum, qui valere non potest, arg. l. Quoties idem sermo. ff. de reg. iur. &

I. Quoties. ff. de reb. dub. l. Quoties. ff. de verb. Ad secundum nego, eū directè absoluerè voluisse, per iura proximè citata.

Ad tertium nego, nullum viuū fecisse id, ob quod ea indulgètia defuncto data fuit.

Quia ille ipse, cum viueret, fecit. Ex quibus solutionibus pulchra inferas.

IX. ex prædictis solutionibus inferuntur noua quædam, & singularia hæctenus non tacta: Nempe, indulgentiam à Papa mortuis simpliciter concessam, intelligendam esse per modum suffragij, vt res potius valeat, quàm pereat: Et quòd in dubio Papa

35 non† videtur velle absoluerè mortuum directè: sed indirectè ad modum supra declaratum: Et quòd indulgentia mortuo conce-

36 di potest ob ea, quæ ipse viuens digna illa fecit: Et quòd† licet indulgentia requirat

iustam concedendi causam, vt diximus in notab. 15. non tamen requirit causam, quæ

indulgentiæ concessionem consequatur: sed satis est, quòd eam præcedat: Et quòd

37 amicitia† Papæ non solum multis alijs nominibus est vtilissima viuentibus: sed etiã

isto est multò vtilissima morientibus.

X. infertur omnia, quæ necessaria sunt vi-

uentibus ad quærendam indulgentiam etiam morientibus esse necessaria. Cui consequens est conclusio Thomæ cõmuniter recepti in. 4. dist. 45. s. Papam non posse prohibito euacuare purgatorium animabus in eo detentis. XI. infertur, quod videtur non posse concedi[†] indulgentia omnibus defunctis purgatorii, si teneamus opinionem Caieta. supra in notab. proximo defensam. s. quod ei solum potest indulgentia prodesse, qui vel tantam poenitentiam sibi iniunctam acceptauit, vel tantam non iniunctam proponit in hac vita facere, quanta sufficit ad delendam poenam per illam indulgentiam condonandam. Quoniã non omnes incolæ purgatorii acceptarunt, neque decreuerunt in hac vita tantam poenitentiam agere. Quæ conclusio non solum videtur elici ex prædicta conclusione Caieta. quam affirmat in. 1. tractat. de indulg. q. penult. sed etiam in specie asseritur ab eod. in. 1. tract. de thesauro indulgen. q. 5. Equidem, vt magis inclino in priorem conclusionem in præcedenti notab. defensam, quàm in Communem ei contrariam: Ita etiam magis placet hoc corollarium: [†] ta-

38

39

O iiij

metfi, vt ibi adhortabar omnes, etiam non habentes propositum in hac vita poenitentiam suis peccatis condignam agendi, vt indulgentijs querendis operam darēt: Ita nunc quoque exhortor omnes, vt pro omnibus defunctis, quos non constat esse beatos, vel perpetuo damnatos, vel limbo addictos fatagant eas quærere. Et eo quidem magis, quòd vna, & non minima rationū, quæ me mouebant ad affirmādū, nō quærri indulgentiam ab eo, qui non vult agere poenitentia, erat, vt omnes verè, & integrè ad poenitēdū conaremur. Quæ ratio in defunctis cessat, arg. c. Qualis. 25. d. & c. 126. q. 7.

40 Eo itē † magis, quo rariores sunt defuncti purgatorij, si repentinam mortem nō obierunt, qui voluntatem satisfaciendi integrè pro peccatis cōmissis expresse, & formaliter vel saltē æquipollenter: aut virtute, seu virtualiter non conceperint. † Quod videtur sufficere, arg. l. final. ff. mand. & c. Licet ex quadam. de testi. Et quia etiam ipsemet Caieta. ait, eum quærere indulgentiam, qui decreuit facere id, ob quod ea datur, quando est maioris poenæ, quàm poenitentia pro peccatis suis sumenda. Quòd

nulla ratione alia defendi satis potest, quā
 quia erusmodi homo virtualiter, & tacite
 decreuit integrè poenitere. XII. infertur
 vtilissimū † persuadere aegroto, & iam iam 42
 morituro, vt concipiat animum Deo satis
 faciendi pro peccatis in hoc seculo, si vita
 ei supersit. Tum, quia is post talem mentē
 conceptam absolutus plenariè, per bullas
 ad id idoneas plenariam in illo mortis ar
 ticulo indulgentiam consequetur, secun
 dum omniū opiniones. Tum, quòd viuo
 rum suffragijs, & indulgētijs pro mortuis
 cōcessis iuuari poterit, secūdam omnium
 opiniones: Cum tamen alij, qui id animo
 non concepit, neque viuo in mortis articu
 lo absolutio plena fieri, neque mortuo in
 dulgentia quæri possit, secundum opinio
 nem Caieta. quæ memorabilia, & quotidia
 na duco. XIII. inferri videtur alia con
 clusio Caiet. in. d. tract. de thesauro indulg.
 q. 5. s. † non omnibus defunctis purgatorij 43
 suffragia ecclesiæ specialia pro eis facta
 prodesse. Nā primo si indulgentia, quæ tā,
 vel magis efficax remedium est, quàm alia
 suffragia, & conceditur per modum suffra
 gij, non prodest eis minus: vel nō plus pro

derunt illa. Deinde, quòd Aug. in lib. de cura pro mort. agend. relatus in. c. Non æstimemus. 13. q. 2. ait, suffragia nō prodesse omnibus defunctis: sed his tantum, qui dum viuunt, cooperantur, vt profint. Et idem in Enchiridio relatus in. c. Tempus. ead. c. & q. ait, suffragia eis tantum prodesse, qui cū viuerent, vt postea prodesse possent, meruerunt. Quibus locis satis apertè videtur asserere Augusti. nō omnibus mortuis nostra suffragia prodesse. Tertio facit, quòd meritum, vt suffragia, post mortem profint, nō est meritum præmij essentialis: sed accidentalis: At non omnes, qui præmium essentialiale merentur, continuo merentur accidentalialia, vt colligitur ex. 4. dist. 49. Quarto facit, † quòd Thom. in. 3. parte. q. 52. art. 8 ad primū in hæc verba scripsit: In CHRISTI descensu ad inferos non solum liberati sunt illi, quorum tēpus purgationis aduenerat: sed etiam illi, qui ob specialem in hac vita deuotionem ad CHRISTI aduentum meruerunt, vt CHRISTO visitante, liberarentur. Per quæ verba satis apertè significauit, accidentali merito huius vitæ tributum, vt pœnæ remissio in purgato-

44

rio accelerata fuerit. Non [†]obstantibus
 tamen his contrarium videtur tenendum. 45
 Primum, quòd suffragia vnus viui cui-
 bet iusto viuo, pro quo fiūt, profunt. Et nō
 alia ratione, quàm quia ambo sunt vnus
 corporis membra per charitatem coniun-
 cta, secundum omnes: Et omnis mortuus
 purgatorij iustus est, & viuo iusto charita-
 te coniunctus: Ergo suffragia viui, qua ra-
 tione profunt viuo iusto, proderūt & mor-
 tuo iusto, arg. c. 2. de translat. prælat. l. Illud.
 ff. ad l. Aquil. Deinde, quòd etiam ipsemet
 Caiet. fatetur, suffragia generalia ecclesiæ
 omnibus mortuis purgatorij prodesse: Er-
 go à fortiori specialia. Cum in hac ma-
 teria specialia plus profint ei, pro quo fi-
 unt, quàm generalia huic, vel illi, secun-
 dum Communem in. 4. dist. 45. vt latè tra-
 didimus in. c. Non mediocriter. de conse-
 cra. dist. 5. Ad primum fundamentū Ca-
 ietani respondeo, [†]non esse eandem ratio- 46
 nem indulgentiæ, & suffragiorum, quoad
 hoc. Nam ratio præcipua, quare indulgen-
 tia non prodest cuilibet defuncto purga-
 torij, illa est: quòd CHRISTVS, & sancti,
 qui plus, quàm debebant, passi sunt non vi

dentur habuisse intentionē animi ad communicandum illa superflua his, qui nolūt per se dignam poenitentiam in hoc seculo facere. At cum quispiā viuis mortuo purgatorij suffragiū aliquod præstat, cōstat de intētionē animi eius, quōd id illi velit applicare. Ex quo colligitur, hoc respectu potentius esse suffragiū indulgētia: licet potētiōr sit indulgētia suffragio eo alio, quōd asūpta à malo pro defūcto pdest ei: licet suffragiū mali non profit, vt infra. n. 50. tangetur: & supra. n. 30. est tactum. Ad secundū concedo, August. in illis duobus locis sensisse, suffragia non prodesse oībus mortuis. Quoniam non profunt omnino beatis, vel dānatis, neque intra limbū perpetuo detinendis: Sed nego, quōd vir grauiissimus, ac sanctissimus senserit ea non prodesse omnibus purgatorij. Quoniam omnibus, qui non sunt valde mali, nec valde boni, pro sunt, secundum eundem in cap. Tempus. 13. q. 2. & c. Cum Martha. §. Tertio. de celebratio. miss. & inter omnes ferè theologos in. 4. distin. 45. & canonum peritos, in. d. c. Tempus. & in. d. §. Tertio. cōuenit, omnes, qui sunt in purgatorio loco esse mediocri-

ter bonos, & mediocriter malos: quãuis in ratione reddenda cur ita dicantur, sint varij. Ad tertiũ cõcedo, eũ, † qui præmiũ essentialẽ beatitudinis meretur, non continuo quidem mereri alia præmia accidentalia: sed nego facultatem, vt suffragia viuorum profint mortuo, esse tale præmiũ accidentale mortui: sed potius quiddam annexum charitati cõmune viuo, ac mortuo, vt in primo nostro fundamento tetigi. Nam quemadmodum ait Gregorius in cap. Anima. 13. q. 2. animas solui suffragijs cognatorum, & amicorum: Ita inquit Theodorus in. c. 1. 26. q. 7. amicorũ orationibus, & elemosynarũ studijs pondus poenitentiæ ægroti, qui pro se non potest satisfacere, subleuandum. Ad quartum † respõdeo primũ, aliquos, in quorum opinionẽ inclinat Richard. tenere in. 3. distin. 22. quòd per Christi descensum ad inferos omnes animæ purgatorij fuerunt ab eo liberatæ: vt omnes in carcere coniecti nouo aduẽtu principis solent liberari. Quod certè mihi persuasum habeo: & hoc dicenti nihil obstat Thomæ dictum à Caiet. citatum. Secundo responderi † potest, aliud esse de remedio illo ex-

47

48

49

traordinario, quod nūquam nisi semel contigit, neque vnquam continget amplius, vt habeatur pro præmio quodam accidētali: aliud de remedio suffragiorum ordinario.

50 Quod nunquam cessat. XIII. infertur noua ratio, † quare suffragia fiunt pro mortuo, posteaquam in articulo mortis plenè fuit absolutus, vel post mortem, quæ sita ei aliqua indulgentia plenaria. Est etenim illa, quod fieri potest, vt indulgentia non profuerit ei, saltem, quoad effectum tollendi totam poenam purgatorij: eo quòd uiuens non habuisset iustū, & sufficiens propositū pro tota illa Deo satisfaciendi. Altera ratio etiam noua colligi potest ex his, quæ in notab. 9. dicebamus. s. quòd non omnis plena indulgentia tollit omnem poenā in purgatorio luendam: imò neque omnis plenior, licet plenissima sic regulariter. Quod maximè memorabile est. Tertia etiam ratio, & noua colligi potest ex notabil. 15. s. quòd etiam plenissima non liberat plenissimè, nisi causa, ob quā ea cōceditur, sit ad id sufficiens. Quarta etiam noua colligi posset ex opinione Caieta. supra relata. s. quòd indulgentiæ via gratiæ, & non iu-

stitiæ profunt mortuis: & ita non est certū,
 à Deo eam pro mortuo fuisse acceptatam.
 Quod etiam sensit Gabriel, vbi supra. Cu-
 ius tamen contrarium supra defendimus.
 Ad quam tamen opinionem tollendā ex-
 pediat facere, quæ nocere nequeunt, licet nō
 profint, arg. c. Nō æstimemus. 13. q. 2. Quin-
 ta etiā noua desumi potest ex ea opinione,
 quæ habet, indulgentiam assumptam à vi-
 uo malo pro mortuo, nō prodesse illi, sicut
 neque suffragium prodesset: & ita cum de
 nemine viuente sciatur, an sit in statu gra-
 tiæ: nō potest etiam sciri, an indulgētia ab
 eo pro mortuo accepta profuerit ei. Nos ta-
 men cōtrarium illius opinionis supra te-
 nuimus. Aliæ verò antiquæ, quas post alios
 latè profequitur Gabriel in lectio. 57. P.
 sunt, quòd fiunt ad gratiarum actionem:
 Sicut etiā pro puero recens baptizato mor-
 tuo fiunt suffragia, nō quidem ad expia-
 tionem animæ illius: sed ad gratias agen-
 das, vt docuit Alexander. 4. part. q. 42. art.
 vlt. Fiunt item ad augēdum gaudium acci-
 dentale mortuorum, qui regnantes in coe-
 lo plurimum gaudent: quòd amici eius tā-
 pia pro eis agentes Deo gratiores fiant: &

quod Deus honoretur: & quod animæ aliæ purgatorij iuuentur. Itaque indulgētia ad solam accelerationem liberationis animæ à poenis Purgatorij prodest. Suffragia verò & quoad hoc: licet nō ita efficaciter, ac illa, & quoad alia multa, & facienti, & eis, si pro quibus fiūt, profunt. † Quæ omnia qui Christianus animo satis reuoluerit, & lætè indulgentias cognato, & amico mortuo quæret, & lætius suffragia faciet, fieriq; curabit: Vtraque quidem, vt celerius ab illis horrendis poenis liberetur: suffragia verò etiam vt gaudium accidentale quoddam perpetuum eis accrescat, & aliæ animæ iuuentur: & anima suffragantis ditescat, gratiorq; Deo fiat: & eius diuina maiestas honoretur. Quin & eo lætius suffragabitur, quo probabilius sibi fuerit, animum amici, vel cognati liberum à poenis cœlos incolere, reputans secum, quanta cum animi gratitudine, & quanto efficacius, quàm in purgatorio illa beata anima in curia ingratitude nescia, pro eo ad regem regum, & patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, & retributionis intercedet. Quæramus ergo defunctis sese iuuare

nequeuntibus indulgentias, quæ ad eas extendantur, plenarias, & plenissimas: lætis eis suffragemur animis, vt lætiores illæ à poenis liberæ etiam atque etiam orent patrem cõmunem, vt nos liberet à malis in terris, & cum eis locet in coelis. Amen.

XXIII. notab. quod neque in Extrava g. Vnigenitus. neque in alijs canonibus sacris literis abutitur Papa contra maledicos.

SUMMARI.

1. *S. Thomæ gratiæ aguntur.*
2. *Papa abutitur sacris literis in canonibus hic, & alibi, secundum quosdã: quod est falsum. n. 4.*
3. *Indulgentia nemo fit amicus Dei: sed iam factus per eam citius consummatur. n. 7.*
5. *Amicitia Dei duplex.*
6. *Thesaurus sapientiæ diuinæ multa continet, & in his merita CHRISTI, vt satisfactoria. n. 8.*

- 9 *Papatus per quæ verba promissus, & per quæ datus: & eo vacante non carere ecclesiã sponso pastore, & rectore: sed vicario eius. n. 13.*
- 10 *Intellectus. c. In nouo. & c. Quãuis. 21. dist.*
- 11 *Intellectus. c. Translato. de constit.*
- 12 *Sacerdotium non esse translatum proprie à CHRISTO in Petrum: sed improprie: & ita intelligendam glo. c. Translato. n. 14.*
- 15 *Verbum, transferre, pro concedere nonnunquam.*

XXIII. loco admoneo, quiddam parergon, & excessum materiæ indulgētiarum. Tum, quia intellectum multorum canonum tangit. Tum, vt gratias pro mea virili habeam diuo Thomæ† Aquinati, cuius scholæ insignis discipulus alter Thomas à Vio eius solidam doctrinam, & summam erga sedem Apostol. & eius canones obseruantiam, sequutus dexterè canones in hoc arti. ac alibi sæpe tutatur. Est ergo parergon, & parum ad indulgentias pertinens, aliquos dixisse, † per hanc Extrauag. Ro-

manos Pontifices in suis canonibus abuti
 solere sacra scriptura: eo quòd hæc Extra-
 uag. abuti videtur illa scriptura libri Sapi-
 entia. c. 7. Infinitus thesaurus est homini-
 bus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt
 amicitia Dei. Quãdoquidē nemo vsu the-
 sauri istius, de quo hæc Extrauag. loquitur,
 efficitur amicus Dei. Quoniam per indul-
 gentias, quatenus tales sunt, neque effici-
 mur amici Dei, neque meremur, vt in 5. no-
 tab. diximus: sed eius antea facti amici sol-
 uimus id, quod debemus, vt in notab. 17. ha-
 betur. Id ipsum confirmant, per .c. Quãuis.
 21. dist. quatenus habet, Romanam ecclesi-
 am esse prælatam cunctis ecclesijs Euang.
 voce Matth. 16. Tu es Petrus, & c. Et tamen
 constat per illam domini sententiam non
 esse Petrum prælatum cæteris: sed per illã
 Iohan. 20. Pasce oues meas. Tertio confir-
 mant per .c. In nouo. 21. dist. in illis verbis:
 In nouo testamento post CHRISTUM do-
 minum à Petro sacerdotalis coepit ordo:
 quia ipsi primo pontificatus in ecclesia da-
 tus est, domino dicente ad eũ: Tu es Petrus,
 & super hanc petram ædificabo ecclesiam
 meam, & portæ inferi non præualebunt ad-

uersus eam: & dabo tibi clauēs regni cœlo-
rum. Quarto, quod in. c. Translato. de con-
stitut. affertur autoritas Apostoli ad Hæ-
bræos. 7. Translato sacerdotio necesse est,
vt translatio quoque legis fiat: ad proban-
dum sacerdotium esse translatum à Mose
in CHRISTUM, & à CHRISTO in Petrum.

Constat aut̄ impiū esse dicere sacerdotiū
translatum à CHRISTO in Petrum:
Abutitur ergo Apostolica Sedes in suis ca-
nonibus sacra scriptura, vimq; illi infert.

Hæc tamen conclusio † falsa est, & ani-
mus per eam detrahendi Roma. Pontif. ac
subinde sacrosanctæ Sedi Apostolicæ lon-
ge pessimus. Neq; Extrauag. hæc, neq; alia
pro corollario adducta quicquam probāt.

Non primo hæc Extrauag. Quia quadam-
tenus clarius loquendo, quàm Caiet. loqui-
tur in vlti. q. lib. 27. quæstio. consydero pri-
mum, † quòd duplex est amicitia Dei. s. cō-

sūmata, quæ erit in patria: & non cōsūma-
ta, quæ est in via. Secundo, † quòd thesau-
rus sapientiæ diuinæ, de quo loquitur illud
c. 7. Sapiē. est thesaurus CHRISTI: qui est
diuina sapientia, & fons omnis sapientiæ:
multaq; continet, actus. s. sapiendi, secur-

dum Deum, & merita CHR Iſti, quatenus
 ſunt meritoria, & eadem, quatenus ſunt ſa-
 tiſfactoria, & alia multa. Tertio, quòd nul-
 lo theſauro vtens particeps amicitiaē Dei
 conſummataē fiet, niſi in eo vſu vſque in fi-
 nem perfeuerauerit. Quarto, quòd licet
 nemo vtatur theſauro indulgētiarum, niſi
 ſit amicus Dei amicitia viæ: † tanto tamen
 prius fiet particeps amicitiaē Dei conſum-
 mataē, quanto ſua debita prius tollūtur, per
 indulgentias. Ex quibus cōſtat, † quòd the-
 ſaurus indulgentiarum verè eſt theſaurus
 diuinaē ſapientiaē meritorum. ſ. CHR Iſti,
 qui eſt diuina ſapientia, quo qui perfeuerā-
 ter vſi ſunt, participes amicitiaē Dei con-
 ſummataē ſunt effecti tanto citius, quanto
 tardius fuiſſent effecti, ſi eo theſauro non
 fuiſſent adiuti. Ad ſecundum † concedo
 cum glo. i. d. c. In nouo. approbata ibi per
 omnes, quòd per illa verba, non fuit datus
 pontificatus maximus Petro: ſed promiſ-
 ſus. Datus enim fuit per illa: Paſce oues
 meas, Iohan. 20. At quia CHR Iſtus eſt
 via, veritas, & vita. Ioh. 14. & c. Si enim.
 col. 2. de poenit. diſt. 2. vbi tres gloſſæ breues
 quàm breuiſſimè, & ſcitiffimè id exponūt.

- 10 ideo^t eo ipso, quòd illa autoritas probat Petro fuisse promissum illum pontificatū: probat consequenter etiam fuisse datum: & hæc est mēs Anacleti in.d.c. In nouo.& Pelagij in.d.c. Quauis. per quod etiā soluitur tertium. Ad quartum nego Ro. Pontifi. probare, vel sentire voluisse per illud
- 11 c.† Trāslato. de constit. sacerdotiū à CHristo translatum esse in Petrum. Tum, quia illa verba illius.c. non sunt Papæ: sed August. Tum, quia secundum Pan. & recētiores per illam autoritatem solum intendit Gregorius. 9. probare, legem in vno casu loquentem extendendam esse ad connexa. Quod in sese verū est, & ibi probatur. Tū, quia secundum Anton. ibidē, quem sequutus fui Salmanticæ abhinc. 25. annis, intentio Gregorij fuit probare, legem condendi potestatem esse penes Papam: eo quod sacerdotium esset trāslatum in CHRISTUM, cuius ille est vicarius. Quæ aptior lectio est. Neq; obstat, quòd glo. ibi dicat, † sacerdotium fuisse translatum à CHRISTO in Petrū: & quòd ibi glo. nemo carpat. Quia non est credendum glo. loqui de trāslatione, per quam CHRISTUS desineret esse sum
- 12

mus sacerdos: † cum passim à canonibus, 13
 glossis, & doctoribus omnibus Papa appel-
 letur eius vicarius. c. Quanto. & c. Licet.
 de translat. præl. Eius, inquam, vicarius, &
 Petri successor. c. i. de homic. lib. 6. Cumq;
 glo. memorab. in verb: cõsonã. Clemé. Ne
 Romani. de electio. ab omnibus vbiq; rece-
 pta, dicat, vacante Sede Apostolica nõ esse
 ecclesiã sine spõso, pastore, & rector: quia
 CHR IStus ipse est spõsus, pastor, & rector
 verus, & pprius: & Papa vicarius eius, quo
 tũc vacat. † Bernardus ergo glossematarius 14
 doctissimus, cũ dicit in gl. illius. c. quòd trã-
 flatũ est sacerdotiũ de Christo ad Papã, &
 doctores eũ non carpẽtes, nõ sunt intelligẽ-
 di sensisse de translatione, qua potestas de
 vno in alium ita transfertur, vt non remã-
 neat penes priorẽ: sed de ea, qua posterior
 fit prioris vicarius. Quo modo loquendi
 vtuntur dicentes: quòd potestas episcopi
 transfertur in vicarium eius. † Nam ver- 15
 bo, transferre, pro, concedere, etiam Iurif-
 consultus videtur vsus in. l. i. ff. de offic. præ-
 fect. præt. secundum glo. l. i. ff. de constit.
 princip. in verb. Concessit. & in. §. Sed &
 quod principi. Instit. de iur. natur. gent. Va

leant ergo temerarij apud semetipsos sapientes, nitentesq; suæ prudentiæ, qui sacrorum canonum, eorumq; autorum autoritate contra ius, fasq; eleuare nituntur. Quod qui fecerunt omnes in varios errores turpiter deciderunt.

XXIII. Notabile, & tenor Extraua. Quemadmodum quæ. 4. est de poenit. & remissio. & a quo die iobe leus incipitur.

S V M M A R I A.

- 1 Iobeleum annum in. 25. primū Paulus. 2. mutauit: qui à vigilia Natiuitatis incipit. n. 2.
- 3 A, prepositio excludit: sed non hîc. n. 4.

XXIII. Principaliter infero eam partem Extrauag. Quemadmodum. quæ. 4. est. in tit. de poenit. & remiss. quæ nostro proposito inseruit, vt inde. 24. notab. eliciam.

Extrauagans. Quemadmodum. de poenit. & remiss. quæ est in ordine. 4.

Sixtus quartus.

QVE Madmodum, &c. Olim
 foelicis recordationis Paulus
 Papa secundus prædecessor noster
 rationabilibus causis tūc expressis in-
 ductus, annum iobelem ad breuius
 tempus, nempe ad annum. 25. Apосто-
 lica autoritate restrinxit, ac voluit, sta-
 tuit, & decreuit ex causis prædictis,
 quòd singulis. 25. annis iobelem annus
 prædictus celebrari deberet: quòdq;
 à vigilia Natiuitatis domini nostri I E-
 SV CHRISTI idē annus iobelem inci-
 peret, & vt sequitur, finiretur. Et dein-
 de nos, qui (dicto prædecessore, sicut
 domino placuit, sublato de medio) fui-
 mus diuina disponente clementia ad
 apicē sūmi Apostolatus assumpti: &
 per alias nostras literas eiusdem Pauli
 prædecessoris ordinationem, volunta-
 tem, & statutum approbantes simili-

ter statuimus, & ordinamus, quòd annus iobeus prædictus, cum eisdem indulgentijs, & remissionibus plenarijs peccatorum, anno proximè futuro, à vigilia Natiuitatis incipere, & vt sequitur, continuari debere. Verùm quia postmodum tã nos, quàm idem Paulus prædecessor noster multorũ principum, & aliorum CHR I sti fidelium pulsati precibus, diuersas indulgētias, & peccatorum remissiones plenarias nonnullis ecclesijs, monasterijs, & pijs locis duximus concedendas, propter quas populorum forsam concursus ad basilicas, & ecclesias antedictas retardari, aut ipsius anni iobei celebritas minui, vel intermitti posset cum animarum non modico detrimēto. Nos, ne propter aliarum indulgentiarũ hactenus à nobis, seu eodem Paulo, vel alijs prædecessoribus nostris concessarum, huiusmodi concessionē, hoc san-

ctū opus, ac remissionis, & gratiæ annus iobeus intermittatur, aut fideles ipsi à tanto munere reddantur expertes, remedijs opportunis prouidere volentes, omnes, & singulas plenarias etiam ad instar iobei, ac etiam commutandi vota, aut super eis, & male ablatis incertis, aut per vsurariam prauitatem, vel alium illicitum modū extortis dispensandi, & cōponendi, aut illa sub certis modo, & forma remittendi, & deputandi confessores cū potestate absoluendi: etiam in casibus Sedi Apostol. reseruatis, facultates, concessionis, & indulta à nobis, & eadem Sede, vel illius autoritate, quibuscunque ecclesijs, monasterijs, hospitalibus: & pijs locis, vniuersitatibus, fraternitatibus quibuslibet, tã in perpetuū, quàm ad certum tēpus, in vita, seu in mortis articulo, quouis modo, aut quavis causa, quomodolibet concessas, &

concessa, & in posterum forsitam concedendas, vel concedenda autoritate Apostolica, tenore præsentium de Apostolicæ potestatis plenitudine, vsque ad nostrum, & eiusdem Sedis beneplacitum suspendimus: illasq; durate beneplacito nostro, & Sedis prædictæ suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari: indulgentijs tamen basilicarum ecclesiarum dictæ urbis in suo plenario robore durantibus. Distinctius inhibentes alias indulgentias, præter istas duntaxat, in locis publicis, vel privatis prædicari, aut nuntiari, earumq; prætextu à quæstoribus aliquid exigi quoquo modo. Quinimo quæstores, & prædicatores quoscumq; per locorum ordinarios à prædicationibus, & quæstis huiusmodi faciendis, volumus, & mandamus præsentium autoritate arceri, sub censuris, & poenis ecclesiasticis, de quibus visum fuerit opportunum.

EX hac Extrauag. 4. colligo. 24. quòd si
 cut Bonifac. octauus fuit † primus, qui
 literis mandauit, iobelem annum singu-
 lis centenis annis celebrari, per Extrauag.
 1. tit. de poeniten: cuius tenorem notab. 7.
 inferuimus. Et sicut Clemens. 6. fuit, qui
 primus statuit, vt singulis quinquaginta
 annis celebraretur, per Extrauag. Vnigeni-
 tus. eiusdem tit. cuius tenorem in notab. 12.
 transcripsimus. Sic primus, qui ordinauit,
 vt singulis. 25. annis celebraretur, fuit Pau-
 lus secundus: & primus, qui postea id pro-
 bauit, & exequutus est Sixtus. 4. Quorum
 vterq; † statuit, vt inciperet à vigilia Nati-
 uitatis Domini. † Vbi annotandum, quòd
 licet præpositio illa, à, propriè sit exclusi-
 ua, ita quòd dies, cui adijcitur, non compu-
 tetur in termino, iuxta glo. memorabilem
 Clemèti. Sicut. de appellatio. verb. Die, cõ-
 muniter receptam ibi, & in. c. Super eo. 2.
 de appellatio. vt ibi latè per Perusi. Præpo-
 sit. & Deciũ: Hic tamen non excludit. Nã,
 vt audio, in primis vesperis Natiuitatis
 Domini hic annus incipitur: & in eisdem
 reuoluto anno finitur. Nisi dicamus, vigi-
 liam Natiuitatis Domini finiri quodãmo-

do incipiente vespertino eiusdē festi officio, ad quod usque durat officium vigiliæ: et vel quod huius specialitatis causa sit materia subiecta, in qua dictio illa non solet excludere, arg. c. 1. & 2. de feriis: quæ statuendo, ut dies dominici à vespera in vesperam obseruetur, non excludunt, imò includunt vesperam. Ex quo infertur, rectè me dudum monuisse sanctimoniales quasdam: quæ volentes vti priuilegio dato à S. D. N. Iulio 3. omnibus monialibus clausuram seruantibus, ut intra sua monasteria hoc anno indulgentiam iobeleam sibi quærere possent, perinde ac si Romam adijissent, illius acquisitionem in diem Natalis Domini proximè futuram causa maioris deuotionis differre volebant. Eas enim monui, ne id facerent. Quoniam annus iobeleus ad illum usque diem exclusiue esset duraturus, per hanc Extrauag. in hoc mihi singularem: et ita dies ille sanctissimus non esset futurus pars huius anni iobelei.

XXV. Notabile quod anno iobeleo alia, et quæ indulgentiæ suspenduntur, &c.

SUMMARI A.

1. Iobelea indulgentia suspendit alias plenas tantū. n. 2. licet omnium prædicationes veter. n. 5.
2. Causa finali cessante, lex cessat.
3. Gratianō extēditur per verba executionis.
4. Refertur ad omnia determinatio sequens.

XXV. Principaliter noto illa verba: diuersas indulgētias, prædictæ Extrauag. 4. transcriptæ in præcedenti notab. ad hoc, † quòd hoc anno iobeleo, & omnibus alijs similibus suspensæ sunt indulgentiæ aliæ ab iobelea Romę quærenda. Quæstionis tamen magnæ fuit hoc anno, an solæ plenariæ, an omnes aliæ etiam non plenariæ suspenderentur. Et quòd omnes sint suspensæ, faciunt primo verba hæc, diuersas indulgētias, simpliciter prolata. Secundo verba illa, propter aliarum indulgētiarum, etiam simpliciter prolata. III. quòd excipit à suspensione indulgentias solas ecclesiarū vrbis. Quo verbo simpliciter prolato certum est includi plenarias, & nō plenarias: Ergo & regula, vnde illa exceptio facta fuit, etiam omnes alias, tam non plenarias,

quàm plenarias videtur includere. Quia exceptio debet esse de regula, hoc est, de cōtentis sub. significatu verborum regulæ, secundum Dy. in rubr. de reg. iur. lib. 6. Bar. in. l. i. ff. eo. III. quòd districtè prohibet prædicari hoc anno alias indulgētias, præter istas duntaxat: Ergo neque plenarias, neque non plenarias. Ponderandum enim videtur verbum, duntaxat, & verbū, præter istas. V. facit, quòd indulgentiæ concessæ, quo pleniores sunt, eo difficilius videntur tolli. Tum, quia maius præiudiciū fit, eas, quàm minus plenas, habēti. Tū, quia hic text. in illis verbis, plenarias etiam ad instar iobelei, significare videtur, quòd reuocatis plenis non videretur reuocata plenissima, qualis est illa, quæ instar iobelei datur. VI. quòd per prædicta argumenta videtur addendum particula, etiam, inter verbum, singulas, & verbū, plenarias, vt sit sensus: Suspēdimus omnes, & singulas indulgentias, etiam plenarias.

2 H I S tamen non obstantibus† contrarium respondi, & quidem (mea sententia) verè. Quoniam primo verba, per quæ hīc Sixtus. 4. suspendit indulgētias, in effectu

sunt illa: Omnes, & singulas plenarias, et
 etiã ad instar iobelei suspendimus. At hæc
 solas plenarias includunt. Deinde quod
 causa finalis constitutionis cessante, etiã
 ipsa constitutio cessare videtur. l. Adigere.
 §. Quãuis. ff. de iurepatro. c. Meminimus.
 c. Suggestum. cū ei annotat. per Panor. de
 appell. Sed causa principalis, quare suspen-
 duntur hoc anno indulgentiæ, vt exprimi-
 tur in litera, est, ne fideles retrahantur à pe-
 regrinatione Romana ob facultatem, quã
 habent quærendi indulgentias domi. At
 hæc ratio cessat i aliis à plenarijs. Tū, quia
 illæ, vt plurimum, conceduntur de indulgē-
 tijs iniunctis: & ita nihil profunt non ha-
 bentibus iniunctas, vt in notab. ii. n. 12. dice-
 bam. Et horum de numero sumus ferè om-
 nes. Quoniam omnibus parvæ poenitentiæ
 de more iniunguntur. Tertio, quod i verba
 posita in executione dispositionis nõ am-
 pliãt illã, iuxta tex. singul. Clem. i. de præ-
 bend. in princi. quatenus habet, gratiã, per
 quam habenti vnam dignitatem concedi-
 tur altera simpliciter, nulla de cura facta
 mentione, non valere, si curã habebat an-
 nexam, etiamsi in literis super ea gratia cõ-

Q

fectis sit insertum, ne cura, si qua illis, vel alteri earū imminet, negligatur: Ergover sic. Districtius. huius Extrauag. cum solū respiciat executionem suspensionis huius Extrauag. non ampliat eam: Et ita omnium argumentorum pro altera parte neruositissimum clarè tollitur. III. quòd in secundo responso illius Clem. i. videtur casus similimus huic nostro ad hoc, quòd versicul. Districtius. non ampliat suspensionem superius factam. Habet enim illud secundum responsum, quòd mandatum de prouidendo alicui de dignitate ad quorūcunque dispositionem spectante non comprehendit dignitatem electiuam, etiamsi in eod. inhibeat eis, ad quorum dispositionem dignitates pertinent, ne de vlla dignitate, etiamsi sit electiua disponant. Hæc ergo suspensio indulgentiarum plenariarū non extenditur ad non plenarias: propterea quòd in eius calce inhibeat, ne vllæ aliæ indulgentiæ prædicentur. Faciunt etiam illa, quæ aiunt Pan. & Fel. in. c. Cum pro causa. de sententia excōmuni. & Fel. in. c. Licet. col. 4. de for. comp. & in. c. In nostra. col. 14. de rescr. & las. in. l. Ius autem ci

inle.col.2.ff. de iusti.& iur. & l. Qui Ro-
 mæ.§. Duo fratres.col.15. ff. de verb. oblig.
 & alij alibi. Adde nouet quòd non habet **S**
 hæc clausula, nullas alias valere: sed quòd
 nullæ aliæ prædicentur. Quod est diuer-
 sum, & diuersa ratio. Nam prædicatio pro-
 hiberi potest, non solum, eo quòd non vale-
 ant: sed ne vulgus putet, eas tantum vale-
 re, vt ob eas omittat Romanas. V. quòd
 Sixtus hic narrans causam suspendendi in-
 dulgentias dixit, se, & Paulum concessisse
 diuersas indulgentias, & peccatorū remis-
 siones plenarias: et determinationem illā,
 plenarias, referēdo ad vtrūque verbū præ-
 cedens, iuxta regulam.c. Secundo requiris.
 de appellatio. significat, concessionem ple-
 nariarum indulgentiarum à se, & à Paulo
 factam esse causam suspendendi: & ita nō
 concessionem aliarum non plenariarum.

Non obstāt pro contraria parte citata.
 Non primum. Quia non dicit simpliciter
 diuersas indulgentias: sed diuersas indul-
 gentias, & remissiones peccatorum plena-
 rias. Vnde referendo verbum, plenarias,
 positum in fine ad vtrūque præcedens: sicut
 verbum, diuersas, positum in principio re-

fertur ad idem vtrūque sequens facit pro nobis, vt proximè argumentabar. Ad secundum respondeo, quòd verbum, aliarū, debet intelligi de plenarijs, propter arg. 2. pro nobis supra factum. Ad tertium dico, nihil aliud probare, quàm quòd per illā exceptionem excipiuntur plenariæ vrbis Romæ. Quod concedimus. Ad quartū dico, solutū esse in tertio, & quarto arg. pro nobis allatis: imò & in contrariam partē retortum. Ad quintum respondeo, id esse verum in dubio: & quando non militaret eadem, vel maior ratio tollendi maiorem indulgētiam, quàm minorem. At hic res clara est, & maior ratio est tollēdi plenas: quàm alias, vt palam est. Ad sextū quòd illa additio mera diuinatio, & contextus violatio est.

XXVI. Notab. quod indulgentia instar iobelei est spectes plenæ. s. plenissima, &c.

SUMMARIA.

- 1 *Indulgentia instar iobelei plenissima est.*
- 2 *Instar alterius tale, quale alterum: & anpe-*

reat cum eo. n. 8.

- 3 *Etiam, verbum implicat magis dubium.*
- 4 *Indulgentia ad instar aliarum, quod non expeditur, nisi, &c. ius exorbitans est: & an conscientie. n. 6.*
- 5 *Regula Cancell. quæ danda.*
- 7 *Gratia signata perfecta.*
- 9 *Indulgentiarum instar aliarum moderatio Paul. 3.*

XXVI. Principaliter noto illa verba: plenarias etiam ad instar iobelei. in. d. Extrauag. 4. in notab. 24. transcripta, de poenit. ad hoc, † quod alia est indulgentia plenaria: alia instar iobelei. Sed hæc diuersitas non est rerum omnino separatarum: sed generis, & speciei. Quoniam plenaria est generis. Quia inter eam, & plenam nulla est differentia, nisi quod hæc est vox Latina: illa verò barbara, vt in not. 9. diximus, addēdo, quod diuiditur in tres species, plenam, pleniorē, & plenissimam: quas ibidem diffiniuimus. Indulgentia autem instar iobelei est species plenæ, nempe plenissima. Quia indulgētia instar iobelei idem

est, quod indulgentia instar indulgentiæ anni iobelei: & hæc videtur plenissima. Tū, quia citatio instar edicti prætorij in albo propositi tantum ligat, quantum edictum prætorium in albo propositum, Clementi. l. de iudi. Et quòd habet instar rei iudicatæ, virtutē habet rei iudicatæ, vt innuit .l. Instar. C. de iur. fisci. lib. 10. Et priuilegia concessa vni Academiae instar priuilegiorum alterius, perinde valent, ac illius priuilegia, secundum Bal. receptum in .l. Omnia. C. de episcopis, & cleri. Et prærogatiua expectantium instar descriptorum tantum valet, quantum prærogatiua descriptorum: saltem contra alios, quam descriptos, vt præsupponit glo. regul. Cancel. Iul. 2. parte vlti. fol. 4. vbi & in regul. 10. fol. penult. quædam de his notatu digna dixit. Facit, quòd indulgentia instar iobeleæ concessa est illa, quæ ad similitudinē illius conceditur. Id enim significat, instar, vt declarat Seruius super illo Vergilij: Instar mōtis equum. & c. At hæc similitudo nō potest assignari in alio, quam in plenitudine: Ergo erit plena, vt iobelea: & per consequentionē plenissima. Postremo facit hæc Extrauag.

quæ habet, plenarias etiam ad instar iobe-
 lei, non obscure significans, maiore esse ple-
 nariam instar iobelei, quam plenariã sim-
 plicem: cum dictio, etiã, † implicatiua sit
 casus maioris, & magis dubij, iuxta. l. Etiã.
 ff. de minor. & Clem. Religiosus. de procu-
 rat. & Clem. 1. de testamen. & iuxta tradi-
 ta utrobique per Cardi. & Maria. de visit.
 fol. 2. col. 3. Facit etiã, quòd legatus missus
 cum potestate legati de latere habet pote-
 statem legati de latere, secũdum Deci. con-
 sil. 149. col. 4. Ex quibus infertur primo,
 quòd regul. Cancell. 53. exorbitat à iure cõ-
 muni, quatenus statuit, † quòd super indul-
 gentijs concessis ad instar aliarum nõ de-
 bent expediri bulle, nisi specificetur: & ita
 glo. ibidem dixit, speciale esse id in illis.
 Is enim tex. clarè probat, esse indulgentiã
 plenam instar iobelear concessam, sine in-
 dulgentiarum iobelearum alia explicatio-
 ne. Facit † etiam, quod illa regul. non est de
 dandis, secũdum glo. eiusdem regul. Quia
 solam expeditionem literarũ respicit. iux-
 ta doctrinam Francisc. Pauni. in prælud.
 Extrauag. Ioh. 22. col. 2. & Felin. in. c. Ex par-
 te. 1. de rescript. & Ludouii. in fine. q. 2. in

Q. iiij.

prooemio regulæ Cancellariæ. Quare si
 literæ super indulgentijs ad instar expe-
 direntur, sine alia expressione, validæ iu-
 dicarentur indulgentiæ in eis contentæ: li-
 cet peti posset bullarum correctio, vt Fran-
 cisc. Pauin. vbi supra, docet. Quæ tamē pe-
 titio cessaret, quando per cameram expedi-
 rētur. Quia regulæ expeditionem Cancel-
 lariæ respiciunt: & per camerā expediun-
 tur multa, quæ non per Cancellariam, vt
 glo. sentit in prædicta regul. & etiã in. 49.
 & 50. & ferè in õnibus regulis non dandis.

6 II. infertur, † quòd iudulgentiæ datæ instar
 aliarum videntur valere in foro conscien-
 tiæ, etiam ante literarum expeditionē, at-
 tento iure cõmuni, non obstante illa regu-
 la, nisi aliquid noui adiecerit in suis Iulius
 tertius: quarum copia mihi nondum con-
 tigit, saltem quoad illa, quæ vero simile est
 Papam concessurum fuisse in specie. Quo-

7 niam omnis gratia † simulac signatur, per-
 fecta est, & valet. c. Institutionis. 25. q. 2. &
 Clem. Dudum. §. Nos enim. de sepult. cum
 alijs, quæ in repet. c. Accepta. opposit. §. n.
 29. vtiliter dixi, & citavi. III. infertur, quòd
 8 sublatiis † indulgentijs alicuius ecclesiæ, hos

pitalis, ordinis, vel societatis, non censerentur sublata indulgentiæ cōcessæ alij instar earū. Sicut priuilegia concessa Academia Aurelianensi instar priuilegiorū Tholosanorū non tollerētur: licet Academia Tholosana perderet sua, secundum Bald. receptum in. l. Omnia. C. de episco. & cleri. col. 2. Quoniam eiusmodi indulgentiæ nō pendent ab alijs quoad conseruationē: sed quoad productionē. Quod alijs verbis obscurioribus id dixit Bald. ibidem distinguendo, an pendeāt in essendo, an in fiendo.

III. infertur, quæstiōis esse hodie magnæ, an idem sit dicendum, † posteaquam Paulus tertius quandam moderationem promulgauit, qua motu proprio, saltē certas indulgentias instar aliarum concessas restrinxit: eamq; omnibus literis super fraternitate sacrosancti corporis Domini expediendis inseri iussit, vt quotidie inferuntur. Quam forte in fine huius repetitionis ad vtilitatem communem inseram: & hanc quæstionē, si per tēpus licuerit, tangā.

XXVII. Notabile, quod potestas dispensandi, & commutandi uota dif

ferunt, & quòd altera suspēsa, uel cō
cessa: altera non suspenditur, uel con-
ceditur, &c.

SUMMARIA.

1. Votidispēsatio, & cōmutatio differūt, in quo
n. 2. et altera suspēsa, altera nō suspēditur. n.
3. nec altera cōcessa, altera cōceditur. n. 4.
Quod malè aliquot cōfessarij aduertūt. n. 7.
5. Dispensandi actus odiosus, potestas non.
6. Argumentum à maiori negato ad minus
negatum: & ab equiparatis quando valet.

XXVII. Principaliter noto illud uerbum:
commutandi .d. Extrauag. 4. in. 24. not.
trāscriptæ, ad hoc, quòd suspēsa, † uel data
potestate cōmutandi uota, nō cēsetur sus-
pēsa, uel data potestas super illis dispēsan-
di, neq; e contrario. Pro diuersis enim hic
ponuntur illæ duæ potestates: & à diuersis
non fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de mi-
nor. c. 2. de translat. prælat. Et lōge differūt
commutare votum, & dispensare super eo,
ut sensit glo. verb. Absolui. c. Quāto. de iure
iur. ubi latè probauimus, post utrūq; Tho.

in. 2. Sec. q. 88. art. 12. † ea præsertim ratione, 2
 quòd dispensatio materiã voti, & vinculũ
 tollit, arg. §. Nisi rigor, sub. c. Requiris. i. q. 7.
 Cõmutatio verò solũ mutat materiã eius:
 nõ autẽ tollit vinculũ. Et dispensatio fieri
 nõ potest, nisi ob impedimentũ voto adim-
 plendo repugnãs: cõmutatio autẽ sic, etiam
 ob bonitatẽ maiorẽ rei, in quã fit, vt elegan-
 ter declarat Tho. à Vio in. d. art. 12. & nos in
 d. c. Quãto. mōstrauimus.

Ex quo infertur, † quòd si hæc Extr. solũ 3
 suspēdisset facultatẽ cõmutandi, vt ipse sus-
 picatus fui, & dixi in quadã prælectione
 ob literã, quã habeo vitiatã, nõ fuisset sus-
 pēsa dispēñdi potestas. Tũ, quia lõge sunt
 diuersæ, vt dixi. Tũ, quia sicut cõcessio pote-
 statis dispēñdi est fauorabilis, iuxta glo.
 sing. Clem. 1. de offi. vicar. † licet ipsa dispē 4
 fatio, siue actus dispēñdi sit odiosus. c. 1.
 & 2. de filiis presb. lib. 6. Ita p cõtrariũ vide-
 tur odiosa sublatio ptãtis ad cõmutãdũ, vel
 dispēñdũ, eo saltẽ respectu, quòd est cõtra-
 ria iuri cõmuni cõtẽto in regula. Decet. de
 reg. iur. lib. 6. et per cõsecutionẽ, de vna re
 ad aliã nõ esset extēdēda, arg. l. Cũ quidã. ff.
 de liber. & posth. & c. Odia. de reg. iur. li. 6.

5 Hæc tamen ratio, quæ cuidam viro docto placebat, non est necessaria. † Quoniam etiam potestatum harum altera cōcessa, nō videtur concessa altera: licet concessio sit favorabilis, & non restringibilis, per prædicta.

Contra tamen hanc cōclusionem facit, quòd plus est dispensare, quàm commutare, per suprascripta: Ergo, si per hanc suspensionem tollitur potestas commutandi, tollitur quoque potestas dispensandi. Quia, cui non licet minus, non debet quod plus est licere, arg. c. Cui plus. de reg. iur. lib. 6. & l. Non debet cui. ff. eo. — II. contra prædicta facit, quòd † dispositum in vno æquiparatorum, censetur dispositum in altero. l. Et tantum. ff. de seruo corrupt. adiuncta. l. Si quis seruo. C. de furt. & est glo. penult. in c. Si postquã. de electio. lib. 6. putata singul. à Panor. in. c. i. col. 4. de mut. petitio. & alijs alibi: quæ tamẽ similẽ habet in d. l. Siquis seruo. & in. c. Miramur. de tempor. ordinatio. & in. c. De multa. §. In eadem. de præben. & in Clem. i. verb. Sacerdotij. de offic. vicarij: Ad horũ tamen prius respõdeo, tũc demũ videri negari, quod est maius ei

cui negatur id, quod est minus, quādo eadem ratio vtriusque negationem persuadet: aliās nō, vt probat. c. i. de torneā. adiuncta glo. & glo. recepta in. d. regul. Cui plus. In commutatione autem, & dispensatione voti non est eadem ratio. Tum, quia multi sunt, qui discernunt, an sit iusta causa dispensandi, qui nesciūt discernere rē iustā, in quā cōmutent. Tum, quia qui potestatem cōmutandi habet, potest arbitrari elemosinas, in quas commutet, quasque sibi colligat: quod habens solum potestatem dispensandi nō potest. Itaque est, cui credi posset dispensatio, & non commutatio.

Ad posterius autem nego, commutationem, & dispensationē parificari à iure simpliciter, per supradicta.

II. infertur, † malè facere multos confes- 7
sarios, qui per literas Apostolicas, siue bullas solam potestatem cōmutandi vota faciētes, solent super eis dispensare, vel mutare votum de vna re bonā in minus bonā. Quod fieri nequit, sine aliqua dispensatione, vt super. d. glo. d. c. Quanto. latius de-
claro.

XXVIII. Notabile, quòd annus iobeus suspendit quinque, quæ ampli-
antur octo modis, & angustantur
quinque, cū multis quotidianis illatis.

SUMMARI A.

- 1 Iobeus annus quinque suspendit, quæ ampli-
tur 8. modis. n. 2. & angustatur quinque, n. 3
- 3 Facultas faciendi, & præceptum differunt.
- 4 Papa & Apost. Sedis, placitum differre.
- 5 Confratria à phratia græco, non à frater-
nitate.
- 6 Articulus mortis ab alio tempore differt.
- 7 Papa privilegia etiam remuneratoria, vel
pretio data interdum reuocat.
- 8 Incerta restituenda duplicia.
- 9 Cōfessariū deputādi potestas, sine facultate
absoluēdi à reseruat. Papa hic nō suspensa.
- 10 Factum cum qualitate vetitum non veta-
tur sine illa, nec pulsus à maiori pellitur à
minori. n. 11.
- 12 Argumentum à remoto genere ad speciem
validum.

13. Indulgentijs, et alijs priuilegijs collegiorũ, vniuersitatũ, &c. suspensis, nõ suspēdi singulariũ, nec habentiũ confessionariũ, et bullas. n. 20.
14. Vniuersitas, & ciuitas aliud, quàm singulares ciues, uel collegia.
15. Moritur nõquã vniuersitas, vt singularis.
16. Absoluendi à reseruatis episcopo facultas nõ suspenditur hic, etiã à Papa facta. n. 17. nec absoluendi à reseruatis Papæ nũcio, prout est talis facta. n. 18.
19. Legatus est ordinarius extraordinariẽ.
21. Indultum edendi oua, lactantia, habendi altare portatile, &c. hic non suspendi.
22. Lex non continet, quæ verba eius non continent, & quæ ad similia extendatur. n. 24.
23. Extendi non debet à iure exorbitans.
25. Intellectus nouus. c. Cum dilecta. de confir. vtil. vel inutil. et Extr. Quẽ admodũ. n. 26.
27. Indulgentiarum suspensio Extr. Quẽ admodum. etiam ad alios annos, quàm iobelei extēdi, latē probatur, nec legi reuocata. n. 31 sed conyicitur reuocata, vel modificata. n. 32.

- 28 *Beneplacitum Papæ, vel iudicis, vt durat.*
 29 *Iobeleum ante annum conditã Extrauag.*
Que madmodum. mensibus. 16.
 30 *Indulgentiarum quasi prodigus Sixtus. 4.*
 33 *Iobeleum annum limitare omnes indulgen-*
tias, facultates, &c.

XXVIII. Principaliter noto illa verba: omnes, & singulas, & cætera, vsque ad verbum, suspendimus, ad hoc, quòd quinque tantum [†] suspenduntur per hanc Extrauag. Primum indulgentiæ plenariæ. Secundum commutatio votorum. Tertium potestas dispensandi super eis. Quartum potestas dispensandi, vel componendi super malè ablati incertis, vel ea certo modo remittendi. Quintum potestas deputandi confessores, cum potestate absoluendi, etiam in casibus Apostolicæ Sedi referuatis. Amplificatur autem suspensio horum quinque, & angustatur multis modis, qui ex litera colliguntur. Ampliatur quidem primo, vt procedat quocunque nomine vocentur, gratiæ in hoc factæ, siue facultates, siue cõcessiones, siue indulta. Licet enim [†] alias concess-

sio facultatis faciendi aliquid a præcepto
 faciendi illud plurimū differat, vt habetur
 in. c. Cum aliquibus. de rescript. lib. 6. &
 annotatur per Doctor. præsertim per Pa-
 nor. & Felin. in. c. Licet. de offic. ord. hic ta-
 men nihil refert. Licet item indulta, quæ
 frequenter ob remunerationem beneficij,
 vel obsequij præteriti, præsentis, vel futuri
 solent concedi, ab alijs liberaliter cōcessis
 differre soleant, iuxta ea, quæ Andr. Sicul.
 Aret. & Felin. scribūt in c. Nouit. de iudi.
 tamen quoad hoc nihil videntur differre.
 Secundo ampliatur, vt procedant, siue sint
 cōcessa ab ipso Syso nomine † proprio, vel
 nomine sedis Apostolicæ, quæ alias longe
 differunt, iuxta. c. Si gratiosæ. de rescript.
 li. 6. & notata in c. Quoniã abbas. de offic.
 deleg. siue ab alio eorum autoritate: puta
 legato Apostolico, qui haberet potesta-
 tem dandi autoritate Apostolica faculta-
 tē aliquibus faciendi aliquod prædictorū.
 Hoc enim etiam mihi comprehendūt illa
 verba: vel illius autoritate, arg. c. Hi qui,
 & c. Si apostolicæ Sedis. de præb. li. 6. licet
 etiam cōprehēdāt successores Sixti, vt in. 7
 ampliatione dicā. Tertio ampliatur prædi-

R

Etia horum suspensio etiamsi concessa fuerint ad fouendum hospitalia per illa verba: quibuscunque ecclesijs, monasterijs, hospitalibus, & pijs locis. Quauis aliàs inter hospitalia, & alia beneficia differentia ponatur non minima, Clement. Per literas. de præbend. vel ad fauendum fraternitatibus, quæ per multa priuilegia eis priuatim concessa sunt valde munitæ.

- 5 Quas confratrias rectius appelles, † à verbo, phratria, quod conuenticulum, vel pagum eorum, qui vno puteo communi videntur, significat: & non à voce, frater, vel fraternitas, secundum Bud. in .l. i. ff. de offic. quæstor. Quarto ampliatur, vt comprehendat tam perpetua, quàm temporaria: licet inter ea in alijs dispositionibus magna soleat esse differentia cap. final. de rescript. lib. 6. Clemēt. i. de offic. vicar. adiuncto cap. Cum ex eo. de electio. lib. 6.
- 6 Quinto ampliatur, vt comprehendat omnia prædicta, siue data sint, † vt in articulo tantum mortis profint, siue etiam, vt alio tempore vitæ: licet in his aliàs magna soleat esse differentia, iuxta capit. Si quis suadente. 17. q. 4. & tradita per nos in. c.

primo, in princip. n. 73. de poenitē. dist. 6.
 Sexto ampliatur, vt comprehendat om-
 nia indulta quouis modo, aut quauis cau-
 sa quomodolibet concessa, † & per con- 7
 sequutionem, mea sententia, etiam con-
 cessa ob remunerationem: licet secundum
 And. Sicul. Aretin. & Felin. in. c. Nouit. de
 iud. reuocari nequeant regulariter, postea-
 quam sunt accepta. Illa item, quæ precio
 aliquo interueniente, siue nomine composi-
 tionis, siue alio fuerint concessa: licet regu-
 lariter reuocari nequeant, secundum Bal-
 dum in. l. Qui se patris. col. ii. C. vnde liber.
 & Deci. cons. 292. col. 3. Omnia enim hæc ar-
 bitror esse suspensa. Quoniã iusta de cau-
 sa possunt ea tolli, quanto magis suspendi,
 secundum prædictos. Sicut & princeps, li-
 cet regulariter contra suum cōtractum ve-
 nire nequeat, iuxta cap. i. de probat. potest
 tamen iusta de causa, secundum omnes,
 præsertim Baldum in. l. final. ff. de senat.
 & Felin. in. d. c. i. n. 6. de probat. Faciūt an-
 notata in. c. Quæ in ecclesiarū. de constit.
 Causam autem id faciendi iustam in pro-
 posito nostro interuenire nemo est, qui ne-
 get. Septimo ampliatur, vt cōprehendat tā

R ij

concedenda, quã cõcessa, licet regulariter lex solũ futura respicere soleat. c. 2. & c. fi. de constit. Octauo ampliatur, vt hæc suspensio non solum durauerit durante vita Sixti: sed etiam postea. Quoniam nõ suspendit solum vsque ad beneplacitum suũ: sed etiam vsque ad beneplacitũ Sedis Apostolicę. Et constat quod licet beneplacitum Roma ponti. cesset morte ipsius: non tamẽ beneplacitum Sedis Apostolicę, vt est tex. omnium totius iuris optimus, reddens rationẽ huius, in. c. Si gratiosæ. de rescr. lib. 6.

Angustatur autem, & restringitur suspensio prædicta, vt non comprehendat indulgentias, quæ non sunt plenæ, siue plenariæ, per ea quæ dicta sunt in notab. 25. Secũdo angustatur, † ne comprehendat facultatem remittendi, dispensandi, componẽdiue super rebus incertis restituẽdis non male, neq; illicito modo ablati. Quoniã alia sũt incerta restituẽda malo, & illicito modo quæsita: alia bene, vel licito modo habita, vt in not. 2. c. Cũ sit. 2. de iudæis ostẽdo. Et solũ hic suspenditur † facultas dispensandi super male ablati, & illicito modo quæsiti. Tertio angustatur, ne cõprehẽdat facultatẽ de

putādi cōfessarios, sine potestate absoluēdi
 in casibus Sedi Apostol. reseruatis. Tū quia
 hic tantum suspenditur facultas deputādi
 confessarios cum illa potestate: & aliud est
 hoc, & aliud facultas deputādi, sine illa. Et
 hæc suspensio, quæ est odiosa, quia cōtra re-
 gulam. c. Decet. de regul. iur. lib. 6. nō debet
 extendi de alio ad aliud, præsertim, vbi nō
 est eadē ratio, vt hic, arg. c. Odiā. de regul.
 iur. li. 6. l. Cum; quidam. ff. de liber. & posth.
 ¶ Tum, quia cui prohibetur factum quali-
 ficatum, non censetur ob id prohibitum fa-
 ctum simpliciter: vt prohibitus ius dicere
 extra territorium, vel diebus feriatis, aut
 locis sacris, non est prohibitus ius dicere. l.
 final. ff. de iuris. omni iud. c. 2. de cōstit. li. 6.
 c. final. de fer. c. Decet. de imuni. eccles. li. 6.
 Neque repulsus a petitione, qua peteret, ali-
 quid actione reuēdicationis: eo quod esset
 factus dominus eius, per traditionē Gaij,
 censetur repulsus a petitione, qua pete-
 ret idem, quasi suum actione publiciana
 quæ sita ei, per illam traditionem, secundū
 Cyn. receptū. in. l. 2. C. de probat. arg. illius
 legis. Neque repulsus ab accusatione adul-
 terij cum Titio facti, repellitur ab accusan-

R iij

10

do adulterij cū alio admissi. l. Denuntiasse. §. Quid tamen. ff. de adult. Neque repulsus ab accusatione percussione cum sanguinis effusione, aut cum armis videtur repulsus ab accusando percussione simpliciter propositæ, secundum mentem Cyn. vbi supra: & mentem Bartol. in. d. §. Quid tamē.

Denique repulsus à maiori non censetur repulsus à minori. c. Cum in cunctis. de electio. in princi. & §. Inferiora. Clem. Generalem. de ætat. & qual. c. 1. & 2. de fil. presb. lib. 6. Ergo prohibitus, repulsus, & suspensus à potestate deputandi confessarios, cū facultate absoluēdi à reseruatis Papæ, quæ est factum qualitate grandi qualificatum, & maius, quàm factum sine illa, per se sumptum, nō censebitur repulsus, suspensus, prohibitusue à facultate deputandi confessarios, sine illa. Tum, quia licet à quocūque remouetur genus, quælibet eius species remota videtur, iuxta. l. Si causa cognita. cū glo. penult. C. de trāfactio. c. fin. de pact. & tradita per Bald. in. l. Conuēticolā. col. 2. C. de epis. & cleri. Nō tamen à quo remouetur species, remouetur genus. c. Quæadmodū. de iureiur. §. 1. Licet enim. consequatur:

Non est animal: Ergo nō est homo. Non tamē cōsequitur: Nō est homo: Ergo non est animal. Cū igitur hic remoueat species, & nō genus, sequitur, quōd ea remota non cēsebitur remotū genus. Et ita, quōd licet, si simpliciter suspēsa fuisset potestas dputādi cōfessarios, suspēsa fuisset potestas deputandi eos, cū illa, vel illa facultate: Nō tñ suspēsa potestate deputādi cū illa vel illa facultate cēset suspēsa potestas deputādi cū alia.

Quarto angustatur, ne comprehendat facultates alias, quā à sede Apostolica, vel eius autoritate concessas. Sixtus enim hic solum suspendit facultates concessas à se, vel à Sede Apostolica, vel eius autoritate: non ergo alio modo concessas, arg. prædict. in. 3. restrict. Quinto angustatur, ne comprehendat facultates singularibus personis concessas. Quoniā hic solū suspēduntur concessæ ecclesijs, monasterijs, hospitalibus, pijs locis, & vniuersitatibus, & fraternitatibus, siue cōfratrijs; at nihil horū est singularis persona. Si enim aliquod horum esset singularis persona, maximè esset vniuersitas, vel fraternitas, quæ ex personis cōstāt: sed hoc est falsū: quia aliud est vniuersitas,

13

14

R. iij

& collegium: & aliud singuli collegij, vel vniuersitatis, vt elegāter dixit Ludouic. Roma. cōsil. 400 Quæritur. Libertus enim collegij, vel vniuersitatis non est singularum personarum eius. l. Sed si hæc. §. Qui manumittitur. ff. de in ius vocan. c. Episcopus. §. Qui manumittitur. 12. q. 2. Nec bona vniuersitatis sunt bona singulorum. l. In tantum. §. Vniuersitatis. ff. de rer. diuis. Et aliud est ciuis, & aliud ciuitas, vt probat. §. Conuenticula. alias. Conuenticulas. mea sententia, vitiose. de pac. iur. firmat. in v. sib. feud. Et pacta conuenta inter regē Vngariæ, & communitatem Venetorum non constringunt ciues Venetos singulos, vt pulchrè consuluit Petrus ab Ancharr. con. sil. 204. Et interdicta [ciuitate, non censentur interdicti ciues: qui extra illā ciuitatē sacra audire possunt. c. Si sententia. de sent. excōmunica. lib. 6. Et licet interdicto populo, singuli de populo censeantur interdicti, per illud cap. id tamen non est ideo, quia singuli de populo sint populus: sed quia alioqui id interdictum esset inane, vt contextus ipse habet. Sicut & interdicta ciuitate censentur interdicta suburbia.

c. Si ciuitas. eod. tit. lib. 6. non quia suburbia sint pars vrbis: sed ne id interdictū sit inane. Cum ergo suspensio facultatum collegijs concessa non sit futura inanis, licet facultates singularibus concessæ non censeantur suspensæ, cōsequitur propositū. s. quòd priuilegia, de quibus hic, cōcessa collegijs, & vniuersitatibus licet suspēdantur: nō tamen censebuntur suspensa concessa singularibus illorum collegiorum. Faciunt multa, quæ adduxit Felin. in. c. Eam te. de rescript. n. 14. probantia aliud esse capitulum, aliud singulos capituli: & Deci. consil. 286. Visis. Stringit illud Ioan. And. in. c. Per inquisitionem. de electio. s. pendente inquisitione super delicto contra collegium, vel capitulum, posse promoueri singulos eius, si non erant in inquisitione nominati. Cur ergo suspensio facultatis collegij collegiarum facultates suspendet? Adde, quòd inhibita vniuersitate ne conferat beneficiū aliquod, non censentur inhibiti singulares eius, arg. c. Cum in illis. §. final. de præbend. lib. 6. Denique facit, quòd non est tanta ratio suspendendi facultates concessas singulis, sicut concessas collegijs, & vniuersitati

- 15 bus. † Quoniam ob singularium facultates pauciores, & breuiori tempore retrahentur ab adeunda Roma ob iobeleum, quam ob collegiorum, & vniuersitatum facultates. Quandoquidē singuli pauciores sunt, & moriuntur: vniuersi verò plures, & sunt perpetui. l. Proponebatur. ff. de iud. & .7. q. 1. c. Denique. vbi glo. Ex hoc notabili amplificato, & angustato, vt supra, infertur primo, rectè me respondisse hoc anno eum, cui erat facultas deputandi confessarios, etiam cum facultate absoluedi à reseruatis Papæ, posse deputare hoc anno confessarios, sine illa, per dicta in tertia restrictione. II. infertur, rectè me
- 16 respondisse, † facultates, quas multi habent absoluendi à peccatis episcopis reseruatis, factas ab ipsis episcopis, vel à legatis Papæ non suspendi: quia non sunt auctoritate Apostolica factæ, † neque factæ ab ipso Papa: quia non sunt de reseruatis Papæ.
- 17
- 18 III. item rectè me respondisse † facultates, quas nūcius Apostol. quatenus est legatus, fecit, etiam de reseruatis Papæ: qualis est absolutio ab excōmunicatione. c. Si quis suadente. 17. q. 4, à qua ipse absoluere

potest. c. Excommunicatis. de offic. legat. & c. Ad eminentiā. de sentent. excommunic. non suspendi: quia & illæ conceduntur autoritate ordinaria, arg. c. Hi qui. & c. Si Apostolicæ Sedis de præbend. lib. 6. Quia licet legatus [†] autoritate Apostolica sit effectus legatus: ea tamen, quæ facit, vt legatus autoritate ordinaria facit: quia est ordinarius. c. 2. de offic. legat. lib. 6. quanuis extraordinario modo inductus, iuxta glo. singul. Clement. 2. de offic. ordin. Facultates autem datas ab eo virtute specialium facultatum à Papa ei concessarum essent suspensæ. Quia illæ autoritate Sedis Apostolicæ dantur: & ita in dicta Extrauagan. comprehenduntur, vt in ampliatione secūda diximus. III. infertur, verum [†] esse id, quod interrogatus satis superque cunctabundus tandem multis respondi. Nempe, diplomata illa, quæ vocant confessionalia singularibus personis concessa, non esse suspensæ quoad hæc quinque, neq; quoad aliquod eorū, quominus vti possint personæ in eis expressæ, vel expressæ ante hunc annum per expressas in eis habentes ad id facultatem: Imò neque bullas redēptionis

19

20

captiuorū, misericordiæ, cruciatæ, vel aliæ
 similes ante hūc annum acceptæ. Quoniā
 primo & irrefragabiliter per hanc Extra-
 uag. non suspenditur aliquid horū quinque
 singularibus personis concessum, vt in. 5. re-
 strictione probatum est: At per confessio-
 nalia, & bullas prædictas hæc quinque, vel
 aliquod eorum singularibus personis con-
 cedūtur: Ergo per hanc Extrauag. ea non
 sunt suspensa. Secundo facit, quod nihil re-
 fert an Papa immediate, & absolute conce-
 dat alicui aliquid, vel mediate, & sub cōdi-
 tione ad vtendum eo post adimpletā con-
 ditionem, & mediatam cōcessionem. c. Si
 pro te. de rescript. lib. 6. & gl. memorabilis
 magna. c. Si soli. de concess. præb. eo. lib. &
 c. Si Apostolice. de præb. lib. 6. Sed in. 4. re-
 strictione late est conclusum nihil eorum,
 quæ papa singularibus personis absolute,
 & immediate concessisset, per hanc Extr.
 suspendi: Ergo neq; quicquā eorū, quæ me-
 diate per alium, vel sub aliqua cōditione
 cōcessisset. At omnibus prædictis, vel im-
 mediate & absolute Papa cōcessit, vel me-
 diate, & sub conditione, que ante hunc an-
 num fuit adimpleta: Ergo cōcessa eis ab eo

per hanc Extrauag. non suspenduntur. 22
 V. infertur, non suspendi per hanc Extrauagã. facultatem edendi oua, & ex lacte confecta, quæ vulgus, lacticia, Celsus vero lib. 2. cap. 28. lactantia appellat, in per vigilijs festorũ, & in quadragesima, neq; facultatem habedi altare portatile: neque facultatem audiendi missam tẽpore interdicti: neque facultatem accipiendi coenaculum, quam collationem, vocamus, paulo ampliore solita: neque aliqua alia, præter hæc quinque. Primo quidem, † quod cui verba legis non conueniunt, neque decisio conuenire potest. l. 4. §. Toties. ff. de dãno infect. & ibi annotauit Bart. & Paulus. c. Indemnitatibus. §. Supradicta. de electio. lib. 6. quod iuris optimũ dixit Felin. in c. Nonnulli. col. 31. de rescript. Deinde, quod exceptio firmat regulam. c. Quoniam. de coniugio. leprof. c. Dominus. 32. q. 7. l. Quæ situm. §. Denique alias. Idem respondit. ff. de fund. instru. Ad hæc, quod gloss. memorab. verbo. Inquisitionis. c. In fidei fauorẽ. de electio lib. 6. habet, quod c. Illud permittens, vt in causa inquisitionis hæreseos testes alioqui non idonei admittantur, non

23 habet locum in accusatione eiusdem criminis. Et glo. celebris, & singularis, secundum aliquos. c. Quæ à iure. de reg. iur. lib. 6. quæ tamen similem habet in. c. Constitutione. de regul. lib. 6. & in Clemen. Dudum. de sepult. verb. De iure: habet prædicta Clemē. Dudum, quæ loquitur de prædicatoribus, & minor. non esse locum in Carmelitis, & heremitis. S. August. Quod intelligendum est attento iure. Quauis hodie per priuilegia peculiaria sit locus, vt annotauit Cardinal. in. d. Clem. Dudum. versic. Ab olim. q. 3. Et tex. qui confirmat has glossas in. d. c. Constitutionem. de regul. lib. 6. adiuncta glo. habet: constitutioni, quæ infirmat professionem prædicatorum, & minorum ante certum tempus factam, non esse locū in alijs mendicantium ordinibus. Et Ludo. Roma. consil 337. col. pen. dixit, quòd ex tante regula, quòd omnis expectans publicet intra certum tempus acceptationem beneficij in ecclesia, cuius est illud, præter Romæ morantes, quibus permittitur publicare in audientia cōtradictarum curiæ Romanæ nõ satisfacitis, qui publicat eam in audientia concilij generalis alibi coacti.

Facit, quòd adèpta vna re legata, non cen-
setur adèpta alia, nisi essent indiuisibiliter
annexa. l. i. adiuncta glo. ff. de adim. legat.
Et quòd adèptio totius, vel partis faculta-
tis cōcessa à principe odiosa videtur: & cō-
tra c. Decet. de reg. iur. lib. 6. Deniq; facit,
quòd ratio suspēdēdi hæc quinq; nō suadet
aliorū suspēsiōnē. Nā ratio suspēdēdi hæc
fuit, ne Christi fideles à visitatione eccle-
siarū Romanæ vrbis, & ab agnitione Papæ
in ecclesiæ Christianæ principē retraherē-
tur. Et singula horū quinq; habēt aliquatā
vim notabilē retrahendi ab hac peregrina-
tione, quantā cætera nō habēt. VI. infer-
tur† ex hoc proximè dicto, nō obstare huic
corollario, quòd casus exceptus à regula ob 24
rationis similitudinē extenditur. c. Cū di-
lecta. de cōfir. vtil. vel inutil. etiā si casui ex-
cepto adderetur dictio exclusiua, tantū, vel
solum. l. His solis. C. de reuoc. donat. adiun-
ctaglo. facit. §. Aliud quoque capitulū. Au-
then. Vt cū. de appel. agnos. collat. 8. & Au-
thē. Nō liceat. C. de liber. præter. adiūcto
dicto Guliel. de Cun. cū his, quæ latè addit
Ioh. Lup. in repet. rubr. §. 16. n. 8. de donat.
inter vir. & vxor. Imò & statutū conforme

iuri cōmuni loquens de vno casu extendi-
 tur ad alium ei similit̄, per. c. Ad audientiā.
 de cleri. non residenti. vbi hoc annotauit
 Panor. Infertur, inquam, ex ratione prædi-
 cta non obstare hoc corollario prædicto:
 25 quia non est eadem ratio de alijs. Res-
 ponderi etiam posset noue † adductis in
 argumento locum esse, quando legislator
 ideo de aliquibus expressit: quia vel erant
 frequentiora: vel quia tunc alia verifimili-
 ter non occurrerunt: In casu autem nostro
 videbat Papa p diplomata Apostolica pas-
 sim concedi alias multas facultates ultra
 has quinque hic expressas: E quibus tamē
 solas has easdēq; restrictas, quas suspende-
 ret, delegit, aperte per id significans: nolle
 se alias suspēdere. Quæ noua cōsyderatio
 plurimū iuuat ad soluenda contraria, que
 opponi solēt dicto cap. Cum dilecta. & ad
 nouam eius declarationem. VII. inferri †
 videri potest alicui id, quod quidam do-
 ctor doctus respondebat. s. per hanc Extr.
 solum suspensas gratias Sixti: non autem
 aliorum pōtificum Roma. prædecessorū,
 vel successorum suorū. Quoniam de solis
 suis tātū loqui videtur ibi: a nobis, vel ead.

Sede, &c. Sed contrarium videtur verius: Tum, quia superius narrauit se moueri ad hanc suspensionem faciendam ob effusionem gratiarum a se, Paulo, & ab alijs prædecessoribus suis concessam. Tum, quia nõ solum dicit a nobis: sed etiam ab eadẽ sede. Et non solum ab eadẽ Sede: sed etiam, vel eius authoritate. Et non solum ait, cõcessa: sed etiam concedẽda. Sic enim habet: A nobis, vel ead. Sede vel illius authoritate concessa, vel in posterum forsitam concedẽda. Omnes autem gratiæ huiusmodi quoruncunque Romã. Ponti. sunt gratiæ cõcessæ, vel concedendæ a Sixto, vel a Sede apostolica, vel authoritate eius. Omnia enim quæ Roma. Ponti. facit, vt Roma. Põti. licet nõ faciat nomine. S. Apostol. authoritate tamen eius facit. Nam etiã in casu illiusmet c. Si gratiosæ facultas retinendi beneficiũ facta episcopo promotõ a Rhom. Ponti. ad beneplacitum suum: licet dici posset personalis, & nõ facta ab ipsa sede: sed præfecto ipsi sedi: Tamen nemo negare potest illam esse factam authoritate ipsius Sedis: Ergo omnes huiusmodi gratiæ factæ a Sixto, & prædecessoribus, & successoribus eius vered:

S

centur factæ a Sixto, vel ab ead. Sede, vel eius autoritate. Quod, mea quidem sententia, firmiter probatum est. VIII. inferri videtur conclusio mirabilis. s. omnes indulgentias plenarias, † & alia quatuor hic expressa non solum esse suspensa, quoad annum iobeleum: sed etiam quoad omne aliud tempus. Primo quidem, quod per hanc Extravag. facta fuit suspensio eorum vsque ad beneplacitum Sed. Apost. quod constat durare † vsque ad expressam reuocationem, nec morte Papæ expirare. c. Si gratiosæ. de rescript. lib. 6. Et licet de morte Sixti constet: nullibi tamen constat de reuocatione ab eo facta. II. quod licet poena successiua, sine præfinitione temporis apposta decennio finiatur regulariter, per tex. singul. l. Sine præfinitione. ff. de poen. non tamen, quando imponitur vsque ad beneplacitum iudicantis. Quia tunc durat, vsque ad mortem, vel vsque ad expressam reuocationem eius: & minus cum imponitur vsque ad beneplacitum officij, cuius ratione iudicatur. Quia tunc durat vsque ad reuocationem expressam, nec morte imponentis finitur, secundum Bart. in l. Centessimis. §. fin. ff. de verb. cõiter rece

ptum, qui per d. c. Si gratiosæ ait, quod exilium, vel relegatio facta vsque ad beneplacitum iudicis relegantis, vel exulem faciētis, morte illius reuocatur: & facta vsq; ad beneplacitum officij sui non reuocatur, per eius mortē: minus ergo suspētio hæc facta a Sixto non solū vsque ad beneplacitū suū: sed etiam. S. Apostolicæ non fuit reuocata per mortē Sixti. At de alia reuocatione expressa nullibi constat: Ergo. III. quod hæc Extrauag. nullū verbū habet, quo significetur, hanc suspensionē solum fuisse factam pro anno iobeleo tantum. Quia simpliciter facta fuit vsque ad beneplacitū suspendentis, & S. Apostol. III. & neruose quidē, qd vel oportet concedere nihil suspendi, per hanc Extrauag. hoc anno iobeleo, vel suspendi etiā alijs annis. Nam aut reuocata est hæc Extr. aut non. Si est reuocata nihil suspendit hoc anno: si non est reuocata suspendit etiam alijs annis: Ergo cum omnes dicamus per hanc Extrauag. suspensa esse hoc anno iobeleo omnia illa quinque hic expressa: consequitur suspensa etiam esse quoad alios ānos. V. quod nihil iuuat respōdere, quod mens Sixti fuit solū suspēdere.

quoad annū iobeleū tantū: eo quod tantum videtur voluisse præcauere, ne eò anno cessarent fideles a visitanda Roma: seò quod hæc quinque in suis terris, vel prope eas inuenirēt. Non, inquam, hoc iuuat. Quoniã spes certa habēdi hæc quinque paulo ante initium anni iobelei, & statim post finem eius plurimū retrahit homines ab adeūda Roma, vt palam est. Multi enim, qui nō adierūt hoc anno adijssent Romã, si aliquot annis ante hūc nullam potuisset acquirere indulgentiam plenariam, neque aliquot alijs post eum lapsuris quærere possent, vt palã est. VI. quia hæc Extrauag. facta fuit ante annum iobeleum. s. cal. Septem. anni 1543. & ita sedecim mensibus ante annū iobeleum, qui fuit anno. 1575. vt ex eius fine apparet: et nemo diceret, per ea nō fuisse suspensa hæc quinque ante initium anni iobelei: ergo pari ratione confiteri debet suspensa mansisse post illū annū, vsque ad reuocationē: Ergo propositum. VII. adiuuat nos, quod autor compēdij priuil. ordin. in verb. indulgētia ait, in quadam tabula antiqua contineri, quod. d. Syxtus. 4. ad preces cuiusdam fratris indulsit, ne qui vadūc

ad consequendas indulgentias suspensas, ignorantibus eas esse suspensas, in censuras vllas incurrant. Per quod etiã significatur quod hæc suspensio etiã post aññ iobeleũ durasset. VIII. facit quod Syxtus Tomnium iudicio fuit nimius in concedendis indulgentijs. Quod etiam ipsemet significat in. d. extrauag. versic. Verũ. ibi: Ne propter indulgentiarum a nobis. &c. concessarum huiusmodi effusionem, arg. glo. in verbo. Effusione. c. Cum illorũ. de sent. exc. &c. Reuertimini. 16. q. 1. Et in extr. Et si dominicæ. ibi: ob multitudinem facultatum per nos & auctoritatem nostram concessarum. Et ideo hac occasione accepta voluit forte mederi suæ prodigalitati: quod & fecit.

30

HVNC articulum propter † eius difficultatem, & periculum ex eius solutione imminens nec in cathedra publice, neque extra eã priuatim hactenus proposui: nec decidissem antequã id lucis, quod Roma expecto mihi aduenisset: nisi quia iam declinat annus iobeleus, & tota ferè relectio hæc est impressa, & instare incipiunt prælectiones in sequētis anni, quibus ociũ amplius vacandi huic rei tolletur. Quod

31

S iij

autem iuri consonātius esse nunc occurrit
 est primū quidem, per hanc extrauag. fa-
 ctam fuisse suspensionem omnium horū
 quinque, nō solum quoad annum iobeleū;
 sed etiam quoad omnes alios, vt argumēta
 prædicta irrefragabiliter probant. Secūdo
 eam durasse donec expresse reuocaretur,
 vt etiam argumenta probant. Tertio nul-
 libi me vnquam vidisse, legisse, neque au-
 disse vllam huius suspensionis reuocatio-
 nem expressam: mirarique me plurimū,
 quod nec Francis. Pavi. qui illam prodidit,
 neq; aliquis alius, quē viderim, ea de re vl-
 lam mentionem faciat. Quarto † cōijcere
 me tamen eam ab eod. Sixto reuocatā, vel
 saltem modificatā fuisse. Quoniam Extra.
 sequens: Et si dominicæ. que est eiusdē Six-
 ti, & facta anno. 1578. & ita quinque annis
 post. d. Extraua. Quemadmodū. clare præ-
 supponit multos potuisse absolui etiā in ca-
 sibus. Apost. S. reseruatis, & etiā quærere in-
 dulgētias plenarias virtute suarum gratia-
 rū. Quod fieri non posset, nisi prædicta sus-
 pensio, vel sublata, vel modificata fuisset.
 Et ne dicas id verificari posse ī gratijs, quæ
 singularibus personis concessit, quas nō es

se hoc anno suspēsas supra in §. restrictiōe probauimus, consydera, quòd. d. Extraua. Et si dominicæ. non solū præsupponit hoc in gratijs singularibus concessis: sed etiam in concessis capitulis, collegijs, cōuētibus, hospitalibus, &c. vt in ea patet. Quinto certum esse, quòd si suspēsiō prædicta indulta per. d. Extrauag. penitus reuocata fuisset p eam, nihil suspēderetur hoc anno iobeleo, neque aliquo alio, vt argumenta superius facta efficaciter probant. Sexto loco arbitrari me suspensionem illam modificatā fuisse postea, per eundem Sixtū, ne haberet effectum, nisi quoad annum iobeleum. Tū, quia non consonat rationi, vt eam quantū ad illum annum reuocaret. Tum, quia cōstare videtur, quod reuocauit quoad aliquod tempus: & nullum videtur negocio conuenientius, quam prædictum. Tum, quia anno superiore Paulus. 3. antequam moreretur præclaro ordini societatis IESV concessit, vt vno die singulis annis per eos eligendo, in eorum collegio Conimbricæ acquireretur indulgentia plena, excepto tamen anno iobeleo, per quod significatur, suspensionem hanc modificatam

S iij

fuisse quoad annum iobeleum. In hac igitur opinione sum, & ero, donec plus lucis mihi Roma deferatur, vel aliunde hauriam, idque si hoc mense Septembris, superuenerit scribam, super .d. Extrauagāt, Et si dominicæ cuius tenorem sub finem, cum aliquot scholijs subiiciam.

33 IX. inferri videtur [†]verum item esse id quod sæpe hoc anno respondi. s. omnes facultates, ecclesijs, monasterijs & ordinibus & cæteris, in .d. Extrauag. Quæadmodū. expressis datas, etiam post illam, etiã cū clausulis derogatorijs, & derogatoriarū derogatorijs, limitandas esse per dictam Extr. ne locum habeant anno iobeleo: & quāquā scio longum hic aperiri disputandi cāpum, & dexterum disputatorem facile posse vtramque partem defendere in hanc tamen procliuior sum ob tantā iobelei anni celebritatem, & maximā, quæ ad eum suspiciendum mouet, æquitatem, & ob mentē Rom. Pon. qui eum post Bonif. 8. cum exquisitis cæremonijs, parique pompa, summaq; deuotione peregrinorū & Romanorum omniū celebrarūt, & coluerunt representantes per id toti orbi Christiano qua

dā tenus aditum gloriæ cælestis, aduētūq;
regni Dei, quōd a patre cælesti frequentis-
sime petitum nobis omnibus tandem ad-
ueniat. Amen.

*XXIX. notab. quod incerta male
ablata potest Papa remittere, dispē-
sare, & componere: & quando, &
quatenus sunt tuti. &c.*

S V M M A R I A.

1. *Papa dispendit, remittit, & componit incer-
ta: quia sumus dispensator. n. 2. Quia Chri-
sti vicarius, & non Petri. n. 3.*
4. *Restituere debentes per remissionem, & cō-
positionē quatenus tuti, et quæ sunt incerta.*

*XXIX. Noto illa verba: super male a-
blatis incertis, aut per vsurariam prauita-
tem, vel alium illicitū modum extortis dis-
pēfandi, aut illa sub certis modis, & forma
remittendi: ad hoc, quod super male abla-
tis incertis † triplicem potestatē, & habet
papa & dare potest. s. dispensandi, compo-*

nendi, & remittēdi. Dispensandi quidem,
 quod potest ea impendere. Componendi,
 quod potest super eis transigere: Remittē
 di vero, quod potest ea cōdonare. Pro quo
 facit, quod ipse habet plenitudinē potesta-
 tis. c. Ad honorē. de auth. & vsu. c. Qui scit.
 2. q. 6. Ipse est pater patrū, & cōcurrit cū oī
 bus prælatis in iurisdictione, secūdū Bald.
 in. c. i. col. i. qui feud. dar. poss. Ipse primus,
 & maximus omniū prælatorū, secūdū Tho
 mā cōtra error. Græcor. c. 55. † Est summus
 rerū ecclesiæ, & pauperum gubernator, &
 distributor secūdū card. S. Sixti in. c. Si res.
 14. q. 5. art i. & Diu. Antoni. 2. part. tit. 2. c. 6.
 versus finem. Quia Christus est dominus
 omniū rerū ecclesiæ. c. Cum secūdū aposto
 lum. de præb. c. Cū ex eo. de electio. lib. 6. &
 tenet Innocē. in. c. Cum super. de caus. pos-
 sess. quem late sequuti fuimus in. d. c. Cum
 secundum. † & Papa est eius summus vica
 rius, & Petri successor. c. i. de homicid. li. 6.
 c. Quanto. & c. Licet. de translat. prælatis.
 Quāuis enim in. c. Ego Ludonicus. 63. dist.
 & c. Constantinus. 96. dist. & c. Quoties. i.
 q. 7. appelletur vicarius Petri: tamen ea ap-
 pellatio est impropria, vel ita intelligēda,

quod exercet eādem vicariam, quā Petrus, ut gl. singularis in verbo; Vicariū. Cle. i. de iure iur. dixit. Cum igitur Christus possit hæc tria facere, eadem quoque Papa poterit. Ex quibus [†] inferri videtur eos, qui sup ⁴ incertis male ablatis cum Papa, vel cōmissarijs eius cōpositionē, vel transactionē fecerunt: eos item, qui remissionem eorū ab eis acceperūt, tutos esse. Quod cum multis alijs huc pertinētibus, & diffinitione incertorū, et corollarijs ex ea illatis, ne nemiū relectio crescat, mitto in cōmentum. c. Cū sit. de Iudæ. Quod cum repeti. cap. Ita quorundā. eiusd. tit. sub prælo est.

*XXX. Notabil. quod concessio-
num indulgentiæ plenariæ variæ sunt
formæ, & de ea, quæ conceditur in ar-
ticulo mortis multa quotidiana.*

SUMMARIA.

1. Indulgentiarum formæ variæ, & quæ cōis eius, quæ datur pro articulo mortis. n. 7.
2. Sepulcrū Dñi nemo, sine licentia Papæ, visat.

- 3 *Articulus mortis præsumptus, nõ verus hic dicitur, nisi aliud exprimat. n. 5.*
- 4 *Vnctio extrema finem vitæ præsumptum tantum requirit.*
- 6 *Confiteri nõ tenetur confessa ob indulgētiã.*
- 8 *Absolutiõ plenaria, quæ verbanecessaria, & quando eam laicus faciat. n. 9. & includit oblita. n. 11. & cui a mēti fieri pōt. n. 12.*
- 10 *Confessarius idoneus, an quandoque laicus.*
- 13 *Indulgentia aut datur, aut mandatur dari: & de cautelis in articulo mortis seruandis.*

XXX. loco noto verba illa: tam in perpetuũ, quam ad certum tempus in vita, seu mortis articulo: ad hoc quod † indulgentiarum plenarum concessio variæ formæ est. Alia enim conceditur visitantibus certum locũ quocunque tēpore qualis est cõcessa visitati Domini † sepulchrum. Quo tamẽ nõ licet ire sine licētia Papæ, ne leues homines blandicijs, terroribus, aut cruciatibus sarracenorũ à fide diuertant, vt testatur Diuus Anto. i. parte. tit. 10. c. 3. §. 4. Alia cõceditur visitanti certo die anni certum locum: qualis dicitur, esse cõcessa visitanti

templum: vbi Diuæ Mariæ Magdalenaë corpus sepultū in Balnea. Alia ōnibus faciē tibus certū opus: qualis est, quæ conceditur assumentibus crucē contra infideles. c. Ad liberādam. de iudæis. in parte decisa. Qualis hæc itē iobelea, que cōceditur oibus eū- tibus Romā, & visitātibus certas ecclesias anno iobeleo, de qua in Extrauag. 1. 2. & 4. de poenit. & remissio. Alia ita cōceditur, vt extra mortis articulum quæri possit. Alia vero in articulo tantū mortis. Et super hac postrema, de qua olim multa dubitatio fuit, secundū Diuū Anton. 1. pte tit. 10. c. 3. §. 4. quē Felin. Syluest. & alij sequuti sunt, & cui in aliquibus consentit Cardinal. S. X. vir illius temporis in arti. 3. col. 7. huius. §. dico primo † quod per articulū mortis in hac materia intelligēus est articulus præ sumptus, & nō verus, si nihil aliud expri- mitur in gratia: † Sicut, & extremus finis vitæ, in quo solo extrema vnctio danda est nō est verus finis: sed præsumptus, iuxta no tata in c. Præsbiter, & c. Illud. 95. dist. & in 4. dist. 23. Vnde probabiliter moriturus vti potest indulgētia pro articulo mortis sibi cōcessa, & lucrabitur eā, quanuis nō mori-

tur. Sed postea uti nō poterit amplius ea,
 etiam si cōualescat, & postea in articulo
 mortis vero uti ea velit. Nō ociose dixi: si
 nihil aliud† exprimitur in gratia. Quoniā
 si quid exprimeretur id seruandum esset,
 arg. l. Continuus. §. Cum ita .ff. de verborū
 oblig. Si enim exprimeretur quōd toties ea
 uti posset, quoties in articulū mortis inci-
 deret, uti posset ea, quoties in præsumpto mo-
 riendi articulo constitueretur, & ille vsus
 sibi esset utilis. Si autē exprimeretur quōd
 daretur pro articulo mortis vero, nihil pro-
 desset vsus eius in articulo præsumpto, ne-
 que consumeret gratiam: quæ tamē postea
 utilis esset in articulo mortis vero. Neque,
 mea sententia, refert an confessarius dicat
 id, quod Diuus Anton. & Felin. aiunt, dice-
 re debere. s. quod concedit eā indulgentiā
 ea conditione, si ex illa ægritudine obierit:
 alioqui reseruat illam pro vero mortis ar-
 ticulo. Quia nullo iure ad id dicēdū astringi-
 tur confessarius, & eius reseruatō, vel re-
 seruationis ommissio non pōt mutare gratiā
 Papæ, arg. Clemēt. Ne Roman. de elect.
 Secundo dico, quod quāuis† indultū dicat
 de plenaria remissione omniū pctōrū, de

quibus est ore cōfessus, & cōtritus: tamē nō
 tenetur cōfiteri de alijs antea cōfessis, nec
 venialibus, vt late p multa cōcludit. D. An
 ton. vbisupra. § 5. & oēs probant, sicut & su
 pranotab. 18. diximus. Tertio, qđ illa † de-
 bet esse forma verborum in remissione ple
 naria concedenda, quam concedens indul
 gentiam decreuit: quia mandati forma ob
 seruanda est. l. Diligenter. ff. mand. c. Pifa-
 nis. de restit. spoliat. Concessionum autem
 huiusmodi formā, vt plurimū, esse, quod ta
 lis habeat facultatem eligendi idoneū con
 fessorem in articulo mortis: qui vigore ta
 lis indulgentiæ valeat eum absoluerē ab
 omnibus peccatis, de quibus est corde con
 tritus, & ore cōfessus: exceptis illis, quæ per
 petrasset sub fiducia talis gratiæ. Quarto †
 quod, scđ; prædictos absoluēs debet vti his
 verbis: *Authoritate Sedis apostolicæ mihi
 pro nunc cōmissa concedo tibi plenariam
 remissionē peccatorum tuorum, de quibus
 es contritus, & ore confessus, exceptis his,
 quæ ex cōfidentia huius indulti cōmisisti.*
 Subduntque Anton. & Felin. superfluū esse
 dicere: *Restituo te illi inocētia, in qua eras
 quando baptizatus fuisti: licet id dictū nō*

7

6

viciet actum. Quibus adde, quod non viciaret etiam ommissio illius particulæ: Exceptis his, &c. licet contenta in illa exceptione sub illa absolutione non includerentur. Adde item, multa etiam alia non necessaria cōtineri in prædicta absolutionis forma. Tum, quia concessionis prædictæ forma non habet, vt absolvens in absolutione aut executione indulgentiæ ponat hæc verba: sed quod fiat id quod illa significant: & nulla verba præscripta, vel statuta sunt ad concedendam indulgentiam plenariam: & ideo sufficiunt quæcunq; id exprimentia. Qualia sunt: Concedo tibi indulgentiam, in hac bulla contentã, vel vt in hac bulla continetur. vel aliud æquipolles. Tum, quod, quia ad absolutionem a sententia excoicationis nulla verba præscribuntur, sufficiunt ad eam faciendam quæcunque significãtia, quod absoluens vult absolvere illum, & absoluit, vt ait Ricard. in 4. dist. 13. art. 10. q. 5. quem cōiter receptũ sequuti sumus in. c. 1. n. 9. de poenit. dist. 6. Tum, quia Scotus in. 4. dist. 13. q. 4. dixit, q; etiam ad absolutionem a peccatis sacramentalem sufficiunt qualiacunq; verba expri-

mentia sententiam absoluentis. Et si dicas cum nimis late loquutū, vt annotauit Thomas à Vio. 3. parte. q. 84. ar. 3. oportet tamen dicere secūdum oēs cum Thoma, nō esse de substantia illius alia, quā illa: Ego te absoluo. vt latius dixi in. d. c. i. a. n. 8. vsque ad n. 29. Tū quod etiam ipsemet Diuus Anto. in col. præcedēti hoc ipsum dicit, & videtur sibi contrarius. Quod demiror: neque Feli. neque aliquē aliū animaduertisse. Quīto dico, quod nō est necesse concedentem hanc remissionem esse sacerdotē nisi hoc expresse in cōmissione caueatur: quia si nō oportet, vt concedens sit sacerdos secūdū Tho. cōiter receptū in. 4. distin. 20. & Ioh. Andr. & Pan. etiā cōmuniter receptos in. c. Accedentibus de excess. prælat: Ergo neq; exequēs: Imo [†] si in cōcessiōe nō dicatur qđ sit sacerdos: sed solum, quod sit idoneus cōfessarius, vt in supradicta forma, et nequireret haberi in articulo mortis sacerdos, sufficeret alius clericus: & si nec alius clericus haberi posset sufficeret laicus. Quia eo casu laicus satis idoneus confessarius videtur. Quoniā absolutio hæc nō est sacramentalis, quæ nō pōt fieri nisi per sacerdotem. Et tali

T

casu laicus laudabiliter audit peccata nō habētis copiā sacerdotis cui cōfiteatur, iuxta. c. i. & ea, quæ sup eo scripsimus de poeni. distin. 6. Itaq; si huiusmodi bullā habēs in tali articulo constitutus confiteatur laico necessario confitenda, vel mortalia cōmissa post vltimam confessionem, satisfacit ad consequendam indulgentiam talem, & vt eam ipse laicus concedere possit. Hæc est determinatio quotidiana diui Antonin. vbi supra, quam omnes sequuntur. Quæ etiam nobis quia fauorabilis est placet, licet facile contrarium defendi posset ab eo, qui contenderet, Roma. Pontif. per verbum illud, idoneum confessarium, intellexisse sacerdotem: eo quod † laicus etiam in articulo mortis, et deficiente clerico non est confessarius idoneus, cum vt etiam ipsemet Anto. fatetur, & late tradidimus in. c. i. de poen. d. 6. cōfessū ei semel, si à periculo liberetur oporteat iterū confiteri sacerdoti: Sed etiam contendit potest eū esse cōfessariū idoneū quoad hoc, licet non sit idoneus quoad alia per prædicta. Sexto, qđ talis indulgētia extēditur ad peccata tradita obliuioni †, nec vnquā detecta

in cōfessione, si de ipsis debite dolet, per an
 notata in.c. Omnis. de poenit. & p nos in.c.
 fin.n.64. & seq. de poenit.d.6. & supra eodē
 not.18.n.14. & sequēt. Septimo, qd † effectus 12
 lethargicus, phreneticus, vel amēs ante ele
 ctionē confessarij absolui poterit plenarie
 per huiusmodi indulgentiam in articulo
 mortis, si cum adhuc sana mente esset de
 claravit se velle absolui, quando huiusmo
 di casus ei contingeret: Imo idem aiūt An
 tonin. Felin. & Syl. esse dicendum de eo,
 qui nō declaravit, sed ea mente fuit, dicētes
 qd electio habitualis sufficit. Quæ deter
 minatio quotidiana, & vera est intelligen
 do, per habitualem, virtualem, iuxta ea,
 quæ nos de intentione actuali, & virtuali
 tradimus in notabili.10.repet.c. Ita quorū
 dam. de iudæ.n.8. & de attentione actuali,
 & virtuali in repetitio.c. Quando. de con
 secratio. distin.1.notab. 2.n.1. & in notab.13.
 n.17. & de relatione actus in finē actuali, &
 virtuali in repet. c. Inter verba.ii.q.3.n.309.
 Ex quibus infertur primo, † quod ægrotus
 sic vsū loquellæ amittēs, vtnullo modo va 13
 leat confessario intimare sua peccata, non
 videtur indulgentiam consequi, quod te

net Cardi. hic: quia illa non datur nisi contritis, & confessis: & is non est confessus secundum eundem. Quæ conclusio non est vera, secundum Communem late tractatam in notab. 17. supra eodem. scilicet quod sola contritio cum proposito confitendi tunc debito sufficit: Imo neque secundum opinionem glo. Extrau. i. de poenit. quam secuti fuimus in d. notab. 17. & quam Cardi. etiam hic tenere videtur. scilicet quod necessaria est actualis confessio: Quia id intelligendum diximus in potestate confiteri: qualis non est is, de quo Cardin. agit. **14** II. infertur **†** magnam differentiam esse inter indulgentiam, quæ immediate a Papa hoc vel illud faciendi conceditur, & inter eam, quam mandat concedi per confessorium. Illa enim sine alia alicuius absolutione acquiritur: hæc autem non nisi mediante illa, ut per superiora patet. Sicuti etiam **15** magna differentia **†** est inter concessionem conditionalem beneficii a Papa factam: quales sunt accessus, regressus, & coadiutoria cum futura successione, quæ simulac conditio adimpletur, confert ius, nulla alia executoris expectata collatione: & inter mandatū de prouidendo, per quod non quaeritur beneficium, nisi executoris consequuta prouid

sione, iuxta ea, quæ in prælectio. c. Si quando. pag. 4. & 5. de rescript. scripsimus.

II. quod multi habentes ^Tarcas bullis Apostolicis plenas, quarum singulis eis plenaria indulgentia conceditur, sine ullius acquisitione decedunt. Quoniam, ut prædictum est, bullæ, vel diplomata, quibus singularibus personis indulgentia plena, vel plenissima pro articulo mortis cõceditur, ut plurimum concedunt iuxta formam in 3. dicto supra relatam: per quam palam est, non quæri eas, nisi absolutione consecuta: & plurimi, præsertim plebei immemores, vel non animaduertentes id esse necessarium, non petunt eam: neque confessarij earum ignari: & non curantes interrogare eos, an habeant tales bullas, vel gratias, eis quicquã concedunt: & ita nihil de illis refrigerij in locũ illũ horrendũ igniuomũq; deferunt. III. ^Tparochi, confessarij; muneris esse, interrogare ægrotum, num talia diplomata, vel gratias habeat, ut eum, cum opus fuerit, absoluat. IIII. hanc plenissimam in articulo mortis absolutionem eo esse vtiliorem, quo tardius, & tẽpore morti propiore fit. Quoniam solum delet poenã

16

17

T iij

peccatorum vsque ad illam admissorum, & non sequentiũ: & fieri potest, quòd vel lethaliter, vel venialiter peccet ægrotus post absolutionem, antequã moriatur: quorum poena, quæ per cõtritionem, vel eam, & absolutionem sacramentalẽ deleta non fuerit, iuxta dicta in .i. 9. notab. supra eo. luenda erit in purgatorio. V. utile consilium[†] etiã esse, vt qui ægrotus multas huiusmodi gratias distinctas habet, quales innumeri sunt in regnis Cestellæ, vna earum vtatur statim cum ad articulum mortis præsumptum venerit: & altera, cum iã efflare animam parat, ne dum vltimæ vitæ spiritus expectatur, subito antequã putabatur, moriens omnia lucrifacere volens omnia perdat. Qui non habent autem, nisi vnã tantum, consulerẽ, vt tempore extremæ vnctionis ea vtãtur.

XXXI. Notabile oēs fere de iobe leo, & indulgẽtia quæstiones absoluit, uel per remissionẽ ad notabilia præcedentia, uel per absolutiones formatas.

S V M M A R I A.

- 1 Indulgentias dat Papa, & concilium, & legatus, & episcopus, & c. n. 3. etiam non consecratus. n. 4. nō inferior, nō vicarius. n. 6. nō parochus. n. 9. nec excoīcatus, vel hereticus n. 10. Sed alioquin malus sic. n. 11.
- 2 Concilium concedit indulgentiam, etiā plenā.
- 5 Electus confirmatus, & prouisus equantur.
- 7 Consuetudo dat facultatem indulgendi.
- 8 Iurisdictionis oīa iure canonico delegantur.
- 12 Episcopus nō indulget pro opere extra ep̄atū faciēdo, nec nō subdito, nisi in tribus casibus: n. 13. licet cōicet merita sui episcopatus. n. 14.
- 15 Peregrinantes facultatem quærendæ indulgentiæ petant. (let.
- 16 Indulgētia cōcessa ultra modū quatenus va
- 17 Cardinales, & pœnitentiarius: vt dent centum dies.
- 18 Merita sua alteri etiā laicus cōmunicat intētionē triplici. n. 19. et quæ illorū cōmunicatio indulgentia. n. 20. & quæ non. n. 21. & quæ non suspenditur suspensa indulgentia. n. 22.

T i i i j

- 23 Meritorū cōicatio quo magis utilis, & quo minus q̄ indulgētia, & in quo melior. n. 24.
- 25 Indulgentia non reuocatur per mortem indulgentis: sed per destructionem loci sic. n. 27. nec expressa nocet ignorantī. n. 28.
- 26 Licentia celebrandi, & alie similes non spirant per mortem concedentium.
- 29 Indulgentia non prodest lethaliter infecto, etiam quoad quærendam gratiam. n. 33.
- 30 Confessio quando requiritur noua ratione.
- 31 Indulgentiæ quinque requisita.
- 32 Indulgētia prodest perfectis, religiosis, mortuis, cōcedenti: et cōcedi potest ita, vt ab vno viuo alteri viuo quæatur: Sed nō solet. n. 33.
- 34 Indulgentia vt quæatur pro opere indeterminato: & vt pro determinato. n. 35.
- 36 Indulgētia perēnis, & tēporalis vt differūt: & hæc quando eodē die bis quæatur. n. 37.
- 38 Indulgentia pœnitentiæ iniunctæ non tollit non iniunctam.
- 39 Annus pœnitentiæ continuus, dies utilis, vt intelligātur: & quando indulgentia. 40. die-

- rum equa indulgentia anni. n. 40. & quot
dierum is annus. n. 41. quanto maior annus
simplex, quam iniunctæ poenitentia. n. 42.
43 Poenitentia iniuncta non necessario imple
nda, acquisita pari indulgentia: sed de consilio
sic. n. 44.
45 Prædicans indulg. indiscretas ut peccat.
46 Quæstores indulgentiarum quales, &
quid faciant, & quibus legibus cõtraeãt.
47 Simonia ut excusatur in indulgentijs pro
re temporali.
48 Purgatorium ut spoliatur per indulgentiã.*

XXXI. & postremo ex prædictis om
nibus, & alijs paucis additis colligo, ple
nam omnium penè de iobeleo, & indul
gentijs quæstionum absolutionem. Primo
vnde vox illa, iobeleus, deducitur, quid
significet, utque scribi debeat, ex proba
tis autoribus, notab. 1. II. quid remit
tebat, condonabãtue annus iobeleus He
bræis, notab. 2. III. anni iobelei Hebræ
orum remissio, quid figurabat, & quòd
non præmonstrabat nostrum hũc annum

iobeicum: licet ei similis fuerit, & quotus sit, fueritq; notab. 3. & 4. III. Quod iobeica indulgentia plenissima sit: & quo iure id probetur, notab. 6. & quis eius inuentor, notabil. 7. & à quo die incipitur annus iobeicus not. 24. & quæ indulgentiæ suspendantur per illum notab. 25. & quæ aliæ gratiæ not. 28. & indulgentia instar iobeicæ quanta sit not. 26. V. vnde hoc verb. indulgentia, deducatur, & quid significet, & an sit vox Latina notab. 20. & aliquid not. 8.

VI. definitio eius, prout in hac materia accipitur, exactior, quàm hactenus in notab. 20. cum sua declaratione, & multorum non parui ponderis illatione.

VII. diuisio indulgentiæ, quotuplex sit illa, & quid plena, & non plena: & quòd plena diuidatur in plenam, pleniorē, & plenissimam, cum earum exactis definitionibus, & multis ad eam rem pertinentibus in notab. 19.

VIII. quòd indulgentiæ vtilēs sint, & etiam perfectis quærendæ, notab. 5. Quæ origo earum, & quàm antiquæ not. 7.

IX. quòd merita Christi quorum virtuti satisfactiue maximè nituntur indulgentiæ, mira sunt, & infi-

nita, not. 12. X. quid sit, & qualis thesaurus ille indulgentiarum inexhaustus, & quod ex meritis CHRISTI, & sanctorum eius sit collectus notab. 13. XI. quod thesaurus hic dispendi possit, & quod aliter per sacramentorum collationem, aliter per indulgentias dispendatur, & huc pertinentia not. 14. XII. quid, quæue poena per indulgentias condonetur, quid sit culpa, quid poena, quid macula, quid reatus peccati: quæ absolutio à culpa, & poena, & huc pertinentia not. 10. XIII. an condonato per poenitentiam peccato condonetur tota poena ei debita: quidque purgatorium, quod indulgentiæ præsupponunt esse, concludit notab. 16. XIII. quid valeant indulgentiæ, & an quantum sonant, & an plus vni, quam alteri, cum plurimis ad hæc pertinentibus, not. 11. XV. an causa iusta concedendi indulgentiam requiratur, & an debeat esse sufficiens ad tantam indulgentiam, an ad aliquantam, & id genus alia. n. 9.

XVI. quis possit indulgentiam concedere tangitur in notab. 14. quatenus habet in prædicta Extrauag. Vnigenitus. probari,

Roma. pontif. Petri successorem esse, dispensatorem thesauri indulgentiarum. Cui tamen addendum est primo, aliquos ob hoc dixisse, vt refert Paluda. in. 4. dist. 20. q. 4. col. 6. neminem aliū à Papa autoritate ordinaria posse concedere indulgētias: sed solum delegata per fundamenta, per eum ibi recitata: quibus ipsemet respondet.

2 Addo secundo contrarium tamen cum eo videri tenendum, & dicendum, Roma. pontif. esse quidem primum, & summū huius thesauri dispensatorem: solumq; posse in plenam indulgentiam de illo depromere, & illam concedere, secundum Commu- nem in. d. c. Quod autem. de poenit. & remiss. non excluso tamen concilio œcumenico legitime [†] coacto. Quia etiā illud hoc facere potest, secundū Panorm. in. sermo. super concil. Basiliē. quē refert, & sequitur Feli. in sermo. de indulg. col. fin. Quo iure vsus fuit prædictū concilium Basiliē. cū in sess. 24. indulgētiā plenā, imò & plenissimā præductione Græcorū cōcessit: & ita intelligēdū esse id, quod in. d. Extr. de solo Rom. pontif. traditur. Addo tertio, etiā alios inferiores Papa esse ordinarios: licet secunda

rios illius thesauri sanctissimi dispensatores ad concedendas indulgentias minime plenas. Quorum primus † est legatus intra fines suæ legationis. Secundus patriarcha intra suum patriarchatū. Tertius primas intra suum primatum. Quartus archiepiscopus intra suum archiepiscopatū. Quintus episcopus intra suum episcopatum. Hi enim omnes, & singuli cōferre possunt indulgentias, modò non excedant summam dierum. 40. vel unum annū in dedicatione Basilicæ etiā si à pluribus dediceretur, iuxta. c. Cū ex eo. de poenit. & c. Nostro. eod. tit. & notat Cardinal in Clemēt. 2. de poenit. & remiss. Possunt autem hi conferre, etiam si non sint in episcopos cōsecrati, imò etiā si non sint presbyteri, modò iam sint legati facti, vel in episcopos, aut superiores dignitates electi, & confirmati, iuxta text. & ibi annotata in. c. Transmissam. de electio. vt Thom. communiter receptus probat in 4. dist. 20. & Cardinal. S. X. hic arti. 5. & Panor. etiam communiter receptus in fin. c. Accedentibus. de excess. prælat. & August. ab Anthon. de potestat. eccles. q. 29. Quod ipsum est dicendum de prouiso per literas

5 Apostolicas cū præsentatione, vel absque
 illa. Quoniam [†]is æquatur electo, & confir-
 mato, secundū glo: omniū iuris optimā, in
 c. i. verb. Prouisionē. de electio. lib. 6. licet
 etiam glo. verb. Formā. c. Vt circa. eod. tit.
 6 & lib. & in Clementi. final. eod. tit. idē pro-
 bent. Addo tertio, quod [†]inferior episcopo
 eas conferre non potest. d. c. Accedētibus.
 neque vicarius episcopi generalis, neque
 capitulum, Sede vacante, secundum Calde-
 rin. in. d. c. Nostro. de poenit. col. penult. &
 final. latē id probantem: etiā si consuetudo
 haberet contrariū. Quod late Cardinal. S.
 X. hic defendit in. d. arti. 6. tametsi finis. d.
 7 c. Accedentibus. de priuilegijs mihi cōtra-
 riū suadeat, [†]putemq; id cum Panor. ibi-
 dem esse verius, cum hoc non ad ordinis:
 sed iurisdictionis potestatem pertineat, per
 multa, quæ in hoc adduci possent: quæ cau-
 sa breuitatis omitto. Sicut & tenendum est,
 inferiores clericos ex commissione Papæ,
 vel episcoporum indulgentiam concedere
 8 posse. Quia omnia, quæ spectant ad iurisdic-
 tionem sunt delegabilia iure pontificio,
 iuxta glo. receptam in. c. Peruenit. 95. dist.
 & notata in. c. Quod sedem. de offic. ordi-

nar. Neq; † parochus id potest, etiam cum poenitentem à peccatis absoluit, secundum Calder. ibi. col. 17. & Thomam cõmuniter vbi supra receptũ. Quãuis Innocent. in. c. Quod autẽ. & Angelus vbi supra cõtradicat. Quoniã iura in id citata non probãt, confessarium condonare posse poenitentem per viã indulgentiã quicq; sed quòd arbitrari possit poenitentiã minorẽ, quàm à iure impositã ad hoc, vt non teneatur in hac vita ad maiorem: Et etiam, quòd de poena Purgatorij remittere potest aliquid vicarium, & inducendo ad maiorem pudorẽ, & contritionem. Ex quo infertur, abusus esse vsus eorum confessoriorum, qui nullo ad id muniti priuilegio suo, vel poenitentis cõcedũt ei indulgentiam, iuxta aliquas absoluendi formas malè compositas. Adde quinto, etiam episcopos, & superiores id nõ posse facere, † si sũt excõmunicati, schismatici, vel hæretici. Quia carent, vel suspensi sunt omni iurisdictione. c. Audiuius. 24. q. 1. c. Cum dilecti. de dol. & cõtuma. Quãuis † non obstãte peccato solo lethali id possint, perinde ac alij sanctissimi, secundum Thomam, & alios, vbi supra. Quia dare in

9

10

11

dulgentias spectat ad iurisdictionem, quæ per peccatum lethale nõ tollitur, neque suspenditur, secundũ omnes. Addo septimo, Calder. in. d. c. Nostro. disputantem per. 4. columnas, & concludentẽ †, quòd episcopus vnius diocesis. non potest concedere indulgentiam pro opere pio in alia diocesi: faciendo etiam de consensu episcopi proprii, vt grauitè dixit Specul. tit. de poenit. §. i. n. 3. quanuis contrarium sine vllò scrupulo præsupponat Paluda. vbi supra. Arbitror autem ipse, quòd episcopus existens extra suum episcopatum posset concedere hominibus eiusdem indulgentiam intra suum episcopatum quærendam, argu. eorum, quæ notantur in. c. Nouit. de offic. leg.

B Addo octauo, quòd etiam episcopi, & superiores non possunt concedere indulgentias nõ subditis, exceptis primo exẽptis sui episcopatus, secundũ Palud. in. 4. d. 20. q. 4. col. pen. pro quo facit cõsil. 14. Frederi. quicquid imponat ei Feli. in. c. Pastoralis. §. 1. col. 3. de offi. ord. Exceptis scdo his, quibus à superioribus suis facta est facultas eas quæredi. c. Quod autem. de poenit. & re. Superior aut quo ad id videtur et esse parochus, secundũ

Innoc. & glo. cōmunius receptā ibidē. excep-
 ptis tertio saltem mediatē subiectis: quales
 sunt subditi suffraganeorum, respectu ar-
 chiepiscopi. c. Pastoralis. de offi. ordin. His
 enim archiepiscopus concedit. d. c. Nostro.
 de poenit. Quāuis enim [†] episcopus possit
 facere participes bonorum, quæ fiūt in suo
 episcopatu eos, qui sibi non subijciuntur,
 etiam inuitis eorū episcopis: sicut & præ-
 lati aliarum congregationū: quia id aliud
 est ab indulgētia, vt prædictum est in ad-
 dit. 10. Non pōt tamen eis concedere indul-
 gētias, secundū Specul. de poenit. & remis.
 §. i. n. 6. Ex quibus infertur primo, vtile esse
 consilium [†] Panor. in. c. Quod autē. de poe-
 nit. & remiss. s. vt is, qui vult peregrinari, &
 visere loca pia, muniat se facultate sui epis-
 copi ad quærendas indulgentias episcopo-
 rum alienorum. Secundo infertur, falsum
 videri id, quod quidam vir certē doctus, &
 acri iudicio in suo tractatu de indulgent.
 vulgari sermone scripto, sine vllō scrupulo
 affirmat. s. indulgentias concessas ab epis-
 copo omnibus etiam exteris ad suam dioe-
 cesim venientibus prodesse, etiamsi nulla
 in id facultate suorum episcoporū sint mu-

i 4

i 5

V

- 16 niti. Addo. 9. indulgentiam † concessam ab inferiore ultra modum in. d. c. Cum ex eo. præfixū, non valere, per. c. final. de poenit. & remiss. lib. 6. nisi quoad id, quod concedere potuit, secundum glo. Arch. Io. And. & Cōmunem contra Io. Mon. ibidem. Nō
- 17 memini † tamen (quod sciam) ius aliquod per quod fiat summo poenitentiario, & alijs cardinalibus facultas concedendi centum indulgentiarū dies, vti videmus eos concedere in bullis, seu diplomatibus, quæ Roma deferuntur multis sigillis munita: & de summo poenitentiario id exprimit Palud. vbi supra. Nisi eā facultatē habeāt viua forsitā vocis oraculo eis factam, vel consuetudine, Papa sciente, ac tolerāte vsucaptā, iuxta opinionem Panor. in. c. Accedētibus. de excess. prælat. quā contra Cardinal. hic supra fuimus sequuti. Sicut etiam aliquot verbi Dei concionatores habēt privilegiū concedendi indulgentias auditoribus suis: quas tamen non quærent, si ipsi oblitifuerint eas eis cōcedere. Addo. 10. † posse tamē quemlibet etiam laicum sua merita cōmunicare alijs, etiam quoad vim satisfactoriā: Prælatos item inferiores cuiusque con-
- 18

gregationis posse cōmunicare merita suarum congregationum, pro benefactoribus suis facta. Quia id non est cōcedere indulgentiā, vt ex diffinitione eius posita in not. 20. colligitur, & ex Thoma cōmuniter recepto, qui in. 4. dist. 20. relatus hic p Card. & alios alibi in hæc ferè verba scripsit: Indulgentiæ effectum habent secundum quod opera satisfactoria vnius alteri computantur, non solum ex vi charitatis: sed ex intentione operantis aliquo modo directā ad ipsum. Intentio verò alicuius potest ad alterū dirigi [†] tripliciter: aut in generali, aut in speciali, aut in singulari. In singulari quidem, vt cum quis pro alio determinato satisfacit, & sic quilibet potest alteri opera sua communicare. In speciali autem, cum quis orat pro congregatione sua, & familiaribus, & benefactoribus: & ad hoc ordinat etiam opera sua satisfactoria. Et sic ille, qui cōgregationi præest, potest opera sua alteri communicare, applicando intentionem illorū, quæ sunt de cōgregatione sua ad hunc, vel illum determinatè. In generali verò, sicut cum quis opera sua ordinat ecclesiæ vniuersæ: & sic qui præest ecclesiæ

191

V ij

vniuersæ, potest illa opera communicare, applicando intentionem suam ad hūc, vel illum. Et quia homo est pars congregationis, & congregatio pars ecclesiæ: ideo ille, qui præest ecclesiæ, potest cōmunicare ea, quæ sunt congregationis, & huius hominis: & ille, qui præest congregationi ea, quæ sunt huiusmodi hominis: sed non e contrario.

20 Aduertendum autē est, † quòd nec prima communicatio, nec secunda dicitur in indulgentia: sed solum tertia. Hactenus Thomas. Ex quibus infertur primo, eum, cui alicuius sodalitiij, vel confratriæ bona communicantur non absolui ab obligatione agendi poenitentia à cōfessario sibi pro peccatis iniunctā, etiamsi per illam communicationem assequutus fortè sit quoad Deū remissionem omnem poenæ in purgatorio per eum subeundæ. Quoniam neque absolueretur, si alius pro eo tantūdem poenitentia, quantum est sibi iniunctum, ageret. Secundo infertur, suspensis indulgētijs nō esse suspensam facultatem, quam quis habet ad cōmunicandum sua propria, vel suæ congregationis bona alicui, vel aliquibus.

21 Quoniam † aliud est indulgentia, aliud est

hæc cōmunicatio, vt ait Tho. receptus. III. infertur p bullas, quas appellant Cruciatæ, & alias similes, suspendentes omnes alias indulgentias (quod frequentissimum est in Castella) nō[†] videri suspensam facultatem, quam monasteria, & ordines habent recipiendi aliquos in fratres suos spirituales, & communicandi eis sua bona spiritualia, & dandi literas (quas appellant) cōfratriæ. Quod est quotidianum, & certè verum, licet sciã, quæstoribus Cruciatæ Castellæ aliquando id ingratum fuisse. Et eadem ratione hoc anno iobeleo fieri posse has cōmunicaciones cum literis confratriarum, & sine illis: non obstante Extrauag. Quemadmodum supra transcripta, not. 24. Quarto infertur, quòd licet indulgentia[†] vno respectu sit vtilior, quàm receptio ad bona, & merita alicuius cōmunis: altero tamen est inutilior. Vtilior quidem, eo quòd per indulgentiam certius, & efficacius soluitur poena peccatis debita, Quia nititur thesauro infinito, & qui deficere non potest per dicta in notab. 13. Per receptionem autem ad merita alicuius communis, siue communitatis non soluitur poena, per eum debita,

nisi tantum meriti satisfactorij superfit illi communi, quantum ad id sufficiat. Quæ res incerta est, cū merita illa sint finiti valoris. Inutilior autem est indulgentia, quā hæc cōmunicatio: eo quòd indulgentia solum prodest ad satisfaciendum pro poena, vel poenitentia in hoc, vel alio seculo subeunda: receptio verò prodest non solum ad satisfactionem poenæ in alio seculo subeundæ: sed etiam ad augmentum gratiæ gratū facientis habitæ, & ad præparandum se ad recuperandam eam iam perditam, ad firmitus bene operandum, ad fortius dæmoni, mūdo, & carni resistendū, & id genus alia,

24 arg. eorum, quæ de cōmunionē & bonorū latius scribimus in parergis. c. pen. de senten. excōi. Quæ cum hac repet. simul & cōponūtur, & mox excudūtur. Indulgētia item nō prodest, nisi ad poenæ remissionem: Cōmunicatio verò bonorum operum sic, etiā ad gratiæ acquisitionē, secūdū Tho. vbi supra.

25 XVII. absolutio est eius, quod in hac repetitione nondūm occurrit, de reuocatione indulgentiarū .s. quòd per mortem cedentis non reuocātur, secūdū Innoc. singulariter in. c. Quod translationē. de offic.

legat. cōmuniter receptū. Pro quo est regu-
 la. Decet. de reg. iur. lib. 6. c. Si super gratia.
 de offic. leg. lib. 6. et glo. singul. cap. final. de
 offic. legat. communiter recepta, quæ ha-
 bet, indulgentiam concessam à legato ad re-
 fectionē alicuius pōtis, durare etiā eo mor-
 tuo, reuocato, vel recedēte: Sicut nec literæ
 salui conductus pereunt mortuo conceden-
 te, secundum Domi. in. c. final. n. 7. de res-
 cript, lib. 6. Nec licentia celebrandi † in lo-
 co non consecrato à vicario Papæ, secun-
 dum Rotam in antiq. decis. 880. Per quod
 idem nos respondimus de licētia celebra-
 di extra locum sacrū ab episcopo concessa.
 Nec licentia recipiendi ordines, vt sæpissi-
 me respondimus, secundum Cardinal. in.
 d. Clementi. final. q. 5. Neque vlla gratia
 Papæ iam signata per mortē eius ante lite-
 rarū expeditionē, secūdū Rotā in antiq. 882.
 & tradita à Felin. & Deci. & Ripa in rubr.
 de constit. Neque denique vlla licentia, se-
 cūdum Cardinal. vbi supra. † Destructo ta-
 men loco, cui conceduntur indulgētiæ, cen-
 sentur reuocata, secundum Paluda. in. 4.
 dist. 20. q. 4. col. 5. Reuocatio verò, † vel sus-
 pensio expressa indulgētiæ perimit, vel sus-

26

27

28

V iij

pendit eam, arg. d. Extrauag. Quemadmo-
 dum. & Clement. Dudum. §. Nos etenim,
 de sepult. Attamen non nocet, donec scia-
 tur, secundum Domi. in. c. i. de cōcess. præb.
 lib. 6. n. 8. arg. l. Si procuratorem. ff. de pro-
 cur. l. Si mandasse. ff. manda. & l. Sed si pu-
 pillus. §. de quo palā. ff. De instit. actio. &
 idem videtur eadem ratione de suspensio-
 ne: quod in Castella quotidianum est. Sic
 licentia concessa religioso ad consentien-
 dum electioni non spirat morte conceden-
 tis, secundum Cardinal. singulariter in Cle-
 ment. final. q. 5. de electio. nec licentia non
 se promouēdi ad presbyterium, iuxta. c. Li-
 cet canon. de electio. lib. 6. secundum glo.
 singul. c. Cum ex eo. eod. tit. & lib.

29 XVIII. est, quòd ad indulgentiam mul-
 ta requiruntur. Primum iusta causa, notab.
 15. Secundum contritio. Nec placet † illud
 Syl. in. q. 7. qd̄ licet ipse nō dicat, ātea fuit
 Paluda. vbi supra col. penul. s. infectum le-
 thali peccato posse quærere pro tēpore, quo
 futurus est in gratia: qd̄ est contra Tho. ibi.
 & contra dicta in. dicto notab. 17. Acquisi-
 tio enim indulgentiæ neque est sacramen-
 tum, neque sacramentale, vt palam est: &

ita recedente fictione non operatur, vt illa, iuxta. c. Tunc valere. de conse. d. 4. & quæ ibi diximus. Tertium confessio, † quādo conceditur contritis, & confessis. not. 18. Quauis Syluester dicat, contrarium fuisse declaratum in concil. Constantiens. secundum quendam fratrem sui ordinis in quodam libello manu descripto ab eo relatum. Ipse tamen id non inuenio in concilio: neque Cardinal. Caieta. neque Cardinal. à Turre cremata id meminerunt: licet vterque sit ordinis prædicatorij: & vterque contrariū teneat, vt in. d. notab. 18. dicebam. Quod nō memini confirmare ibi ex eo, quòd tã Syluest. quàm ferè omnes tenent, quòd indulgentia cōcessa cōtritis, & ore confessis exigat confessionem actam: at inter cōfessum, & ore cōfessum, nihil mihi distare videtur. Quandoquidē ore facienda est confessio, nō pede. Quartū subitio operis, vel datio rei, ob quam indulgētia cōceditur p acta. Quia non sufficit propositū, not. 21. † Quintum propositum satisfaciendi pro peccato in hoc seculo, not. 19. XI X. quæ indulgentia, & quantum, & quando, & cui mortuorum profit, notab. 22. X X. quòd varia

30

31

indulgētiarum plenariarum forma variū
 effectum producit, not.30. Xⁱ XI. quibus
 32 indulgētiæ profint. Nam^t.5. notab. habet,
 pdesse etiā perfectis, ac per consequentiā
 et religiosis, qui de prælatorū suorū licētia
 dāt, faciūt, subeūtue id, qđ pro ea quæreda,
 secūdū tenorē bullæ est necessarium. Quia
 scđm Tho. in.4. dist.20.q.4.art.2. non sunt
 minus adiuuabiles meritis scđm, quàm a
 lij: nō tñ per eas remittūtur illis imposita ī
 foro capituli. Quia illud, vt ille ait, quasi iu
 dicialē est, & nō poenitētiāle. Propter indul
 gētiā tamē quæredas obseruātia regularis
 nō debet dissolui. Quia licet illæ plus vale
 āt quoad remissionē pœnæ, quàm obseruā
 tia: hæc tamē plus prodest quoad acquisitio
 nē præmij, qđ est melius, quàm illæ. Profūt
 etiā mortuis, cū tenor concessionis id cōti
 net. Profunt etiā cōcedētibus, vt in not.20.
 n.18. subtiliter defēditur. Quia scđm Tho.
 vbi supra. q.6. ar.4. cōiter receptū: licet præ
 latus non possit sibi soli indulgentiam da
 re: quia causa, vt se prouocet ad ea, quæ ver
 gunt in Dei honorem, & vtilitatem eccle
 siæ, gratia cuius datur, nō est iusta: quia ho
 rum cura est illi commissa: tamē ea, quam

dat alijs vti potest sub eadē forma. Quod etiā Calder. in. d. c. Nostro. col. 18. & Gem. in. d. c. Indulgentiæ. de poenit. & re. lib. 6. tenet: & facit illud doct. in. c. Per venerabilē. qui filij sint legit. s. quod princeps legitime potest filios suos, non tanquam pater: sed tanquam princeps. Et ad argumentum cōtrarium respōdimus nouē in. d. not. 20 †

Profunt etiam vni viuo per ministerium alterius viui, si id continet gratia: qualē tñ nunq̄ vidimus, neq; audiuius. Quo fit, vt parū prudēter faciāt, qui mittūt alios ad loca, in quibus quærūtur indulgentiæ visitātib; ea, vt singulariter ait Abul. Matth. c. 16. q. 60. Quāuis enī rectē faciat, & mereatur id faciēs: tñ stultē credit prodesse sibi ad indulgētias quæ solis illō euntibus quærūtur. Nō p̄sūt tñ lethali peccato infectis, quoad remissionē poenæ, scdm omnes: imō neque quoad acquirendā gratiā, secundū Th. vbi supra, cōtra quosdā. Quia per indulgētiā non dispendūtur merita quo ad hoc, sed solū quo ad remissionē poenæ, & ita illam tantū operantur. l. Nō omnis ff. Si cert. pet.

XXII. quod indulgētia, † quæ datur danti, vel facienti aliquid indeterminatum, pu

33

34

35 ta manus adiutrices porrigenti, vel oranti; ab illo solo quæritur, qui dat, facitue, prout suæ personæ congruit. Pauperi quidē danti parum, diuiti verò danti multum: & tamen, qui minus, quàm decet, dat, aliquid ex ea quærit, & si non totum, secundum omnes. Dixi, indeterminatum: † quia si quod faciendum, dandumue fuerit est determinatū, illud omnino subeundū est, vt in notab. 19. est dictum. Quin & secundū cōmunem opinionem non refert quoad indulgētiā, & poenæ remissionem, an fiat cū magno labore vel paruo: Quia indulgētia nō proportionatur labori: sed meritis dispensatis, licet referat quantum ad meritū: Vnde secundum Tho. vbi supra. q. 3. art. 4. clerici, & alij ecclesiæ vicini tantam indulgētiā quærun, quantā ē longinquo venientes nisi aliud exprimat in concessionis forma: sed non tantum cæteris paribus merentur. Quam ipse cōclusionem limitandā censeo, vt procedat cum id, quod determinatur faciendum, vel dādum, mediocriter datum, vel factum, est iusta causa concedēdi totam indulgentiam, & mediocriter fit, vt illa tota quærat: non autem aliās. Quo

niam id, quod ex sese non est iusta causa cōcedendi certam indulgentiā, tanta cū charitate, & religione dari, fieriue potest, vt iusta efficiatur causa eiusdem: & e contrario id, quod ex sese iusta est indulgētiæ concessæ causa, si mediocriter detur, vel fiat, tã frigidè, tamq; parum religiose fieri posset, vt desinat esse iusta, secundum ea, quæ nouè: sed utiliter in notabili. 15. diximus.

XXIII. quòd grandis videtur† differentia inter indulgentiam perennem: qualis est 36 quadraginta dierum concessa visitantibus ecclesiam beati Petri vrbis Romæ: & inter indulgentiam concessam pro certo tempore determinato: quales sunt quas videmus passim concessas certis locis pro certis diebus, à vesperis in vespas eorū visitantibus. Prior enim sæpius quæri potest: posterior verò semel tantum, secundum Thom. in. 4. dist. 20. q. 3. art. 2. cuius opinio videtur sequēda. Tum, quòd vsu recipitur, & vsus est optimus legum interpret. c. Cum dilectus. de consuetud. l. Minime. ff. de leg. Tum, quòd Palud. & Cōmunis eā ibi sequitur: & Do- mi. & Perusi. in. c. final. de poenit. & remis. licet Archi. ibidē, & aliquot alij alibi con-

- 37 tradicant. Palud. tamen vbi supra † subdit, quòd perennes eodem die bis quæri nequeunt, ne ludibrio esset indulgentia, si quis eã sæpissime eodem momento ingrediendo, egrediendoq; ecclesiam lucrifaceret. Et ne sine iusta causa videretur cõcessa, quæ tam leuiter lucrãda proponeretur contra dicta in not. 15. Quæ tamen ratio non cõcludit in eo, qui statutis horis, vel alijs vadit ad ecclesiã talẽ ad orãdũ, vel audiendũ verbũ Dei, nõ causa fraudis, neq; irrisionis, sed deuotionis ad id motus. Quare verius videtur id, qđ Feli. nõ facta menciónẽ de Palud. ait post Lyrã. s. quòd bis, & pluries potest quæri eodem die indulgentia perennis: Sed non toties, & tali modo, vt fraus quædam, & irrisio videatur. XXIII. quòd vt supra in notab 10. diximus, per indulgentiam † dierum, vel annorum iniũctorum solũ condonantur dies, & anni poenitentiarum iniunctorum à confessario in foro poenitentiali: ideoq; nihil eorũ lucrifieri ab eo, cui nihil eorũ est impositũ. † Et qđ sensus illius dicti Hostiens. in. c. Cum ex eo. de poenit. s. Dies indulgentiarum esse vtiles: annos verò continuos, secundũ Ioan. Andr. Pan. & Cõmu. Ibidem est, quòd per indulgentiã certu nu-
- 38
- 39

meri dierū simpliciter cōcessā tollitur poenitentia totidē dierū: etiā si dies poenitentiae nō esset cōtinui: sed interpollati: ita vt per indulgētiā. 40. dierū nō solū cēseatur cōdonati. 40. dies poenitentiae implenda. 40. diebus cōtinuis: sed etiam implēda. 20. hebdomadis: Per indulgētiā autē vnius āni non tollitur, nisi poenitentia vno anno implēda, etiā si solis quinquaginta diebus esset in eo poenitendū: vt quia ita data est annalis poenitentia, vt singulis quartis, & sextis ferijs sit tantū orandū, vel ieiunādū. Ex quo infer tur primo, aliquos nouiores id parum aptē explicasse. II. quōd aliquando indulgētia 40. dierum † tātum tollet, quātum indulgētia anni: & aliquādo indulgētia anni plus, quām indulgētia trecētorum dierū. Quia indulgētiaē tātū valet, quātum sonāt, vt in not. II. est dictū. III. † quōd plurimū refert, an indulgētia vnius āni de iniūctis poenitētijs, an indulgētia vnius āni simpliciter cōcedatur. Quia prior potest cōtinere plures, vel pauciores dies, prout pluribus, vel paucioribus diebus anni iniūcti iussisset cōfessarius poenitere. Posterior verò videtur cōtinere. 375. dies. Quia totidē cōtinet ānus,

40

41

iuxta glo. c. Quā sit. de electio. lib. 6. in verbo. Mensur. III. quòd licet grandis sit differentia inter indulgentiā certi numeri dierum iniunctorum, & indulgentiā certi numeri dierum simpliciter concessorū. Quia, ut in notab. n. diximus, per hanc condonatur poena, † etiamsi non sit iniuncta poenitentia: per illam autem non. Maior tamen est inter indulgentiam certi numeri annorum iniunctorum, & indulgentiam certi numeri annorum simpliciter. Quoniam per hanc semper censetur concessa indulgentia. 375. dierum: per illam autem nihil, si nullus annus poenitentiae est iniunctus. Præterea si qui anni sunt iniuncti, non condonatur poenitentia tot dierum, quot annos habet: sed tot dierum vnius anni, quot iussus fuit à confessario poenitere.

43 . . . X X V. † quòd is, cui certus dierū, vel annorum numerus poenitentiae iniunctus est, non tenetur explere illam, si totidē indulgentiam ritè fuerit cōsecutus. Quia indulgentia æquipollet satisfactioni poenitentiali. c. Cum ex eo. de poenit. quatenus habet, per indulgentiam eneruari poenitentialem satisfactionem: quod non con-

tingeret, nisi obligationem eam implendi
 tolleret. Contra quod obstat is nouus scrupulus,
 quod nemo scit certo, an quæsierit indulgentiam.
 Quia nemo scit, an sit odio, vel amore dignus.
 Ecclesiast. 9. c. final. de purg. cano. & nemo, qui non est in charitate
 quærit indulgentiam. Extrauag. 1. & 2. de poenit. & remiss.
 Sed respōdeo, quòd satis est, quòd pbabiliter putet se quæsiisse indulgentiam,
 non quoad hoc, vt verè condonetur ei poena in purgatorio luenda.
 Quia illa non tollitur, nisi verè indulgentiam quæsierit:
 sed sic quoad hoc, vt ipse liberetur ab obligatione
 faciendi poenitentiam iniunctā. Sicut & confessio informis
 habita probabiliter pro informata excusat ab iteranda
 confessione, secūdum Thom in. 4. d. 17. q. 4. art. 1. cōmuniter receptū.
 Et assumptio sacramenti Eucharistiæ ab existēte in peccato
 mortali, putante se esse in statu gratiæ absoluit
 assumentem ab obligatione, quam habebat tunc
 assumēdi, iuxta. c. Quotidie. & ea, quæ ibi diximus,
 de cons. d. 2. Quod vt quotidianum, ita & memorabile
 duco. Omnium tamen, tum Theologorum, tum Canonistarum
 vna est sententia, consulendū

esse, ne quis ob indulgentias ab poenitentiæ operibus cesset. Quia, vt Tho. receptus ait, in. 4. dist. 20. opera poenitentiæ non solū sunt in satisfactionem: sed etiam in remediū cōtra peccata: præcipue quia interdū quis debet plura, quàm credat. Tum etiā, quia nescitur, an sacerdos poenitentiam debitam totam iniunxerit: & cōmuniter an ad aliquid ab eo non iniunctum, & per cōsequutionē per indulgentiā aliquando non relaxatum teneamur. **XXIII.** quòd religiosi indulgentias ꝑ indiscretas prædicantes peccant lethaliter, Clementi. 1. §. 1. de priuileg. quo sub virtute obedientiæ, & maledictionis æternæ prohibetur id facere. Indulgentiæ autem dicuntur indiscretæ primo non concessæ per glo. eiusdem Clementi. verb. Indiscretas. probatam ibidem per omnes. Secundo illæ, quæ cōcessæ quidem sunt: cōcedi tamen non potuerunt ab eo, qui eas cōcessit. Quia taxam. c. Cum ex eo. de poenit. excedebant, secundum Paulum à Leazaris: quem sequuntur Ioh. Imol. & Cardi. in 6. notab. & in. q. 2. & Bonifa. col. 10. Tertio, quæ probari non possunt, vel literis Papæ, si ab eo sunt concessæ: vel literis conceden-

tis, aut testibus, quando ab alio inferiore,
 secundum prædictos. Addo tamen eis pri-
 mo, quòd hoc tertio casu non peccaret, præ-
 fertim lethaliter in foro conscientiaè reli-
 giosus, qui sciret verè esse concessas ab eo,
 qui poterat, aut indicijs probabilibus id
 crederet. Tū, quia lex fundata in præsum-
 ptione quoad forū cōscientiaè cessat, quādo
 veritas ei est contraria. c. Tua. de sponsal.
 vt in relectio. c. Ita quorundam. de iudæ.
 notab. 10 dicebam. Tum, quòd coram Deo,
 qui omnia nouit. c. Nouit. de iudi. non sunt
 indiscretæ, si sunt verè, ac benè concessæ.
 Nec temerè facit, qui indicijs probabilibus
 id credit, arg. c. i. c. Afferte. & c. Illud. de præ-
 sumptio. Tum, quòd alioqui quàm pluri-
 mi concionatores, qui in suggesto existen-
 tes rogantur per schedulas, vt publicè in-
 dulgentias sibi ignotas illo, vel illo die: illo,
 vel illo loco quærendas peccarent. Quod
 mihi durum videtur. Addo secundo, indis-
 cretas etiam videri indulgentias, quæ sine
 iusta causa conceduntur, per ea, quæ in no-
 tab. 15. diximus. quod fērit. c. Cum ex eo. de
 pœnit. & remiss. quarum tamen prædica-
 tores religiosi nō vidētur peccare. Quippe

qui de superiorum facto iudicare non de-
 bent. c. Inferior. 21. dist. & c. Cum inferior.
 de maior. Adde tertio, quòd quanuis illa
 Clementi. de religiosis tantum loquatur:
 & quanuis illi sic prædicantes plus, quàm
 alij peccent: non tamen alios clericos, & à
 fortiori laicos id facientes à peccato excu-
 sari: non quidem per illam Clementi: sed
 per rationem, qua illa nititur. Quod vide-
 tur sensisse Diuus Antoni. dum in 3. parte
 tit. 18. c. 4. illam Clementi. ad omnes prædi-
 catores extēdere videtur. XXIII. quòd
 46 quæstores [†] eleemosynarum, & pecuniarū,
 quæ ad indulgentias assequendas dantur
 multipliciter errant. Primum quidem con-
 tra concilium generale, quod in. d. c. Cū ex
 eo. de poenit. posteaquàm scripsit formam
 literarum, quibus. S. Apostolica indulgen-
 tias concedit in hæc verba de illis edixit:
 Qui autem ad quærendas eleemosynas de-
 stinantur, modesti sint, & discreti: nec in ta-
 bernis, aut in alijs locis incongruis hospi-
 tentur: nec inutiles, aut sumptuosas faciāt
 expensas, cauentes omnino, ne falsæ reli-
 gionis habitum gestent. At contra plurimi
 eorū sūt imodesti potui, & esui, & vtinā nō

libidini dediti: cumq; sint laici, & coniugati pileo rotundo, tonso capillo, & corona, quod peius est, rafa simulant se in sacris constitutos, vt ex suggesto prædicent in terris à suis municipijs longè semotis. Deinde quòd toti sunt in haurienda per fas, aut nefas pecunia. Quia prius eleemosynarũ prouentum conducunt, aut redimunt à monasterijs, & alijs pijs locis, pro quibus quærentur, & postea eas quærunt. Et quia lucrũ, vel damnum eis totum cedit, multas abusiones proponunt in suis prædicationibus, vt simplices decipiãt, & aurũ subtili, vel fallaci potius ingenio extorqueãt, vt habet. d. Clem. 2. de poenit. & remiss. III. quòd cum eorum officium non sit prædicare: sed charitatis subsidia suppliciter petere, & indulgentiam exponere. c. Vt officium. §. Compescendi. de hæret. lib. 6. ipsi tamen prædicant contra. d. Clemen. 2. de poenit. IIII. quòd, vt eadem Clemen. in. §. i. subiungit: Non sine multa temeritatis audacia, & deceptione multiplici animarũ indulgentias populo motu suo pprio de facto cõcedunt, sup votis dispensant, à periurijs, homicidijs, & peccatis alijs sibi confitentes absoluunt.

X iij

V. quòd aliquot eorū, qui habuerūt priuilegia faciēdi aliquid prædictorū vtūtur, vel potius abutūtur eis, cū sint reuocata per. d. §. i. d. Clem. 2. VI. quòd tēpore messis, & triturae in regno Castellæ diebus profestis cōpellūt miseros agricolas venire ad suas cōciones audiēdas, & operas suas perdere, cōtra. l. 2. tit. 8. lib. 1. ordi. eiusdē regni. VII. quòd eosdē volētes, nolētes cōpellūt ad accipiēdas indulgētiarū bullas, vocādo eos ad cōciones importunas, & cōpellēdo, vt veniant p cēsuras eccliasticas, et de vno pago ad aliū, qd pluris eis cōstat, quā ipsa bulla, cōtra. l. 9. tit. 12. lib. 3. ordi. eiusdē regni, & pragmati. Pintie, vel Valleoleti factā, anno. 1523. l. 10. & aliā Madritiā anni. 1528. l. 88. eiusdē regni. VIII. quòd cū pecunias pro bullis indulgētiarū acceptis debitas, vel permissas via ordinaria petere debeāt, iuxta. l. 11. legū Pintie. Ipsi tñ per cēsuras, & captionē inhumanā pignorū: & etiā interdū culcitre vilissimæ, q miser rusticus habet vnicā, vel straguli similis: Imò & in defectū oīm aliorū bonorū, ianuā domus. Quas oēs culpas pplus vexatus in Ro. Pōti. & regē imerito reijcere solet. Tū, quia Ro. Pontif. qua par-

te potuit, his abusionibus viā præclufit, in d. Clem. 2. quatenus in principio eius prohibuit, ne vlli quæstores admittātur sine literis apostol. per diocefanos examinatis, vel sine literis ipsiusmet diocefani. Quatenus itē vetat, ne vllatenus populo prædicēt: sed solū indulgētias cōcessas ei insinuēt: & subsidia simpliciter ab eodem postulent: neque aliud, quā in bulla continetur, exponāt. Quatenus itē in §. 2. eis multa prohibet in. 4. abusu superius citata. Quatenus itē tollit eis oīa priuilegia faciēdi ea. Quatenus itē in §. Quæstores. statuit, vt illi nō obstāte quocūque priuilegio, possint ab ordinarijs castigari. Tū etiā, quia catholica regū Castellæ maiestas multis, quas præcituimus, legibus multa dedit remedia: & adeo quidē, vt in. d. l. 9. lib. 3. ordi. statuerit, vt nō impleatur eius iussio, qua bullarū prædicatoribus faciat facultatē cōpellēdi populum, vt ad eorum concionē, etiā relictis suis operibus conueniant. Tū, quia commissarij, siue delegati generales bullarū, quas Cruciatas appellāt, & similiū à regia celsitudine, vel proceribus eius moneri solēt, vt ex præscripto instruāt quæstores, &

prædicatores bullarum, quid, & quo ordi-
 ne, quaq; modestia populis proposituri sint
 vel exposituri, & à quibus abstinere debeant,
 vt mihi pridem commissarij ipsi dixerunt,
 addētes se id diligēter efficere solere. Qua-
 re bonam horum excessuū partem in pa-
 rochos, vel decuriones, aut rectores populo-
 rū reijcerem: eo quod ante omnia nō petūt
 à prædicatoribus, & quæstoribus ipsis fieri
 copiam videndi instructionem à cōmissa-
 rio generali eis datam, quo sciāt, in quibus
 eis parere debeant, & à quibus ipsi sibi tem-
 perare. Quod semper vt faciant, etiam at-
 que etiam eos rogo. Illud item admoneo,
 quòd cōtra Roma. Pontif. & Cæsaris men-
 tem hi quæstores grauissime aliquando de-
 linquebant, cū ipse adhuc Salmantice age-
 rem in eo, quòd cum ob nouas indulgētia-
 rum bullas ad triennium datas præceden-
 tes omnes frequenter suspenderentur, cum
 ea clausula, vt acceptanti nouam omnes ef-
 sent vtilis: & primo anno triennij prædi-
 caretur noua, & acciperetur postea secun-
 do, vel tertio anno eandem bullam in eo-
 dē oppido prædicabant, tanquam nouā, &
 ipsam præcedēti anno prædicatam, & ac-

ceptam suspendentem; & ideo miseri putantes suspensas esse, quas præcedenti anno acceperant, eandem pro alia accipiebant. Hæc quæstorum immodestia, & scādalous excessus iam dudum in causa fuit in Germania, vt indulgentiæ reijcerentur: vtinā eorundem emendatio, & renouatio in Hispania efficiat, vt ab ea magis, magisq; in dies æstimentur. Amen.

XXV. quòd indulgentia cōcedi potest ob causam, quæ gloriam Dei, vel sanctorū honorem, vel vtilitatem Christianismi respicit, siue illa sit res in se temporalis, & in opere exteriori consistens: siue spiritualis, qualis est oratio, secūdum ferè omnes post Thom. in. d. dist. 20. q. 3. art. 3. Neque cōmittitur symonia, cum pro causa temporali datur. Quia, vt Thom. receptus ait ibidē, non datur pro temporali, quatenus est tēporale. sed quatenus ordinatur ad spiritualia: ad quæ constat ordinata esse temporalia: & his ob ea nos vti debere, arg. c. Siquis obiecerit. i. q. 3. & annotatorum in rubri. de iure patro. Quæ ratio tametsi cōmuniter recepta est, oppugnari tamen neruose potest per ea, quæ in c. Significatum. de præbend.

47

super glo. scripsimus: quæ breuitatis causâ
ibi legenda, cui volet, omittimus.

XXVI. quòd † quanuis, vt dictū est in not.
15. purgatoriū non possit à Papa pro eius li-
bito euacuari: tales tamē, & tā pauca ani-
mæ possent esse in eo, vel tot viui possent fa-
cere requisita ad indulgentiã pro mortuis
cōcessam, quòd omnes in eo manētes vno,
& eodē die liberarentur, secundum mentē
cōmunem in locis prædictis: Neque obstāt
illa multa, quæ præ cæteris attulit August.
ab Anthon. de potestat. eccle. q. 32. art. 3. quæ
In summã redegit Anto. 3. part. tit. 22. c. 5. §.
6. Tū, quòd nos loquimur de animis habēti-
bus meritū cōditionale, qd' ille vocat, quòd
sint aliqui, qui p' eis in hoc sæculo faciāt ea,
quæ cōcessio indulgentiæ illis quæreda req-
rit. Tū, quòd negari pōt, vt mox dicā eius
subtile dictū. s. quòd possunt esse animæ in
purgatorio, quæ nunquam fuerint sub pote-
state Papæ: puta qui ante baptismum iusti-
ficati obierunt obligati ad purgatoriū: vel
responderi, quòd ex illo non sequitur, non
posse illas per indulgentiam Papæ iuari,
arg. eorum, quæ super diffinitione indulgē-
tiæ in notab. 20. diximus. Tum, quòd non

obstat dicere, sequutū me fuisse in not. 31.
 Th. à Vio dicētē indulgentias eis solis pro
 desse, qui poenitentiam debitam secundū
 diuinam iustitiam pro peccatis suis in hoc
 sæculo agere, vel indulgētias redimere ex-
 plicitè, vel implicitè decreuerunt. Quoniā
 respondeo, præsupponere me in hac cōclu-
 sione prædicta tales esse animas, quibus di-
 co purgatorium eodem die spoliari posse.

An autem vlla anima possit esse in pur-
 gatorio, quæ antequā exiret è corpore, nō
 fuisset Papæ subiecta: sicut palam præsup-
 ponūt August. ab Ancho. in. d. q. 32. art. 3. de
 potest. eccles. & Diuus Anton. 3. part. tit. 22.
 c. 5. §. 6. Videtur, quòd sic. Primum, quòd il-
 li grauiissimi patres id sine vllō scrupulo
 præsupponūt. Deinde quòd baptismus est
 ianua aliorum sacramentorum. c. Veniēs.
 de presbyt. non baptizat. Tertio, quòd per
 baptismum aggregatur quis ad coetum fi-
 delium, secundum Thomam. 3. parte. q. 70.
 art. 1. & in. d. 18. q. 2. art. 3. q. 3. III. quòd
 qui non est baptizatus excommunicari
 non potest, secundum Thomā. in. d. dist.
 18. q. 2. art. 3. q. 3. & doctrinam receptam Do-
 minici. in. c. Romana. §. In vniuersitatē. de

sententia excomuni. lib. 6. & nō alia ratione, quā quòd nondum baptizatus nō subest iurisdictioni spiritali ecclesiæ: Ergo quis, etiā si sit cathecumenus, & gratia Dei iustificatus ante baptismū nō videtur ecclesiæ potestati subesse. V. facit, quòd ante baptismum nō iuuatur ecclesiæ beneficijs, vt post Alexand. Halen. ait Cardi. S. X. in c. Quando. de cōsec. d. 4. VI. quòd in die Parasceues ecclesia orat pro cathecumenis tanquam pro eis, qui nondum sunt Christiani effecti: Et quòd in relectione. c. No. uit. de iudi. notab. 6. n. 31. diximus omnem Christianum, quatenus Christianus est, esse rem quandam spiritalē, propter characterem illum baptismalem in baptismo ei impressum: qui cum desit cathecumeno, non potest iuste appellari Christianus. Sed contra dicendum videtur. Primo quidem, quòd de necessitate salutis est subesse Roma. Pontif. secundum Thom. contra error. Gentil. c. 63. qui non latuit Feli. in. c. 1. col. 2. de constit. & facit illud. c. & c. Cūcta per mundum. 9. q. 3. Ergo repugnat, quē esse iustum, siue habere animæ salutem, & non subesse Papæ. Deinde, quòd proprius est

membrū ecclesiæ iustificatus, & gratia Dei gratum faciente ornatus, quàm baptizatus lethali peccato infectus, iuxta. c. Nō dubito. & c. Est vnitas. de consecra. d. 4. & latissime tradita à Ioh. de turre cremat. de potestat. eccles. lib. 1. c. 55. 56. 57. & 58. At baptizatus malus est membrum ecclesiæ Dei, licet aridum, vt ibidem copiosissime probatur: Ergo à fortiori constitutus in gratia Dei, & iustificatus nondū baptizatus. Tertio, quòd extra ecclesiam non est salus, neque remissio peccatorum, iuxta principiū Extrauag. Vnam sanctam. de maior. Neq; vllus saluatur, nisi subsit Christo capiti, & eius vicario, vt ibidem in versicul. Hæc est. & annotauit ibidē glo. memorab. in verb. Vnius. Qui ergo fiet id, quod August. & eū sequutus Antoni. aiūt. s. vt quis mortuus sit in purgatorio, qui viuis nunquam fuit Papæ subiectus? Cū nemo in purgatoriū descēdat, nisi qui obierit in gratia, arg. c. Qualis. 25. dist. & nemo possit illā habere, nisi intra ecclesiam: & nemo possit esse intra illam, quin vicario Christi sit subiectus, per. d. Extrauag. Vnam sanctam. de maior. & per illum arti. Symbol. Vnam sanctam eccle-

siam catholicam III. facit. c. Ante bapti-
 smū. & c. Anteviginti. cū multis sequentib.
 de consecrat. dist. 4. quibus significatur ca-
 thecumeni subesse ecclesiæ, aliqua saltē ex
 parte. V. quòd qui baptismum nimium
 differūt, peccant, vt probat. c. Quando. de
 consecrat. dist. 4. & tradit Thom. 3. part. q.
 68. art. 3. non solum ob transgressionem le-
 gis diuinæ: sed etiam ob trāsgressionem le-
 gis humanæ, si qua esset, quæ præscriberet
 tempus, secundum Thom. de Vio in. d. art.
 3. Ergo, antequàm baptizetur, potest quis es-
 se Papæ subiectus. Quandoquidem lex nō
 ligat non subditos illius latori. c. 2. de con-
 stit. lib. 6. VI. quòd videtur ecclesia præ-
 scribere legem cathecumenis, vt certis die-
 bus certa quædam faciant. c. Ante baptis-
 mum. & c. Ante. 20. dies. de consecrat. d. 4.
 Imò & legem posuit, vt certo tēpore anni
 baptizarentur. c. Duo. & c. De cathecume-
 nis. ead. dist. VII. facit, quòd illud Psal. 118.
 Participem me fac Deus omnium timen-
 tium te: probat secundum omnes, quòd me-
 rita cuiuslibet existentis in gratia profunt
 cuiuslibet alij existēti in eadem sine alia ope-
 rantis intentione, ob solam vnionē chari-

tatis: Et quòd idē pbat etiā articulus Symboli: sanctorum cōmunionem, vt etiam declarat Tho. in expositione Symbol. & Cardinal. S. X. in §. In Leuitico. art. 5. de poen. dist. 1. & Thom. cōmuniter receptus in. 4. dist. 20. q. 1. art. 4. q. 1. cuius verba retulimus. supra co. notab. n. 18. At qui iā est iustificatus, antequam baptizetur habet charitatē, & participat de spiritu Christi: ergo habet prædictam cōmunionem: ergo est intra ecclesiam: & per consequentionem præfidi vniuersæ ecclesiæ subijcitur. VIII. facit, quòd triplex est baptismus .s. fluminis, sanguinis, & flaminis. c. 2. cum glo. de presbyt. non baptizat. c. Baptismi vicem. adiun- & glo. & c. Non dubito. de consecrat. d. 4. Quorum præcipuus est baptismus sanguinis cap. Cathecumenum. vbi Cardi. S. X. ead. dist. Et quanuis possit quis iustificari sine baptismo fluminis actu suscepto: non tamē potest. non suscepto baptismo flaminis. Et ita nemo potest adire purgatorium, qui viuens non acceperit aliquem baptismum, saltem flaminis: & hic videtur sufficere, vt quis subdatur Papæ: sicut sufficit, vt fiat membrum viuum Christi. c. Nō du

bito. & c. Est vnitas. de consecr. dist. 4. & c. Debitū. de bapt. PRO contrariorū solutione dico primo, eum, qui non est baptizatus baptismo fluminis, non insigniri caractere baptismali, quo insigniuntur baptizati baptismo fluminis. c. Quod quidam. col. 2. 1. q. 1. c. Displicet. circa medium. 23. q. 4. c. Licite. 32. q. 7. etiam si fuerit baptizatus baptismo sanguinis, secundum Cardin. in. c. Cathecumenum. de consecrat. d. 4. II. dico, baptizatum solo baptismo fluminis, donec baptizetur baptismo fluminis, inhabilem esse ad sumendum alia sacramenta. c. 2. & c. Veniens. de presbyter. non bapt. Imò & ad audienda missæ secreta: quæ post missam cathecumenorum peraguntur. c. Episcopus. de consecrat. d. 1. III. dici potest, eiusmodi iustificatum non esse participem suffragiorum ecclesiæ, vt sensit Cardin. in d. c. Quando. de consecr. d. 4. Quia solum fiunt pro coetu fidelium, vt in parergo. c. penult. de sentent. excomuni. dicimus. Cui quis videtur aggregari per susceptionem characteris baptismalis, vt ait Tho. 3. pte. q. 7. & in. 4. d. 18. q. 2. art. 3. q. 3. & arg. c. Displicet. 23. q. 4. Contrarium tamen arbitror ve-

rius per dictum. 5. Et quod is videtur quoad suffragia ecclesie similis excommunicato, qui secundum communem sententiam est excommunicatus iniuste, vel iuste: Sed contritus antequam absoluitur, gaudet eis: licet ecclesia speciatim non oret pro illis. Quia non putat eis inesse charitatem, iuxta ea, quae in. d. parergo dico: sicut neque huic, de quo loquimur, iustificato. III. dico huiusmodi iustificatum non esse de ecclesia, quoad hunc sensum, quod possit ab ea compelli ad accipiendum baptismum, vel seruandam fidem, quam iam semel accepit, vt probare videntur argumenta pro altera parte facta, &c. Displacet. 23. q. 4. &c. Contra Christianos. de haeret. lib. 6. V. vero dico, eiusmodi iustificatum, & ita baptismo flaminis baptizatum, esse membrum verum, & viuum Christi, ac per consequentem eius sponsae sacrosanctae matris ecclesiae: & esse de illa, & intra illam: participareq; de omnibus, omnium bonorum, & iustorum operibus: & frui ea communione, quae fit inter iustos omnes, vi charitatis, sine vlla applicatione particulari, vel generali ecclesiae, vel alterius priuati.

Y

RELECTIO.

VI. eiusmodi solo baptismo fluminis baptizatum subiectū esse Papæ eo modo, quo est de ecclesia, & est intra eam: non quidē subiectione irreuocabili, vt est baptizatus baptismo fluminis, cap. Contra Christianos. de heret. lib. 6. sed reuocabili, ideoq; si in statu gratiæ decesserit, ad purgatoriūque descenderit perinde posse indulgentijs adiuuari, ac alias animas sanctas in eodē poenas dantes, cum quibus vtinam olim Christo Θεοαυθρωπω Opt. Max. cuius infinito merito iobeleæ, & aliæ indulgētiae nituntur in coelo empyræo perfruamur. Amen.

LAVS DEO.

INDEX LOCUPLES VBI

N. notabile. p. paginam & n.
numerū designat.

A

A, Prepositio excludit. N. 24. p. 237. n. 3. sed nō
hic, ibidem. p. 238. n. 4.

Absoluendi à reseruatīs episcopo facultas non sus-
pēditur hic. N. 28. p. 266. n. 16. etiā à Papa facta
ibidē. p. 266. n. 17. nec absoluēdi à reseruatīs P a
pe nuntio, prout est talis facta, ibidē. p. 266. n. 18.

Absoluit se nemo. N. 20. p. 170. n. 9. & absolutio
nō est genus ad indulgentiā, ibidem. p. 172. n. 11.

Absolutioni plenariæ, quæ verba necessaria. N. 30.
p. 287. n. 8. & quando eam laicus faciat, ibidē. p.
289. n. 9. & includit oblita, ibidem. p. 290. n. 11.
& cui a menti fieri potest, ibidem. p. 191. n. 12.

Accessus, & regressus à mandato de non prou-
dendo differre. N. 30. p. 292. n. 15.

Actus meritorius meretur. N. 13. p. 85. n. 3. & satis-
facit pro agente, vel alio diuersa ratione, ibid.
p. 87. n. 4.

Aliena ope indignus, qui sibi non opitulatur. N. 21.
p. 182. n. 4.

ij

INDEX

*A*micitia Dei duplex. N. 23. p. 228. n. 5.

*A*nime purgatory in quo cum beatis, & in quo nobiscum communicant. N. 22. p. 198. n. 11.

*A*ntonini quaedam dicta, ut temperanda. N. 9. p. 39. n. 9.

*A*nnus poenitentiae continuus dies utilis, ut intelligantur. N. 31. p. 318. n. 39. & quando indulgentia.

40. dierum equa indulgentia anni, ibidem. p.

319. n. 40. & quot dierum is annus, ibidem. p. 319

n. 41. quanto maior annus simplex, quam iniurus

Et poenitentiae, ibidem. p. 320. n. 42.

*A*rbitrio solo caditur: sed non resurgitur. N. 17. p.

124. n. 6.

*A*rgumentum à maiori negato ad minus negatum:

& ab equiparatis quando valet. N. 27. p. 252. n. 6

*A*rgumentum à remoto genere ad speciem validum.

N. 28. p. 262. n. 12.

*A*rticulus mortis praesumptus non verus hic dicitur. N.

30. p. 285. n. 3. nisi aliud exprimat, ibi. p. 286. n. 5.

*A*rticulus mortis ab alio tempore differt. N. 28. p.

258. n. 6.

B

Beneplacitum Papae, vel indicis, ut durat. N.

28. p. 274. n. 28

Bulla in malo statu quoad quæ prodest. N. 19. p. 157.
n. 9. quam accepturi, quid præmonendi, ibidem
p. 158. n. 20.

Bullam accepturus raro poenitet. N. 9. p. 152. n. 14.
rari etiam peregrini, ut debent, ibidem p. 153. n. 15.

Bullis cū multis, sine ullius fructu qui dedit. N. 30.
p. 293. n. 16. qui verò cū magno. ibid. p. n. 18.

C

Cantum in eadem dictione cur moratur eccle
sia. N. 1. p. 6. n. 8.

Cardinales, & poenitentarius, ut dent centum dies
N. 31. p. 306. n. 17.

Carnis vitio diu deditos difficile resurgere. N. 17.
p. 127. n. 13. et glori petas quosdam, ibidem p. 128. n. 14.

& aliena tenentes, ibidem p. 128. n. 11. & nobi
les quosdam, ibidem p. 128. n. 16.

Causa finali cessante, lex cessat. N. 25. p. 241. n. 3.

Causa indulgentiæ sic impleta maior: sic impleta
minor. N. 15. p. 111. n. 15.

Christi sanguinis gutta una suffecit toti mundo
redimendo. N. 12. p. 81. n. 2. Imò & minima pas
sionum eius, ibidem p. 81. n. 3. quod cur versandū
mente, ibidem p. 81. n. 4. quæ ratio tanti pretij,

I ij

ibid. p. 82. n. 5.

CHRISTI merita infinita. ibid. p. 83. n. 7.

etiam secundum intensiorem. ibid. p. 83. n. 8.

CHRISTI descensus ad inferos. N. 22. p. 218. n. 44, et

qui à purgatorio liberati, ibid. p. 221. n. 48.

CHRISTO, & sanctis fuisse mentem satisfaciendi

pro alijs. N. 13. p. 90. n. 14.

CHRISTUS non est passus pro quibus non erat patien-

dum. N. 21. p. 184. n. 6.

CHRISTUS gloriam sui corporis, non autem anime sibi

meruit, quam tamen infinitis alijs meruit, quoad

sufficienciam. N. 13. p. 89. n. 10. & ita nunquam

condigne remunerabitur, neque ob id iniuriam

patitur, ibid. p. 90. n. 11.

CŌCILIUM, cōcedit indulgentiam, et plenam. N. 31. p. 300. n. 2.

CŌFESSARIUM munus quod in tali casu. N. 30. p. 293. n. 17

CŌFESSARIUM deputari potest sine facultate absol-

di à reservatis papæ hic non suspensa. N. 28. p. 260. n. 9

CONFESSARIUS idoneus, an quandoque laicus. N. 30. p.

290. n. 10.

CONFESSIO non cōfessorum sufficit. N. 18. p. 140. n. 17.

idē ibid. p. 140. n. 18.

CONFESSIO peccatorum an necessaria indulgentiæ la-

INDEX

toe. N. 18. p. 132. n. 1. pro affirmativa ibi. p. 133. n. 2.
Et potest esse pars cause. ibi. p. 136. n. 8. Et sine illa
concedi. ibi. p. 137. n. 9. Ut in dubio presumitur. ibi.
p. 137. n. 10. quia id iure humano requiritur: licet
contritio divino. ibi. p. 138. n. 11. quae etiam aliter dif-
ferunt. ibid. p. 140. n. 19.

Confessio quando requiritur nova ratione. N. 31. p. 313. n. 30.

Confiteri non tenetur confessus ob indulgentiam. ibi
de. p. 286. n. 6. (p. 258. n. 5)

Confratria à phratia graeco, non à fraternitate N. 28

Copulativae proprietates, forma servanda. N. 18. p. 133.

Et 134. n. 3. Et 6.

Consuetudo dat facultatem indulgendi. N. 31. p. 302. n. 7.

Contritio quando necessaria. N. 18. p. 136. n. 7.

Contritionem variam nisi confessurum habet. N. 18. p. 134. n. 5

Contritus non potens confiteri querit. N. 18. p. 138.

n. 14. Et qui se putat legitime confessum cum non
sit. ibid. p. 139. n. 15. Et quid de impotenti in arti-
culo mortis. ibi. p. 139. n. 16.

Culpa peccati quid, et quid poena eiusdem. N. 10. p. 46. n. 3

D

Dispensandi actus odiosus, potestas non. N. 27. p. 252. n. 5.

INDEX

Dispensatio bonorū ecclesie spūaliū, & tēporaliū cō
cessa papæ quadruplici generis. N. 15. p. 107. n. 10.
Dispensatio thesauri prædicti, aliter fit per sacramē
tū, aliter per indulgētiā. N. 14. p. 93. n. 2.

E

Ecclesie bona aliter, quàm per sacramenta cō
municabilia dispensari posse sine sacramen
to. N. 14. p. 94. n. 3. (302. n. 5.)

Electus confirmatus, & prouisus equatur. N. 31. p.

Episcopus non indulget pro opere extra episcopatū
faciendo. N. 31. p. 304. n. 12. nec non subdito, nisi
in tribus casibus, ibid. p. 304. n. 13. licet cōmunicet
merita sui episcopatus, ibid. p. 305. n. 14.

Etiā verbū implicat magis dubiū. n. 26. p. 247. n. 3.

Exhortatio ad poenitentiam. N. 17. p. 130. n. 20.

Extendi non debet à iure exorbitans. N. 28. p.
279. n. 23.

Extra. 1. de poenit. & remiss. tenor. N. 7. p. 20. n. 1.

Extrauag. Vnigenitus. quæ secunda est de poenit.
tenor. N. 12. p. 78. n. 1.

Extrema vntio finē vitæ præsupptum tantū requi
rit. N. 30. p. 285. n. 4.

F

INDEX

F Actū cū qualitate vetitū, nō vetatur sine illa.
N. 28. p. 261. n. 10. nec pulsus a maiori, pellitur a
minori ibid. p. 262. n. 11. (n. 3.)

Facultas faciēdi, et præceptū differūt. N. 28. p. 256

Forum anime separata aliud à nostro. N. 22. p.
202. n. 17.

G

G Ratia signata perfecta. N. 26. p. 248. n. 7.

Gratia non extenditur per verba executionis.
N. 25. p. 241. n. 4. (12.)

Gratia datur faciēti quod in se est. N. 17. p. 127. n.

Gratiam primam nemo meretur sibi de condigno,
ibidem. p. 124. n. 7. neque reparationem post ca-
sum, ibidem. p. 124. n. 8.

Gregorius autor Stationum, siue ceremoniarū Ro-
mæ statarum. N. 7. p. 22. n. 3.

I

I Ncerta restituēda duplicia. N. 28. p. 260. n. 8.

Indulgentia, & remissio sacramentalis ut
differant. N. 9. p. 43. n. 13.

Indulgentia immediatè à Papa data, & mandata
dari uti differunt. N. 30. p. 292. n. 14.

Indulgētia concessa, ultra modū quatenus valet.

INDEX

Indulgentia concessa, ultra modum quatenus valet. N. 31. p. 306. n. 16.

Indulgentia non reuocatur per mortem indulgentis. N. 31. p. 310. n. 25. sed per destructionem loci sic. ibid. p. 311 n. 27. nec expressa nocet ignorantibus ibi. p. 312. n. 28.

Indulgentia non prodest lethaliter infecto, ibid. p. 312 n. 29. etiam quo ad quædam gratiam ibi. p. 315. n. 33.

Indulgentia prodest perfectis, religiosis, mortuis, concedenti, & ita concedi potest, ut ab uno viuo, alteri viuo queratur. ibid. p. 314. n. 32. Sed non solet, ibid. p. 315. n. 33.

Indulgentia, ut queritur pro opere indeterminato N. 31. p. 315. n. 34. & ut pro determinato. ibid. p. 316. n. 35.

Indulgentia perennis, & temporalis, ut differunt, ibid. p. 317. n. 36. & hæc quando eodem die bis queratur, ibid. p. 318. n. 37.

Indulgentia poenitentiae iniunctæ non tollit non iniunctam, ibid. p. 318. n. 38.

Indulgentia omnium peccatorum maior, quam plenaria simplex eorum. N. 9. p. 40. n. 10.

Indulgentia quæ absolutio, & quæ compensatio. N.

INDEX

22. p. 209. n. 25. & quæ ultra, ibid. p. 110. n. 27.
- Indulgentia per modum suffragij non minoris effectus, quàm alia, et hæc quoad diuersos. ib. p. 211. n. 28
- imo et diuersa eiusdem pctæ diuersa est. ib. p. 211. n. 29
- Indulgètia à Papa concessa mortuo simpliciter auditata eius morte, an, et quãdo valeat, ib. p. 212. n. 33
- Indulgentia simpliciter concessa mortuo videtur per modum suffragij, ibid. p. 213. n. 34. & nõ directa absolutio. ibi. p. 214. n. 35.
- Indulgentia nemo fit amicus Dei. N. 23. p. 227. n. 3. sed iam factus per eam citius consumatur. ibi. p. 229. n. 7. (n. 1.)
- Indulgètia instar iobelei plenissima ẽ. N. 26. p. 245.
- Indulgentia ad instar aliarum quod nõ expediatur, nisi. & c. ius exorbitans est. N. 26. p. 247. n. 4. & an conscientie. ibid. p. 248. n. 6.
- Indulgètia aut datur, aut mādatur dari, & de cautelis in mortis articulo seruãdis. N. 30. p. 291. n. 13
- Indulgètia, vt queratur requirit subitionem operis, aut oneris p̄y toti. N. 19. p. 143. n. 1. nõ partis tantum ib. p. 143. n. 2. et quoad partem, ib. p. 144. n. 3. nec iuuat paup̄tas, aut ipotetia. ibi. p. 144. n. 4. nec clausura

INDEX

- Vel carcer, ibidem. p. 145. n. 5. & oportet, ut bene fiat, ibidē. p. 145. n. 6. Imò in statu gratiæ, secundum Caieta. ibidem. p. 145. n. 7. contra quem est Cōmunis, ibidem. p. 150. n. 11. pro qua septē fundamenta ponuntur, ibidem. p. 151. n. 12. sed ipse defenditur, & limitatur ibidem. p. 154. n. 16.
- Indulgētia magna pro re leui cur utilis. N. 15. p. 112. n. 16. & qualiter tēperanda, ibidem. p. 113. n. 17.
- Indulgentia, quæ quolibet die: sed non qualibet hora queritur, ibidem. p. 114. n. 19.
- Indulgentia confraternitatis corporis Christi ut queratur. N. 18. p. 138. n. 12. & festi corporis eiusdem, & aliorum ibidem. p. 138. n. 13.
- Indulgentia, quæ concedenti prodest. N. 20. p. 177. n. 18. & quæ non, ibidem. p. 178. n. 19.
- Indulgentia semper est. absolutio, secundum Caiet. ibidem. p. 167. n. 4. pro quo argumenta, ibidem. p. 167. n. 5. & contra ibidem. p. 169. n. 8. concordia, ibidem. p. 171. n. 10.
- Indulgentia via iustitiæ prodest mortuo, contra Caieta. N. 22. p. 205. n. 20.
- Indulgentia de iniūctis non continet indulgentias:

INDEX

sed absolutè concessa sic contra Caieta. N. ii. p. 69. n. 12. & quæ ratio ibidem. p. 70. n. 13. & idè de plena. ibidem. p. 71. n. 14.

Indulgentia antiqua an credenda concessa de iniunctis tantum, ibidem. p. 71. n. 15. & an ea, que constat simpliciter concessa ad iniungendas extendatur, ibidem. p. 72. n. 16. & quid de noua, ibidem. p. 72. n. 17.

Indulgentia certit temporis quoad varios variè intelligenda, ibidem. p. 73. n. 18.

Indulgentia eadem aly, plusquàm aly prodest, ibidem. p. 74. n. 19.

Indulgentia non tollit pœnam fori exterioris, ibidem. p. 75. n. 20. neq; pœnitentiam in capitulo data, ibidem. p. 75. n. 21.

Indulgentia temporis purgatorij minor, quàm parit temporis vitæ, ibidem. p. 76. n. 22.

Indulgentia sine causa nihil valet. N. 15. p. 100. n. 1.

Sicut nec relaxatio voti, nec iuramenti, ibidè. p. 100. n. 2. neque cum causa, quatenus eam excedit, ibidem. p. 101. & . 110. n. 3. & . 13.

Indulgentia intra metas cõcessionis aly maior, aly

INDEX

- minor queritur, ibid. p. 101. n. 4. licet multi contra ibid. p. 102. n. 5. quorum septem rationes, ibi. p. 103. n. 6. Sed profundius alij pro, ibid. p. 105. n. 7.
- Indulgentia unius diei quid indulget. N. 11. p. 65. n.
- Indulgentia unius diei tam proprie à culpa, & pœna, ac plena. N. 10. p. 55. n. 20.
- Indulgentia cum attritione non efficit contritionem contra Palud. ibid. p. 55. n. 19.
- Indulgentia non dicitur tam proprie à culpa & pœna, ibi. p. 53. n. 16. quàm absolutio sacramentalis, ibi. p. 54. n. 17. & quare improprie, ibi. p. 54. n. 18.
- Indulgentia veniam peccati dat. N. 10. p. 45. n. 1. sed pœna temporaria tantum, ibi. p. 46. n. 2. non culpæ, vel potius maculæ. ibi. p. 51. n. 11. et venialis, ibi. p. 52. n. 12. nisi indirecte, ibi. p. 53. n. 14. quia non est idem, quod pœna temporalis ei debita, ibidem p. 52. n. 13.
- Indulgentia plena concessa non esse concessam pleniorē, aut plenissimam. N. 9. p. 37. n. 7, quia stricti iuris est, ibi. p. 38. n. 8. qua ratione, ibi. p. 39. n. 9.
- Indulgentia plena, et non plena, et plena triplex. N. 9. p. 30. n. 1. & non plena quid nove, ibi. p. 30. n. 2. & quid plena nove, ibi. p. 31. n. 3. & quid plena in spe

INDEX

- cie, plenior, & plenissima. *ibid.* p. 32. n. 4.
- Indulgētia pctī, et remissio pctī idē. N. 8. p. 25. n. 1.
licet nō remissio omniū peccatorū, & indulgētia peccatorum. *ibidem.* p. 27. n. 3.
- Indulgētiā querens, ut beatus. N. 17. p. 129. n. 17.
- Indulgētiā soli verē pœnitētī queri. N. 17. p. 120. n. 1
nō ergo alijs, pro quo tēpore pœnituerit, *ib.* p. 121. n. 2
et pro pctīs antea condonatis. *ibi.* p. 122. n. 3. quāvis
p opus mali queratur bono defūcto. *ib.* p. 123. n. 4.
- Indulgētiā mortuo cōcedi posse. N. 20. p. 174. n. 16.
- Indulgētiā quesituro satis esse gratiā, sine proposito satisfaciendi. N. 21. p. 180. n. 1. sed cōtra Caiet. *ibi.* p. 180. n. 2. & defenditur multis. *ib.* p. 181. n. 3. sed satis est conditionale, *ibi.* p. 189. n. 13.
- Indulgētiā irrōnabiliter volēs peccat N. 21. p. 183. n. 5
- Indulgētiā prodesse per modū suffragij nō est quod sentit Cald. N. 22. p. 199. n. 13. sed quod dicitur. *ib.* p. 208. n. 21. & pōt sic vivis prodesse. *ibid.* p. 208. n. 23. Imo frequēter sic prodest, *ibid.* p. 209. n. 24.
- Indulg. absolvere indirecte quid? N. 22. p. 208. n. 22.
- Indulgentiā alius vivus alijs vino quandoq; querit. *ibid.* p. 218. n. 32.

INDEX

Indulgentiam vtilem esse, licet hic non probetur.

N. 5. p. 14. n. 1.

Indulgentiam querere, etiam perfectorum esse, ibidem. p. 15. n. 2. quia licet ea ipsa non sit meritum, quo tamen acquiritur, opus meritum est, ibidem p. 16. n. 3.

Indulgentiam etiam iniungenda poenitentiae episcopus concedit. contra Caiet. N. 11. p. 65. n. 9.

Indulgentiam iobeleam plenam: sed hic non probari. N. 6. p. 17. n. 1.

Indulgentiam non esse epiam fraudem: & per eam solum effici, ut passio innocentis membri unius corporis, pro alterius eiusdem nocentis satisfactione accipiatur. N. 8. p. 28. n. 4.

Indulgentiam unam, & eandem alius plenius, quam alius querit. N. 11. p. 58. n. 1. licet partem cause eius implens nihil consequatur, ibidem. p. 59. n. 2. non ratione glo. ibidem. p. 59. n. 3. sed noua ibidem. p. 60. n. 4.

Indulgentiarum inuentum non esse nouum. N. 7. p. 21. n. 2.

Indulgentiarum quasi prodigus Sixtus quartus,

INDEX

N. 28. p. 277. n. 30.

Indulgentiarum mentio cur olim rara, & nunc frequens. N. 7. p. 23. n. 5. sicut & purgatorij. ibid. p. 24. n. 6. quia ex hoc illa p̄d̄et, ibid. p. 24. n. 7.

Indulgentiarum formae variae. N. 30. p. 284. n. 1. et quae communis eius, quae datur pro articulo mortis, ibidem. p. 287. n. 7.

Indulgentiarum thesaurus, quid, & unde? N. 13. p. 85. n. 1.

Indulgentiarum thesaurum esse dispensabilem per prelatos, etiam sine sacramenti applicatione. N. 14. p. 92. n. 1.

Indulgentiarum magnus reditus alicubi. N. 19. p. 151

Indulgentiarum instar aliarum moderatio Pauli tertij. N. 26. p. 249. n. 9.

Indulgentiarum suspensio Extravag. Quoadmodum. N. 28. p. 274. n. 27. etiam ad alios annos, quam iobelei extendi, late probatur, nec legi reuocata, ibid. p. 277. n. 31. sed conyicitur reuocata, vel modificata, ibidem. p. 278. n. 32.

Indulgentias statas qui non querunt. N. 19. p. 160. n. 2. & quid, ut querant, facient? ibi. p. 161. n. 23.

Z

INDEX

- Indulgentias à paucis quæri verendū. N. 17. p. 124.
n. 5. licet à multis quæri possint. ibi. p. 129. n. 19.*
- Indulgentias valere quantū sonāt, & intelligi de
iniungendis. N. 11. p. 62. n. 6. si sine mentione
iniunctionis concedātur, ibidem. p. 63. n. 7.*
- Indulgentias dat Papa, & conciliū. N. 30. p. 299.
n. 1. & legatus, & episcopus. & c. ibi. p. 301. n. 3.
etiam non consecratus. ibid. p. 301. n. 4. nō infe-
rior, nō vicarius. ibid. p. 302. n. 6. non parochus,
ibi. p. 303. n. 9. nec excōicatus, vel hereticus. ibi.
p. 303. n. 10. sed alioquin malus sic. ib. p. 303. n. 11.*
- Indulgentiæ causa pauperis subuentio omittitur.
N. 6. p. 17. n. 2. nisi. & c. ib. p. 18. & 19. n. 4. et 5.*
- Indulgentiæ vna utilitas magna. N. 18. p. 134. n. 4.*
- Indulgentiæ tria tpa cōsiderāda. N. 19. p. 146. n. 8*
- Indulg. quæreda multa requisita. N. 17. p. 126. n. 11*
- Indulgentiæ denunciatores, qui reprehendendi.
N. 15. p. 114. n. 13.*
- Indulgentiæ magnæ pro re leui concessæ excusatio,
& declaratio noua, & singularis. ibid. p. 106.
n. 9. quæ magis explicatur. ibi. p. 110. n. 14.*
- Indulgentiæ verbum saltem per translationem re*

INDEX

- missionem significare. N. 8. p. 16. n. 2.
- Indulgentiæ eiusdem causa eadem impleta ab vno iusta, impleta ab alio non item. N. 11. p. 61. n. 5.
- Indulgentiæ causa sit sufficiens: licet non equipollens. N. 15. p. 105. n. 8.
- Indulgentiæ causa proxima, & remota sic differunt. N. 19. p. 154. n. 17. cuius pars bene impleta quando prodest. ibid. p. 155. n. 18.
- Indulgentiæ diffinitio. N. 20. p. 173. n. 1. et quod verbi, indulgentia, varia significat, ibid. p. 165. n. 2. & an hic latine sumatur. ibid. p. 166. n. 3. & diffinitio Caiet. mala. ibi. p. 172. n. 13. & Calder. Felin. Henrri. & Cõis nimia. ibi. p. 173. n. 14.
- Indulgentiæ concessio, non est iustitiæ distributiue actus. ibid. p. 168. n. 6.
- Indulgentiæ genus est remissio, pro vt equipollet illi disiuncto absolutio, vel cõpensatio, ib. N. 20. p. 172. n. 12.
- Indulgentiæ cã eã precedere põt. N. 22. p. 214. n. 36.
- Indulgentiæ quinque requisita. N. 31. p. 313. n. 31.
- Indulgentiis, & alyis privilegijs collegiorũ vniuersitatiũ. & c. suspensio nõ suspēdi singulariũ. N. 29. p. 263. n. 13. nec habētũ confessionariũ et bullas,

INDEX.

ibidem. p. 267. n. 20.

Indultum edendi ova, lactantia, habendi altare portatile, &c. hic non suspendi. N. 28. p. 269. n. 21.

Instar alterius tale, quale alterum. N. 26. p. 246.

n. 2. *Et an pereat cum eo, ibidem.* p. 248. n. 8.

Intellectus novus. c. Cum dilecta. de confir. util.

vel inutil. N. 28. p. 272. n. 25. *Extra. Quæ ad modum.* *ibidem.* p. 272. n. 26.

Intellectus. c. In nouo. &c. c. Quamuis. 21. distin.

N. 23. p. 230. n. 10.

Intellectus. c. Translato. de constit. ibi. p. 230. n. 11.

Intellectus illius, Quod infirmum est Dei, &c.

N. 12. p. 82. n. 6.

Intellectus illius: Quodcumque solueris, &c. N.

14. p. 95. n. 5.

Intellectus quorundam dictorum Antoni. de plena

ria. N. 41. p. 9. n. 11. *Et eam quæsituro quid utile.*

ibidem. p. 41. n. 12.

Iobelea indulgentia suspendit alias. N. 25. p. 239. n.

1. *plenas tantum, ibidem.* p. 240. n. 2. *licet omnium*

predicationes veteret, ibidem. p. 243. n. 5.

Iobelei inventorem non fuisse Bonifacium, contra

INDEX

- Polydorum. N. 7. p. 23. n. 4.*
- Iobeles Hebræos perinde vsos, ac Græcos Olympiadibus, & Romanos Iustris. N. 1. p. 4. n. 4.*
- Iobelem ante annum conditam Extr. Quemadmodum mensibus. 16. N. 28. p. 276. n. 29.*
- Iobelem annum in vigesimum quintum primæ Paulus. 2. mutavit. N. 24. p. 237. n. 1. Qui à vigilia Natiuitatis incipit, ibidem. p. 237. n. 2.*
- Iobelem annum limitare omnes indulgentias, facultates, &c. N. 28. p. 280. n. 33.*
- Iobeles annus quinque suspendit, ibidem. p. 256. n. 1. Que ampliatur octo modis, ibidem. p. 256. n. 2. & angustantur quinque, ibidem. p. 260. n. 8.*
- Iobeles annus Hebræis solemnis. N. 1. p. 2. n. 1.*
- Iobeles annus Hebræorum nõ figurabat nostrum. N. 4. p. 11. n. 1.*
- Iobeles annus Hebræorum in quibus similis nostro, ibidem. p. 13. n. 3.*
- Iobeles annus primum fuit Christianis centesimus, deinde quinquagesimus, nunc est vigesimus quintus, ibidem. p. 11. n. 2.*
- Iobeles, et iubileus à varijs variè scribi. N. 1. p. 3*

INDEX

n. 2. sed aptius iobeleus: quia nō à iubilo: sed à Iobel, deducitur, ibi. p. 5. et. 6. n. 6. & 9. Idemq; quod quinquagenarius significat. ibid. p. 3. n. 3. Iobeleus varia variorespectu Hebraeis significasse. ibid. p. 7. n. 10.

Iubilum, iubilare, iubilatus esse latinis: iubilus & iubileus non esse. N. 1. p. 5. n. 7.

Iudex nō absolvit directe a sētētia superioris, licet pro eo solvendo indirecte possit. N. 22. p. 210. n. 26.

Iurisdictio, quæ redditur inuitū. N. 20. p. 168. n. 7

Iurisditionis omnia iure canonico delegantur.

N. 31. p. 302. n. 8.

Legatus est ordinarius extraordinarie. N. 28. p. 267. n. 19.

Lex nō cōtinet, quæ verba eius nō cōtinet. N. 28. p. 269. n. 22. et quæ ad similia extēdat, ib. p. 271. n. 24

Licentia celebrandi, & aliæ similes non spirant per mortem concedentiū. N. 31. p. 311. n. 26.

Lusitani in capiēdis bullis, quibus præstāt. N. 19. p.

M

158. n. 21.

Macula effectus peccati. N. 10. p. 48. n. 4. & quid est, et nihil positivū dicere, ibid. p. 50. n. 7. manet præterito pctō. ibid. p. 51. n. 8. & non efficitur à

INDEX.

- veniali, ibid. p. 51. n. 2.
- Malus nec pro se, nec pro alio nisi ministerialiter
satisfacit. N. 22. p. 211. n. 31.
- Maria Magd. suo nos exēplo docuit officia civilia.
N. 5. p. 18. n. 3. pauperū cānō omittēda, ibi. p. 18. n. 4.
- Maria Virgo īmunis a pctō, ēt originali. N. 13. p. 88
n. 8. & quatuor sctōrū genera. ibi. p. 88. n. 9.
- Meretur nemo aly gratiam de condigno, excepto
Christo, ibi. p. 87. n. 5. qui à sua cōceptione cō
omnibus seruandis meruit. ibid. p. 87. n. 6.
- Merita Christi quoad vī merēdi cur nō applicētur
sine sacramēto, quoad vīm vero satisfaciēdi
sic. N. 14. p. 96. n. 7.
- Merita sctōrū remunerata ultra cōdignū, quoad
vīm merēdi, nō aut quoad vīm satisfaciēdi. N. 13
p. 90. n. 12. nec ob id Deus iniurius eis. ib. p. 90. n. 13.
- Merita sctōrū, quatenus satisfactoria, sine sacra-
mēto cōmunicari posse. N. 14. p. 95. n. 4.
- Merita sua alteri, etiā laicus cōicat. N. 31. p. 306. n.
18. ī triplici intētionē. ib. p. 307. n. 19. & quae illo-
rū cōicatio indulgētia. ibi. p. 308. n. 20. et quae nō
ibi. p. 308. n. 21. & quae nō suspēditur indulgētia
suspensa. ibid. p. 309. n. 22.

INDEX

- Meritorum communicatio quò magis utilis, & quò minus, quàm indulgentia, ibidè. p. 39. n. 23.*
& in quo melior, ibidem. p. 310. n. 24.
- Morientes bene expresse, vel tacite integre velle poenitere. N. 22. p. 216. n. 40. idque sufficere ad indulgentiã. ibid. p. 216. n. 41.*
- Morienti utilis voluntas Deo satisfaciendi ob duos respectus novos. ibid. p. 217. n. 42.*
- Moritur nunquã vniuersitas, vt singularis. N. 28 p. 266. n. 15.*
- Mortuis paradisi, inferni, & limbi indulgentia non prodest, nec purgatorij. N. 22. p. 194. n. 3. si detur ab inferiore Papa. ibid. p. 194. n. 4. nec data à Papa per modũ autoritatis. ibid. p. 195. n. 5. nec etiam per modum suffragij. ibidem. p. 196. n. 8. nisi vt, ibid. p. 198. n. 10.*
- Mortuis quod non profit indulgentia noua ratio. N. 21. p. 188. n. 11.*
- Mortuo, qui viuens voluit satisfacere, an profit indulgentia. N. 22. p. 215. n. 38. & illam ei querendam ab amicis, ibidem. p. 215. n. 39.*
- Mortuo non queritur huius anni indulgentia, ibi-*

INDEX

dem. p. 193. n. 1. & quare, ibidem. p. 193. n. 2.

Mortuum opus esse non verè poenitentis: imò &

verè poenitentis, nisi bene fiat. N. 19. p. 147. n. 9.

Mortuus quærit indulgentiam factò viuentis ma-

li. N. 22. p. 211. n. 30.

P

Papa dispendit, remittit, & incerta componit.

N. 29. p. 281. n. 1. quia est summus dispensator

ibidem. p. 282. n. 2. Quia Christi vicarius, &

Petri, ibidem. p. 282. n. 3.

Papa priuilegia, etiam remuneratoria, vel pretio

data interdum reuocat. N. 28. p. 259. n. 7.

Papa abutitur sacris literis in canonibus hic, & ali-

bi. N. 23. p. 226. n. 2. secundum quosdam, quod est

falsum, ibidem. p. 228. n. 4.

Papa nec soluit, nec ligat mortuos. N. 22. p. 195. &

197. n. 6. & 9.

Papatus per quæ verba promissus, & per quæ da-

tus. N. 23. p. 229. n. 9. & eo vacante non carere

ecclesiam sponso, pastore, & rectore: sed vicario

eius, ibidem. p. 231. n. 13.

Papæ amicitia cur moriëti utilis, & cur nõ potest

INDEX

- prohibito vacuare Purgatoriū. N. 22. p. 214. n. 37
- Pape, & Apostolicæ sedis placitū differre. N. 25.
p. 257. n. 4.
- Peccati culpa infinita, qua parte. N. 16. p. 116. n. 2.
- Peccati condonatio baptismalis, & poenitentialis, ve
differunt. ibid. p. 118. n. 7.
- Peccato condonato per contritionem non conde-
nari omnem poenam. N. 16. p. 115. n. 1. nisi ob ma-
gnitudinem contritionis. ibidem. p. 117. n. 3.
vel per baptismum, ibid. p. 117. n. 4. aut per in-
dulgentiam, ibid. p. 117. n. 5.
- Peccatum pro poena peccati saepe. N. 10. p. 53. n. 15.
- Poenitens vore quis resolute. N. 17. p. 125. n. 9.
- Poenitentia debita duplex. N. 15. p. 109. n. 12.
- Poenitentia rogata spe redimendi eā indulgentijs
an prosit. N. 21. p. 188. n. 12.
- Poenitentia iniuncta non necessario implenda, in-
dulgentia pari acquisita. N. 31. p. 320. n. 43. sed
de consilio sic, ibidem. p. 321. n. 44.
- Poenitentiam iniunctam tollere respectu quodam
facilins, quā tollere iniungendam, & altero
hoc facilins esse illo. N. 11. p. 66. n. 10. Ideoque

INDEX.

- Verunque esse æque facile. ibid. p. 67. n. 11.*
- Pœnitentiæ actio non solum poenam peccati sol-
lit: sed etiam medetur cauetq; peccato. N. 5. p.
16. n. 4.*
- Pœnitentiæ multæ iniunctio utilis. &c. N. 11. p.
76. n. 23.*
- Pœnitentiæ iniunctæ relaxatio, à Papa sine cau-
sa tenet. N. 15. p. 108. n. 11.*
- Pœnitentium duplex genus. N. 21. p. 185. n. 8. &
quandiu pœnitendum, ibid. p. 186. n. 9. & pœni-
tens à verè pœnitente differre, ibid. p. 187. n.
10. & pœnitere velle noua ratione utile. ibid. p.
189. n. 14.*
- Peregrinantes facultatem querendæ indulgentiæ
petant. N. 31. p. 305. n. 15.*
- Pleno plenius dare quomodo. N. 9. p. 36. n. 6.*
- Prædicans indulgentias indiscretas, vt peccat.
ibid. p. 322. n. 4.*
- Purgatorij ratio fundamentalis. N. 16. p. 118. n. 6.*
- Purgatorium vt spoliatur per indulgentiam. N.
31. p. 330. n. 48.*

INDEX

Purgatorium non esse, cur non concludat infinitas huius thesauri applicati poenitentibus. N. 14. p. 97. n. 8.

Q

Questores indulgentiarum quales, & quid faciant, & quibus contraeant legibus. N. 31. p. 334.

R

Reatus peccati respectu triplicis legis, et poenae. N. 10. p. 48. n. 5. Et quid ibidem. p. 48. n. 4. & macula sublata tollitur. ibid. p. 51. n. 10. eis sublatis manet obligatio poenae temporaria: & proprie non est reatus, ibidem. p. 51. n. 11.

Refertur ad omnia determinatio sequens. N. 25. p. 243. n. 6.

Regula cancell. quae danda. N. 26. p. 247. n. 5.

Remissio omnium peccatorum videtur indulgentia plenissima. N. 9. p. 38. n. 8.

Remissio per indulgentiam longè differt à remissione sacramentali. N. 10. p. 56. n. 21. etiam poenae, qua ratione, ibidem. p. 56. n. 22. & 23.

Remissio latroni facta in cruce, vera indulgentia. N. 20. p. 173. n. 15. Sed non remissio professionis.

INDEX.

ibidem. p. 175. n. 17.

Restituere debentes per remissionem, & compositionem, quatenus tuti, & quæ sunt incerta. N.

29. p. 283. n. 4.

Restitutio plena, & plenissima, ut differant. N. 9.

p. 35. n. 5.

S

Sacerdotium non esse translatum proprie à Christo in Petrum. N. 23. p. 230. n. 12. sed improprie: & ita intelligendam glo. c. Translatio. *ibid.* p. 231. n. 14.

Sacramenti effectum sine sacramento dare solius Christi. N. 14. p. 95. n. 6.

Sacramentorum doctrinam ecclesie Romanæ tenendam. N. 13. p. 85. n. 2.

Satisfacere pro se, an quis semper dicatur. N. 21. p. 185. n. 7.

Satisfacit alius pro alio de cōdigno. N. 13. p. 87. n. 7

Septimus dies, septimus mensis, septimus annus, & septimæ hebdomadis annorum finis Hebræis sacer. N. 1. p. 4. n. 5.

Sepulchrum Domini nemo sine licentia Papæ vi-

INDEX

Sat. N. 30. p. 284. n. 2.

Symonia ut excusatur in indulgentijs pro retemporalis. N. 31. p. 329. n. 47.

Suffragia ex se non satisfacere, secundum iustitiam: sed attenta divina acceptatione sic. N. 22. p. 204. n. 19

Suffragia potentiora indulgentijs in quo, & suffragia posse iuari. ibid. p. 219. n. 46. & non esse premium accidentale, ibid. p. 221. n. 47. licet Christi decensu liberari tali fuerit, ibi: p. 221. n. 49.

Suffragia letus faciet haec, & haec reputans. ibid. p. 224. n. 1.

Suffragia fiunt pro mortuo post indulgentiam plenariam, ob quinque novas rationes, & tres antiquas. ibid. p. 222. n. 50.

Suffragium auxilium ecclesiasticum est hic. N. 22. p. 200. n. 14. & est triplex, quod defunctis datur, ibid. p. 201. n. 15. & nec satisfactorium prodest eis via iustitiae secundum Caiet. ibid. p. 201. n. 16. contra quem tenetur, ibid. p. 203. n. 18. & quod omnibus defunctis prodest. ibid. p. 219. n. 45. contra Caiet. ibid. p. 217. n. 43.

T

INDEX

Thesaurus ecclesie communicari potest mortuis, ut vivis. N. 22. p. 199. n. 12.

Thesaurus sapientie diuine multa continet. N. 23. p. 228. n. 6. Et in his merita Christi, ut satisfactoria. ibid. p. 229. n. 8.

Thome gratie aguntur. N. 23. p. 226. n. 1.

V

Venia, verbum in hac Extra. quid. N. 10. p. 49.

Verbum, transferre, pro concedere non nunquam.

N. 23. p. 231. n. 15.

Vitæ mutatio difficilis. N. 17. p. 125. n. 10. nisi. Et c. ibid. p. 129. n. 18.

Voluntas non est pro facto in indulgentia. N. 22. p. 196. n. 7. idem in notab. 19. p. 144. n. 4.

Voti dispensatio, et commutatio differunt. N. 27. p. 250. n. 1. Et in quo, ibid. p. 251. n. 2. Et altera suspensa, altera non suspenditur, ibid. p. 251. n. 3. nec altera concessa, altera conceditur. ibid. p. 251. n. 4. quod male aliquod confessarij aduertunt. ibid. p. 253. n. 7.

F I N I S.

NIHIL aduersum religioni Christianæ
inesse huic relectioni, iudicauit vir eru-
ditissimus, idemq; doctor sacrae Theologiae lo-
gè insignis, & gymnasta celebris in Academia
Conimbricensi, frater Martinus à Ledesma,
cui ea res mandata fuit à longè illustrissimo
Infante, eodemq; sacro sanctæ Roma. ecclesiæ
Cardinali excellētissimo. D. Henrico, causa-
rum fidei Christianæ in omnibus regnis fra-
tris sui, & domini nostri regis quæsitore sum-
mo, & optimo.

C O N I M B R I C A E

Ioannes Barrerius & Ioannes aluarus

typographi Regij excudebant.

Septimo Id. Nouēb.

M. D. L.

